

Täysistunto

Keskiviikko 27.11.2024 klo 14.00—23.06

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 23.06.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—17.00 ja 18.57—23.06) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.00—18.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2024 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 26.11.2024 pidetyssä täysistunnossa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Yleiskeskustelussa edustaja Kim Berg on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. Lisäksi yleiskeskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Hanna-Leena Mattilan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena. — Selonteko ruotsiksi, kiitos.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotus

5 luvun 3 a §

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensin äänestetään edustaja Bergin ehdotuksesta edustaja Siposen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Markku Siposen ehdotus ”jaa”, Kim Bergin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 49; poissa 45 (äänestys 1). Tässä äänestyksessä voitti Markku Siposen ehdotus.

2) Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 67; poissa 44 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 129/2024 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 26.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Laura Meriluoto on edustaja Tiina Elon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Lisäksi keskustelussa edustaja Laura Meriluoto on edustaja Tiina Elon kannattamana tehnyt vastalauseen 3 mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 67; poissa 45 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 141/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 66; poissa 45 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koulumatkatukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 177/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 26.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Vesa Kallion kannattamana ehdotanut, että lakiehdotus hylätään. Lisäksi keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Vesa Kallion kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi, kiitos.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 37; poissa 44 (äänestys 5).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 177/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 67; poissa 43 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi

Hallituksen esitys HE 118/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Keskustelu asiasta päättyi 26.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Timo Suhosen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset kaksi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 118/2024 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 65; poissa 45 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 67; poissa 43 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 26.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Timo Suhosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 49; poissa 43 (äänestys 9).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 145/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väylämaksulain 6 ja 8 §:n muuttamisesta ja väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 6 ja 8 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2024 vp

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 26.11.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Jouni Ovaska on edustaja Vesa Kallion kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 116/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Jouni Ovaskan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 26; poissa 43 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

8. Keskustelualoite sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025

Keskustelualoite KA 25/2024 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 8. asiana on keskustelu sosialidemokraattisen, keskustan, vihreän, vasemmistoliiton ja Liike Nyt -eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjeteista. Vaihtoehtobudjettien esittelypuheenvuorojen, joka on noin seitsemän minuuttia, jälkeen puheenvuoron käyttää valtiovarainministeri Riikka Purra, niin ikään seitsemän minuuttia. Debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Vaihtoehtobudjeteista käydään yhteinen keskustelu ensimmäisen keskustelualoitteen asiakohdassa. — Sitten keskustelua. Edustaja Tuppurainen ensin, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.12 **Tytti Tuppurainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaaleilla on vaikutusta, poliittisilla valinnoilla on seurauksensa. Kuluvalle vaalikaudelle kokoomus ja pe-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

ruusuomalaiset olivat päättäneet kääntää Suomen jyrkkään oikeistosuuntaan. Orpon—Purran hallituksessa päätettiin irrottaa Suomen työmarkkinat pohjoismaisesta mallista. Valtiontalouden tasapainottamisessa maksajiksi pantiin heikompiosaiset. Kulttuurista ja kehitysyhteistyöstä päätettiin leikata laitaoikeiston ideologisten oppien mukaan. Naisvaltaisten alojen työntekijöitä hallitus sysää kohti pysyvää palkkakuoppaa. Näitä päätöksiä perusteltiin hallituksen tärkeimmän lupauksen täyttämiseksi: velaksi elämisen oli määrä loppua, ja hallituksen toimien piti luoda 100 000 uutta työpaikkaa. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Vaalikauden puolivälin lähestyessä on jo selvää, että hallituksen tavoitteet eivät toteudu. Valtionvelka kasvaa tällä kaudella nopeammin kuin pandemian ja Ukrainan sodan puhkeamisen aikana. Työllisyyskehitys on menossa päinvastaiseen suuntaan kuin tavoite: 100 000 uuden työpaikan sijaan on menetetty 50 000 työllistä. Suomen talouskasvu on Euroopan ja maailman heikoimpien joukossa. Vertailu muihin samankaltaisiin maihin vahvistaa sen, että heikko kehitys on nimenomaan tämän hallituksen ja sen talouspolitiikan syytä, ei ulkoisten olosuhteiden aiheuttamaa.

Hallituksen jyrkkä oikeistopolitiikka on yhteiskunnallinen koe, joka on epäonnistumassa. Hallituksen kylmä asenne heikompiosaisia kohtaan ei ole vaihtokauppa, joka vie uhrauksilla ja kovilla toimilla talouden kasvuun. Hallituksen politiikka tuottaa heikkoja tuloksia myös ja varsinkin taloudessa. Kyseessä on vahvasti ideologinen valinta, ei yhteisen kansantaloutemme tulevaisuuden turvaamista.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Sosiaalidemokraattien vaihtoehto kääntäisi talouden suunnan kohti kasvua ja oikeudenmukaisuutta. Sosiaalidemokraattien vaihtoehto parantaa suomalaisten arjen palveluita, vahvistaa kasvua keventämällä pieni- ja keskituloisten verotusta, kohtuullistaa hallituksen epäoikeudenmukaisia leikkauksia ja tasapainottaa taloutta yhtä paljon kuin hallituksen talousarviossa. [Ben Zyskowicz: Mutta ei perussosiaaliturvan säästöjä!] Vaihtoehdossamme yhdeksän suomalaista kymmenestä voittaa verrattuna hallituksen esitykseen.

SDP försvarar de offentliga tjänsterna för finländarna, stärker tillväxten genom att sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare och balanserar ekonomin lika mycket som regeringen gör i sitt budgetförslag. SDP skulle balansera ekonomin på ett mer rättvist sätt än regeringen, för i vårt alternativ skulle fler än nio finländare av tio vinna jämfört med nuläget.

Vaihtoehtobudjettimme on tarkkaan ja huolellisesti laadittu: Se perustuu realistisiin oletuksiin esitettyjen toimien vaikutuksesta. Se esittää uskottavan vaihtoehdon julkisen velan kasvun hillitsemiseksi. SDP:n vaihtoehdossa työn verotusta kevennettäisiin pieni- ja keskituloisilta. Se sekä lisäisi työvoiman tarjontaa että parantaisi kotimaista kulutuskysyntää ja ostovoimaa. Talouden tasapainolle välttämättömät veronkorotukset toteutettaisiin siten, että niiden vaikutukset työn ja yrittämisen kannusteisiin olisivat kohtuullisia.

Esimerkiksi osinkoverotuksen oikeudenmukainen korjaaminen listaamattomissa yrityksissä ei vaikuttaisi uusiin, kasvaviin yrityksiin. Se vaikuttaisi voitonjakoon vanhoissa, vakavaraisissa yrityksissä.

Myös muutoin pääoman verotusta tarkistettaisiin voitonjaon osalta, ei kasvun ja työllisyyden luomisen osalta. Arvonlisäverotuksen huojennukset helpottaisivat alkuvaiheessa olevien ja pienyrittäjien asemaa.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ehdotetuissa säästöissä yhdistetään hyvää talouspoliittista harkintaa ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Yritystukien karsimisella saataisiin merkittävästi säästöjä, ja esimerkiksi teollisuuden energian hinta pysyisi edelleen kilpailukykyisenä.

Meidän säästötoimemme eivät vaaranna kasvun edellytyksiä. Niiden vastapainoksi ohjelmassamme esitetään myös lisäpanostuksia, ja tässä niistä tärkeimmät:

Nimittäin meille terve, hyvinvoiva ihminen on paitsi itseisarvo myös talouden kehityksen perustekijä. Me sosiaalidemokraatit haluamme turvata hoitotakuun ja sen myötä turvata ihmisten nopean hoitoonpääsyn — siis ei jonojen kasvattamista, vaan hoitoonpääsyn turvaamista.

Toisin kuin oikeistohallitus me näemme, että panostukset koulutukseen eivät ole pelkäämään menoja, vaan ne ovat investointeja suomalaisten hyvinvointiin ja työn tuottavuuteen. Eikä kulttuuri ole mitään luksusta. Kulttuuri on elinvoimaa, se on suomalaista sisältöä.

On tehtävä työtä, jotta talouden vihreä siirtymä toteutuu ja satojen miljardien investointisuunnitelmat muuttuvat tuottaviksi työpaikoiksi. Suomen on oltava vihreän siirtymän voittaja ja osaja. Voittaa voi vain uudistuksen etujoukoissa.

Sekä tutkittu tieto että havainnot kasvuyritysten riskinottohalusta viittaavat siihen, että ankealta näyttävän pinnan alla meillä olisi edellytykset uuteen, kestäväan kasvuun.

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikassa on kysymys myös turvallisuudesta. Päätöksiä, joita tehdään kansakunnan yhteisten varojen käytöstä, arvioidaan niiden oikeudenmukaisuuden perusteella. Sama koskee myös varojen keräämistä, verotuksen oikeudenmukaisuutta. Jotta olemme varautuneet maatamme ja koko Eurooppaa kohtaaviin turvallisuushyökkäyksiin, tarvitsemme yhteiskuntasopimusta myös taloudellisten taakkojen jakamisesta. Suomalaisten on voitava kokea, että tätä maata rakennetaan kaikille, ei vain harvoille. Kyse on oikeudenmukaisuudesta mutta myös kokonaisturvallisuudesta.

Orpon—Purran hallitus on pitänyt Suomen äkkikäännöstä oikealle tavoitteena itsensä, tuloksista piittaamatta. Kansalaisilla on kuitenkin oikeus tehdä arvionsa siitä, kuinka hyvin maata on johdettu: onko luvattuja tuloksia saavutettu, tai ovatko ne näköpiirissä? Tulostaulu on pettämätön. Oikeistohallitus vie Suomea väärään suuntaan. Se tekee Suomesta huonomman maan elää. Kaiken synkän keskellä ihmiset kaipaavat nyt näkymää paremmasta huomisesta.

On aika tehdä suunnanmuutos. On aika palauttaa luottamus palveluihin, siihen, että hoitoon pääsee. On aika palauttaa luottamus talouteen, siihen, että ihmiset tulevat toimeen ja että Suomi nousee. On aika rakentaa jälleen valoisampaa tulevaisuutta.

Det är dags att genomföra en kursändring. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi keskustan ryhmä. Edustaja Lohi.

14.20 Markus Lohi kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Mietin, uskaltaako Suomeen enää investoida. Synkkyyttä synkkyiden perään. Ei tässä näy toivoa oikein missään.” Näin minulle sanoi äskettäin Suomen tilanteesta eräs yrittäjä, jonka tapasin lentokentällä. Valitettavasti hän ei ole ainoa. Näitä terveisiä kuulee nyt aivan liian paljon.

Suomen koetaan laajalti menevän nyt väärään suuntaan. Kodeissa ja työpaikoilla valtaa alaa toivottomuus. Perheissä tuskailaan rahojen riittämisestä ja arjessa pärjäämisestä. Tapaamme nuoria, joille varmalta huomisesta tuntuu vain epävarmuus, ikäihmisiä, jotka mu-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

rehtivat omaa selviytymistään ja sitä, millainen Suomi heidän lapsilleen ja lastenlapsilleen jää. [Perussuomalaisten ryhmästä: Parempi!]

Arvoisa puhemies! Asioiden ei tarvitse olla näin. Tärkein kasvutoimi on, että palautamme tähän maahan yhdessä luottamuksen tulevaisuuteen. Sitä luottamusta ei ole nyt yrittäjillä eikä sitä ole kotitalouksilla. Mutta on meillä toivoa. Tulevaisuus voi olla parempi. Luottamus voidaan jälleenrakentaa. Suomen talouskasvu voidaan tuplata ja suomalaisten palvelut voidaan pelastaa. Tästä keskustan vaihtoehdossa on kysymys.

Miksi talouskasvu pitää tuplata? Mitä se tarkoittaa? Suomeen ennustetaan reilua yhden prosentin talouskasvua tuleville vuosille. Jos saamme nostettua talouskasvua yhden prosenttiyksikön ennusteesta, tarkoittaa se sitä, että neljän vuoden päästä yhteinen kakkumme on 12 miljardia euroa suurempi ja verotulot julkiseen talouteen 5 miljardia euroa suuremmat kuin ennusteessa.

Miten talouskasvu tuplataan? Onko tämä mahdollista? Aivan varmasti on, jos vain yhdessä näin haluamme. [Ben Zyskowicz: Hyvä, tehdään näin!] Tanskassa on muuten tänä vuonna kahden prosentin kasvu, Puolassa kolmen prosentin kasvu, ensi vuonna neljä prosenttia. Talouskasvun kaavahan on aika yksinkertainen: työtunnit kertaa tuottavuus. Meidän pitää parantaa näitä molempia. Tarvitaan lisää työtunteja kansantalouteen mutta myös investointeja tuottavuutta parantavaan teknologiaan ja toimintatapojen rohkeaa uudistamista. [Ben Zyskowicz: Hyvä, kannatan keskustan linjaa!]

Otan esiin joitain keskustan ratkaisuja:

Siirrymme yritysverotuksessa Viron mallia kohti, jossa yrityksen sisään jätettäviä voitoja verotetaan vähemmän kuin ulos jaettavia. [Ben Zyskowicz: Eikä maksa mitään?] Kannustamme eläkeiän saavuttaneita tuntuvalta verohelpotuksella jatkamaan työskentelyä emmekä siirtymään eläkejärjestelmän piiriin. Ehdotamme uudelleenkäytettäville tuotteille veroalea ja toisaalta ultrapikamuoti- sekä krääsäveroa. Kestävää kulutusta ja kotimaista kauppaa pitää edistää.

Nopeutamme lupa- ja kaavoitusprosesseja, jotta Suomesta tulee Euroopan paras paikka investoida. [Ben Zyskowicz: Hyvä, tuette hallitusta tässä!] — Tässä tuemme hallitusta ja odotamme, että hallitus toisi niitä esityksiä tänne eduskuntaan.

Matkailualalla käynnistämme kunnianhimoisen kasvuohjelman. Matkailutaseemme on selvästi miinuksella. Se pitää saada plussalle. Enemmän rahaa matkailijoilta Suomeen kuin viemme itse ulkomaille.

Parannamme kotitalousvähennystä, emme heikennä sitä. Aloitamme itäisessä Suomessa kymmenvuotisen erityistalousaluekokeilun. Ja niin edelleen ja niin edelleen. [Ben Zyskowicz: Eikä maksa sekään mitään verotulojen vähentymisenä?]

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Eikä tässä vielä kaikki. Kun Suomessa kasvavat vain työttömyys, konkurssit ja velka, niin rohkeutta pitää nyt lisätä. Keskusta kannustaa kaikkia tekemään hieman lisää töitä rohkealla sosiaaliturvauudistuksella. Laittaisimme ansiosidonnaiselle sosiaaliturvalle katon. Sitä maksettaisiin enintään neljän tonnin kuukausipalkan perusteella, vaikka palkka olisi suurempikin. Mutta vastaavasti sen ylittävältä palkan osalta ei perittäisi enää työntekijän sosiaaliturvamaksua. Yli menevältä osalta jokaisen verotus laskisi 1,43 prosenttiyksikköä. [Ben Zyskowicz: Hyvä, suurituloiset kiittävät!] Tämä kannustaisi lisätyöhön kaikkia — keskituloisia, vähän paremminkin tienavia.

Hei, tätä esitystä ei kannata tyrmätä, vaan miettikääpä ensin. Siinä taitaa olla järkeä. Saa-taisiinko vaikkapa lääkäritkin tekemään enemmän täyttä työviikkoa? Mehän tarvitsemme työtunteja lisää tähän talouteen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Arvoisa puhemies! Miten palvelut pelastetaan? Miten helpotetaan hoitopääsyä? Miten tuetaan perheitä ja pidetään huoli ikäihmisistä? Otan tässäkin esiin keskustan ratkaisuja, koska ratkaisuja Suomi nyt tarvitsee. Teemme omalääkäreistä totta siirtymällä perhelääkärimalliin. Hallituksellakin on samanlaisia kaavailuja. Mutta missä se ero? Laittaisimme Kela-korvauksiin kaavaillun lisärahoituksen perhelääkärimallin mahdollisimman nopeaan rakentamiseen koko Suomeen.

Laitamme ihmisten arjen lähipalvelut kuntoon. Se tulee jo keskipitkällä aikavälillä edullisemmaksi kuin kaavamaiset leikkaukset, ja vältymme turhalta Kela-taksirallilta. Puutemme vuokratyön villiin länteen. Annamme hyvinvointialueille paremmin aikaa saada taloutensa kuntoon ja mahdollisuuden onnistua. Se luo toivoa myös hyvinvointialueiden päättäjille. Johdetaan valtakunnallisesti palveluiden rohkeaa uudistamista.

Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista, ei leikkaisi perheiltä eikä koulutuksesta. Kyse on lopulta arvoista ja linjasta. Eroja on, isojaakin eroja on.

Arvoisa puhemies! Keskustalla on vaihtoehto. Me emme lamaan vaikeuksien edessä, vaan olemme valmiita töihin. Tavalliset ihmiset tarvitsevat toivoa ja tulevaisuudenuskoa, ja Suomi tarvitsee kasvua. Kun hallituksen julkisen talouden alijäämätavoite ja velkaantumisen lopettaminen eivät näytä onnistuvan leikkauksilla ja veronkorotuksilla, otetaan uusi yhteinen tavoite: tuplataan talouskasvu ja pelastetaan palvelut. Laitetaan Suomi yhdessä nousuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vihreän eduskuntaryhmän edustajana edustaja Mikkonen.

14.27 Krista Mikkonen vihr (esittelypuheenvuoro): Vihreät haluavat rakentaa menestystä Suomea, joka kantaa vastuuta ympäristöstä, ihmisistä ja taloudesta. Me kaikki jaamme tavoitteet julkisen talouden vahvistamisesta, Suomen saamisesta kestävä kasvun uralle ja velkaantumisen taittumisesta. Kyse on siitä, miten se tehdään.

Vihreiden vaihtoehtobudjetissa sopeutetaan julkista taloutta saman verran kuin hallitus, mutta tekisimme sen toisin. Meidän vaihtoehtomme torjuu ilmastokriisiä ja luontokatoa talouden rakenteita uudistamalla, turvaa tulevaisuutta panostamalla lapsiin, nuoriin, koulutukseen ja sivistykseen, hillitsee sote-palveluiden kustannuksia auttamalla ajoissa ja puolustaa tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia sekä luo työllisyyttä ja kasvua taloutta uudistamalla. Tämän kaiken vihreät tekisivät samalla, kun kevennämme ansiotulojen verotusta pieni- ja keskituloisilta 160 miljoonaa euroa hallitusta enemmän.

Vihreällä verouudistuksella siirrämme verotuksen painopisteen työn ja yrittämisen verotuksesta haittoihin. Esimerkiksi pienituloiselle palkansaajaperheelle jää vaihtoehtosamme lähes 4 000 euroa vuodessa enemmän käteen.

Karsisimme tehottomia ja ympäristölle haitallisia yritystukia. Huonosti kohdistuvat yritystuet ovat tutkitusti yksi suurimmista esteistä talouden tuottavuuden kehityksen tiellä, ja kun haitoilla on hinta, ohjaa se toimintaa ympäristökestävämpään suuntaan. Aiheuttaja maksaa -periaate varmistaa, ettei lasku sotkuista jää veronmaksajien kontrolle.

Tuoreen kyselyn mukaan yrittäjien tyytyväisyys Orpon hallitukseen on laskenut rajusti. [Ben Zyskowiec: Samoin tyytyväisyys oppositioon!] En ihmettele. Vihreät helpottaisivat pienten ja keski suurten yritysten tilannetta perumalla alempien arvonlisäverokantojen korotukset ja nostamalla alvin alarajaa 30 000 euroon. Auttaisimme pieniä yrityksiä menes-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tymään omalla toimenpideohjelmalla ja lisäisimme yritysten neuvontaa ja räätälöityä tukea.

Arvoisa puhemies! Koulutus on ollut Suomen tie menestykseen. Olemme pärjänneet osaamisella. Laadukkaasta koulutuspolusta aina taaperosta tohtoriin on pidettävä kiinni. Kuitenkin hallituksen lupaus koulutuksen erityissuojelusta tarkoittaa ensi vuonnakin lisää leikkauksia. Hallituksen saksat iskevät nyt erityisen kovaa amiksiin, vaikka meillä on huu-tava pula monista ammattilaisista.

Vihreät eivät leikkaisi koulutuksesta. Satsaisimme ensi vuonna koulutukseen ja osaami- seen 365 miljoonaa enemmän kuin hallitus. Se tarkoittaa miljoona euroa enemmän joka päivä. Panostaisimme niin varhaiskasvatukseen, jatkuvaan oppimiseen, ammattikoulutuk- seen, korkeakoulutukseen kuin vapaaseen sivistystyöhön. Lisäksi parantaisimme opiskeli- joiden toimeentuloa. Se mahdollistaisi täysipäiväisen opiskelun, mikä nopeuttaa valmistu- mista ja vähentää opiskelijoiden uupumista ja mielenterveysongelmia.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä 120 000 lasta elää Suomessa köyhyydessä. Se on ai- van liikaa. Hallituksen politiikka syventää lapsiperheköyhyyttä entisestään. Se on väärin. Leikkaaminen lapsilta ja nuorilta ei tuo säästöjä vaan inhimillistä hätää ja tulevaisuuteen kasaantuvia kuluja.

Vihreät pitävät lasten ja nuorten puolta. Vähennämme lapsiperheköyhyyttä ja varmis- tamme lasten, nuorten ja perheiden tarvitsemat palvelut.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri on yhteiskunnan voimavara, jonka merkitys nykyisin epä- varmoina aikoina vain kasvaa. Ala on myös merkittävä vientieurojen tuoja sekä työllistäjä niin suoraan kuin välillisesti. Jokainen kulttuuriin sijoitettu euro tuottaa takaisin moninker- taisesti. [Juha Mäenpää: Pannaan kaikki rahat sinne!] Vihreät eivät leikkaisi kulttuurista, emmekä nostaisi kulttuurin arvonnalisäveroa. Kirjojen arvonnalisäveron laskisimme pyöreään nollaan, jotta kirjat ja lukeminen saavuttaisivat ihmisiä nykyistä enemmän. Hyvä lukutaito on avain elämään ja vahvistaa demokratiaa.

Arvoisa puhemies! Suomen terveydenhoitojärjestelmä perustuu laadukkaisiin julkisiin palveluihin ja siihen, että kaikilla on mahdollisuus saada hyvää hoitoa. Tämä ei ole itses- tänselvyyys vaan pitkän poliittisen taiston tulos. Orpon hallitus on nyt murentamassa tätä. Hoitotakuuta heikennetään, lääkkeiden omavastuuosuuksia ja asiakasmaksuja korotetaan. Samanaikaisesti hallitus kaataa rahaa yksityisen sairaanhoidon Kela-korvauksiin, mistä hyötävät pääosin hyvätuloisimmat. [Vasemmalla: Mutta kalja on halvempaa!] Hallituksen leikkaukset asettavat ihmiset eriarvoiseen asemaan ja vaarantavat hoitoonpääsyn. Vihreät eivät hyväksy hallituksen leikkauksia sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Arvoisa puhemies! On arvioitu, että kuluva vuosi tulee olemaan mittaushistorian kuu- min. Kriittinen puolentoista asteen raja on rikkoutumassa. Luemme jatkuvasti uutisista kuivuneista joista, sulavista jäätiköistä, hirmumyrskyistä ja tulvista — jopa kriittisten me- rivirtojen kääntymisestä. Tarvitsemme kiireellisesti lisää ilmastotekoja. Ilmastotekojen li- säämisen sijaan Orpon hallitus jää historiaan siitä, että se tietoisesti omilla päätöksillään li- sää ilmastopäästöjä.

Fossiilisten tuista tulisi vihdoinkin päästä eroon, mutta hallitus lisää veroaleja fossiilisille polttoaineille ja suuripäästöisille autoille. Näiden sijaan me tukisimme esimerkiksi kotita- louksia energiaremonteissa ja maatiloja biokaasun käyttöönnotossa. Ottaisimme myös käyt- töön lentoveron, sillä nyt tuota ilmaston kannalta kaikkein haitallisinta liikennemuotoa ve- rotetaan kaikkein vähiten. Vahvistaisimme myös hiilinieluja tukemalla kosteikkoviljelyä ja metsitystä.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Arvoisa puhemies! Luonnon monimuotoisuus hupenee uhkaavasti. Silti nykyhallitus teki historian suurimmat vähennykset luonnonsuojelusta ja vesiensuojelusta. Vihreät lisäsivät niiden rahoitusta 210 miljoonalla. Lisäksi suojelimme valtion vanhoja metsiä kymmenkertaisen määrän siihen nähden, mitä Orpon hallituksen satumetsäkriteerit.

Arvoisa puhemies! Poliitiikka on arvovalintoja. Meidän valintamme on taata hyvä arki jokaiselle ja varmistaa, että se on mahdollinen myös lapsillemme. Hyvä hallitus, te väitätte, että nyt tehtävät leikkaukset ovat välttämättömiä. Eivät ne ole. Valtiontaloutta on mahdollista sopeuttaa monin eri keinoin. Vihreiden vaihtoehto osoittaa, että hallituksen kurjittavalle politiikalla on vaihtoehto: [Kokoomuksen ryhmästä: Ei muuten osoita!] vaihtoehto, joka luo toivoa, vaihtoehto, joka lisää ihmisten ja luonnon hyvinvointia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja edustaja Meriluoto.

14.35 Laura Meriluoto vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen talouskuripolitiikka on nyt jatkunut yli vuoden. Sosiaaliturvaa on leikattu, työntekijöiden asemaa heikennetty, suurituloisten verotusta kevennetty ja saastuttamista halpuutettu. Työttömien, asunnottomien, köyhien, jopa köyhyydessä elävien lasten määrä on kasvanut. Monelle suomalaiselle tämä hallituskausi on merkinnyt taloudellista ahdinkoa, suurta huolta omasta tai läheisten pärjäämisestä ja jopa perustarpeiden täyttymättä jäämistä. Hallituksesta huokunut välinpitämättömyys leikkausten kohteena olevia ihmisiä kohtaan on kerta toisensa jälkeen pöyristyttänyt suomalaisia. Historiallisten leikkausten lisäksi historiankirjoihin jäävät surulliset kuvat saksista ja leikkuulaudoista.

Arvoisa puhemies! Kuluvan hallituskauden alusta asti meille on puhuttu uudesta normaalista. Sen tarkoitus on ollut uskotella, ettei meillä olisi vaihtoehtoja. Tosiasiassa jokainen hallituksen leikkaus, jokainen pienituloisia kurittava veronkiristys on arvovalinta. Meillä tässä salissa on kaikki mahdollisuudet päättää, mitä tietä haluamme kulkea ja minäkalaisen uuden normaalin haluamme rakentaa. Uusi normaali voi jatkuvan synkkyuden sijaan olla oikeudenmukainen, hyvinvoiva ja kehittyvä Suomi.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti sopeuttaa taloutta oikeudenmukaisella ja kestäväällä tavalla. Lisäämme ostovoimaa, tasaamme tuloeroja sekä panostamme sosiaali- ja terveyspalveluihin, koulutukseen ja luonnonsuojeluun. Tämän kaiken teemme ottamalla vähemmän velkaa kuin Orpon hallitus. Vasemmistoliiton vaihtoehto tarjoaa eväät kestävään ja oikeudenmukaiseen talouskasvuun.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu edellyttää kokonaiskysyntää, jota hallitus on kuihduttanut leikkauksillaan ja arvonlisäveron kiristyksillä. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa kotitalouksien ostovoima nousee reilusti yli 500 miljoonalla eurolla. Olemme ainoa puolue, joka peruu pienituloisia ja pienyrittäjiä kurittavan alv-korotuksen palauttaen sen 25,5 prosentista 24 prosenttiin. Elvytämme syvässä ahdingossa olevaa rakennusalaan mittavin panostuksin. On suhdannepoliittisesti järkevää käynnistää esimerkiksi sosiaalisen asuntotuotannon hankkeita nyt, kun asuntorakentaminen on taantumassa, puhumattakaan siitä, että kohtuuhintaisille asunnoille on tarvetta.

Kestävä talouskasvu ja tuottavuus edellyttävät myös osaavaa työvoimaa. Ihmisillä on oltava mahdollisuus kouluttautua läpi elämän, jotta osaaminen vastaa työelämän tarpeita. Vasemmistoliitto peruu hallituksen leikkaukset ammatilliseen koulutukseen, kasvattaa korkeakoulujen rahoitusta ja palauttaa aikuiskoulutustuen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto myös tekee Suomesta tasa-arvoisemman maan. Perumme hallituksen leikkaukset sosiaaliturvaan ja vahvistamme tulopohjaa siten, että suomalaiset osallistuvat palveluiden rahoittamiseen maksukykyensä mukaan. Yksinkertaisimmme veroasteikkoa, säätäisimme maltillisen varallisuusveron yli miljoonan euron omistuksille oma asunto pois lukien ja poistaisimme kaikkein hyvätuloisimpia suosivan listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksen.

Ainoana puolueena parantaisimme vaihtoehdossamme kaikkein pienituloisimpien, noin tuhat euroa kuukaudessa tienaaavien ihmisten taloudellista asemaa ja parantaisimme niin työttömän yksinhuoltajan kuin pienituloisen palkansaajaperheen taloudellista tilannetta selvästi eniten. Vaihtoehdossamme nostaisimme yli 60 000 ihmistä köyhyysrajan yläpuolelle. Heistä lähes 13 000 on lapsia. Turvaamme myös suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut ja perumme järjestämättä leikkaukset sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksiin. Varmistamme sairaalaverkoston toiminnan, perumme hallituksen kaavailemat leikkaukset sote-rahoitukseen ja tuemme hyvinvointialueiden toimintaa niin, että alueille jää aikaa toteuttaa ne tärkeät uudistukset, joita tarvitaan palveluiden parantamiseksi ja kustannuskehityksen hillitsemiseksi.

Arvoisa puhemies! Päättellen taiteeseen ja kulttuuriin tehtävistä massiivisista leikkauksista ja veronkiristyksistä vaikuttaa siltä, ettei hallitus tunnista luovan työn merkitystä kansantaloudessa. Kulttuuri- ja taidekenttä on merkittävä elinvoimatekijä, jonka vaikutukset myös muiden alojen, kuten matkailu-, kuljetus- ja ravintola-alan, työllisyyteen ja toimintamahdollisuuksiin ovat huomattavia. Päätös nostaa esitysten pääsylippujen, kirjojen ja taideosten arvonnäkökulmaa peräti neljällä prosenttiyksiköllä osuu erityisen kovaa kulttuuri- ja taidekenttään sekä tapahtuma-alan. Leikkauksillaan hallitus heikentää kulttuurin alueellista saavutettavuutta ja näin nakertaa elinvoimaa etenkin alueilla, joissa tarjontaa on jo entuudestaan vähemmän.

Vasemmistoliitto peruu vaihtoehdossaan taiteeseen ja kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset ja veronkiristykset. Lisäksi kasvatamme taiteen ja kulttuurin julkista rahoitusta. Pilottoimme taiteen perusopetuksessa tasa-arvorahaa, joka mahdollistaisi taiteen harrastamisen nykyistä useammille perheille. Kasvatamme muun muassa audiovisuaalisen alan tuotantotukea ja panostamme taidetestaajien rahoitukseen.

Arvoisa puhemies! Lyhytnäköinen, kestävä talouspolitiikka on ajanut ihmiskunnan ympäristökriisiin. Nykyinen elämäntapamme ylittää maapallon kantokyvyn monella tapaa: ylikulutamme luonnonvaroja, kuumennamme ilmastoa ja tuhoamme luontoa. Suhteessa väestömäärään Suomi kuluttaa eniten luonnonvaroja koko EU:ssa. Siinä, missä Orpon hallitus on osoittanut räikeää välinpitämättömyyttä Suomen ilmastolain alaisen hiili-neutraaliustavoitteen saavuttamista ja luontokadon pysäyttämistä kohtaan, vasemmistoliiton vaihtoehdossa Suomi palautetaan päästövähennyspolulle. Taloutta ohjataan kestävämmäksi, luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan ja eläinten hyvinvointia parannetaan. Vaihtoehdossamme luonnonsuojelun rahoitusta lisätään merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehdossamme Suomi ottaisi siis vähemmän velkaa kuin oikeisto-hallitus. Tämä on todiste siitä, että hallituksen väitteet leikkausten pakosta eivät yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti tarjoaa näkymän oikeudenmukaiseen, hyvinvoivaan ja kehittyvään Suomeen. Uusi normaali voi olla taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä sekä globaalisti vastuullinen Suomi.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi Liike Nyt, edustaja Harkimo.

14.42 **Harry Harkimo liik** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomelta puuttuvat tarina ja näkymät tulevaan, meiltä puuttuvat haaveet ja unelmat. Kaikki on vain kurjuutta ja synkkää, veronkorotuksia ja leikkauksia. Sää on yhtä harmaa kuin Suomen talous, ja vielä ennen joulua Suomi menee lakkoon ja varmasti myös satamat kiinni. Vientitilaston kärjessä ovat paperi, kartonki, sellu ja sahatavara, samat asiat kuin sata vuotta sitten. Tilanne on todella huolestuttava. Konkursseja haetaan ennätystahtiin, työttömyys lisääntyy, sote on rikki, ja kulut ovat karanneet käsistä aikoja sitten. Veronsa maksaneet suomalaiset ovat jumissa hoitajoina. Julkista velkaa otetaan suhteessa eniten EU:ssa. Talouskasvu on lähes huonointa koko maailmassa. Suomi on kaikilla mittareilla Euroopan pahnan pohjilla.

Yrittäjien luottamus hallitukseen ja erityisesti kokoomukseen on vapaassa pudotuksessa, [Ben Zyskiewicz: Höpö höpö!] ja suomalaiset ovat huomanneet tämän lompakossaan. Monissa kodeissa ja yrityksissä arki on muuttunut jatkuvaksi tasapainoiluksi. Työttömien määrä kasvaa koko ajan. Ne, joilla on vielä töitä, pelkäävät jatkuvasti työpaikkansa menettämistä. Se palkka, josta aikaisemmin pystyi laittamaan osan säästöön, ei riitä enää perheen harrastuksiin ja tavallisiin ruokamenoihin. Kun palkka ei riitä tavallisiin menoihin, otetaan velkaa. Elintaso on kaikilla laskenut monta vuotta peräkkäin. Toimeentulotukea saa lähes 400 000 suomalaista ja ulosotossa on 600 000.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tarvitsemme yli hallituskausien kantavan, pitkäjänteisen suunnitelman ja veroremontin, joiden avulla Suomen talous ja kilpailukyky laitetaan kuntoon. Tätä ovat vanhat puolueet yrittäneet 17 vuotta, yrittäneet tehdä sitä pitkään. Näyttääkö tämä nykyinen meno siltä, että tähän tulisi muutosta? No ei todellakaan. [Ben Zyskiewiczin välihuuto] Vain talouskasvu pelastaa julkisen talouden. Hallitus kaipaa vaikuttavia vaihtoehtoja, ja tässä niitä tulee:

Poistetaan perintövero. Pudotetaan ruoan arvonlisävero viiteen prosenttiin. Tuloverotusta alennetaan ja kannustetaan ihmiset tekemään töitä. [Ben Zyskiewicz: Eikä maksa mitään?] Kotitalousvähennystä korotetaan. Jäädytetään menot nykyiselle tasolle. Lasketaan yhteisövero 15 prosenttiin. Yritystukia pudotetaan. Perustetaan skaalarahasto investoinneille. Koko Suomesta tehdään erityistalousalue. Suurin osa näistä toiminnoista on tehty Ruotsissa, ja siellä talous kasvaa ja vienti vetää ennätysvauhtia. Meidän pitää tehdä tällainen veroremontti.

Vain talouden kasvu taittaa velan ja takaa hyvinvoinnin. 2,5 prosentin kasvu tuo 8 miljardia euroa lisää bruttokansantuotteeseen, ja se parantaa julkista taloutta vähintään puolet siitä, kun verotulot kasvavat ja työttömyysmenot pienenevät. Yhden työllisyysprosentin merkitys on miljardi euroa julkiselle taloudelle.

Perintövero on epäoikeudenmukainen, ja perijä voi joutua kohtuuttomaan tilanteeseen esimerkiksi yrityksen perittyään.

Ruoan arvonlisävero on 14 prosenttia. Ruoan alvin pudottaminen 5 prosenttiin maksaa 1,3 miljardia. Se hyödyttää kaikkia, koska tietääkseni kaikki syövät.

Tuloverotusta pitää alentaa niin, että se kannustaa etenemään uralla ja tekemään enemmän töitä. Kun tienaa enemmän, maksaa myös veroa enemmän ja kuluttaa enemmän.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Kotitalousvähennystä pitäisi päinvastoin korottaa, niin kuin Ruotsissa on tehty, kun siellä halutaan vauhtia talouteen. Nyt halutaan tappaa kaikki taloudellinen toimeliaisuus, kodin remontit, kotihoito ja kaikki muu.

Jäädytetään menot nykyiselle tasolle.

Palkankorotukset ja kustannusten nousu voidaan kompensoida, kun tuottavuus lisääntyy.

Yhteisöveroä pitää laskea 5 prosentilla 15 prosenttiin. Se on ainoa riittävän nopeasti vaikuttava poliittinen toimi, jolla saadaan investointeja liikkeelle ja talous kasvuun. Yhteisöveron alentaminen 15 prosenttiin maksaa nykytasolla 2,2 miljardia euroa. Se kuitenkin maksaa itsensä takaisin pidemmällä tähtäimellä. VM:n arvion mukaan itserahoitukseksi on laskettu 50 prosenttia.

Yritystukia pitää vähentää miljardilla eurolla. Niitä voi vähentää, sillä yhteisöveron lasku kompensoi niitä yrityksille.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Investointeja varten valtion pitää perustaa skaalarahasto. Valtio kerää 4 miljardia siirtämällä suunniteltuja investointeja myöhäisemmäksi. Turun ja muiden junaratojen investointeja siirretään. Veikkaus Oy viedään pörssiin ja siitä myydään 49 prosenttia, mistä saadaan 3—4 miljardia. Yhteensä 8 miljardin potti, jolla tuetaan yritysten investointeja, ja tämän avulla hankitaan lisää sijoittajia niin, että koko investointipotti nousee 20 miljardiin euroon. Ruotsissa on perustettu erityinen ”kiihdyttämö”, joka auttaa, jos yritysten investointi jää jumiin lupamenettelyyn. Semmoinen tarvitaan myös Suomessa.

Itä-Suomesta pitää huolehtia erityisesti jo turvallisuuden takia, mutta talouskasvun puolesta koko Suomesta pitää tehdä erityistalousalue. Tällä alueella voi myöntää kohdistettuja ja määräaikaista verovapauksia, kun yritys investoi.

Työmarkkinoiden pitää olla toimivat ja luotettavat.

Energian hinta pitää saada vakaaksi.

Myös yrityksiin tulevilla ulkomaisilla osajilla pitäisi olla erityisiä veroetuja.

Jokainen, joka edes vähän ymmärtää taloudesta, tajuaa, että nykyinen meno ei voi jatkua. Nyt alkaa olla viimeinen hetki saada suomalaisiin luottamusta ja uskoa tulevaisuuteen. Nyt on aika tehdä rohkeita päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt on sitten ministeri Purra, mutta nyt kerron teille hieman tästä, miten sitten edetään. Ministeri Purran jälkeen käynnistämme debattikeskustelun, joka kestää klo 17:ään asti. Käymme ensin ryhmittäin eli ryhmä kerrallaan, eli ensiksi käsitellään sosiaalidemokraattisen ryhmän vaihtoehtobudjettiä ja siitä keskustelu, ja mikäli ministerit haluavat siinä vastata, niin saavat puheenvuoron. Sitten jatketaan ryhmä kerrallaan, ja lopuksi sitten vielä yhteiskeskustelua kello 17:ään asti. — Olkaa hyvä, ministeri Purra.

14.49 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Kansanvaltaisen järjestelmämme ytimeen kuuluu avoin keskustelu hallituksen talouspolitiikasta ja sen arviointi suhteessa opposition vaihtoehtoihin. Hallitus, joka tekee yhdeksän miljardin edestä sopeuttamista ja uudistuksia, ei totta vie ole vasemmisto-oppositiolle vaikea kritisoida. Koko kautemme olette mäiskineet meitä olan takaa, vastustaneet käytännössä jokaista säästötoimea ja uudistusta. Samaan aikaan olette väittäneet enimmäkseen jakavanne huolen julkisen talouden tilasta.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Nyt käsittelyssämme ovat vaihtoehtobudjettinne, joista kaiken järjen ja kohtuuden mukaan pitäisi löytää rahaa niille säästöille, joita te olette vastustaneet, niille veronkorotusten peruutuksille, joita te olette esittäneet. Vaihtoehtoisianne pitäisi löytyä rahat esittämiinne uusiin menoihin ja vastustamiinne uudistusten peruutus. Mutta hyvä oppositio, ei sieltä löydy. Kritiikkiä, sitä te osaatte antaa, mutta siihen se jää.

Arvoisa puhemies! SDP:n linja periytyy toisen internationaalien ja Forssan kokouksen ajoilta. Taloudellisia rajoitteita ei sosialismissa ole. Se on siksi helppoa tänäkin päivänä. Tämä näkyy niin talouslinjassa kuin maahanmuuttopolitiikassa. Sosialistin veropolitiikka lähtee tietenkin pääomasta: pääoma ja riskin ottaminen ovat pahasta, ja siksi SDP ehdottaakin muun muassa pienten listaamattomien yritysten osinkoverotuksen reipasta kiristystä.

SDP:n linja on kova isku suomalaisille yrittäjille varsinkin tässä taloustilanteessa. Yritykset investoivat vähemmän, tarjoaisivat vähemmän työpaikkoja, ehkä korottaisivat palveluidensa ja tuotteidensa hintoja. Osinkoverotus on jonkun tekemän työn ja yrittämisen verotusta.

Autoilun verotusta ja jakeluvetoa eli ilmastopolitiikkaa te kiristätte. Sosialistit ovatkin pääsääntöisesti asuneet kaupungeissa, missä julkinen liikenne toimii verorahalla. Suomessa kuitenkin työmatkat ovat pitkiä. Ehdotuksenne rokottaa suomalaisen ostovoimaa. Jakeluvetoon kevennys on hallituksen päätöksistä eniten sitä parantava. Energialaitosten käyttämälle puulle haluatte veron eli heikentää suoraan kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä. Työväenpuolue ette todella enää ole. Yritystuet kyllä sopivat, kunhan ne ovat punavihreitä eivätkä niitä teidän kannattajanne joudu maksamaan. Muutkin veroratkaisut viestivät voimakasta aatetta siitä, että vaurastumista ei tavalliselle ihmiselle suoda. Rahat pois — demari tietää, mihin ne käyttää.

Ette edelleenkään tunnista sitä, että asuntoja on myymättä tuhansittain. Linjanne on tehokohengittää rakentamista, puhalttaa tyhjenevään asuntokuplaan lisää ilmaa. [Pia Viitanen: Kannattaa kuunnella asiantuntijoita!] Rakennusteollisuutta tuetaan hallituksen talouspolitiikalla terveemmin lyhentämällä korjausvelkaa ja investoimalla väyliin. [Antti Kurvinen: Onko mitään positiivista sanottavaa?]

No mutta sitten: SDP haluaa vähän perua leikkauksia kehitysapuun. Tämä ei minua yllätä, mutta se, että sen sijaan te ette halua perua suurinta osaa sosiaaliturvaleikkauksista, joista kuitenkin olette huutaneet kurkku suorana, yllätti todella. Ihan oikeastiko, SDP, te nyt poterossanne kuvittelette, että kukaan ei huomaa, että vaihtoehtonne kuittaa työttömyysturvan porrastukset, asumistuen leikkaukset kuin muutkin hallituksen säästöt suurilta osin? [Välihuutoja] Mutta ei tässä vielä kaikki. Se kuittaa myös meidän tekemämme työmarkkinatoimet, [Välihuutoja] siis ne, joilla te olette moukaroineet kyselytunnit ja välikysymykset. SDP, te narraatte äänestäjiä.

Entä EU-politiikka? Se lähtee sosialistisen internationaalien hengessä kasvavasta yhteisvastuusta, tulonsiirroista ja eurobondeista. Suomalainen joutaa maksamaan italialaiset ikkunantiivistet ja messinkibideet myös jatkossa. Mutta vielä pidemmälle utopiaa mennään maahanmuutossa. Te haluatte kehittää maahanmuuttajien työelämäpassia. No niin, kuulostaa ihan uudelta demarivetoiselta byrokratialta. Samoin haluatte lisää pakolaisia, lisää laittomasti maassa olevien palveluita. Olemme vuosikausia nähneet, mitä SDP:n hehkutusmaahanmuutto tosiasia on. Sosiaalisia ongelmia, nettokuluja julkiselle taloudelle, rikollisuutta, turvattomuutta suomalaisille kaduille ja suomalaiselle duunarille — johan tämän nykyään SAK:kin tunnustaa.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehto edustaa samoin vapaata assosiaatiota ja rajoitteista vapaata uusalkiolaista maailmaa. Budjettivaihtoehto — tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut — kuulostaa minun korvaani Marinin hallituksen sote-uudistukselta. [Timo Heinonen: Sitä keskusta kaipaa!] Keskusta on tehnyt lukuisia välikysymyksiä sotesta, vaatinut lisää rahaa, mutta samalla kuitenkin ehdottaa lisää alijäämää. Tämä on röyhkeää populismia. Tupailloissa voi mennä läpi mutta ei tässä salissa.

Erityistalousaluekokeilut ja monet esittämämme kasvutoimet kuulostavat todella hyviltä siinä paperinne alussa, mutta miksi niitä ei mainita enää menoarvioissa? [Ben Zyskowiec: Ei maksa mitään!] Miksi ihmeessä ehdotuksenne muutenkin ovat pelkkiä sloganeita? Missä ne välttämättömät miljardit ovat? Eihän näitä ilmaiseksi toteuteta. Vaihtoehtonne on täynnä hokkuspokkus- tai aluepoliittisia jalasmökkejä. Minne Juha Sipilän ajan talousvastuu on nakattu?

Mutta ei tässäkään vielä kaikki. Keskusta haluaa kiristää veroja hallituksen linjaan nähdessä miltei puolella miljardilla eurolla ja silti moittii hallitusta himoverottamisesta. Yritysverotuksen kevennys ei rahoita punamullalta tuoksuva sote-pommia. Suutarin lapsella ei todella ole kenkiä. Vielä eilen te moukaroitte hallituksen arvonlisäveron korotusta, mutta kas vain, nyt se teille kelpaa. Ette ehdota siihen muutosta. [Antti Kaikkonen: Uusia korotuksia!] Ei tätä voida enää kutsua kaksilla rattailla kulkemiseksi, kyllä tämä on telavaunulla miinaan ajamista. Ja samassa rypälepommissa harmaan talouden torjunnan taikaseinä ja tietenkin mitäpä muuta kuin maahanmuuttoa: mitä enemmän, sitä parempi koko Suomen ja ehkä koko maailmankin keskustalle. Ja muuten, vielä tiedoksi ja harkittavaksenne: Hallituksen lisäpanostus vastaanottokeskuksiin johtuu ukrainalaisista. Ehkä haluatte vielä tarkistaa, haluatteko todella säästää ukrainalaisista.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ajaa äärilinjaa: veronmaksaja maksaa, ja loppu tulee keskuspankista. Melko hapokasta. Vihreillekään suomalainen kilpailukyky ei juuri merkitse: verotetaan maalla, merellä ja ilmassa. Punavihreille kulttuurijärjestöille ja intersektionaaliseen analyysiin annetusta eurosta saa ehkä kymmenen takaisin. Analysoidaan nyt, kun isot ja konkreettiset maailman murheet ovat syrjäyttäneet enemmistön puolueiden ydinagendasta.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun yhteenvetona: Hyvä oppositio, paljon melua tyhjästä. Ottaen huomioon, miten paljon hallituksen toimista kuitenkin hyväksytte, arvoisa keskustasta ja arvoisa sosiaalidemokraatit, voisitte sen joskus myös myöntää äänestäjillenne. Hallitus tekee vaikeissa oloissa aika kannatettavia toimia, vai mitä? [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia ministeri Purralle. — Nyt siis käynnistämme keskustelun sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. Niitä henkilöitä, jotka haluavat siihen osallistua, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Sieltä aloittaa tämän keskustelun edustaja Tuppurainen.

14.58 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä taisi nyt, valtiovarainministeri, osua ja upota. Sen verran kovasti teillä pulssi tuossa kiihtyi. [Välihuutoja] Ei teillä olisi varaa tuollaiseen puheenvuoroon. Kun katsoo tätä tulostaulua, teidän toimienne johdosta Suomi velkaantuu Euroopan nopeiten, työllisyyskehitys on Euroopan surkeinta, talouskasvu matala. Tästä sosiaalidemokraatit ovat nyt esittäneet vaihtoehdon, jossa kyllä tehtäisiin ensi vuoden budjettiin sama sopeutus kuin hallituksessa mutta oikeudenmukaisesti, tavalla, jossa jokainen pienituloisen ja työtön saa enemmän ja pärjää

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

paremmin kuin teidän vaihtoehdossanne ja jossa pienyrittäjä pärjää paremmin — ne pienyrittäjät, jotka tällä hetkellä pohtivat, onko heillä varaa enää jatkaa yritystoimintaansa teidän veropolitiikkanne johdosta. Meidän veropolitiikastamme he hyötyvät. Pieni- ja keskituloisten verotusta alennetaan puoli miljardia enemmän kuin teidän budjettiesityksessänne. Sosiaalidemokraattien esitys on Suomelle parempi vaihtoehto. [Puhemies koputtaa]

Ja rouva puhemies, pyydän saada huomauttaa, [Puhemies: Aika!] että tässä salissa ei ole sosialisteja, täällä on sosiaalidemokraatteja. [Ben Zyskowicz: Mites teidän vasemmalla puolella, onko sielläkään?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Lindtman.

14.59 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Tuppurainen jäi. Toivon, että tässä salissa pidetään kiinni siitä ja aivan erityisesti ministeriaitiossa, että puolueita puhutellaan niiden oikeilla nimillä.

Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, te ette nähnyt mitään hyvää, ette mitään hyvää missään opposition vaihtoehdossa. Me olemme esittäneet suomalaisille pieni- ja keskituloisille alempia veroja. Se voitaisiin rahoittaa esimerkiksi korkovähennystä rajaamalla, sijoitusvakuutusten verolla, suurten sijoittajien lähdeverolla. Ei vaikuta suomalaisten ostovoimaan. Kävisikö tämä? Te olette siinä tilanteessa, että te olette hoitaneet Suomen työllisyyttä Euroopan surkeiden. Suomen kasvu on Euroopan ja maailman, voi sanoa, siellä pohjimmaisten joukossa. Luottamus horjuu Euroopan pahiten.

Arvoisa ministeri, kun kuuntelin teidän puheenne, niin jään kysymään, vahvistiko se kansalaisten luottamusta Suomen talouteen. Tuskinpa. [Puhemies koputtaa] Te olette siinä tilanteessa, että tulostaulu näyttää punaista. [Puhemies: Aika!] Kyllä teidän kannattaisi kuunnella nyt vähän muita ideoita, jotta tämä tilanne saataisiin käännettyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona.

15.00 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myönnän heti alkuun, että yhden esityksen täältä meidän vaihtoehtobudjetistamme olen unohtanut, ja se on kyllä lisähapen tarjoaminen valtiovarainministerille. Teillä meinasi äsken, kun te niin kiihkaasti tuossa pöntössä agitoitte, [Välihuutoja] jo happi loppua kesken, ja en yhtään ihmettele, miksi näin, koska tosiasiaan on se, että SDP:n vaihtoehdolla yhdeksällä kymmenestä suomalaisesta tilanne paranee verrattuna hallituksen esitykseen. Siis yhdeksällä kymmenestä tilanne paranee suhteessa hallituksen esitykseen, ja kun tällaisen vaihtoehtoon esittää, niin luulisi, että paatuneinkin valtiovarainministeri nyt löytäisi edes yhden asian, josta voisi kehua. [Oikealta: Riittääkö happi?] Mutta edes se, että SDP vahvistaisi pieni- ja keskituloisten ostovoimaa enemmän kuin hallitus, ei käy, joten taidan kyllä seuraavalle vuodelle laittaa tämän yhden lisähappipullon vielä tänne menolisäyksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen.

15.02 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä muistan niitäkin aikoja, kun valtiovarainministeri on asiallisesti käsitellyt opposition vaihtoehtobud-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

jetteja, mutta tyylilajinsa nyt joku sitten valitkoon. Mielestäni kuitenkin olisi tärkeää, arvoisa hallitus ja arvoisa valtiovarainministeri, että näkisitte edes joitain hyviä kehittämis-kelpoisia asioita näissä budjeteissa. Minun mielestäni on merkillä pantavaa, että SDP:n vaihtoehtobudjetissa yhdeksän kymmenestä voittoa. Me keventäisimme puolella miljardilla enemmän pieni- ja keskituloisten palkansaajien ja eläkkeensaajien verotusta, me parantaisimme lapsivähennyksiä, me emme heikentäisi kotitalousvähennystä, me emme hyväksyisi eläkkeensaajille ryöstöveroä, me tekisimme oikeudenmukaisemman vaihtoehdon. Ja luulisi, ministeri, että edes joistain näistä meidän esityksistämme te voisitte ottaa rakentavalla tavalla koppia, koska eihän se voi olla niin, että kaikki mahdollinen, mitä oppositio esittää, on vain huono asia. Arvoisa ministeri, kävisikö teille tällainen SDP:n veropolitiikka, jossa kuitenkin pieni- ja keskituloisia verotettaisiin kevyemmin? [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kymäläinen.

15.03 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä todella ajattelen näinä aikoina, että käyttäytymiskurssia voisi myöskin valtiovarainministerille puheiden osalta suositella.

Hallitus on tehnyt paljon virheitä, ja kaksi niistä me korjaisimme — otan vain kaksi esimerkkiä, koska aikaa on rajallisesti.

Lopettaisimme kulttuurin, matkailun ja tapahtumien kurittamisen tällä tavalla kuin te teette. Peruisimme tämän 40 prosentin veronkorotuksen ensi vuoden alusta sekä myöskin nostaisimme alv-velvollisuuden alarajaa 30 000:een.

Te olette ammatilliseen koulutukseen tekemässä historiallisen karmea leikkausta. Erityisesti Etelä-Karjalassa uhkaa jopa 449 opintopaikan menetys tämän teidän leikkauksen osalta, minkä meidän vaihtoehdossamme olisimme valmiit perumaan. Onko hallituksella valmiutta miettiä tätä valtavaa 15 prosentin leikkausta Etelä-Karjalan ammattikoulun osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

15.04 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitaan todellakin uskon ja suomalaisten ostovoiman palauttamista, mutta tarvitaan myös sitten aitoa aluepolitiikkaa ja aluekehityksen palauttamista. Itä-Suomi on unohtunut kaiken kaikkiaan hallituksen kasvutoimissa, ja Itä-Suomi-ohjelman toimeenpano-ohjelmaa ei ole näkyvillä.

Tarvitaan työ- ja elinkeinoministeriön varaamasta rahoituksesta 75 miljoonaa erityisesti Itä-Suomen hankkeisiin. Tehdään hallituksen mallia laajempi ja pidempiaikainen verokannustin, joka ulotetaan pk-yrityksiin, vähän samaan malliin kuin Finnvera on rohkeasti lähtenyt mikroyritystukea viemään eteenpäin. Palautetaan maakuntien omaehtoinen AKKE-rahoitus. Nythän työ- ja elinkeinoministeriö perää käyttämättömiä rahoja takaisinpäin, ei edes anneta käyttää nykyisiä rahoja. Turvataan sitten myös maakuntien saavutettavuus, ja meille tietysti maakunnissa lentoliikenne ja kolmen tunnin saavutettavuus on äärimmäisen tärkeää. Ja näyttää, että tuo liikennejärjestelmätyökään ei etene. Tällä hetkellä se on hyllyllä, puoleentoista kuukauteen ei ole kokoonnuttu, eikä uutta kokousta ole tulossa.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly.

15.05 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä monta kertaa on puhuttu työttömyydestä. Työttömyysluvut tulivat juuri tällä viikolla, ja ne ovat aika korkealla tasolla ja nousemassa ensi vuonna yli 300 000:n. Sen vuoksi olisi nyt tärkeää huomata, että kansalaisten luottamus ostovoimaan ja kotimaiseen kulutuskysyntään olisi tärkeitä. Sen takia tässä SDP:n vaihtoehdossa nimenomaan on haettu sitä, että palautetaan luottamusta tällä alueella, jotta tätä kulutuskysyntää olisi ja se heijastuisi suoraan työllisyyteen. Tämä näkökulma tässä meidän budjetissa on ihan keskeisenä. Siihen olisi luullut valtiovarainministerin tarttuvan, että tätä puolta kehitetään, koska muuten ollaan työttömyydessä semmoisella tasolla ja se koskee niin monia ihmisiä, että lopputulos ei ole hyvä. Olemme 90-luvun tiellä tämän tilanteen osalta, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lindén.

15.07 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Konkretisoin hallituksen politiikkaa ja meidän vaihtoehtobudjettiamme seuraavalla esimerkillä: Eilen täällä salissa käsiteltiin hallituksen esitystä Kela-korvausten nostamiseksi. Siinä hallituksen esityksessä oli mukana taulukko, joka kertoo, että tämän vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana oli käytetty 43 miljoonaa euroa lisää rahaa Kela-korvauksiin ja sillä oli saatu kaksi prosenttia lisää yksityislääkärikäyntejä. Yhtä käyntiä kohti hintalappu on 7 000 euroa. Tällä samalla 43 miljoonalla olisi voitu saada 600 000 terveyskeskuslääkärikäyntiä tai 50 000 kaihileikkausta tai 7 000 tekonivelleikkausta. Meidän vaihtoehtobudjetissamme on esitetty 120 miljoonaa euroa hoitotakuuseen lisää. Sillä saadaan kaksi miljoonaa terveyskeskuslääkärikäyntiä, hoitojonot poistuvat ja omalääkärimalli voidaan toteuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vähän muista ryhmistä kommentteja. — Edustaja Kaikkonen.

15.08 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositio on tehnyt vakavalla mielellä erilaisia kasvuedotuksia, ja vähän kurjalta kuulosti tuo teidän suhtautumisenne niihin. Eivät kelvanneet esitykset, eivät esittäjät. En hirveästi ihmettele, jos tämä homma ei lähde tästä nousuun tällä tyylillä. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Tuon tässä kuitenkin terveisiä teille eräältä kotitalousyrittäjältä, tämä on siivousalan yrittäjä. Sähköpostia sain tänään. ”Nyt kun kotitalousvähennys pienenee, niin asiakkaiden irtisanomiset ovat räjähtäneet ja joudumme pitämään muutosneuvottelut heti vuoden alussa. Toinen iso huomio on, että asiakkailta on tullut siivoojille kyselyitä, että tekisivätkö he jatkossa siivousta pimeästi, eli olemme palaamassa tällä päätöksellä 25 vuoden takaiseen käytäntöön, että siivoustyötä ei arvosteta ja sitä ostetaan pimeästi — aika ikävää kehitystä alalle. Mitä ajatuksia?” kysyy tuo yrittäjä. Yhdyn tähän kysymykseen: mitä ajatuksia teillä on tästä teidän kotitalousvähennyksen leikkauksestanne? [Mika Lintilä: Kaikki tiesi tämän, kaikki!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

15.09 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn tuohon edustaja Kaikkosen kommenttiin siitä, että olisi kai voinut jollakin lailla analyttisesti ja rakentavastikin arvioida oppositioryhmiä esityksiä. Mutta tietysti niinhän vanha kansa sanoo, että se koiria alähtää, mihin kalikka on kalahtanut. Ilmeisesti tämä kasvun puutteen esille nostaminen teihin sattuu, arvoisa ministeri Purra.

Lisäksi ihmettelen sitä, että pääministeri ei ole täällä paikalla. Ilmeisesti pääministeri Orpo ei halua tulla paikalle, koska hän marssii aikaisempien kokoomuslaisten pääministerien Harri Holkerin ja Jyrki Kataisen jalanjäljissä. Aina kun viimeisen 40 vuoden aikana kokoomus on ollut pääministeripuolueena, on seurannut talouskatastrofi, ja siltä se tämän Petteri Orpon lamankin jälkeen näyttää. [Jenna Simulan välihuuto]

Puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri Purra, kun meillä on mennyt kolme- ja puolituhatta yritystä konkurssiin ja meillä on 12 miljardin alijäämä tulossa ensi vuodelle, olisiko nyt aika teidän heittää teidän naamallanne koristeltu leikkuulauta pois ja sakset pois ja ottaa keskustan kintaat käteen [Puhemies koputtaa] ja lyödä kuokka maahan ja laittaa kasvupolitiikka käyntiin? [Jani Mäkelän välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Marttinen.

15.10 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen, pääministeri on työmatkalla tänään. [Välihuuto oikealta]

Arvoisa rouva puhemies! Talouspolitiikan osalta on tärkeää, että oppositiopuolueilla on myös johdonmukainen ja selkeä talouspolitiikan linja, jotta näitä vaihtoehtoja voidaan myös verrata. Nyt olemme täällä käyneet läpi SDP:n ehdotuksen ja näemme sen, että te ette siis esitä peruttavaksi muun muassa työttömyysturvan leikkauksia laajasti, lapsikorotusten lakkauttamista, työssäoloehdon euroistamista, lomakorvauksen jaksotusten palauttamista, omavastuupäivien palauttamista viidestä päivästä seitsemään päivään, työssäoloehtoon liittyviä muutoksia tai aikuiskoulutustuen lakkauttamisen perumista. Tämä on melkoinen uutinen, sillä kuitenkin puolitoista vuotta te olette kaikin keinoin kritisoineet hallitusta näistä leikkauksista, [Timo Heinosen välihuuto] joten nyt, edustaja Lindtman, teille kysymys: tarkoittaako tämä siis sitä, että SDP hyväksyy ja kuittaa kaikki nämä hallituksen tekemät säästötoimenpiteet? [Välihuuto vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Räsänen, Joona.

15.11 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut siinä käsityksessä, että täällä käsittelemme tänä syksynä hallituksen esitystä ensi vuoden talousarvioksi, [Jani Mäkelän välihuuto] ja siihen käsittääkseni oppositiopuolueet ovat vaihtoehtonsa tehneet. Mutta jos nyt lähdemme käymään näitä arkeologisia kaivauksia ja katsomme tämän teidän logiikkanne, niin tähän tarkoittaa sitten samalla sitä, että jos te nyt syytätte jotakuta oppositiopuoluetta, että jos jotain asiaa, mistä täällä on äänestetty ja on syntynyt ratkaisu, ei täältä vaihtoehtobudjetista löydy, ne kaikki sitten hyväksytään, niin sehän on sitten sama, että tähän hyväksytte kaikki edellisen hallituksen tekemiset, koska suurinta osaa te ette ole muuttaneet yhtään mihinkään. Elikkä sen kaiken velkarallin, jota te olette täällä huutaneet kurkku suorana puolitoista vuotta, te tällä samalla logiikalla sitten hyväksytte. Elikkä kyllä tämä, arvoisa hallitus, toimii sitten molempiin suuntiin, mikäli lähde-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tään näitä arkeologisia kaivauksia täällä käymään. En tiedä, kuinka pitkälle pitää mennä, [Puhemies koputtaa] mutta minulla on kyllä koko ilta aikaa. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Mäkelä.

15.13 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hieno päivä tässä syksyssä. Koko syksy on huudettu opposition toimesta, ja nyt pitäisi löytyä vastauksia siihen omaan huutoon, eikä niitä vastauksia kyllä todellakaan löydy.

SDP:n vaihtoehtobudjetin tulopuoli on osittain hyvin epäuskottava. Siellä muun muassa leikataan 100 miljoonaa harmaasta taloudesta. Osoittakaa minulle valtion budjetissa se momentti, missä on 100 miljoonaa leikattu harmaasta taloudesta.

Siitä, että te olette vaatineet jakeluvuoroituksen laskun perumista, [Välihuuto vasemmalta] tulee satojen miljoonien vaje ostovoimaan ja tulonmuodostukseen yrityksille, ja te ette ole huomioineet sitä millään tavalla.

Tästä huolimatta te ette ole peruneet sotien kustannusten tasaamista. Isossa kuvassa te ette ole esittäneet alijäämän kattamista, siihen rahoitusta. Te siis hyväksytte käytännössä hallituksen sote-ratkaisun ja te hyväksytte yleisen arvonlisäveron noston 25,5 prosenttiyksikköön, jotenka teidän kritiikiltänne tältä osin putoaa täysin pohja. Te hyväksytte kaikki työllisyystoimet — te ette ole esittäneet minkään niiden perumista — ja sosiaaliturvavaihtoehtot.

Mikä on teidän vaihtoehtonne? Ei sitä oikeasti ole. [Ben Zyskowicz: Räsäsen selitys oli ala-arvoinen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

15.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP on kritisoinut työllisyysuudistuksia ja sosiaaliuudistuksia. Tiedotetulva on seurannut edustaja Räsäsen johdolla toistaan. Nyt Lindtmanin SDP kannattaakin aikuiskoulutustuen lakkautusta ja työllisyysturvaan tehtäviä säästöjä, kuten lapsikorotuksen lakkauttamista, suojaosasta luopumista, ansioturvan porrastamista, työssäoloehdon pidentämistä.

Edustaja Lindtman, puheenjohtaja Lindtman, nyt varmasti moni, joka gallupeissa on vähän näyttänyt teille peukaloa ylöspäin, [Vasemmalta: Aika moni!] ihmettelee ja miettii, miten tämä Lindtmanin demariviiri oikein pyörii. Kysyn, edustaja Lindtman, teiltä: miten ihmeessä tässä näin kävi, että te koko syksyn näitä vastustitte ja nyt sitten kannatatte? Toki on ehkä hyvä niin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako edustaja Lindtman vastata? [Ben Zyskowicz: Ei halua, mutta joutuu! — Naurua]

15.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin edustaja Mäkelän ja edustaja Heinosen puheenvuoroja, niin huomasin, että te ette itse asiassa ole edes tainneet lukea tätä vaihtoehtobudjettia kunnolla. [Timo Heinosen välihuuto]

Siellä meidän vaihtoehtobudjetissamme emme ole laskeneet harmaan talouden säästöihin mitään. Siellä meidän vaihtoehdossa nimenomaan panostetaan osaamiseen, siellä meidän vaihtoehdossa nimenomaan annetaan lisää rahaa sote-alueille. Arvoisa edustaja Heinonen, siellä meidän vaihtoehdossa juuri he, joilta tämä hallitus on leikannut ja edelleen

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

leikkaa — kaikista pienituloisimmat, työttömät, lapsiperheet, eläkeläiset — ovat kaikista suurimpia voittajia.

Ministeri Purra, te olette nyt se, joka vastaa siitä, mitä tulostaululla näkyy, ja siellä näkyvät pahat miinukset: työllisyys on laskussa, Suomen talous on heikoimpien joukossa. Onko todella nyt niin, että olette siinä tilanteessa, että teillä on varaa sanoa kaikkiin esityksiin ”ei, ei, ei”, niihinkin, joilla Suomen talous saadaan kasvuun?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Tuppurainen, ja sitten annetaan ministereille puheenvuorot.

15.16 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä täällä salissa tiedetään, että SDP on vastustanut kaikkia niitä hallituksen kohtuuttomia leikkauksia, kaikkia niitä surkeita työelämäheikennyksiä, jotka yksipuolisesti kohdistuvat palkansaajaan. Kaikkia näitä me olemme vastustaneet, ja kyllä suomalaiset tietävät, [Miko Bergbomin välihuuto] että emme me tällaisia leikkauksia tekisi.

Kyllä suomalaiset tietävät, mitä sosiaalidemokraatit tavoittelevat: [Timo Heinosen välihuuto] oikeudenmukaisuutta ja kasvua. Ja tämä on vaihtoehtobudjetti, jonka me olemme nyt esitelleet. Se on tehty ensi vuoden talousarvioon nähden. [Ben Zyskowiec: Ne on siellä pohjassa!] Teidän esitykseen nähden se on tehty — sama sopeutus mutta oikeudenmukaisesti ja tavallaan niin, että yhdeksän suomalaisen kohdalla kymmenestä tilanne paranee meidän vaihtoehdossamme. Kaikilla pienituloisilla, työttömillä, pienyrittäjillä tilanne paranee meidän vaihtoehdossamme suhteessa hallituksen esitykseen. Arvoisa valtiovarainministeri, eikö teillä nyt voisi olla hieman kiinnostusta siihen, millä tavalla rakennetaan tällainen tasapainoinen ja oikeudenmukainen kasvua edistävä vaihtoehto?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministeri Purra, kolme minuuttia. — Myöskin ministerit Satonen ja Adlercreutz ovat pyytäneet puheenvuoron. Teille molemmille kaksi minuuttia.

15.18 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen riveistä kerrottiin aika moneen kertaan jo, mikä se teidän vaihtoehtonne ongelma on. Te lähdette siitä, että te lisäätte jonnekin, mihin te haluatte, vähennätte hyvin vähän jostakin, mistä haluatte, mutta se kokonaisuus on kuin savijaloilla. Te ette peru niitä työmarkkinauudistuksia, joita te täällä olette vastustaneet, ja se vaikuttaa suoraan siihen, että teidän työllisyysvaikutuksenne ovat hyvin positiiviset. Viime vuonna te salasitte nämä työllisyysvaikutukset. Nyt te ette salanneet niitä, mutta ne perustuvat siihen, että te allekirjoitatte hallituksen linjan. [Ben Zyskowiec: Just näin!] Te ette halua perua käytännössä mitään niistä sosiaaliturvaleikkauksista tai monista muista säästöistä, joita te olette täällä kuitenkin [Ben Zyskowiec: Juuri näin, juuri näin!] joka ikinen viikko vastustaneet ja joiden puolesta te olette äänestäneet, ja hallitus on puolustanut omaa linjaansa. Teidän vaihtoehtonne ei ole todellinen, ja sitä tässä juuri yritetään teille kuvata.

Sen sijaan kehuja: Kyllä, vasemmistoliitto on täysin looginen ja yksiselitteinen linjassaan. He peruuttavat jokaisen niistä säästöistä, joita he ovat vastustaneet, [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] ja aivan rehellisesti nostavat veroja ja peruuttavat säästöt, mutta te ette tee sitä. Ottaisitte mallia vasemmalla puolella olevasta. Nyt tämä teidän vaihtoehtonne ei ole todellinen. Vastaavasti kun puhutte siitä, että eikö muuta hyvää löydetä, niin vaikka tässä ei

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

puhuta vielä keskustasta, niin minähän sanoin, että heillä on hyviä kasvutoimia, mutta valitettavasti niitä ei huomioida siellä menopuolella, ne on ainoastaan kirjattu. Hallituksessa me joudumme tekemään talouspolitiikkaa tässä todellisten rajoitteiden maailmassa. Meillä on tietty määrä rahaa — näette, miltä ne luvut näyttävät. Me joudumme tekemään loogisia valintoja. Me joudumme perustelemaan rahankäytön jonnekin muualle sillä, miksi sitä ei ole muualla. Tämä on kokonaisuus. Te ette tee sitä. [Ben Zyskowicz: Ei, se ei maksa mitään!] Te olette epäonnistuneet teidän vaihtoehtobudjettinne laatimisessa. Toivottavasti sen huomaa joku muukin kuin hallituksen edustajat täällä salissa.

Ja, anteeksi, vielä palaan tähän, kun kohdistettiin ministerin punaisuuteen ja hapenpuutteeseen huomioita. Kyllä, olen melko flunssainen, ja se vaikuttaa siihen, että kun seitsemässä minuutissa yritän teihin kaikkiin keskittyä, niin se saattaa näyttää siltä, että minun happeni on lopussa. Kieltämättä joskus täällä tuntuu, että happi alkaa loppua, mutta usko kaa tai älkää, me siitä huolimatta teemme näitä toimia, jotka ovat välttämättömiä tämän isänmaan eteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, kaksi minuuttia.

15.21 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Olen ollut aika pitkään täällä eduskunnassa jäsenenä ja muistan senkin ajan, kun ei näitä vaihtoehtobudjetteja vielä ollut, ja silloin, kun ne tulivat, ajatus oli tosiaan, että siinä ihan aidosti tuodaan sellainen vaihtoehto, joka on hallituksen linjalle vaihtoehto, eikä tämä ole mikään kansallinen virtuaalirahapäivä — niin kuin ainakin keskustalaisten opeista voi katsoa, kun siellä on harmaan talouden kitkemisestä 100 miljoonaa euroa, alustatalouden raportointivelvollisuudesta 100 miljoonaa euroa ja pelaamisen lisenssimaksuista 250 miljoonaa euroa. Jokainen ymmärtää, että nämä eivät ole millään lailla realistisia.

Mutta varsinaisesti, kun nyt puhutaan tästä demarien vaihtoehdosta, niin aivan kuten valtiovarainministeri tässä jälkimmäisessä puheenvuorossa sanoi, niin tässä on nyt se perustavaa laatua oleva ongelma, että joko teidän täytyy myöntää, että te hyväksytte esimerkiksi työttömyysturvaan tehdyt uudistukset, se on vaihtoehto A, tai vaihtoehto B on se, että te toteatte, että tämä teidän vaihtoehtobudjettinne ei ole millään lailla tasapainossa, koska siinä vasemmistoliitto on täysin oikeassa, että jos oikeasti halutaan perua, niin sitten perutaan. Heidän vaihtoehdossaan on myös 50 000:n negatiivinen työllisyysvaikutus, koska he ovat sen tehneet ja rehellisesti laskeneet, ja se on tässä se avainasia. Minä uskon, että ihmiset haluavat aidosti kuulla, varsinkin sosiaalidemokraateilta, joka tällä hetkellä on johtava oppositiopuolue, mikä se teidän vaihtoehdonne aidosti on, ja jos te ette kerro omassa vaihtoehtobudjetissanne, että te ette hyväksy hallituksen työttömyysturvaan tekemiä uudistuksia, niin sen täytyy näkyä niissä luvuissa. Muuten tästä asiasta ei tule yhtään mitään ja me ei voida käydä asiallisesti ja vakavasti tätä keskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Adlercreutz, kaksi minuuttia.

15.22 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä keskustelusta tähän asti. Oli, niin kuin ehkä tapana on, jossain määrin epäuskottavia vaihtoehtobudjetteja, mutta olihan siinä hyviäkin asioita osittain.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Palaan pääministerin poissaoloon: Hän on tosiaankin Ruotsissa Pohjoismaiden ja Baltian maiden päämiesten kokouksessa, paikalla on myöskin Puola. Siellä keskustellaan tärkeistä yhteisistä asioista tilanteessa, jossa on syytä olla aika lailla huolissaan Euroopan tilanteesta myöskin turvallisuusmielessä. [Eduskunnasta: Se on ihan oikein!]

Jos palataan näihin vaihtoehtobudjetteihin, niin kyllä ajattelen, että eduskuntatyö on vakavaa työtä, puolue työ, puolue työ vakavaa työtä. Puolueiden tulisi pystyä tarjoamaan uskottavia vaihtoehtoja. Kyllä silloin sopii edellyttää sitä, että se politiikka, jota ääneen salissa lausuu, ne asiat, joita voimakkaasti vastustaa, ne asiat, joiden kautta on myöskin agitoinut kohtalaista vastustusta yhteiskunnassamme muutenkin, sitten näkyisivät konkreettisesti niistä esityksistä, joita tänne tuo, koska elleivät ne näy, niin kyllähän jokainen ymmärtää, että silloin siltä kokonaisvaihtoehdon uskottavuudelta putoaa pohja. Ei silloin enää voi puhua ratkaisuista. Silloin puhuu politiikasta mutta ei ehkä siinä positiivisessa mielessä, koska positiivisiakin asioita siihen liittyy, vaan ehkä pikemminkin siinä negatiivisessa mielessä. Eli toivon, että tässä puolueet näkisivät vastuunsa.

Toki oli ilmaa muuallakin. Sinänsä yhdyin näkökulmaan siitä, että vihreiden ja vasemmistoliiton budjeteissa oli ehkä eniten realismia, joskaan minäkään en usko, että 6 miljoonan panostuksella harmaaseen talouteen saadaan 480 miljoonan voitot.

Mutta edustaja Kymäläinen puhui ammatillisesta koulutuksesta. Malli perustuu siihen, että mitä enemmän on aikuiskoulutettavia eli toista tai kolmatta tutkintoa suorittavia, sitä enemmän rahoitus vähenee. Niitä vuosia on Suomessa 65 000, niistä vähennetään 11 000. Jos on niin, että tämän eteläkarjalaisen ammattioppilaitoksen opiskelijajakauma on tällainen, niin silloin se vaikutus on valitettavasti isompi kuin muuten. [Puhemies koputtaa] Ymmärrän, että tämä voi tuoda haastetta, mutta se johtuu silloin nimenomaan tästä opiskelijajakaumasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän lyhyen puheenvuoron vielä ministeri Multalalle, minuutti.

15.25 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti kommentoin muutamia huomioita täältä SDP:n vaihtoehtobudjetista.

Täällä on aivan oikein kiinnitetty huomiota siihen, että koulutustason nosto on meidän kansakunnan kohtalonkysymys. Voin kertoa teille, että se, mitä te peräänkuulutatte tässä, että tehdään suunnitelma koulutustason nostamiseksi, tämä työ on jo käynnissä, ei vain suunnitelmatasolla vaan jo aivan toteutustasolla. Muun muassa yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitusmallissa, strategiarahoituksessa, kohdennetaan rahoitusta siihen, että kannattaa jatkossa kouluttaa erityisesti nuoria ilman korkeakoulututkintoa olevia, ja rahoitusta myöskin siihen, että heidän hyvinvoinnistaan huolehdittaisiin ja läpäisyä tuettaisiin korkeakoulutuksessa. Pidän tätä hyvänä askeleena. Toki tarvitaan myös jatkossa lisää aloituspaikkoja, se on aivan totta.

Samoin täällä hieman kritisoidaan tki-rahoituksen kasvattamista ja sen tehottomuutta. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tki-rahoitus kasvaa oikein vauhdikkaasti. Kokonaisuudessaan olemme jo saavuttaneet 3,1 prosenttia bruttokansantuotteesta, [Puhemies koputtaa] ja kun se tavoite on 4 prosenttia vuonna 2030, niin olemme erittäin hyvässä vauhdissa. Totta kai sitten näkyvät viiveellä ne vaikutukset siellä talouskasvussa. [Puhemies koputtaa] Tässä näyttää kuitenkin siltä, että määrärahamuutoksia ei olla esitetty, joten siltä osin vaikuttaa olevan tyytyväisiä hallituksen panostuksiin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt siirrymme keskustan ryhmän vaihtoehtobudjettiin ja kaikki ne edustajat, jotka haluavat osallistua tähän debattikeskusteluun, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta. — Tämän aloittaa edustaja Lohi.

15.27 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ehdin jo tuossa innostua, että tänään me täällä positiivisessa hengessä yhdessä lähdemme luomaan tulevaisuudenuskoa suomalaisille tämän keskustelun kautta niin, että tulee erilaisia ideoita eri puolueista, ja me yhdessä tässä käymme rakentavan keskustelun siitä, mitkä niistä olisivat semmoisia esityksiä, jotka me voisimme viedä eteenpäin. Valitettavasti jouduin nyt kyllä pettymään tässä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei tämä ole mikään työpaja!] Kyllä tämä eduskunta on paikka, jossa me voimme yhdessä myös vaikuttaa siihen, minkälainen tunnelma tässä maassa on: [Eduskunnasta: Kyllä!] voidaanko me luoda meidän nuorille, erityisesti nuorille, luottamusta tulevaisuuteen?

Haluan sen takia sanoa, että keskustan budjettivaihtoehto perustuu viime kevään talousvaihtoehtoihin. Kun me sen julkistimme, meillä oli kaksi keskeistä suomalaista ekonomistia paikalla, ja he molemmat sanoivat: teillä on tehty uskottava vaihtoehto, siinä on tehty erilaiset arvovalinnat. Se viesti on hyvin erilainen kuin mikä tuli tässä valtiovarainministeriltä. Haluan kysyä, kun meillä on tällainen aika rohkea sosiaaliturvauudistus: olisiko edes tämä sellainen, jota meidän kannattaisi yhdessä lähteä miettimään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

15.28 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallitus vetoaa jatkuvasti siihen, että maailmantaloudessa on niin vaikea suhdanne, että siitä johtuvat nämä ennätysmäiset konkurssit ja se, että koko ajan tuhansia ja tuhansia ihmisiä joutuu työttömäksi, mutta kyllä, puhemies, nyt tilanne on se, että suhdanne on sama koko Euroopassa ja me olemme jääneet pahnanpohjimmaiseksi Suomessa. Kyllä nyt on niin, valtiovarainministeri Purra ja arvoisa hallitus, että te olette omilla toimillanne syventäneet tästä taantumasta laman. Te olette luoneet laman Suomeen tekemällä näitä ratkaisuja, nostamalla kulutusveroja, leikkaamalla kotitalousvähennystä. Kotitalousvähennyksen leikkaus pelkääntään ajaa tuhansia suomalaisia työttömiksi.

Puhemies! Keskustan vaihtoehto lähtee siitä, että tuplaamme talouskasvun ja talouskasvun tuplaamisella me pelastamme hyvinvointiyhteiskunnan ja pelastamme meidän välttämättömät palvelut, kuten vaikkapa varhaiskasvatuksen, peruskoulut ja sosiaali- ja terveyspalvelut ikääntyvälle maalle.

Nyt, arvoisa puhemies, kysyn: Kelpaisiko valtiovarainministeri Purralle yksikään meidän kymmenestä kasvutoimesta, veroporkkanat, Viron veromalli, matkailualan kasvuohjelma, erityistalousalue Itä-Suomeen? [Puhemies koputtaa] Kelpaako näistä kymmenestä yksikään teille? Kelpaisiko edes yksi teille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

15.29 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt on vähän vanhoja muisteltu, niin palataan alkuun kahden vuoden taakse: kaksi vuotta sitten sopivasti juuri vaalien alla nykyinen pääministeripuolue kokoomus lupasi suomalaisille, että he nostavat pysyvästi kotitalousvähennystä eli parantavat sitä pysyvästi ja poistavat koko-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

naan tämän vähennyksen omavastuuosuuden — siis korotatte vähennystä ja poistatte omavastuun. Mutta mitä tapahtuukaan nyt, siis kaksi vuotta myöhemmin? Te olette korottamassa omavastuuta ja leikkaamassa vähennyksen enimmäismäärää [Eduskunnasta: Oh-hoh!] — siis korottamassa omavastuuta ja leikkaamassa vähennyksen enimmäismäärää. Lupasitte roimaa parannusta, ja nyt tulee romutus.

Keskustalle tämä ei yksinkertaisesti käy. Me tarvitsemme lisää töitä yrittäjille ja me tarvitsemme suomalaisille helpotusta arkeen, ja kotitalousvähennys on siihen erinomainen keino. Hyvä hallitus, työllisyyden ja yrittäjyyden nimissä: ettekö voisi edes perua tämän kotitalousvähennyksen romutuksen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä.

15.30 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme nyt siinä vaiheessa vaalikautta, että kun me joulun jälkeen palataan kevätistuntokaudelle, niin vaalijuna kääntyy. Vaalijuna kääntyy, ja jos me katsotaan lukuja, niin kyllä hallituksen välitodistus tulee olemaan murskaavan huono.

Toisaalta kuultuani hallituksen ja ministeri Purran vastauksen en oikeastaan ihmettele Suomen talouden tilaa. Te olette luoneet tähän maahan talouden ja investointien henkisen lukon, ja te, valtiovarainministeri Purra, olette ollut aikamoinen lukkomestari tässä asiassa. Ihmiset ja yritykset tarvitsevat näkymää, kannustusta, jotain myönteistä tähän tilanteeseen, ja kaikki ne, mitä täältä esitetään, te tyrmäätte, te lyötte sitä teidän leikkuulautaanne vasten ne ideat. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Keskusta tuo lukuisia vaihtoehtoja esimerkiksi arvonlisäverotuksen puolella, jolloin voitaisiin tätä tilannetta parantaa. Siellä on yrityksille, siellä on matkailulle, siellä on hyvin keskeisille aloille. Meidän talous tällä hetkellä sukeltaa, ja jos te ette usko meitä, [Puhemies koputtaa] niin kuin ette uskokaan, niin uskokaa niitä alan toimijoita. [Puhemies: Aika! — Jani Mäkelä: Uskokaa puhemiestä!] Hallituksen luottamus on romahtanut yrittäjien keskuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

15.32 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen täysin samaa mieltä siitä, että myös tällä eduskunnan keskustelukulttuurilla on merkitystä sille, minkälainen usko ja toivo ihmisillä on tulevaisuuteen. Sanoinkin, että on hienoa, että meillä on ruokalaan jaettu tällaiset arvostavan työikäyksen pelisäännöt tuonne pöydälle. Yksi kohta niistä on, että ”annan palautetta rakentavasti ja ratkaisuja etsien”, ja toinen kohta on, että ”kuuntelen rauhassa ja olen avoin toisen näkemyksille”. [Välihuutoja] Kannatankin, että ne tötteröt siellä ruokalan pöydällä käydään lukemassa.

Keskustalla on aidosti uusia vaihtoehtoja, ja uskon näin, että jos asiat tehdään Suomessa aina samalla tavalla, niin mikään ei muutu. Me esitämme nyt, että perustettaisiin erityistalousalue itäiseen Suomeen, ja esitämme, että se tehtäisiin aluksi kymmenen vuoden kokeiluna. Esitämme myös, että itäisen Suomen tilanne otettaisiin huomioon myös euroina eikä vain korulauseina tai työryhminä, ja laittaisimmekin 130 miljoonaa euroa itäiseen Suomeen ja 30 miljoonaa euroa pohjoisen Suomen ohjelmaan. Olen varma, että nämä tulevat verovaroina moninkertaisesti valtiolle takaisin.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

15.33 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veljet keskellä todistivat jälleen äärimmäisen väkevästi, miten työkalupakin järein ase on tv-shopista tilattu punainen taikurinhattu. Sillä taiotaan sitten valtionkassaan rahaa, mutta leikkirahaksi jäisivät nekin eurot näillä teidän vaihtoehtoillette ja ehdotuksillanne. Suomalaisille nämä vaihtoehdot vasemmalta, mihin veljet keskelläkin voidaan oikein sujuvasti laskea, toisivat lisää veroja ja valtiontalouteen vähemmän säästöjä. Keskusta haluaisi siis kurittaa autoilijoita ja verottaa elintarvikkeita enemmän kuin hallitus, ja Suomen suurin veronimijä löytyy siis todellakin oppositiosta eikä suinkaan hallituksesta. Ei jatkoon. [Eduskunnasta: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

15.34 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos tässä vähän katsotaan tuonne menneisyyteen: Evan, Elinkeinoelämän valtuuskunnan, mukaan vuonna 2010, kun Matti Vanhasen toinen hallitus oli vielä voimissaan, talouskasvu oli Suomessa 3,2 prosenttia — keskellä syvintä finanssikriisiä, keskellä viime vuosikymmenen syvintä taloudellista lamaa oli talouskasvu 3,2 prosenttia. Sen jälkeen kun tuli kokoomusjohtoinen hallitus, Kataisen hallitus, alkoi Evan mukaan musta vuosikymmen. Ja, arvoisa puhemies, nyt Lama-Orpon hallituksen myötä on alkanut jälleen toinen musta vuosikymmen, joka tullaan Suomen taloushistoriassa muistamaan erittäin synkkänä aikana, jota valtiovarainministeri puheillaan vain synkentää.

Silloin Vanhasen hallituksen aikana otettiin niin sanottu korkotukilainoituksen välimalli, jolla saatiin tuhansien asuntojen rakentaminen käyntiin. Myös rakennusala on historiallisessa lamassa, ja hallituksen teot ovat tässä kyllä auttamattomasti liian vaatimattomat. Toivoisin, että ottaisitte nyt edes tämän asuntorakentamista vauhdittavan mallin käyttöön. Otetaan mallia sieltä hyvistä kokemuksista, [Puhemies koputtaa] jotka olivat silloin kymmenen vuotta sitten toimivia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. — Sitten edustaja Zyskowicz. [Mikrofoni ei avaudu]

15.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puheenvuorosta ja pahoittelut tästä teknisestä ongelmasta.

Ensin on pakko kyllä sanoa, edustaja Viitanen: Te olette täällä synkeästi ja julmasti vastustanut kaikkia tämän hallituksen säästöjä esimerkiksi työttömyysturvaan. Nyt tässä teidän vaihtoehtobudjetissanne hyväksytään niin ansioturvan porrastaminen, lapsivähennysten poistaminen, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen kuin indeksikorotusten jäädyttäminenkin. Miten tässä näin kävi? Edustaja Joonas Räsänen puheet eivät käy edes selityksen yritykseksi. Nämä ovat tällä vaalikaudella, tämän hallituksen esityksestä hyväksyttyjä säästölakeja, joita te olette vastustaneet, te, edustaja Viitanen, ja kaikki demarit. Nyt kun nämä eivät ole teidän vaihtoehtobudjetissanne, onko tulkinta se, 1) että te hyväksyttekin nämä vai 2) että teidän vaihtoehtobudjetinne on eräänlainen ”kikka de la hämä” eli täyttä bluffia? Vastatkaa.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja otetaan myöhemmin sitten vastaus siihen. — Nyt siis vielä kysymys on keskustan vaihtoehtobudjetista, ja edustaja Lohi käyttää vielä puheenvuoron ja sen jälkeen sitten ministeri Purra. [Hälinää — Krista Kiuru: Me ei olla saatu yhtään mitään...] — Kyllä, täältä tulee seuraavaksi teille. — No niin, ja nyt edustaja Lohi.

15.37 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta esittää, että kun nyt tämä velkaantuminen ei näytä taittuvan ja julkinen talous ei tasapainotu näillä konsteilla, niin otettaisiinko yhdessä tavoite, että tuplataan se talouskasvu. Se vaatii muuten sitä, että avataan silmät ja suhtaudutaan kaikkiin hyviin esityksiin avoimesti. Mehän olemme tässä esittäneet 55 toimenpidettä, ja toisin kuin valtiovarainministeri tuossa todisti, me olemme hakeneet näille kaikille myös rahoituksen. Mutta ei se esimerkiksi, että lähdetään laatimaan kunnianhimoinen matkailun kasvustrategia, jossa lähdetään miettimään kokonaisvaltaisia toimenpiteitä, niin että Suomeen saadaan lisää turismia, vaadi heti, että meidän pitää löytää 100 miljoonaa tai 50 miljoonaa rahaa sinne.

Mutta sitten kun me esitämme täällä esimerkiksi sitä, että meillä syntyvyyteen puututaan sillä, että vanhempainvapaista kolmasosa olisi verovapaata, me olemme rahoittaneet sen siellä meidän vaihtoehtobudjetissamme. Tämä on täysin realistinen vaihtoehto, ja minusta tätä kannattaisi nyt meidän yhdessä miettiä — on siellä muillakin puolueilla muuten ihan hyviä esityksiä. [Puhemies koputtaa] Ei pidä kaikkea lytätä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten ministeri Purra, kaksi minuuttia.

15.39 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kuten sanoin jo aiemmin, keskustan vaihtoehdossa on paljon hyviä, erityisesti kasvuun liittyviä, toimia. Mutta ongelma on se, että nyt puhutaan vaihtoehtobudjeteista ja sikäli, kun ne kohdistuvat toimiin, jotka tarvitsevat rahoitusta, esimerkiksi erilaiset verohyvitykset ja muut, niitä ei lainkaan sieltä löydy. [Hälinää] Sen lisäksi teillä on sama ongelma kuin äsken sosiaalidemokraateilla: esimerkiksi tätä arvonlisäverotuksen korotusta, jota te olette voimakkaasti moukaroineet, ette peruuta sieltä. Teillä on ikään kuin leikkirahaa käytössänne näihin teidän uusiin hankkeisiinne. Teidän koko vaihtoehtonne on siksi ilmassa. Se on ongelma. [Markus Lohen välihuuto]

Sen sijaan siellä on monia hyviä kasvutoimia, joista osaa hallitus jo edistää ja osaa varmasti voimme pohtia, mutta meidän tehtävämme on täällä löytää näihin asioihin rahat. Jos meillä olisi, millä mällätä, niin me voisimme tehdä erilaisia ratkaisuja, joita esimerkiksi Euroopan isot jäsenmaat tällä hetkellä tekevät tukeakseen omia teollisuudenaloja. Meillä ei ole tällaisia mahdollisuuksia. Teiltä löytyy hieno Viron veromalli. Muistelen, että edustamani puolue on sen aika usein vaihtoehtobudjetissaan tuonut esille. Toivottavasti te tulette jossakin vaiheessa hallitukseen ja näitä asioita voidaan edistää siellä yhdessä.

Se, mitä hallitus ei missään nimessä tekisi: me emme korottaisi veroja lähes puoli miljardia euroa enemmän, kuten te teette, me emme korottaisi varainsiirtoveroa melkein kaksinkertaiseksi — tällaisia aivan älyttömiä toimia, jotka vaikeuttaisivat nimenomaan esimerkiksi työn perässä muuttamista ja kasvutoimia.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Mitä tulee sitten tähän kotitalousvähennykseen, niin täällä kerta toisensa jälkeen tuntuu siltä, että te ajattelette, että nämä meidän tekemämme ikävät säästöt ovat jotenkin poliittisesti sellaisia, mistä me erityisesti pidämme. Kyse ei ole siitä. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] Se ei ole perussuomalaisen, kokoomuksen, RKP:n tai kristillisdemokraattien poliittinen linja, että me haluamme leikata täältä asiasta, joka on hyvä, mutta me joudumme korjaamaan julkista taloutta. Me joudumme tekemään miljardeilla suoria menoleikkauksia valtion käyttötalouteen [Markus Lohi: Ja velkaantuminen jatkuu!] ja me teemme ne. Sen sijaan te: teidän ei tarvitse — te olette siellä oppositiossa.

Mitä tulee yrittäjien arvioihin hallituksesta, niin tämä kertoo juuri siitä, että me joudumme tekemään kaikkialle ikäviä toimia. Alkukauden ajan teidän näkemyksenne oppositiossa oli se, että hallitus tekee vain yhteen suuntaan ikäviä toimia. No, viime keväänä me jouduimme tekemään niitä valitettavasti lisää ja entistä laajemmin. Totta kai tämä saattaa näkyä myös arvioissa, joita esimerkiksi yrittäjien suunnalta hallitukseen kohdistetaan. [Puhemies koputtaa] Tämä juuri kertoo siitä, miten vaikeassa tilanteessa me olemme. Siitä huolimatta edistämme näitä toimia tämän isänmaan eteen. [Puhemies: Kiitoksia!]

Aivan lopuksi vielä tästä, kun minusta tuntuu, että keskustasta tulee paaviakin paavillisempi silloin, kun teille itsellenne antaa kritiikkiä, joka on täysin perusteltua ja johdonmukaista. Yleisesti ottaen me olemme täällä kuulemassa teidän kritiikkiänne, mutta totta vieköön me saamme nyt kertoa, mikäli teidän vaihtoehtonne on täynnä ilmaa. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten me siirrymme vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin. Siitä jonkin aikaa, ja sitten vielä ehditään kyllä käydä kaikki muutkin. Meillähan loppuu televisioaika 16.05. Me kerkeämme käydä kaikki ryhmät, ja sitten aloitetaan vielä yleiskeskustelu. Elikkä kaikki ministereistä, jotka ovat nyt pyytäneet puheenvuoron, saavat kyllä ne. — Mutta nyt vihreä eduskuntaryhmä ja sieltä Mikkonen, olkaa hyvä.

15.42 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositiopuolueethan ovat varsin pitkään ja perusteellisesti tehneet omia vaihtoehtojaan, ja itse asiassa koko syksyn hallitus on myös toivonut, että me toisimme erilaisia esityksiä, ja esimerkiksi kasvutoimia on toivottu, että tuokaa kaikki yhdessä pöytään. Sen takia täytyy kyllä hämmästellä sitä tapaa, millä valtiovarainministeri, varapääministeri suhtautuu näihin vaihtoehtobudjetteihin. Toivoisin todella, että pystyisimme käymään täällä keskustelua. Joku täällä huusi, että tämä ei ole mikään työpaja, mutta kyllähän tämä nimenomaan on se meidän yhteinen työpajamme, missä on nyt mahdollisuus tuoda esille ideoita yhteiseksi jaettavaksikin.

Valtiovarainministeri ei tainnut meidän budjettiamme muuten kehua, kun moitti sitä, että sijoitamme kulttuuriin ja perumme kulttuurileikkauksia. Ihmettelen kyllä tosiaan sitä, jos valtiovarainministeriöllä ja hallituksella ei ole käsitystä, kuinka suuri merkitys luovalla taloudella ja kulttuurilla on myös meidän vientieurojemme näkökulmasta ja työllisyyden näkökulmasta, ja nämä arvonalisäkorotukset, mitä kulttuurialalle nyt tehdään, ovat todella myrkyä. Meillä olisi paljon potentiaalia myös viennin näkökulmasta satsata luovaan talouteen. Siitä ei pidä nyt leikata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

15.44 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät tosiaan tasapainottaisivat taloutta yhtä paljon kuin hallituskin, mutta emme maksattaisi tätä tasapainotusta yhteiskunnan heikoimmilla. Emme leikkaisi suomalaisten perusturvasta ja palveluista vaan muun muassa yritystuista. Emme kiristäisi joukkoliikenteen, kirjallisuuden ja lääkkeiden verotusta vaan verottaisimme mieluummin enemmän ympäristö- ja terveyshaittoja. Satsaisimme luonnonsuojeluun neljännesmiljardin euron verran, käyttäisimme koulutukseen miljoona euroa päivässä enemmän kuin hallitus ja poistaisimme kokonaan kirjallisuudelta arvonnäisäveron, koska haluamme tukea kotimaista kulttuuria, emme näivettää sitä niin kuin hallitus.

Tässä käsikirjoitukseen tietysti kuuluu kehua omaa vaihtoehtoa, mutta haluan kyllä erityisesti valtiovarainministeri Purran aika pidäkkeettömän ja pienen puheenvuoron jälkeen puolustaa myös muiden oppositiopuolueiden vaihtoehtoja. Täällä ovat oppositiopuolueet tehneet koko syksyn vakavissaan ja harkiten työtä tuodakseen esiin omia vaihtoehtojaan. Haluan vaikka keskustan vaihtoehdosta nostaa esiin todella kiinnostavan avauksen krääsäverosta ja siitä, miten korjauspalveluita voitaisiin vauhdittaa verotusta alentamalla. Toivoisin, että myös hallituksessa annettaisiin tälle työlle jokin arvo.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

15.45 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset tarvitsevat toivoa ja luottamusta tulevaan erityisesti vaikeina aikoina, ja se viesti, jota meistä varmasti kaikki tällä hetkellä tähän saliin tuolta kansalaisten riveistä saavat, ei ole kovin toiveikasta, vaan moni ihminen on erittäin epätoivoinen. Vain tällä viikolla luin erään vanhemman viestin, joka pohti, pitäisikö hänen yrittää saada oma lapsensa lastensuojelun kautta sijoitetuksi, koska hän pelkää, että hän ei pysty turvaamaan sellaisia taloudellisia edellytyksiä, että lapsi saisi hyvän lapsuuden. Me emme halua tällaista Suomea rakentaa.

Suomalaiset tarvitsevat myös uskoa siihen, että tässä salissa on vaikeinakin aikoina edes pyrkimys tehdä yhteistyötä, edes pyrkimys kohdata rakentavasti silloinkin, kun ollaan eri mieltä. Yhdenkään oppositiopuolueen esittelypuheenvuoro ei mielestäni ollut asiaton, ei, vaikka opposition tehtävä on kritisoida ja haastaa hallitusta. Valitettavasti samaa ei voi sanoa valtiovarainministerin puheenvuorosta. Vaikka ajat ovat kovat, ei käytöksen tarvitse olla huonoa. Te penäätte vaihtoehtoja, mutta kun niitä annetaan, tuntuu, että niillä pyyhittään pöytää ja niihin ei edes perehdytä.

Kyllä minä todella ihmettelen ja kysyn: onko teille muka tärkeämpää pitää kiinni siitä, että lapsilta ja nuorilta pitää leikata, kuin vaikka edes käydä läpi sitä listaa, jota me olemme tarjonneet vaihtoehtoisiksi leikkauskohteiksi, joita myös ekonomistit ja esimerkiksi valtiovarainministeriön virkamiehetkin ovat aikaisemmin suositelleet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Kosonen.

15.47 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka voisi luulla, että keskustalla ja vihreillä on hirvittävästi eroja, näinhän ei lainkaan kaikissa asioissa ollenkaan ole, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja täytyy kehua vihreiden vaihtoehtobudjettia monesta kohtaa. Esimerkiksi tämä kirjojen, kulttuurin, liikuntapalvelujen ja joukkoliikenteen arvonnäisäveron korottamattomuus on todella kannatettava asia, jota mekin keskustassa kannatamme, ja sitten tietenkin ammatillisen koulutuksen leik-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kausten perumisesta koulutuspuolella on meillä helppo olla samaa mieltä itse asiassa koko oppositiossa.

Minusta oli tuore avaus tämä kirjallisuuden alv:n poisto kokonaan, koska mikä olisi-kaan tärkeämpää kuin se, että me luetaan kirjoja ja niitä löytyy jokaisen kodista ja lapsetkin oppivat lukemaan ja nuoret oppivat lukemaan. Lukutaito on kuitenkin avain siihen, että pystyy sitten sillä osaamisella koko Suomi pärjäämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Andersson, Otto.

15.48 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Alkuun on sanottava, että kaikkien oppositiopuolueiden vaihtoehtoihin sisältyy myös hyviä asioita — kiitos siitä — myös vihreiden. Ehkä suurin huoli teidän vaihtoehdossanne on kuitenkin se, että aika merkittävässä määrin rahoitatte sitä suomalaisen, kotimaisen maatalouden kustannuksella. Tilanteessa, jossa yksi maatila päivässä lopettaa toimintansa Suomessa, on hyvin kyseenalaista, että olisi varaa vähentää 100 miljoonaa kotimaisesta maataloudesta. Toki teillä on siellä 30 miljoonan panostus, mutta en oikein näinä huoltovarmuusaikoina ymmärrä tätä valintaa. Jonkun on se ruoka tuotettava, ja se on meidän kotimaiset maanviljelijät, ammattikalastajat, tuottajat. Kysyisinkin teiltä: miten luulette, että meidän kotimaiset tuottajat saisivat kannattavuutensa nousuun näillä teidän vaihtoehtoilanne?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vastaus, edustaja Tynkkynen, ja sitten siirrymme vasemmistoliiton vaihtoehtobudjettiin.

15.49 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun valtiovarainministeri Purra ei tällä kertaa venynyt rakentavaan keskusteluun oppositiopuolueiden kanssa, niin arvostan sitä, että hallituspuolueista myös näitä rakentavia puheenvuoroja kuuluu.

Vastaisin ensin ministeri Adlercreutzille, joka viittasi vihreiden ja vasemmistoliiton vaihtoehtobudjettiesityksiin, joissa pyritään saamaan lisätuloja harmaata taloutta suitsimalla. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa investoitaisiin harmaan talouden suitsimiseen 10 miljoonaa euroa, ja sille on laskettu ehkä melko maltillinen tuotto-odotus 100 miljoonaa euroa, jolla voitaisiin saada nettona 90 miljoonaa euroa, ei 400:aa miljoonaa euroa, johon ministeri Adlercreutz täällä viittasi.

Edustaja Andersson esitti hyvän kysymyksen maatalouden rahoituksesta. Se, mikä tässä vihreiden vaihtoehtobudjetissa toivottavasti välittyy, on, että me otamme tämän julkisen talouden tilanteen vakavasti. Se tarkoittaa sitä, että talouden tasapainottamiseksi joudutaan tekemään vaikeita valintoja. Me tunnustamme sen, me olemme rehellisiä sen suhteen. Me joudumme tekemään myös tässä meidän vaihtoehtobudjetissamme sellaisia säästötoimenpiteitä, joita ei normaalioloissa haluttaisi tehdä eikä mielellään tehtäisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt siirrymme sitten vasemmistoliiton vaihtoehtobudjettiin. Niitä henkilöitä, jotka haluavat käyttää siitä vastauspuheenvuoron, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Sieltä sitten aloittaa edustaja Meriluoto.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

15.50 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus! Olemme viikosta ja kuukaudesta toiseen saaneet kuulla täällä väitteitä siitä, että julkisen talouden nimissä hallituksen on pakko laittaa pienituloisimmat suomalaiset kärsimään, on pakko romuttaa sosiaali- ja terveyspalveluita, on pakko leikata syrjäytymisvaarassa olevilta nuorilta, on pakko näivettää kotimaista taidetta ja kulttuuria ja niin edelleen.

No nyt meillä kaikilla on luettavissa tämä vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti, joka osoittaa selvästi, ettei näin, teidän tavallanne, ole mikään pakko toimia. Vähemmällä velanotolla me lisäämme ostovoimaa, tasaamme tuloeroja sekä panostamme sosiaali- ja terveyspalveluihin, koulutukseen ja luonnonsuojeluun. On totta, että teemme sen tulopainotteisesti eli lisäämme valtion verotuloja. Meidän mielestämme miljonäärillä on varaa maksaa palveluista enemmän kuin esimerkiksi köyhyydessä elävällä lapsella. Jostain syystä hallitukselta ei kuitenkaan tunnu löytyvän myötätuntoa muuta kuin ensimmäiseksi mainitulle. Mistä tämä johtuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

15.52 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen budjetin iso kuvahan on kuva hallituksen poliittisesta linjasta. Te olette tehneet valinnan ottaa kaikkein pienituloisimmilta ja antaa kaikkein hyvätuloisimmille, ja siitä ei päästä mihinkään. Me olemme tässä omassa vaihtoehdossamme osoittaneet, että myös sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla voidaan sopeuttaa taloutta.

Vasemmisto on ainoa puolue, joka peruu sosiaaliturvaleikkaukset kaikinensa. Vasemmistoliitto on ainoa puolue, joka peruu pienituloisiin ja pienyrittäjiin kohdistuvan arvonlisäverokannan noston 24:stä 25,5 prosenttiin. Vasemmistoliitto on ainoa puolue, joka parantaisi hyvin pienituloisten eli 1 000 euroa kuukaudessa tienaaavien palkansaajien tilannetta. Ja vasemmiston vaihtoehdossa pienituloisen palkansaajaperheen tulot nousisivat selvästi eniten kaikista näistä vaihtoehdoista, toki myös hallituksen vaihtoehtoon nähden. Meidän vaihtoehdossamme tulee 61 000 köyhää ihmistä vähemmän, ja näistä ihmisistä 13 000 on lapsia.

Valtiovarainministeri Purra, te sanoitte äsken jotakuinkin niin, että teidän politiikan linjanne ei ole teidän poliittinen linjanne. Tämä on aivan uskomaton lausunto. Te olette poliitikko ja te teette politiikkaa. Tämä on teidän poliittinen linjanne, ja se on teidän arvovallintanne, ja sitä me tässä omassa vaihtoehdossamme oponoimme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

15.53 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aluksi täytyy todeta, että hieman ihmettelin tätä koko vaihtoehtobudjettikeskustelun sävyä. Täällä on koko syksy vaadittu oppositiolta vaihtoehtoa ja huudettu sen perään ministeriäitiä, ja nyt, kuten täällä on todettu, me ollaan todellakin tuotu teille vaihtoehto, rakennettu jokainen oma vaihtoehtomme, mutta sitten siihen suhtauduttiin täällä erittäin aliarvoisesti. Pidän sitä kyllä erittäin valitettavana.

Arvoisa valtiovarainministeri Purra, te sanoitte ennen eduskuntavaaleja, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy. No, nyt valtiovarainministerinä kaikki leikkaukset etenkin pienituloisilta ovat teille käyneet. Te olette toistanut, että nämä leikkaukset ovat välttämättömiä, ja nyt te totesitte täällä äsken todellakin, että tämä ei ole teidän poliittinen linjanne.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Mutta, arvoisa ministeri, te teette politiikkaa, tämä on teidän linjanne, tämä on teidän arvovalintanne.

Minä sanon vain, että tämä ei ole mikään pakko, tämä on arvovalinta. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti todistaa sen, sillä vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti on ainoa, jossa todellakin perutaan kaikki nämä pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset eikä työttömyysturvaa leikata, ja silti Suomi velkaantuu vähemmän kuin teidän vaihtoehdossanne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

15.54 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Pyydän nöyrästi, että myös oppositio käyttäisi noin kymmenen sekuntia sen ajatuksen pohtimiseen, onko teidän oma kielenkäyttönne tässä salissa aina kauhean asiallista. Tietysti on helppo syyttää siitä vain hallituspuolueen edustajia.

Onnittelen vasemmistoliittoa siitä, että olette ainoana oppositiopuolueena uskaltaneet esittää sen, mitä olette tässä salissa luvanneet ja missä olette hallitusta haastaneet. Siihen eivät pystyneet sosiaalidemokraatit, siihen ei pystynyt keskusta, siihen eivät pystyneet edes vihreät, mutta siihen pystyi vasemmistoliitto. Onnittelut siitä. Kuitenkin teidän vaihtoehtonne tosiasiallisesti johtaisi siihen, että tästä maasta katoaisivat viimeisetkin pääomat eikä tähän maahan investoitaisi eikä tässä maassa olisi työpaikkoja, minkä myös teidän vaihtoehtonne laskelmat tulevat osoittamaan. Työpaikkojen määrä tulisi tippumaan. [Pia Lohikosken välihuuto]

Lisäksi kiinnitän huomiota teidän vaihtoehtoonne jakeluvetoiteesta. Tämän hallituksen alemman uran peruminen ja siirtyminen takaisin Marinin hallituksen jakeluvetoiteeseen, bensaveron alennuksen peruuttaminen, valmisteverojen sitominen indeksiin ja ajoneuvoveron perusveron peruuttaminen — tämä tarkoittaisi merkittävää ostovoiman laskemista jokaiselle suomalaiselle, joka ajaa autolla.

Lisäksi arvovalintanne on panostaa kehitysyhteistyöhön yli 200 miljoonalla eurolla ja lisäksi viisinkertaistaa pakolaiskiintiö tilanteessa, jossa Suomi velkaantuu eikä meillä ole rahaa edes kaikkialle, mihin sitä tässä maassa tarvittaisiin. [Minja Koskelan välihuuto] Hävetkää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lohi ja sen jälkeen edustaja Lohikoski.

15.56 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti on teidän näköisenne. Se on aatteellisesti vasemmistolainen. Siellä on minusta muutamia hyviä ja kannatettaviakin asioita.

Mutta miksi keskusta ei esitä sitä, että yleisen arvonlisäveron osalta palattaisiin taaksepäin? Sen takia, että se ei ole meidän mielestämme fiksuria politiikkaa, että maassa vaihtuu muutaman kuukauden välein arvonlisäverokanta. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] — Ei me sitä enää kritikoida, kun sen on ylemmistö päättänyt, mutta me kritikoidaan sitä, että olette alempia kantoja nostamassa. — Sitten, kun on päätetty... Ei elinkeinoelämä kaipaa semmoista, että meillä muuttuvat verot muutaman kuukauden välein, vaan tarvitaan vakaa toimintaympäristöä. Me vastustimme sitä, hävisimme. Nyt se on normaali, nyt katsotaan eteenpäin. Politiikkaa voi tehdä kahdella tavalla: niin että katsoo tuulilasista eteenpäin [Vilhelm Junnilan välihuuto] ja katsoo senhetkisestä tilanteesta, mitä kannattaa tehdä, tai

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

sitten niin että elää koko ajan peruutuspeiliin katsoen, ja silloin ollaan muuten aika pian ojassa. Ja tämä on se peruste, miksi me emme lähde tälle tielle. [Vilhelm Junnila: Sanotte toista, teette toista!]

Mutta teillä oli siellä aivan fiksu esitys kyllä. Vaihtoehtonne on erilainen kuin on keskustan esitys, ja niin pitääkin olla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Lohikoski.

15.57 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministerin alkupuheenvuoro oli melko negatiivinen, mutta yllättävän vähän moitittavaa hän kuitenkin löysi vasemmistoliiton vaihtoehdosta. Vasemmistoliitto onkin ainoa puolue, joka seisoo kritiikkinsä takana eli peruu pienituloisia ja pienyrittäjiä kurittavan arvonlisäveron korotuksen sekä hallituksen leikkauslistat. [Ben Zyskowitz: Ei kelpaa Räsäsen selitys teillekään!]

Me vähentäisimme köyhyyttä ja tuloeroja sekä lisääisimme suomalaisten ostovoimaa. Vasemmiston vaihtoehto panostaa koulutukseen, kulttuuriin, sote-palveluihin, rakennusalan elvytykseen ja luonnonsuojeluun. Meidän vaihtoehdollamme Suomi velkaantuisi 276 miljoonaa euroa vähemmän kuin teidän hallituksenne.

Hallitus väitti pelastavansa Suomen talouden mutta on toteuttanut leikkauksia taantumassa ja aiheuttanut omilla toimillaan syösykierteen. Te olette leikanneet pohjan työllisyydeltä, koulutukselta ja nuorten tulevaisuudelta. Te teette hyvinvointivelkaa ja oppimisvelkaa leikkaamalla koulutuksesta ja opiskelijoiden asumistuesta. Me peruisimme nämä leikkaukset ammatillisesta koulutuksesta ja palauttaisimme aikuiskoulutustuen. Emme myöskään kurjistaisi kulttuuria leikkauspolitiikalla vaan päinvastoin. Me näemme koulutustason nostamisen ja luovat alat tärkeiksi avaintekijöiksi kestäväan kasvuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten ministereille puheenvuorot. — Sitä ennen kysyn, haluaako Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo, käyttää tässä yhteydessä puheenvuoroa. Olkaa hyvä, ja sen jälkeen sitten ministeri.

15.58 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Olen ihmetellyt tässä keskustelussa hallituspuolueiden ja valtiovarainministerin ylimielisyyttä näihin toimiin. Mikä on tämänhetkinen tilanne? Konkursseja haetaan ennätystahtiin, julkista velkaa otetaan suhteessa EU:ssa eniten, talouskasvu on lähes huonointa koko maailmassa. Mihin perustuu se, että te ette voi mitään muuta tehdä kuin kurjistaa tätä maata? Tällä tahdilla, jos mitään ei tapahdu, takaan teille, että tämä koko putiikki on selvitystilassa. Se on ihan varma. Tässä ei ole mitään mahdollisuuksia ilman, että saamme talouskasvua. Ne toimet, joita ehdotin puheessani, ovat samoja, joita Ruotsissa tehdään. Siellä nostetaan kotitalousvähennystä, siellä vähennetään tuloveroja, ja siellä talous lähtee menemään, koska talous kasvaa siellä ja vienti vetää. Miksei me voida tehdä mitään asioita eri lailla kuin me ollaan 17 vuotta tehty, kun tämä putiikki on menossa nurin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten valtiovarainministeri Purra ja työministeri Satonen ja myös Mykkänen voivat käyttää puheenvuoroja. Aloitetaan ensiksi näitten kolmen ryhmän kommentoinnista. Sitten me menemme vielä de-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

battiin, ja siinä voi käyttää sitten muitakin puheenvuoroja. — Olkaa hyvä, Purra, kolme minuuttia.

16.00 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Aloitetaan tästä viimeisestä, edustaja Harkimon puheenvuorosta. Kuten keskustalla teillähän oli siellä oikein hyviä kasvutoimia, mutta valitettavasti te ette olleet laskeneet niille kustannuksia. Kun keskusta ehdottaa erityistalousaluetta Itä-Suomeen, niin te päätitte esittää sitä koko Suomeen. No, tämä on vielä pikkuisen kalliimpi hanke sen lisäksi, että sitä taitaa tuo Euroopan unionin lainsäädäntökin jonkin verran rajoittaa. Kyse ei ole siitä, etteikö siellä olisi hienoja ideoita noin niin kuin paperilla — nimittäin opposition paperilla — mutta täällä hallituksessa joudutaan operoimaan todellisuudessa, ja sitä rajoittavat erilaiset asiat, joihin palaan, kun lähdän käsittelemään näitä vihreiden ja vasemmiston ehdotuksia.

Yksityiskohdissa on varmasti paljon hyviä ajatuksia. Hallitus todella toteuttaa omaa ohjelmaansa ja sen jälkeen tehtyjä päätöksiä. Kaikkein leimallisinta tälle hallitusyhteistyölle on julkisen talouden heikko kunto ja toisaalta meidän 17 vuotta jatkunut erittäin aneeminen talouskasvu. Näitä molempia asioita me pyrimme korjaamaan siitä huolimatta, että se ei ole hirvittävän helppoa, kuten te olette meille voimakkaasti kertoneet.

Se, mikä minua hieman ihmetyttää näissä vasemmisto-opposition ehdotuksissa, on se, että kun muistellaan, miten viime hallitus koostui pääasiassa erittäin vasemmistolaisista puolueista, niin siitä huolimatta näitä ehdotuksia, joita te nyt esitätte tälle oikealla olevalle hallitukselle, te ette vieneet eteenpäin viime hallituskaudella, esimerkiksi tänne yrityskenttään kohdistuvia merkittäviä lisäveroja. Eikö juuri vasemmistolainen hallitus näitä olisi voinut edistää sen sijaan, että te tuotte ne ratkaisuna meille, jotka olemme esimerkiksi sanoneet, että emme työn ja yrittämisen veroja korota?

Sitten tämä puheenjohtaja Minja Koskelan puheenvuoro: Siitä ei selvästikään aivan ymmärtänyt, mitä tässä kerroin. Me olemme sitoutuneet korjaamaan julkista taloutta ja tekemään sellaisia päätöksiä, joista osa on myös ikäviä. Korostin, että se, että me esimerkiksi kotitalousvähennyksestä joudumme leikkaamaan, ei ole meidän puolueiden eikä hallituksen poliittinen linja. Se on yksi ikävä valinta, jonka me joudumme tekemään. Mahdollisesti mikäli te olette vielä joskus hallituksessa ja jos tekin kannatte huolta julkisesta taloudesta, niin uskokaa pois, se raha on siellä tietynlainen rajoite.

Mutta tätä juuri paljon kohua aiheuttaneessa alkupuheenvuorossani kuvasin, että hallitus operoi todellisuudessa, jossa on rajoitteita, mutta vasemmisto selvästikään ei. Teidän maailmassanne raha, pääoma, yritykset, työpaikat, luottoluokittajat, edes markkinat eivät välttämättä ole oleellinen toimija — meidän maailmassamme taas ovat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Satonen, kaksi minuuttia.

16.03 Työministeri Arto Satonen: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan on hyvä jatkaa tästä valtiovarainministerin puheenvuorosta siltä osin, että meidän juuri saatiin tieto, että me ihan nippa nappa selvittiin, että me ei jouduttu tähän EU:n alijäämämenettelyyn. Niin että kyllä tämä tilanne aidosti on vakava.

Sitten on sanottava myös, kun oliko edustaja Honkonen, joka täällä sanoi, että suhdanne on sama koko Euroopassa: No ei todellakaan ole. Kaikki tietävät, että totta kai tämä suhdanne on paljon vaikeampi niille maille, joilla oli merkittävää kauppaa Venäjän kanssa en-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

nen kuin hyökkäyssota alkoi. Tämän sanon sillä, että se on aivan loistava asia, että tämä koko sali on yksimielisesti Ukrainan tukena, ja meidän tulee olla, ettei saa kukaan väärää käsitystä. Mutta totta kai se, että meidän kaupankäynti on loppunut, meidän turismi on loppunut, mikä näkyy Itä-Suomessa selvästi, ja että meille ei tule halpaa energiaa eikä halpaa puuta enää, on vaikuttanut siihen edellytykseen, missä me olemme, plus että se on vaikuttanut Saksaan, joka on meidän tärkein kauppakumppani. Ei jossain Etelä-Euroopassa suhdanne todellakaan ole tällä hetkellä sama kuin se on meillä. Tämä on hyvä ymmärtää.

No, sitten tästä vasemmistoliiton esityksestä: Minäkin kehuin sitä, että se on rehellinen, ja olen edelleen samaa mieltä, mutta se, minkä te jätitte itse mainitsematta omissa puheenvuoroissanne, oli todellakin se, että sille on laskettu 50 000:n negatiivinen työllisyysvaikutus. Eli se tarkoittaa, että 50 000 ihmistä vähemmän olisi töissä, jos tämä teidän esityksen toteutuisi [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] — kyllä, juu, juuri niin — ja se on helppo uskoa, että siinä myös näin kävisi, koska te teette ne kiristykset esimerkiksi yritysverotukseen, vaikka tänne listaamattomiin yrityksiin. Tulen itse semmoiselta paikkakunnalta, jolla koko talouden rakenne perustuu käytännössä tämäntyyppisiin yrityksiin, useat niistä työllistävät kymmeniä, useat jopa satoja ihmisiä, ja siellä vaikutukset äkkiä ovat varsin suuret, eli ei näitä voi tällä tavalla löysin rantein heitellä. Mutta rehellinen vaihtoehto se on, ja siitä annan tunnustuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Mykkänen, kaksi minuuttia.

16.05 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kaikista puolitotuksista huolimatta vaihtoehtobudjetit ovat minusta parasta, mitä oppositiossa voi tehdä, varsinkin jos ne tekee tietopalvelun avoimia vaikutusarvioita vasten. Tässä suhteessa täytyy myös yhtyä siihen, että näyttäisi siltä, että rehellisimmin vaihtoehtobudjetit ovat tehneet vasemmistoliitto ja vihreät osaltaan, ja kokonaisuutena jos katsoo, niin se, minkä se sitten näyttää, on se, että jos tekee paljon hyvää tarkoittavia muutoksia menolisäyksissä, niin kyllä sitten jostain se raha myös pitää kerätä. Tässä tapauksessa vasemmistoliitto korottaa veroja ilmeisesti yli kolmella miljardilla eurolla, vihreätkin vajaalla kahdella miljardilla eurolla ja SDP vähemmän, mutta SDP ei kyllä peruuta niitä esityksiä, joita vastustaa, jolloin se ei ole rehellinen tapa. Toisaalta sitten se kertoo myös sen, että kun näin toimii, niin paitsi verot nousevat miljardeilla hallituksen esitykseen nähden myös työllisyys laskee kymmenillä tuhansilla ihmisillä sekä vihreiden että vasemmistoliiton ehdotuksissa [Pia Lohikoski: Teillähän se on laskenut!] verrattuna siihen perusuraan, joka on suhdannekorjattu. Näitä voi arvostella, mutta nämä ovat siis eduskunnan tietopalvelun ekonomistien laskelmia, ja mitään sen parempaa tapaa arvioida erilaisten lakitoimien vaikutusta työllisyyteen meillä ei ole kuin se, mitä nämä arviointipalvelut tekevät.

Mitä tulee sitten siihen, kun puhutaan usein ympäristöhaitallisista yritystuista, ja hyvä niin — itse olen myös kiinnostunut niitä karsimaan — on kyllä rehellistä sitten sanoa, mitä se sisällöllisesti on, jos puhutaan isoista summista. Myös vihreiden vaihtoehtoon osalta puhutaan: bensaverotuksesta 170 miljoonaa, lennoista 100 miljoonaa, sokerista 100 miljoonaa, maatalouden tukien leikkaamisesta 150 miljoonaa. Listaamattomilta yrityksiltä vihreät ottaisivat 260 miljoonaa veroja lisää — vasemmistoliitto toki melkein tuplat siihen. Näin ollen ei ole ilmaista se raha, mitä käytettäisiin näin paljon lisää luonnonsuojeluun tai tiettyihin sosiaalitukien korvaamisiin, vaan kyllä se näkyy sitten korkeamman veroasteen

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Suomena, jossa monelle ihmiselle verot tulevat kalliimmiksi ja jossa laskennallisesti tietopalveluiden perusteella myös työllisyys olisi selvästi heikompi. Se ei ole se Suomi, johon tämä hallitus tosiaan pyrkii meitä viemään, mutta se on toisenlainen Suomi, ja hyvä, että erityisesti vasemmistoliitto ja vihreät sen avoimesti täällä kertovat. [Mauri Peltokangas: Erinomainen vastauspuheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt jatketaan sitten vielä debattikeskustelua, ja voi ottaa kantaa mihin tahansa. Ei ole ryhmästä nyt kiinni. Pystyvätkö ministerit olemaan vielä paikalla jonkin aikaa? — Selvä. — Otetaan sieltä edustaja Viitanen. [Ben Zyskowicz: No niin, nyt se vastaus kuullaan!]

16.08 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedättekö? Ihan varmasti, ihan varmasti jokainen suomalainen ja jokainen ihminen siellä Tammelanorilla tietää, että me emme hyväksy näitä hallituksen leikkauksia. Se on täysin selvä. Ja, puhemies, minusta tuntuu, minusta nyt kovasti tuntuu, että täällä hallitus yrittää nyt lakaista maton alle sen tosiasian, että SDP:n vaihtoehdossa yhdeksän kymmenestä voittaa. [Ben Zyskowicz: Ei kun te hyväksytte ne!] Joka ikinen työtön, edustaja, joka ikinen työtön voittaa SDP:n vaihtoehdossa. Joka ikinen pieni- ja keskituloinen palkansaaja voittaa, joka ikinen eläkkeensaaja voittaa, joka ikinen pieni yrittäjä voittaa. Tämä on SDP:n vaihtoehto, ja näin käy.

Minusta, puhemies, hieman tuntuu, että tässä nyt tämä porvariston perinteinen hillitty charmi onkin hillitön harmi siitä, että SDP:llä on ikään kuin parempi vaihtoehto ihan tavallisen suomalaisen kannalta. Tämä hallitus nostaa veroja esimerkiksi lääkkeiden, joukkoliikenteen, kirjojen, kulttuuri- ja liikuntatapahtumien osalta, nuorten ensiasunnon ostajien, eläkkeensaajien osalta. Me emme tekisi tällaisia veromoukareita näille ihmisille, ja sitä kautta me tukisimme kasvua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Marttinen.

16.09 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt saatiin sitten tämä toinen uutinen, sillä SDP:n vaihtoehdolta putosi äsken pohja pois. SDP:n vaihtoehto tarkoittaa siis paitsi lisää veroja myös lisää velkaa. Sillä ensinnäkin te ensin hiljaisesti hyväksyitte — taidatte ymmärtää, että hiljaisesti hyväksyitte — nämä hallituksen tekemät miljardiluokan säästötoimenpiteet, ja nyt edustaja Viitanen totesi, että te ette niitä hyväksykään. Näin ollen tämä tarkoittaa sitä, että teidän vaihtoehdoltanne putosi äsken pohja pois. Tämä, rouva puhemies, on kyllä aika hämmentävää, ja täytyy sanoa näin, että johtavalta oppositiopuolueelta odottaisi enemmän. SDP:n talouspoliittinen uskottavuus on pohjamudissa, ja käytännössä tuolla teidän linjallanne Suomen talous ei kyllä nousuun tästä lähde, joten erikoista puhetta kaikinensa. Mutta tämä saatiin nyt täällä todistettua, että SDP ei siis näitä leikkauksia tue mutta ei kuitenkaan ole niitä sisällyttänyt tänne vaihtoehtobudjettiin, joten se tarkoittaa siis merkittävää lisävelan ottoa. [Ben Zyskowicz: Miljardin aukko! Vähintään miljardin aukko!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

16.10 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Niin, kyllä nyt kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja Marttisen kannattaisi vetää suuta vähän soukeammalle, koska nimenomaan hän on luvannut Suomen kansalle, että niillä leikkauksilla, joita tämä hallitus on armotta tehnyt työttömyysturvaan, asumistukeen ja sosiaaliturvaindekseihin, ja heikennyksillä työmarkkinoille piti tälle vuodelle tulla 65 000 uutta työllistä. Ja miten nyt suu pannaan, kun se mittari näyttää miinus 50 000:ta työllistä? Se on se saldo, jonka te olette meille tuoneet, ja ensi vuodelle tulevalle talousarviolle me olemme tehneet paremman vaihtoehdon. On se sama sopeutus — kyllä, myös me olemme valmiita kolme miljardia tasapainottamaan ensi vuodelle valtiontaloutta — mutta teemme sen tavalla, joka lisää kasvua, lisää oikeudenmukaisuutta, parantaa pieni- ja keskituloisten ihmisten, eläkkeensaajien, työttömien ja lapsiperheiden asemaa ja ostovoimaa. Se on se sosiaalidemokraattien vaihtoehto, ja se on tehty ensi vuoden talousarviolle. Emme me niitä teidän leikkauksianne ole hyväksyneet, [Ben Zyskowicz: No miksei se näy siellä?] me olemme niitä vastustaneet ankarasti ja esittäneet tästä talousarviovaihtoehdossa mallin, joka parantaa suomalaisten ostovoimaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Marttinen vielä.

16.12 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on kuulkaa, edustaja Tuppurainen, niin, että hallitus ja Kansallinen Kokoomus luottavat asiantuntija-arvioihin, asiantuntijalaskentaan, siitä, minkäkaltaisia työllisyysvaikutuksia valtiovarainministeriö laskee rakennetoimille. Jos te kyseenalaistatte VM:n laskennan, niin se on myös toinen uutinen. Varmaan löytyy myös muita tapoja näitä toimia laskea, kuten vaikka Kalevi Sorsa -säätiön laskenta, mutta ennen kaikkea me luotamme siihen, mitä valtiovarainministeriön virkakunta meille laskee. Kyse on keskipitkän aikavälin vaikutuksista, ja kuten ministeri Satonen on täällä tuonut aikaisemmin esille, nyt jo päätettyjen toimien vaikutus keskipitkällä aikavälillä on yli 80 000 työllistä.

Rouva puhemies! Me teemme näitä toimenpiteitä aidosti, emme millään leikkirahalla. Mutta tästä teidän vaihtoehdostanne putosi juuri pohja pois — tarkoittaa sitä, että te olette ottamassa merkittävästi enemmän velkaa kuin tämä hallitus. Lupaatte liikoja ilman mitään konkreettisia toimenpiteitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

16.13 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä kun on kuunnellut nyt demareiden erilaisia ”yhdeksän kymmenestä sitä ja tätä”, niin totean tähän nyt vaan heti alkuun, että edellisen sosialistihallituksen aikaan kymmenen kymmenestä suomalaisesta sai kylmää kyytiä, ja niitä velkoja meidän jälkipolvetkin tulevat vielä maksamaan kauan aikaa.

Mutta otan semmoisen hyvän esimerkin tässä, että kun te olette olleet jo pitkän aikaa täällä salissa hyvin, hyvin huolestuneita siitä, miten yrittäjillä menee, niin se on sinällään erittäin positiivista, mutta sitten kun käänämme katseen teidän vaihtoehtobudjettiinne, niin hupsista, sieltä löytyy noin 1,5 miljardin kalli yrityksille. Kertokaa, rakkaat ystävät, miten ne duunarien työpaikat nyt sitten säilyvät, kun te potkitte heitä nilkoille tällä teidän vaihtoehtobudjetillanne, vaikka te olette niistä työpaikoistakin niin huolissanne. Ja mitä

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tässä nyt ylipäättään olen saanut seurata, niin kyllä minua hieman hävettää tämä pohjattomuus, mikä teiltä löytyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Koskela, Minja.

16.14 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin haluan todeta edustaja Peltokankaalle, että duunareiden nilkoille potkimisesta en nyt välttämättä perussuomalaisena kauheasti puhuisi, kun te vähennätte nimenomaan ammatillisen koulutuksen rahoitusta, duunariammattien koulutusta 120 miljoonalla eurolla ja sitten tuotte eduskuntaan palkkadumppauslakeja, kuten tätä paikallista sopimista teidän mallillanne, joka osuu nimenomaan teollisuusalan duunareihin.

Sitten haluaisin vastata myös näihin ministeriaition huomioihin siitä, että me emme ehkä täällä vasemmistoliitossa teidän mielestänne oikein ymmärrä verotuksen dynaamisia vaikutuksia tai yrittäjiä tai markkinoita, niin ensinnäkin me ollaan laskettu, että kun me yksinkertaistamme tätä verojärjestelmää, niin se pienentäisi alle 31 500 euroa tienaaavien pienyrittäjien maksamaa pääomaveroa yli kymmenen prosenttiyksikköä. Ja lisäksi, kun me perutaan tämä teidän alv-korotus, se on nimenomaan pienyrittäjiä tukevaa. Mitä tulee tähän listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennukseen, niin on ekonomistien suhteellisen yksikantainen mielipide, että se ohjaa rahaa yritysten taseisiin eikä investointeihin, ja tämä on se haaste, mikä siinä on, ja siksi se on suomalainen kummajainen, josta me muun muassa haluaisimme luopua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

16.15 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä oli kuvaavaa se, että kun oli äsken keskustelu keskustan vaihtoehtobudjetista ja kokoomuslainen sai puheenvuoron, niin hän käytti sen demareiden vaihtoehtobudjetin haukkumiseen. Ehkä se kertoo siitä, että jälleen keskusta on onnistunut tämän oman vaihtoehdon rakentamisessa, koska kritiikkiä ei löydy.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, se, mikä erottaa keskustan vaihtoehdon kaikista muista, on se, että meiltä löytyvät konkreettiset toimenpiteet Itä-Suomeen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mutta ei rahoja!] — Löytyy myöskin rahat. — Ei puhuta pelkästään visiosta vaan puhutaan toimenpiteistä, ja löytyvät myöskin eurot.

Haluan myöskin itse nostaa esille tämän, että on tärkeää katsoa, miten ne toimenpiteet kohdistuvat, joista täällä hallitus päättää. Esimerkiksi nämä ammatillisen koulutuksen leikkauksethan iskevät juuri Itä-Suomeen. Täytyisi aina vaikutukset arvioida, kun toimenpiteitä toteutetaan.

Ja haluan nyt vielä hallitukselle yhden hyvän esimerkin keskustan vaihtoehdosta todeta, esimerkiksi tämä alueellinen opintolainahyvitys. Löytyy valmis malli. Ei muuta kuin otatoteutukseen. Sopiiko valtiovarainministeri Purralle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

16.16 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokratian vaihtoehtobudjetin punainen lanka on oikeudenmukaisuudessa. Sehän hallituksen talouspolitiikasta tällä hetkellä kaikkein pahiten loistaa poissaolollaan. Samalla kun tasapai-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

nottaissimme taloutta hallitusta oikeudenmukaisemmin ja tukkisimme verotuksen porsaanreikiä, torjuisimme vaihtoehdossamme hallituksen kaikkein epäileuimmat heikennykset julkisiin palveluihin. Me tekisimme arvovalinnan olla esimerkiksi romuttamatta perusterveydenhuollon hoitotakuuta sekä hyvän hoivan varmistamiseksi säädettyä henkilöstömitoitusta. Antaisimme hyvinvointialueille niiden pyytämän ja tarvitseman työrauhan pidentämällä alueiden alijäämän kattamisvelvoitetta nykyisestä. [Jani Mäkelä: Millä rahalla?] Vaihtoehdossamme yhdeksän suomalaista kymmenestä voittaa verrattuna hallituksen ensi vuoden budjettiin. Ei tällaista vaihtoehtoa kannattaisi tyrmätä vaan siihen tarttua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

16.17 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun oppositio on niin pyytänyt niitä kehuja, niin itsekin haluan antaa kehuja vihreille ja vasemmistoliitolle nimenomaan rehellisyydestä. Samaa kehua ei voi antaa SDP:lle, joka kulkee sumussa, ja nyt näyttää siltä, että te ette itsekään tiedä, mitä mieltä te olette. Mielipiteet näytävät vaihtuvan tämän salikeskustelun aikana ja myöskin kuukaudesta toiseen.

Mutta toki rehellisyyden nimissä täytyy sanoa, ettei tämä vasemmistoliiton vaihtoehto hivo vastuuttomuudessaan vain Suomen ennätystä vaan jo ehkä Pohjoismaiden ennätystä. Tehän peruisitte kaikki hallituksen leikkaukset, niin kuin olette itse sanoneet, ja tekisitte semmoisen veronkiristyspaketin ja -moukarin, että siitä eivät kuulkaa suomalainen työnteke, yrittäjät ja omistajuus selviäisi. Jos te luulette, että tällä reseptillä me saamme tähän maahan investointeja, kansainvälisiä osajia, niin väärin luultu. Emme saa, eikä talous lähde kasvuun. Mutta kiitän teitä rehellisyydestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Junnila.

16.19 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP mainitsi puheissa Tammelan torin. Kun katson teidän vaihtoehtoanne leikkausten suhteen, olette kuitenkin käyneet lähinnä Etelärannassa, nimittäin teille käyvät lähes kaikki hallituksen tekemät leikkaukset, mukaan lukien työelämäuudistukset. Ajatelkaa: te väitätte aivan muuta kuin oikeasti teette. Tämä on aika järkyttävää. Te olette valeoppositio. Olette hallituksen hiljainen yhtiömies, sillä te keräätte kannatusta vastustamalla hallituksen tekemiä toimia, ja sitten kun te esitätte oman vaihtoehtonne, kuitenkin lähes kaikki hyväksytte sellaisenaan — te olette valeoppositio.

Kuitenkin te haluatte rokottaa autoilijaa, nimittäin te haluatte perua polttonesteiden veronalennukset, myös ajoneuvoveron alennetun kannan ja lisäksi palauttaa jakeluvelvoitteen Marinin aikaan. Tämä tarkoittaisi 900 miljoonan euron lisälaskua tavallisten kansalaisten ostovoimaan. [Puhemies koputtaa] Hävetkää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.20 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minusta on perin erikoista, että hallitus, joka jatkuvasti leikkaa, kurjistaa ja kyykyttää, kehtaa täällä puheenvuoro toisensa jälkeen syytellä muita siitä, että sen aiheuttamia tuhoja ei korjata oikein. Viimeksi viime vuonna te huusitte, että laskelmia on salattu, ja nyt te sanotte,

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

että väärin laskettu. Koeta tässä nyt pysyä kärryillä siitä, mitä te haluatte meidän tekevän. [Oikealta: Ei ole sanottu! Ei kukaan ole sanonut!]

Mutta ymmärrän erinomaisen hyvin, että toisella puolella salia ollaan epävarmoja. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat lähinnä köyhyys ja konkurssit. Nousussa piti olla työllisyys — työttömyys kasvaa. Se varmasti aiheuttaa teillä erilaisia puheita. Mutta valitettava totuus on, että kukaan ei pakottanut hakeutumaan valtaan, kukaan ei ainakaan pakottanut korottamaan lääkkeiden verotusta, korottamaan terveyskeskusmaksuja, leikkaamaan ammatillisesta koulutuksesta, heikentämään ihmisten hoitoonpääsyä.

Olen erittäin iloinen, että näistä vaihtoehtoista voidaan puhua tänään täällä salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

16.21 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, ministeri Purra, on ihan ymmärrettävää, että te nyt hyökkäätte noin raivokkaasti, koska teidän oma puolustuksenne on todella heikko. Teidän tuloksenne ovat suoraan sanottuna järkyttäviä, ja tällä hetkellä enemmistö suomalaisista on sitä mieltä, että te todella viette Suomea väärään suuntaan ja suunnanmuutos tarvitaan. Kuten SDP on selkeästi osoittanut, me sopeutamme taloutta samassa suhteessa kuin tekin [Ben Zyskowitz: Höpö höpö!] mutta oikeudenmukaisemmin ja nimenomaan kasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä tukien. SDP keventäisi merkittävästi pieni- ja keskituloisten verotusta, ja painottaissimme veropohjan laajentamista ja kestävämmien porsaanreikien tukkimista. Jopa oman ministeriönne korkein virkamies Majanen on pitkään suositellut teille esimerkiksi listaamattomien yritysten osinkoverotuksen tarkistamista, mutta tämä ei teille jostain syystä käy. [Markus Lohi: Eikä keskustalle!] Ministeri Purra, miksi te itsepäisesti kieltäydyste ottamasta käyttöön toimia, joita asiantuntijat suosittelevat ja SDP esittää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

16.22 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustan vaihtoehto on kerta kaikkiaan todella mainio. Aina kun minä näen tämän, niin minua alkaa pikkuisen hymyilyttää, ja erityisesti minua hymyilyttää silloin, kun minä näen sen hallituspuolueitten edustajien pöydällä, eli toivottavasti luette tämän.

Haluaisin tehdä yhden yksittäisen noston täältä ihan kannustuksena meidän hallitukselle. Eli keskustahan haluaa laittaa verolle [Mauri Peltokangas: Lähes kaiken!] tällaisen ultrapikamuodin ja kiinakaupoista tilailun. Mehän kulutamme tällä hetkellä aivan liikaa, ja se, että Kiina näyttää kartoilla semmoiselta hirmuiselta saastutuspesäkkeeltä, on osaltaan myös meidän vika, koska me sieltä tilataan aika paljon kampetta ja nautitaan nettishoppailusta. Kun nyt suomalaiset kaikenlaista ryönää ja sontaa sieltä Kiinasta tilailevat, niin näitten tällöisten vaarallisten asioiden tilailun sijaan voitaisiin esimerkiksi käyttää sitä kotimaista. Tässä voisi sitten tukea suomalaisia esimerkiksi sillä, että aletaan verottaa sitä ulkomailta tilailua. Mehän esitetään myös, että näille uudelleenkäytettäville tuotteille vähän kevennettäisiin verotusta ja sitten toisaalta kannustettaisiin korjaamaan esimerkiksi vaatteita vaikkapa arvonnäköveroä alentamalla. [Puhemies koputtaa] Eli hallitus, tässä teille ilmainen vinkki. Saa toteuttaa. [Sanna Antikainen: Olisittepa toteuttaneet viime kaudella tai sitä edellisellä!]

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

16.24 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella totta, että vihreät korottaisivat veroja, mutta haluaisimme korottaa nimenomaan niitä ympäristölle haitallisia veroja, koska tiedämme, että se on varsin tehokas keino siihen, että haittoja pystyy vähentämään. Se on myös tehokas keino siihen, että syntyy uusia innovaatioita siitä, miten pääsemme kehittämään ympäristöystävällisempiä tuotteita. Hyvä esimerkki on se, että kun päästökauppa tuo hiilelle hinnan, niin meidän puhtaan energian määrä on valtavasti paljon kasvanut ja meillä on erilaisia energiatehokkaita ratkaisuja, joita voimme myös viedä maailmalle.

Mutta syy siihen, miksi sitten haluamme pitää verotusta korkealla, on tietysti se, mitä niillä veroilla haluamme ihmisille tuottaa: Haluamme pitää kiinni hyvistä koulutuspalveluista. Haluamme varmistaa, että jokainen koulu on hyvä, jokainen päiväkotikoulu on hyvä ja että jokaisella on mahdollisuus kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Haluamme pitää huolta siitä, että kulttuuri- ja liikuntapalvelujen arvonlisävero pysyy alemmalla tasolla sekä ravintola- ja matkailupalveluiden arvonlisävero on alempi. Ne ovat myös niitä palveluita, mitä ihmiset haluavat käyttää ja mitkä tuovat myös työtä eri puolille Suomea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

16.25 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä ymmärrän hyvin, että hallitus on kovin kiinnostunut kaikista työllisyysvaikutuksista, kun teidän lupauksenne uusista työpaikoista ei näytä toteutuvan, mutta eiväthän nämä ole todellisia työpaikkoja, joista te nyt laskette näitä työllisyysvaikutuksia. Jos te leikkaatte ihmisten työttömyysturvaa, te leikkaatte ihmisten sosiaaliturvaa erittäin rajusti, niin näillä kaikilla on laskennallisia työllisyysvaikutuksia.

Mutta, arvoisa hallitus, minä haluan muistuttaa, että kyllä viime kaudellakin Marinin hallitus teki työllisyystoimia mutta vähän eri tavalla. Me esimerkiksi alensimme varhaiskasvatustaksoja, millä myös on positiivisia työllisyysvaikutuksia. Eli näitä asioita voi tehdä monella tavalla, ja nämäkin ovat, arvoisa hallitus, arvokysymyksiä ja arvovalintoja. Te olette valinneet erittäin kovan arvopolitiikan tällä vaalikaudella, mutta niin kuin todettua, niin vasemmistoliitto omassa vaihtoehtobudjetissaan peruisi nämä sosiaaliturvaleikkaukset, ja sen takia nämä työllisyysluvut näyttävät miinusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

16.26 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain kasvaa ja kehittyä nuoruudessa keskustavoitteisessa kunnassa Kempeleessä tuolla pohjoisten lakeuksilla, ja siellä meidät kasvatettiin sellaiseen ajatukseen, että äänestämällä vaaleissa lunastaa myös jälkikäteen mahdollisuuden kritisoida harjoitettua politiikkaa. Ajattelen, että se kasvatustapa oli hyväksi ja pätee myös tänne eduskuntaan sikäli, että jos haluaa vaikuttaa politiikkaan, niin yleensä on järkevää vastata hallitustunnustelijan kysymyksiin, ja sillä lunastaa oikeuden myös arvostella täällä harjoitettua politiikkaa.

Edustaja Siponen tuossa vuodatti krokotiilin kyyneleitä, kun kokoomus täällä arvostelee demareiden vaihtoehtobudjettia. Voin kertoa, että päällimmäinen syy on se, että demarit sentään edes yrittivät pyrkiä kantamaan vastuuta tästä maasta ja vastasivat hallitustun-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

nustelijan kysymyksiin, toisin kuin keskusta teki, joka nyt esittelee täällä jälkikäteen omia ratkaisujaan. Sitä en pysty arvostamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

16.27 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pakko on ottaa esille, että kun oppositio on nyt täällä loukkaantunut siitä, että hallituspuolueista annetaan kritiikkiä heidän vaihtoehdoilleen, niin kyllä olisi nyt peiliin katsomisen paikka varsinkin entisellä sisäministeri Krista Mikkosella. Muistattekko, kuinka vuonna 2021 te kerroitte, että perussuomalaisten välikysymys kansallisesta turvallisuudesta, rajaturvallisuudesta ja hybrdivaikuttamisesta oli teidän mielestänne itsessään hybrdivaikuttamista ja vaaransi kansallisen turvallisuuden — siis välikysymys, joka varsinkin tänä päivänä näytetään erittäin ajankohtaisena? Toivon todella, että te ymmärrätte, että kyllä myös meillä on oikeus antaa teille palautetta silloin, kun me olemme hallituksessa, aivan kuten teillä oli viime kaudella siihen oikeus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

16.28 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen sitkein perustelu sen omalle työttömyyttä lisäävälle ja palveluja heikentävälle sekä koko Suomea kurjistavalle politiikalle on se, ettei ole muuta vaihtoehtoa. No, tässä se vaihtoehto nyt on, ja tästä me nyt keskustelemme. Ja keskustelemmekin niin, että tekee siellä puolella niin kipeää, että pitää oikein kepun vaihtoehdon yhteydessäkin sitten meidän vaihtoehtoa kehua.

Meidän vaihtoehdossamme työhön ja toimeliaisuuteen kannustetaan paremmin kuin hallituksen mallissa. Toisin kuin tämä hallitus me emme leikkaa koulutuksesta ja terveydenhuollosta, joista leikkaaminen tutkitusti on suurin este työllistymiselle. Meidän vaihtoehdossamme suomalaisille pieni- ja keskituloisille jää työstä enemmän käteen ja suomalaisille pienyrityksille on paremmat mahdollisuudet yrittää. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Meidän vaihtoehdossamme ei myöskään nosteta arvonlisäveroa, kuten hallitus tekee. Me emme heikennä suomalaista sote-järjestelmää, vaan meidän mallissamme sairaalat saavat edelleen päivystää ja hoitoon pääsee paremmin hoitotakuun myötä.

Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen, ja se suunnanmuutos on tässä. [Puhuja näyttää sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjettia]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Wallinheimo.

16.30 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä keskustan vaihtoehdosta: Siellä on hyviä ideoita, arvoisa puhemies, mutta kyllä se tuloapu on niin ilmassa, että eiköhän tämä voida laittaa sinne krääsäveroon sitten ensimmäisenä paperina.

Mutta, arvoisa puhemies, enemmän minua huolettaa tuo SDP:n toiminta. Ensinnäkin he hyväksyvät kaikki tässä olevat työttömyysturvavaleikkaukset, joista saavat miljardin ylimääräistä rahaa, jolla he sitten laskevat pieni- ja keskituloisten verotusta. Hyvä. Eli kuittaatteko te nyt nämä meidän heikennykset, jos te saatte miljardin työttömyysturvan heikennyksistä? Haluaisin kuulla, edustaja Tuppurainen, miten se on, koska täältä sitten taas edustaja

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Pia Viitanen sanoi aivan erilaisia sanoja. Eli kuittaatteko te ne työttömyysturvavaleikkaukset, joilla te saatte sen miljardin, jolla te pystyisitte keventämään esimerkiksi ansiotuloverotusta? Tämä yhtälö ei toimi, jos ette te esimerkiksi kuittaa niitä, ja haluaisin nyt kuulla, edustaja Tuppurainen, kuittaatteko te miljardin työttömyysturvavaleikkaukset vai ette. Esimerkiksi vasemmistoliitto peruutti ne kaikki. Te ette ole peruuttaneet. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuittaa ne!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Vähämäki.

16.31 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Täällä edustaja Tynkkynen aikaisemmassa debattipuheessaan penäsi sitä, että saadaan asiallisia puheita, ja koetan olla hyvin asiallinen.

Katsoin näitä kaikkia vaihtoehtobudjetteja sen kannalta, miten paljon täällä löytyy kasvutoimenpiteitä ja työllisyystoimenpiteitä.

Nostan täältä esille mielenkiintoisen ajatuksen, mikä oli itse asiassa vasemmistoliitolla, eli työkyvyttömyyseläkeläiselle joustavampi malli osallistua osa-aikaiseen työskentelyyn. Kuulostaa mielenkiintoiselta.

SDP:llä oli pitkäaikaistyöttömien työtulovähennyksen nostaminen. Tämäkin äkkiseltään kuulostaa sellaiselta, että kannattaa katsoa, mitä nämä tahtovat pitää sisällään.

Sitten useammalla olivat esillä myöskin nämä alueelliset kehittämistoimet ja aluekehitys. Kyllähän sen täytyy näin olla, että totta kai meidän täytyy katsoa Suomea kokonaisuutena ja tällaisiin Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmiin, totta kai, kannattaa etsiä niitä täydennyksiä.

Yksi, mikä nousi voimakkaasti esille, oli tämä kotimaisen tuotannon edistäminen, mitä tässä edustaja Oinas-Panuma nosti esille, ja tämä, yllätys, myöskin taisi olla SDP:ltä.

Joten aika laajasti [Puhemies koputtaa] näitä ideoita täällä on, ja tähän on vähän tämäntoinen ideapankki, mistä koetetaan katsoa, mitä voidaan...

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pysytään minuutissa, niin saa mahdollisimman moni puheenvuoron. — Edustaja Tynkkynen.

16.32 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän aiemmin ministeri Mykkänen käytti sen rakentavan kriittisen puheenvuoron, johon valtiovarainministeri Purra olisi varmaan normaalioloissa yltänyt, mutta nyt tietysti ymmärrän, että te flunssan takia olette väliaikaisesti kyvytön käymään arvokasta keskustelua. [Ben Zyskowicz: Onko tuo arvokas puheenvuoro?]

Ministeri Mykkänen toi esiin sen, että vihreiden vaihtoehtobudjetissa työllisyys laskee enemmän kuin hallituksella. Haluan todeta tässä selvästi, että jos tässä maassa ainoa keino kasvattaa työllisyyttä on kasvattaa lapsiperheköyhyyttä, niin meidän valintamme on se, että mieluummin suojellemme lapsiperheitä köyhyydeltä. Näissä laskelmissa, joissa arvioidaan eri toimenpiteiden työllisyysvaikutuksia, yksi sellainen tekijä, jota ei kyetä ottamaan huomioon, on työhön johtavan maahanmuuton edistäminen, ja meidän vaihtoehtobudjetin osana se on hyvin merkittävässä roolissa.

Ministeri Mykkänen myös kiinnitti huomiota siihen, että vihreiden vaihtoehtobudjetissa ylletään korkeampaan veroasteeseen, mutta hän jätti mainitsematta sen, että sen sisällä ve-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

rotuksen rakenne muuttuu aika paljon. Vihreät keventäisivät työn verotusta 160 miljoonaa euroa nettona enemmän kuin hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lindén.

16.34 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan tarkoituksellisesti toistan samaa viestiä. Olen iloinen siitä, että kaikilla oppositiopuolueilla on yhteinen tavoite peruuttaa hoitotakuusta 120 miljoonan euron leikkaus. Mitä sillä 120 miljoonalla eurolla saa? On aivan tarkat laskelmat olemassa, että terveyskeskuslääkärikäynnin yksikköhinta on noin 90 euroa, ja jos siitä maksetaan terveyskeskusmaksua kaksikymppiä tai korotuksen jälkeen lähes kolmekymppiä, nettohinnaksi jää seitsemänkymppiä tai kuusikymppiä ja 120 miljoonalla saa kaksi miljoonaa terveyskeskuslääkärikäyntiä lisää. Kuten kerroin, lisäämällä rahaa sinne sairausvakuutuksen puolelle 40 miljoonalla ei saatu juuri mitään lisää.

Eli tässä ihan konkreettinen vaihtoehto siitä, että meillä on rahoitus. Eli me emme laittaisi rahaa niin paljon emmekä lisäystä ollenkaan sinne sairausvakuutuksen puolelle vaan laittaisimme sen hyvinvointialueille tähän hoitotakuuseen. Tässä on ihan konkreettinen vaihtoehto, joka on rahoitettu [Puhemies koputtaa] ja jota — huom. Marttinen — kaikki terveydenhuollon asiantuntijat tukevat. Yksikään asiantuntija ei ole tukenut tätä Kela-mallia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.35 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti herättää enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia: onko tämä teidän varteenotettava vaihtoehtonne hallituksen politiikalle vai vain hiljainen hyväksyntä työllemme? SDP:n kritiikki hallitusta kohtaan on ollut äänekkästä, mutta nyt, kun on aika esittää oma linja, te olette hyvin lähellä hallituksen esityksiä. Esimerkiksi työttömyys- ja sosiaaliturva-uudistuksia vastaan te olette huutaneet kiihkeästi, mutta vaihtoehdossanne ette esitäkään niitä peruttaviksi. Samoin yleisen arvonlisäveron korotusta te nimititte veromoukariksi, mutta nyt sekin löytyy omasta budjetistanne. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

16.36 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No joo, nyt on kyllä aika lailla tullut selväksi, että oppositiolla ei ole uskottavuutta. [Mauri Peltokangas: Ei minkäänlaista!] Suomi on todella vaikeassa tilanteessa, ja nyt kun olen lukenut näitä vaihtoehtobudjetteja ja kuunnellut teidän puheitanne, niin tässä tilanteessa tämä hallitus on paras. [Keskeltä: Kansa on toista mieltä!] Ja niitä, mistä te olette jatkuvasti huutaneet ja tuoneet esille ja valittaneet, että perukaa, perukaa, te ette itse kuitenkaan halua perua omassa vaihtoehtobudjetissanne. Mihin me enää voimme uskoa kyselytunneilla tai missään muussakaan haastamisessa, kun te sanotte tätä ja vaihtoehtobudjetti kertoo ihan toista kieltä? Mutta löytyyhän sieltä SDP:n budjetista joitain eroavaisuuksia. Esimerkiksi yrittäjiltä ja maatalousyrittäjiltä kyllä ottaisitte pois, [Sanna Antikainen: Ja lapsiperheiltä!] mikä on erittäin surullinen asia.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Sitten haluaisin kysyä tässä vasemmistoliitolta. Ei ihme, että Suomi on tällainen tytäryhtiötalous, koska vasemmistoliiton mielestä meillä on ilmeisesti liikaa miljonäärejä ja pääomia. Mutta mietin sitä, miten ihmeessä te saisitte puoli miljardia, siis melkein 500 miljoonaa euroa, harmaasta taloudesta, kun keskusta löytäisi vain 100 miljoonaa. Teillä on nyt joku sellainen keino, minkä kyllä ihan mielelläni kuulisin. [Sanna Antikainen: Se on se tai-kaseinä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.37 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä kiinnittäisin huomiota arvostamani ministeri Satosen puheenvuoroon, kun hän totesi, että nipin napin vältimme Euroopan unionin alijäämämenettelyn. Siinä on meidän kansantaloudelle iso ongelma, johon olemme kaikki syyllisiä. Kun katsoo tällä hetkellä esimerkiksi nettisivuilta vaikka energian hintaa: sähkön pörssihinta 25 senttiä kilowattitunnilta tällä hetkellä. Meidän pitää purkaa tämä energian hintapommi — palaan siihen myöhemmin.

Edustaja Seppo Eskelinen käytti täällä aiemmin erittäin hyvän puheenvuoron Itä-Suomen tilanteesta. Tässäkään paketissa vaihtoehtobudjetteja, mistä nyt on keskusteltu — onhan siellä hyviä esityksiä, mutta arvoisa rouva puhemies ja hyvä valtiovarainministeri, me aidosti kaipaamme sinne Itä-Suomeen aitoja investointeja. Aloitetaan nyt vaikka siitä erityistalousalueesta: Siihenhän ei sinänsä rahaa tarvitse. Annetaan vaikka verohelpotuksilla — Euroopan unionin sääntöjen mukaan täysin mahdollinen toimenpide. Ja toinen juttu, että saataisiin näitä isoja liikenneinvestointeja myös sinne tulemaan, koska jos ei meitä oteta mukaan tähän kehityksen kaareen, niin antakaa nyt meille takaisin edes ne henkilönnat, niin että pystymme turvaamaan Suomen tulevaisuuden. Aloitetaan sitten se toinen asia siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.39 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus on toimillaan tämän kauden aikana saanut ennennäkemätöntä tuhoa aikaiseksi. Sopimusyhteiskunnasta on kohta jäljellä enää savuavat rauniot. Työmarkkinoilla on tulossa työtaisteluita hallituksen toimien takia. Esitämme omassa vaihtoehtobudjetissamme monilta osin asioita, jotka palauttavat luottamusyhteiskunnan oikeille raiteille esimerkiksi työmarkkinoilla.

Esitämme 37 miljoonaa euroa kuntien työllistämisen valtionosuuksiin, säilytämme kuntien mahdollisuuden työllistää palkkatuella, uudistamme aikuiskoulutustuen mallin, vahvistamme harmaan talouden torjuntaa, säädämme tulkintaetuoikeuden työntekijöille, takaamme oikeuden järjestökanteeseen ammattiliitoille, kriminalisoimme alipalkkauksen, lisätään työsuojelun toimialan resursseja. Nämä ja paljon muita luottamusta lisääviä esityksiä löytyy vaihtoehtokirjastamme.

Arvoisa ministeri Satonen, haluaisitteko tekin palauttaa luottamuksen yhteiskuntaan työmarkkinoilla, kuten SDP tekee, ja ottaisitteko mallia esityksistämme, joissa yhdeksällä kymmenestä tilanne paranee?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

16.40 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiinnitin huomiota varsinkin vasemman laidan suhtautumiseen yrittäjiin. On hyvä muistaa, että useimmat niin pienet kuin suuretkin yrittäjät ovat aloittaneet työnsä tyhjästä ja omalla työllään luoneet hyvinvointia, eivät vain itselleen vaan ennen kaikkea yrityksen henkilöstölle ja koko Suomelle.

Jokainen tässä salissa ymmärtää, että työnantajan paras ja arvokkain voimavara on henkilöstö. Tunnen lukemattoman määrän yrittäjiä, jotka asettavat aina työntekijän itsensä ja jopa perheensä edelle. Jos yrittäjät vuosikymmenten uurastuksen jälkeen saavat voita leivän päälle, eivätkö he ole tämän ansainneet? Esitän tämän kysymyksen. Nyt ei ole varaa tappaa lypsäviä lehmiä. [Pia Viitasen välihuuto] Nyt jos koskaan tarvitaan rohkeita yrittäjiä. Valtiovarainministeriä lainaten me olemme isänmaallinen yrittäjäpuolue, ja emme työn ja yrittämisen veroja aio kohottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

16.41 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti lapsiperheet ovat tänä aikana taloudellisesti ahtaalla. Yhteiskuntamme tulevaisuus kuitenkin lepää hyvinvoivien ydinperheitten varassa. Siksi meidän vaihtoehdossamme lapsiperheiltä ei leikata. Leikkaamme asumistukea, koska on pakko säästää, mutta lapsiperheet jätämme sen ulkopuolelle.

Meillä on tuossa myös pari uutta avausta: Tehdään vanhempainrahoista verovapaita. Tämä olisi selvää rahaa käteen lapsiperheisiin. Toinen avauksemme on, että opintotuen huoltajakorotus maksettaisiin jokaisesta lapsesta erikseen. Tämä on itse asiassa erittäin iso asia. Esimerkiksi kuuden lapsen perheessä se tarkoittaisi 708 euroa kuukaudessa lisää. Arvoisa ministeri, eikö näihin kannattaisi tarttua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kallio.

16.42 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi keskustan esittämistä kasvutoimista on itäisen Suomen erityistalousalueen kymmenen vuoden kokeilu. Kokeilu sisältäisi yritysten yhteisöveron huojentamisen, opintolainahyvityksen, muutotukia, kevennetyn sähköverotuksen, sosiaaliturvamaksujen huojennuksia sekä luvitusten nopeuttamista. Lisäksi panostettaisiin tki-toimintaan ja koulutuspaikkoihin.

Vastikään pikaisella lausuntokierroksella olleessa hallituksen itäisen Suomen ohjelmassa mainitaan sinänsä hyviä asioita, mutta sellaisia, jotka koskettavat jo muutenkin koko maata. Itäiselle Suomelle luvataan siis samaa kuin muillekin, mitään uutta ei ole luvassa. Sen sijaan ohjelmassa luvataan selvittää asioita, jotka on jo selvitetty, esimerkiksi alueellinen opintolainahyvitys, josta lakiehdotuskin on jo olemassa. Myöskään erityistalousalueen perustamista ei ole tarpeen enää selvittää, vaan voidaan laittaa valmistelu EK:n ehdotuksen mukaisesti liikkeelle. Tässä salissa muun muassa jotkut kokoomuksen edustajat ovat todenneet aiemmin, että erityistalousalue olisi jopa perustuslain kanssa ristiriidassa. Ohjelmaluonnoksessa todetaan selvästi, ettei se pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Keskusta on itäisen Suomen asialla. Hallitus on laittanut sen selvitystilaan. Me haluamme tuplata talouskasvun myös Itä-Suomessa, [Puhemies koputtaa] emme tulpata sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.43 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä käydään oikein hyvääkin keskustelua, ja niin kuin moni on todennut, niin itse asiassa jokaisesta näistä eri oppositior ryhmien vaihtoehtoista löytyy asioita, joita hallituksen kannattaisi oikeasti harkita. Panin merkille, että myös jotkut hallituksen edustajista kykenevät tätä keskustelua käymään analyttisesti, ja erityisesti arvostan muutenkin arvostamaani edustaja Vähämäkeä, joka hyvin nosti eri oppositior ryhmien vaihtoehtoista esille konkreettisia esityksiä, joita hallituksen kannattaisi viedä eteenpäin, jotta me pystyisimme esimerkiksi työllisyyttä ja kasvua vauhdittamaan. Tämä oli erittäin arvostettava puheenvuoro. Perinteisesti tällaisia analyttisiä puheenvuoroja on näissä keskusteluissa totuttu kuulemaan tuolta ministeriätiöstä valtiovarainministerin paikalta, mutta nyt valitettavasti tällä hetkellä valtiovarainministeri Purra ei siihen kykene — kun olette varmaan edelleen liian kiivastunut siitä, että täällä oppositio edes kehtaa esittää vaihtoehtoa.

Ja edelleen päätän siihen, että kaikilla niillä henkilöillä, joilta hallitus on leikannut, yhdeksällä kymmenestä tilanne SDP:n vaihtoehdolla paranee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.44 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen lopettaessa työllisyys oli ennätyskorkealla. Tämän hallituksen aikana työllisyyden sijaan ennätyskorkealle on noussut työttömyys. Syksyille odotettua myönteistä käännettä työllisyydelle ei ole näkynyt, sen sijaan tilanne on heikentynyt. Työttömyys tulee ennusteen mukaan nousemaan myös ensi vuonna. Edellisen hallituksen ennätyskorkeat työllisyyden lueumat on syöty huonosti mitoitettulla suhdannepolitiikalla. Sopeutustoimia tehdään kohteisiin, jotka heikentävät talouden pidemmän aikavälin suhdannetta ja kasvupotentiaalia. Te teette pelkästään sosiaaliturvaleikkauksia. Ja kun puhutte näistä työpaikoista, jotka ovat laskennallisia, ne ovat paperityöpaikkoja. Ne eivät ole elävässä elämässä toteutuvia työpaikkoja, joihin mennään töihin ja joista saadaan palkkaa. Ne ovat Excelissä, eivät teidän todellisissa, toteutuneissa työpaikoissa.

Kun täällä kysyttiin näistä harmaan talouden toimista, niin vinkkinä: Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön raportti kannattaa myös hallituksessa lukea. Siellä kerrotaan, että pelkästään pimeän työn takia valtion kassasta jää puuttumaan 300—480 miljoonaa euroa joka vuosi. Lähde on Verohallinto. [Mauri Peltokangas: Mitkä ne teidän keinot ovat?] — Lukekaa sieltä meidän paperista. Siellä ne keinot ovat. [Sanna Antikainen: Mitäs te teitte viime kaudella asialle? Ette mitään!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitanen.

16.46 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin hieman näitä verolinjoja tässä käydä läpi. Eli meidän verolinjassamme puolella miljardilla kevennettäisiin pieni- ja keskituloisen palkansaajan, eläkkeensaajan verotusta. Emme hyväksyisi ryöstöveroä eläkkeensaajille. Tekisimme paremmat lapsikorotukset. [Vilhelm Junnila: Mites autoilijat?] Pelastaisimme kotitalousvähennyksen. Emme nostaisi alimpia arvonlisäverokantoja ja tekisi siellä tällä moukarilla suurta jarrua kasvulle. Ja myös esimerkiksi arvon-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

lisäverovelvollisuuden alarajaa nostaisimme, jotta pienet yrittäjät siitä hyötyisivät. [Sanna Antikainen: Leikkaisitte kotihoidon tukea! Muistakaapa mainita se!]

Sen sijaan lisää veroa me ottaisimme listaamattomien yhtiöiden huojenetuista osingoista. Tällä hetkellä näitä miljoonaosinkojakin voidaan varsin pienellä verolla nostaa. Samoin esimerkiksi suurten sijoittajien lähdeveroa esitämme. Tämä on joskus puheissa kelvannut perussuomalaisillekin. Yli miljoonan perintöjä — huom. yli miljoonan perintöjä — voisi hieman verottaa enemmän. Samoin olutta, nikotiinipusseja ja vaikka näitä neseitä voisi verottaa enemmän. Kun hallitus tekee arvovalintoja niin, että lääkkeiden veroa nostetaan, ja samaan aikaan hallitus laskee vaikka oluen veroa, [Puhemies koputtaa] niin eihän siinä ole mitään järkeä, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen.

16.47 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen heikko taloudellinen tilanne ja suorituskky ovat suurin meidän hyvinvointiamme tulevaisuudessa uhkaava tekijä, ja on hienoa, että täällä käydään aiheesta jälleen kerran keskustelua — osin on käyty hyvin ansiokastakin keskustelua. Täytyy kehua keskustaa tästä kiinnostavasta ajatuksesta, että työn verokiilaa suitsittaisiin [Antti Kurvinen: Kiitos, kiitos!] ja samalla asetettaisiin katto sosiaaliturvalle. Se on kiinnostava ajatus. Ja täytyy kehua vasemmistoliittoa selkeästä sosialistisesta vaihtoehdosta: lisää veroja, lisää velkaa, laajempi julkinen sektori. Se on aito vaihtoehto. [Pia Lohikosken välihuuto] Se veisi tuhon tielle, mutta se on ainakin selkeä aatteellinen vaihtoehto.

Viikon suuri uutinen on se, että sosiaalidemokraatit, kun te olette joutuneet ottamaan toiseen käteen budjettikirjan ja vihdoinkin toiseen käteen myös laskimen, te päädytte siihen, että jos halutaan tehdä vastuullista politiikkaa, niin te ette peru sosiaaliturvaleikkauksia, joita te olette täällä vastustaneet kiivaasti koko puolitoista vuotta. Kun teidän kauhistelupopulisminne riisutaan ilkosilleen, niin te joudutte tunnustamaan tosiasiat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen ministereille. Eli edustajat Lohi ja Tuppurainen. — Lohi.

16.48 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä maa enää näpertelyllä lähde nousuun — ei sillä, että siirretään viisi miljoonaa sinne tai tänne — eikä muuten riitelemälläkään eikä sillä, että aletaan kurmuuttaa pienyrittäjiä.

Edustaja Valkonen on kyllä terävä kaveri. Hän ymmärsi heti tämän keskustan fiksun idean, että nyt kannattaa kannustaa työntekoon Suomessa. Me olemme laittamassa ansiosidonnaiselle katon ja haluamme saada verokiilaa pienemmäksi.

Arvoisa valtiovarainministeri Purra, tekin varmasti ymmärrätte, että nyt kannattaa tehdä rohkeita uudistuksia, ja kun niitä esitetään keskustan vaihtoehdossa, niin niihin kannattaa tarttua — nimittäin emme ole mustasukkaisia, vaikka otatte nämä listalle, vaan kannustamme tähän. Siellä on muitakin todella kovia uudistuksia, ja monet ovat semmoisia, että ne rahoittavat itse itsensä dynaamisilla vaikutuksilla.

Tässä edustaja Wallinheimo naureskelee, mutta hänen ei kannata arvostella tätä. Täällähän on teillekin oikein täsmä uudistus: täällä on sinkulle korotus kotitalousvähennykseen. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Tuppurainen.

16.49 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsotaan nyt sinne todellisuuteen, jossa suomalaiset tänä syksynä elävät. Tämän äkkiväärän oikeistohallituksen talouspolitiikalla tässä maassa kasvavat vain työttömyys, konkurssit, valtionvelka ja eriarvoisuus, ja se on se todellisuus. Se on se todellisuus, jossa tehdään talousarvio ensi vuodelle, ja se on se todellisuus, jossa myös vaihtoehtobudjetit tehdään. Tosiasia on, että Suomi on surkeassa jamassa sen vaihtoehtojen perusteella, jota te hallituksessa suomalaisille tarjoatte. Ja ongelma taitaa olla se, että SDP on pystynyt luomaan niin uskottavan vaihtoehtojen, että se saa, rouva valtiovarainministeri, teidät aivan pillastumaan — niin uskottava vaihtoehto. [Sanna Antikainen: Näytöt on näytetty viime kaudella!]

Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Valtaosa suomalaisista kokee, että tämä oikeistohallitus vie Suomea väärään suuntaan. SDP haluaa palauttaa luottamuksen palveluihin, siihen, että hoitoon pääsee, siihen, että koulutuksella voi edelleen nostaa omassa elämässään elintasoaan. SDP haluaa parantaa ihmisten luottamusta omaan talouteensa, parantaa ostovoimaa, keventää verotusta pieni- ja keskituloisilta yli puoli miljardia enemmän kuin hallitus. Eikö tämä suunnanmuutos kelpaa teille, hyvä valtiovarainministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten ministeri Purra, viisi minuuttia, ja ministeri Satonen, kaksi minuuttia.

16.51 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat sosiaalidemokraatit, te sanotte, että teidän vaihtoehtossanne voittaa yhdeksän kymmenestä. Tosi-asiassa teidän vaihtoehtossanne ei voita kukaan, koska se ei ole totta. Teidän vaihtoehtonne, jonka te olette esitelleet meille tänään, ei ole totta. Ja siksi minä olen tehnyt päätelmän, että te pidätte kansalaisia ja äänestäjiä pilkkananne.

Te sanotte täällä samaan aikaan: ”Emme tekisi veromoukaria.” — No, te teitte jo. [Pia Viitanen: Emme tekisi!] Te vastustatte työmarkkinatoimia — hupsista, te hyväksytte ne tässä pohjassa. ”Emme tekisi sosiaaliturvavaleikkauksia” — mutta hupsista, te hyväksytte ne tässä vaihtoehtobudjetissa. [Välihuutoja] Kaksi vaihtoehtoa: joko tämä vaihtoehtobudjetti on tyhjä eli se perustuu bluffille tai teidän koko linjanne, jota te olette edustaneet tämän hallituskauden ajan, on tyhjä. Teillä ei ole kuin nämä kaksi vaihtoehtoa, ja toivoisinkin, edustaja Tuppurainen, että te kertoisitte nyt paitsi muulle eduskunnalle myös kansalaisille, kumpi on bluffia, se, mitä te olette täällä edustaneet hallituksen muodostamisesta asti, vai vaihtoehtobudjettinne, koska molemmat eivät voi olla totta samaan aikaan. Joko te hyväksytte meidän tekemämme toimet, hyväksytte hallituksen työn linjan ja vaihtoehtobudjettinne on tyhjä tai toisinpäin. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Emme me hallituksen työttömyyttä hyväksy!]

Mennään eteenpäin, arvoisa puhemies. Vasemmisto erityisesti nostaa esille täällä useasti sen, että me tekisimme jotenkin erityisen kiristävää fiskaalipolitiikkaa väärässä talouden syklissä. Tämähän ei pidä paikkaansa. Juuri se kertoo siitä, miten vaikeaa tämä talouden tasapainottaminen on, että tälläkin hetkellä ja edelleen ensi vuonna meidän politiikkamme on elvyttävää. Meidän finanssipoliittinen viritys on edelleen elvyttävä, ja niin sen kuuluu juuri tällä hetkellä ollakin. Me muun muassa laitamme huomattavia infrahankkeita ja in-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

vestointeja eteenpäin, ja tämä juuri tarjoaa talouteen sitä, mitä tarvitaan. [Vasemmalta: Kansalaisten ostovoima!]

No sitten, vasemmisto ja vähän muuallakin, osinkoverotus ja sen uudistaminen. Olen ihan samaa mieltä siitä, että osinkoverotus Suomessa on aika sekava malli ja sitä pitäisi yksinkertaistaa, mutta en usko, että jaamme muuten ajatuksia siitä, miten sitä pitäisi uudistaa. Se on osin epäoikeudenmukainen, se esimerkiksi ei kannusta yrittäjiä eikä se kannusta omistajuuteen. Tämä on hyvin suuri uudistus, mikä siihen tarvittaisiin, mutta valitettavasti en usko, että meillä on siinä yhteistyön mahdollisuutta. Se, mikä hallituksen näkökulmasta on oleellista, on se, että riskillisen toiminnan tuoton verotaakan ei koskaan pitäisi olla korkeampi kuin riskittömän toiminnan tuoton verotaakka, ja tähän se, että osingoissa on verohuojennuksia, on usein aivan perusteltua. Sen sijaan myytti siitä, että tämä ongelma olisi jotenkin valtava tai että olisi ylipäättänsä täysin verottomia osinkoja, ei pidä tokikaan paikkaansa. Kyllä sieltä aina veroa maksetaan, noin 26 prosenttia, kun huomioidaan yhtiön tuloksesta tehty tulovero, ja nousee jopa 40 prosenttiin juuri näillä pienilläkin listaamattomilla yhtiöillä, joiden verotaakkaa te olette valmiita sosiaalidemokraattien ohella ymmärtääkseni korottamaan.

Muutamia positiivisia asioita.

Keskusta esittää terveystuloa. Muistatte hyvin keskustelua alkuvuonna, kun hallituskin joutui tekemään uusia toimia ja pidin useissa puheenvuoroissa ja kannanotoissa esillä erilaisia terveystuloja veroja. Mielestäni ne olisivat juuri se, mitä tässä maassa tarvittaisiin myös kansanterveyden kannalta. Valitettavasti tällaiset ainesosaverot, jotka keskittyvät esimerkiksi sokeriin, eivät ole mahdollisia. Yksinkertaisesti tästä tuli sellainen järjestely, että se ei olisi paitsi kansallisesti mutta ei myöskään EU-politiikan, EU-lainsäädännön, tasolla mahdollista. Niinpä hallitus on tehnyt toisenlaisen ratkaisun. Se ei ole niin optimaalinen, mutta se kohdistuu makeisiin arvonlisäveron korotuksen kautta. Tämä on kuitenkin alue, jota mielestäni pitää edelleen selvittää ja jonka kehittämistä jatkaa, niin että jonain päivänä meillä olisi mahdollista olla aitoja terveystuloja, jotka puuttuisivat myös muihin haitallisiin ainesosiin.

Toinen hyvä huomio keskustalta on tämä Kiinasta tilattavaan krääsään kohdistettava vero. Me olemme Euroopan unionin jäsen, mikä aika mahtavasti määrittää sitä, minkälaisia veropolitiikkaa juuri tällaisissa asioissa me voimme tehdä. Mutta aihe on sellainen, mistä unionissa tälläkin hetkellä paljon puhutaan, kuten puhutaan esimerkiksi siitä, minkälaisia maksuja, tulleja ja tariffeja tällaiselle merkittävästi saastuttavalle toiminnalle pitäisi olla suhteessa sitten siihen, mikä on eurooppalaista tuotantoa ja vähemmän saastuttavaa. Nämä ovat hyviä avauksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Satonen.

16.56 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan myös siitä — oikeastaan edustaja Vähämäen puheenvuoron johdosta, jossa hän kertoi muutamia näissä vaihtoehtobudjeteissa esille tulleita, esimerkiksi osatyökykyisten työllisyyteen liittyviä asioita. Hallitushan on tällä sektorilla toimimassa, ja siinä mielessä varmaan ehdottomasti katsotaan nämäkin vaihtoehdot, mitä täällä on tarjottu ja mitä niistä löytyy. Eli siellä voi olla muitakin pienellä prääntätyjä, joita kannattaa näistä vaihtoehtobudjeteista katsoa. Kyllä-hän tässä kaikki kivet on käännettävä myöskin tähän työllisyyteen liittyen.

Mutta sitten kahteen asiaan vielä lopuksi tässä puheenvuorossani.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen: Edustaja Lohikoskelle on kyllä todettava, että se on aika kova lausunto, jos te sanotte, että nämä tietopalvelun laskelmat ja toisaalta ne valtiovarainministeriön laskelmat, joihin nämä työllisyysarviot perustuvat, ovat vain laskennallisia työpaikkoja, että ikään kuin niillä ei olisi oikeasti vaikutusta. Silloin te kyseenalaistatte toisaalta eduskunnan tietopalvelun toiminnan ja te kyseenalaistatte toisaalta koko tämän valtiovarainministeriön työllisyyslaskelman, joka on kuitenkin aikamoinen peruste meidän päätöksenteollemme. Minun ymmärtääkseni se on ollut myöskin edellisen hallituksen aikana aika keskeinen peruste. Ainakin muistan silloin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa olleena, että aina edellinenkin hallitus perusteli niin työllisyysvaikutuksia ja tiettyjä uudistuksia. Pidän sitä kyllä aika kovana linjauksena.

No, sitten edustaja Suhosen kysymykseen täytyy vastata ”kyllä” ja ”ei”. Eli kyllä, suomalaisilla työmarkkinoilla kaivataan luottamusta. Toivottavasti sitä löytyy lähiaikoina, koska se on kansantaloudenkin kannalta äärimmäisen tärkeää. Mutta en kyllä usko, että näillä SDP:n esityksillä, joihin olen kyllä tutustunut, tässä päästään eteenpäin. Nimittäin meidän suurin ongelmamme tällä hetkellä on se, että meillä on avoimia työpaikkoja liian vähän, ja silloin työllistämiskynnystä pitää alentaa eikä nostaa. Eli nämä teidän esityksenne vievät kyllä asiaa ihan väärään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kiitoksia hyvästä keskustelusta. — Nyt siirrytään puhujalistaan, ja sen aloittaa edustaja Hänninen.

16.59 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Opposition vaihtoehtobudjetit ovat kuin puolivillainen rakennusprojekti: paljon suunnitelmia, mutta ei kunnan perustuksia. Jokainen näistä esityksistä paljastaa yhden asian: hallituksen linjaa vastaan on helppo huuata, mutta kun on aika esittää oma vaihtoehto, linja on täysin kadoksissa.

Aloitetaan SDP:stä: Puolueen kritiikki hallitusta kohtaan on ollut äänekkästä, mutta oma vaihtoehtobudjetti on kuin kuiskaus hallituksen toimien hyväksynnän merkiksi. Te puhutte veromoukarista, mutta hyväksytte hallituksen arvonlisäverokorotukset. Vastustatte työllisyysuudistuksia, mutta ette esitä niiden peruuttamista. Tämä on tuuliviiripolitiikkaa, jossa kansalle annetaan yksi viesti ja todellisuus osoittaa toista. Ei tällaiseen voi luottaa.

Entä vasemmistoliitto? Heidän vaihtoehtonsa on rehellinen, se täytyy myöntää, mutta rehellisyys ei tee taloudellisesta ydinpommista yhtään vähemmän vaarallista. Kaikki hallituksen uudistukset roskakoriin, verot tappiin ja 50 000 työpaikan menetys. Yrittäjille ja maatalousyrittäjille lähes 3 000 euron lisälasku vuodessa. Vasemmistoliiton esitykset tekisivät Suomesta pahemman, eivät paremman paikan yrittää ja tehdä työtä.

Sitten keskusta: Keskustan vaihtoehtobudjetti yrittää olla monelle kelpaava kompromissi, mutta päätyy olemaan silkkaa hajanaisuutta. Toimenpide-ehdotukset ovat irrallisia ja rahoituspohja epäselvä. Investointien Viron veromallista ja alueellisesta sähköveron kevennyksestä puhutaan, mutta kustannukset ja kattavat laskelmat puuttuvat. Yleisen arvonlisäveron he säilyttävät, vaikka vielä hetki sitten he vastustivat sitä kiivaasti tässä salissa. Keskustan budjetti on kuin ostoslista ilman lompakkoa: täynnä ideoita. Keskustapolitiikasta on tullut suunnaton sekamelska, jossa tavoitteet ja keinot eivät kohtaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tehtävä on tehdä vaikeita päätöksiä, [Eduskunnasta: Ehkä hyviäkin!] ja olemme tehneet niitä, koska Suomi tarvitsee suunnanmuutosta. Opposition vaihtoehdot sen sijaan osoittavat, ettei heillä ole linjaa, jolla tätä maata voisi johtaa

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

vastuullisesti. Kansantalous ei kestä tyhjiä lupauksia tai ideologisia ydinpommeja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

17.02 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Oppositio puolueiden vaihtoehtobudjeteissa vilisee populistisia leikkauksien perumisia, veronkorotuksia ja aivan epävarmoja tulonlähteitä. Niilläkö Suomi pitäisi nyt saada nousuun? Siihen en usko eikä moni muukaan. Itse en löydä varjobudjeteista mitään todellista vaihtoehtoa hallituksen toimille, millä pysäytettäisiin valtion velkakierre, nostettaisiin kansalaisten ostovoimaa tai kannustettaisiin yrittämään ja vieläpä pitämään menestyvät yritykset ja investoinnit kotimaassa.

SDP on valinnut repiä tarvitsemansa rahat elinkeinoelämän selkänahasta. He muun muassa leikkaisivat Suomen huoltovarmuuden ja kasvun kannalta välttämättömiltä ryhmiltä eli yrittäjiltä ja maatalousyrittäjiltä tuloja yli 900 euroa vuodessa — kokonaisuudessaan huomattava summa. SDP:n mielestä sillä ei muka olisi mitään negatiivisia vaikutuksia kasvuun, investointeihin tai työllisyyteen, jos yrityssectorille asetettaisiin 747 miljoonalla eurolla lisärasitteita. Tällä kertaa SDP on kyllä ottanut sen verran realismiakin mukaan, että se esittää myös menoleikkauksia, samoja kuin hallitus, mutta niitä ei kuitenkaan kannata ottaa liian kirjaimellisesti, sillä viime kaudellakin SDP-johtoinen hallitus perui suunnittelemaansa leikkauksia julkisen paineen vuoksi.

Autoilusta riippuvaisen, harvaan asutun maan kansan elämää kurjistettaisiin jakeluvoitteen kiristyksellä eli korkeammalla bensan hinnalla. Jotta pelkästään kulkeminen ei hankaloituisi, vihervasemmiston vaihtoehdoissa myös kaukolämmöllä talonsa lämmittävien kansalaisten asumiskustannukset nousisivat puunpolton verotuksen kiristämisen seurauksena. Samalla nämä puolueet tietysti heikentäisivät turpeen tilannetta entisestään, vaikka energiaturve on tärkeä osa Suomen huoltovarmuutta.

Ja sitten vielä tämä vihervasemmiston lempilapsi, lypsylehmä: ilmasto- ja ympäristörahoidus. Siihenkin pitäisi taas laittaa enemmän suomalaisten veronmaksajien rahoja. Kuten Bakun ilmastokokouksessa nähtiin, kehittyvät saastuttajamaat, kuten Kiina ja Intia, eivät ole valmiita laittamaan kortta kekoon vaan vaativat länsimaita ihan itse pelastamaan koko maapallon, vaikka täällä on jo tehty enemmän kuin oma osuutemme. Oppositiossa tälle kuitenkin ollaan aivan sokeita eikä tavallisen suomalaisen pärjääminen merkitse yhtään mitään päästövähennyksien rinnalla.

Päivän yllätyksenä todettakoon, että SDP:n vaihtoehtona on myös, että he korottaisivat arvonlisäveroa yhtä paljon kuin hallitus, porrastaisivat ansiosidonnaisen, tekisivät sosiaaliturvaleikkauksia ja leikkaisivat kehitysyhteistyön rahoitusta. Viikosta ja kuukaudesta toiseen olemme täällä salissa kuunnelleet, miten SDP parjaa hallituksen aivan jokaista toimenpidettä ja kertoo, miten ne eivät heille käy, he tekisivät asiat toisin, mutta tässä nyt sitten luemme teidän, SDP:n, vaihtoehtobudjettia, josta käy ilmi, että hallituksen tekemät työllisyystoimet, sosiaaliturvaleikkaukset ja arvonlisäveron korotus on otettu osaksi sosiaalidemokraattien omaa budjettiehdotusta. Melkoista kaksilla rattailla ajamista. Sanoisitko tämän myös rehellisesti ääneen, että kannatatte näitä hallituksen toimia?

Keskusta sanoo ajavansa lapsiperhemyönteisyyttä mutta käytännössä lisää kannustimia yksin asuville. Iso osa keskustan ehdotuksista on sellaisia, joita hallitus jo toteuttaa, kuten normien purku ja omalääkärimallin kehittäminen. Ponnekkaista puheistaan huolimatta

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

myöskään keskusta ei näköjään oikeasti vastusta hallituksen 1,5 prosentin alvin kannan nostoa.

Arvoisa puhemies! Sekä valtiontalouden tilanne että väestörakenteemme muutos ovat niin haastavia, että hallitusvastuussa olevien on pakko tehdä rakenteellisia muutoksia ja pitää rohkeasti kiinni sopeutustavoitteista. [Puhemies koputtaa] Muuten emme pysty säilyttämään hyvinvointivaltion palveluita tuleville sukupolville. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

17.08 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Oppositio puolueiden tärkeä tehtävä on esittää vaihtoehto kulloisenkin hallituksen politiikalle. Näihin nyt käsittelyssä oleviin vaihtoehtobudjetteihin pitäisi kytkeytyä kaikki se, mitä oppositiopuolueet ovat vuoden aikana esittäneet ja vastustaneet. Pidänkin vähän erikoisena sitä, että suurimmat oppositiopuolueet SDP ja keskusta vaihtoehtobudjeteissaan hyväksyvät suuren osan hallituksen tekemistä toimista, vaikka ovat niitä kovaan ääneen vuoden aikana vastustaneet — parhaana esimerkkinä tietysti tämä yleisen arvonlisäverokannan korotus, jota ette ole näissä vaihtoehtobudjeteissanne perumassa. Kuitenkin olette sitä keväästä asti kiihtyvällä vauhdilla vastustaneet, vaikka toki itsekkin keväällä hyväksyitte korotuksen sen prosenttiyksikön verran. Hallituksessa joudutaan tekemään kompromisseja eri puolueiden välillä, mutta oppositiopuolueina teitä ei tällainen kompromissirajoite sido.

Arvoisa rouva puhemies! SDP:n vaihtoehto ei vakuuta. Viime vuonna piilotitte vaihtoehtonne työllisyysvaikutukset. Tänä vuonna ne on julkaistu, mutta ne lepäävät suurelta osin hallituksen tekemien ja teidän nyt hiljaisesti hyväksymien työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistusten päällä. Lisäksi teillä on paljon veronkorotuksia ja esimerkiksi jakeluvelvoitteen nostaminen aiemmalle Marinin—Saarikon tasolle nostaa bensan hintaa kymmenillä senteillä. Nämä päätökset heikentävät yritystemme kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla, ja ne vähentävät työllisyyttä varmasti, vaikka näitä vaikutuksia ei ole kyettykään laskemaan.

Keskustalla sen sijaan on paljon samaa kuin hallituksella, mutta väitätte tekevänne kaiken hallitusta paremmin. Näyttääkin siltä, että perässä hiihtämällä seuraatte perussuomalaisten latua. Osaamisellenne olisi ehkä ollut käyttöä hallitusneuvottelujen aikana. Nyt vaihtoehtonne ovat pitkälti tyhjää puhetta, ja sieltä katsomosta on tietysti myöskin hyvä huudella. Mielenkiintoinen esitys oli tämä krääsä- ja pikamuotivero. Se on semmoinen asia, että ehkä kannattaa harkita, mitä Kiinasta tilataan ja haluammeko jatkaa tällä linjalla.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtobudjetit kertovat vain siitä, miten yhtenä vuonna taloutta hoidetaan. Mielestäni pitäisi kuitenkin keskustella myös pidemmästä ajasta. Hallitus toteuttaa yhdeksän miljardin sopeutuksen vaalikautensa aikana. Ovatko SDP ja keskusta sitoutuneet tähän? Sanotte olevanne, mutta oletteko sitoutuneet tekemään lisätoimia, jos näyttäisi, että teidän vaihtoehtoilanne yhdeksän miljardia ei toteutuisi? Muistetaan sekin, että sopeutustoimia on jatkettava vielä seuraavallakin vaalikaudella. Onko teillä tähän aitoa kykyä? Toivon sitä, mutta en aivan luota siihen. SDP:n vaihtoehtobudjetissa väitätte hyväksyväne osan hallituksen säästöistä esimerkiksi kehitysapuun, valtionhallintoon ja valtionavustuksiin, mutta onko koko ryhmänne aidosti tämän takana ja kestäkö teillä kantti julkisen paineen edessä? Viime kaudellahan peruitte kaikki vähänkin säästöä muistuttavat toimet.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Me tiedämme, että meidän merkittävin luonnonvaramme on turve kaikkine monine hyvine ominaisuuksineen. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa panin merkille, että leikkaus turvetuotannon tukiin on tehty kahteen kertaan, ensin 104 miljoonaa ja toisella rivillä vielä 440 miljoonaa. En tiedä, onko tässä tapahtunut jokin virhe vai enkö ole ymmärtänyt. Joka tapauksessa mietin tässä myöskin sitä, miten kunnioitettu kansanedustajanne ja maatalouden suuri puolustaja Jari Myllykoski suhtautuisi tällaiseen turvetuotannon totaaliseen alasajoon. Mielestäni nyt on viimeinen hetki turpeen kunnianpalautukselle. Me tiedämme, että se taipuu moneen. Se ei ole yksistään energia eikä kuivike eikä kasvu — nekin ovat tärkeitä — vaan siitä saadaan myöskin rehua, aktiivihiiltä, eristelevyjä ynnä muuta — ja varmaan lääketuotteitakin tulevaisuudessa. Tämä on se, mikä tulee ratkaisemaan Suomen tulevaisuuden. Kun meillä on enemmän energiavaroja turpeessa kuin Norjalla öljyssä, niin otetaan tämä käyttöön, niin että saadaan Suomen talous tasapainoon. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

17.13 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon neljän puolueen oikeistohallitus on ollut vallassa jo puolentoista vuoden ajan. Hallitus aloitti kautensa kolmella hyvin pontevalla lupauksella. Hallitus lupasi lopettaa velkaantumisen, luoda satatuhatta uutta työpaikkaa ja laittaa Suomen talouden kuntoon. Kun tänään arvioimme hallituksen tähänastista taivalta vallan kahvassa ja näyttöjä taloudessa, emme voi päätyä kuin yhteen johtopäätökseen: hallituksen tavoitteet ovat karanneet pahemman kerran, ja Suomi on ajautunut taloudessa tuuliajolle.

Konkurssit ja työttömyys ovat nousussa, ja kasvun näkymät ovat nekin nyt kituliaita. Velkaantuminen on pääministeri Orpon hallituksen vahtivuorolla kasvanut ennätyslukemiin. Sadantuhannen työpaikan tavoitteeseen on nyt jopa yli 150 000 työpaikan verran matkaa. Hallituksen omat säästötoimet ovat syventäneet työttömyyttä. Ei olekaan yllätys, että tuoreessa kyselyssä enemmistö suomalaisista arvioi hallituksen vievän Suomea nyt väärään suuntaan. SDP on samaa mieltä kansalaisten enemmistön kanssa. Suomi tarvitsee nyt suunnanmuutoksen kohti oikeudenmukaisempaa ja kestävämpää polkua tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Parlamentarismien parhaisiin perinteisiin meillä Suomessa kuuluu, että jokainen oppositiossa oleva puolue valmistelee vuosittain hallituksen talousarvioehdotukselle oman vaihtoehdon. Niihin tutustumalla suomalaisilla on mahdollisuus tehdä arvionsa puolueiden keinoista ja linjasta.

Myös me sosiaalidemokraatit katsomme, että valtion velkaantumista tulee hillitä ja talouden perustaa vahvistaa. Yhteisestä tilannekuvasta huolimatta hallituksen ja SDP:n näkemyserot ovat merkittäviä niissä keinoissa, joilla tasapainottaisimme taloutta ja edistäisimme kasvua. Puolustamme vaihtoehtobudjetissamme kansalaisten arjen peruspalveluita, vahvistamme kasvua keventämällä pieni- ja keskituloisten verotusta ja tasapainottaisimme taloutta hallitusta oikeudenmukaisemmin. Vastuu ja välittäminen lyövät SDP:n vaihtoehdossa kättä.

Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetin punainen lanka onkin juuri oikeudenmukaisuudessa. Samalla, kun tasapainotamme taloutta hallitusta oikeudenmukaisemmin ja tutkimme verotuksen porsaanreikiä, joita on paljon esillä pidetty, perumme vaihtoehdossamme hallituksen kaikkein epäreiluimmat heikennykset. Me tekisimme arvovalinnan olla romuttamatta perusterveydenhuollon hoitotakuuta ja hyvän hoivan takaamiseksi viime edus-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kuntakaudella säädettyä, tärkeää henkilöstömitoitusta. Antaisimme hyvinvointialueille niiden tarvitseman työrauhan pidentämällä alueiden alijäämän kattamisvelvoitetta, joka on osoittautumassa liian tiukaksi alueiden toimintaympäristön heikennyttä.

Arvoisa puhemies! Vahva sisäinen turvallisuus muodostaa hyvinvoivan yhteiskunnan kantavan perustan, siitä voimme varmasti olla samaa mieltä. Siksi sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten, kuten poliisin, pelastustoimen, Hätäkeskuslaitoksen, Rajavartiolaitoksen ja Tullin, resursseista sekä toimivaltuuksista on pidettävä hyvää huolta kaikkina aikoina — samalla tunnistuen myös kuntien ja hyvinvointialueiden roolin turvallisuuden tuottajina ennen kaikkea ennalta ehkäisevien palveluiden kannalta.

Sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa puuttuisimme niihin hallituksen ensi vuoden talousarvion puutteisiin sisäisen turvallisuuden viranomaisten rahoituksessa, jotka kipeästi vaativat nyt korjausta. Toteuttaisimme sisäisen turvallisuuden korjaussarjan, josta hyötyisivät muun muassa poliisi, pelastustoimi, Tulli ja Rajavartiolaitos. Varmistaisimme, että esimerkiksi Rajavartiolaitoksen perusrahoituksen vajeeseen puututaan, mikä parantaisi rajan näkymiä pitkällä aikavälillä ja turvaisi sen, että Rajavartiolaitoksen ei tarvitsisi joutua kehyskaudella tekemään kovia sopeutuksia. Nykyinen turvallisuustilanne vain korostaa tämän välttämättömyyttä.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti osoittaa, että hallituksen politiikalle on vaihtoehto — 94 sivua konkreettista asiaa: vaihtoehto, joka rakentaa vahvan työllisyyden, osaamisen, luottamuksen ja kasvun Suomea, jossa kaikki kansalaiset pidetään mukana. Kannustan hallitusta tutustumaan ja tarttumaan sosiaalidemokraattien vaihtoehtoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

17.18 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin SDP:n ja keskustan ryhmäpuheita, en havainnut innostusta edes salin vasemmalla puolella. Aistinko jopa surullista tunnelmaa? Ei ihme, sillä näyttää siltä, että tosiaan oppositiopuolueet SDP ja keskustasta, niin kuin tässä on tullut jo esille, näyttävät haudanneen periaatteensa. SDP ja keskustasta nimittäin näissä niin sanotuissa vaihtoehtobudjeteissaan aika lailla hyväksyvät hallituksen politiikan. Olette esimerkiksi suurella äänellä vastustaneet sellaisia hallituksen toimia, joita nyt ikään kuin salakähmäisesti näissä papereissanne hyväksytte. Näitä ei mainittu näissä vaihtoehtodoissa ollenkaan. Esimerkiksi keskustasta ei nyt esitäkään yleisen arvonlisäveron alentamista, vaikka keskustasta on pitänyt valtavaa meteliä puolen prosentin erosta hallituksen linjaan. Nyt tämä tässä keskustan paperissa näytetään hyväksyvän.

Arvoisa puhemies! Ehkä nämä eivät olekaan vaihtoehtobudjetteja. Olisivatko nämä vaihtoehtottomia budjetteja? Oppositiolla ei näytä oikein olevan vaihtoehtoa hallituksen politiikalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.20 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vaihtoehtobudjettien käsittely täällä oli mielenkiintoinen episodi, kun kuunteli tätä keskustelua, ja jollain tavalla tuli semmoinen mieleen, että kun täällä meidänkin vaihtoehtomme on 94-sivuinen, sitä varmaan eivät ole kaikki lukeneet, mutta siellä on paljon yksityiskohtia, joita ehkä olisi kannattanut lukea, koska sitä kautta niitä keskusteluja sitten käydään, kun yksittäisistä kohdista niitä noste-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

taan. Muutamia hyviä puheenvuoroja sieltä nousi, joissa oli poimittu ehdotuksia sieltä, ja toivoisin jatkossa, että päästäisiin vähän yksityiskohtaisempaan keskusteluun näitten osalta. Itse olen tottunut semmoiseen työskentelyyn.

Tämä iso kysymys täällä on, miten työllisyys saadaan kehittymään, ja itselläni on tässä käppyrät olemassa, jotka näyttävät tämän nykyisen työllisyyskehityksen: työttömyys on noussut puolitoista vuotta koko ajan ja työllisyysaste laskenut. Viime budjettikeskustelun yhteydessä täällä todettiin, että tänä vuonna 65 000 uutta työpaikkaa syntyy näillä hallituksen toimilla, mutta niitä ei nyt näy, vaan koko ajan mennään väärään suuntaan.

Juuri äsken työministeri tuosta poistui mutta totesi siinä näistä toimenpiteistä, että työllistämisen kynnystä pitää vielä alentaa ja että nimenomaan näitä leikkauksia viedään sinne suuntaan, että alentuu, ja tulee mieleen kysyä, kuinka alas tämän työllistämisen kynnyksen pitäisi työehtojen ja turvan heikentämisellä mennä, että niitä uusia työpaikkoja syntyy, kun tässä hän siihen viittasi. Se on minusta aika outo, ja olisin mielelläni kuullut hänen vastauksensa, onko tämä jo saavuttanut pohjatilan, mihinkä nyt ollaan menossa.

Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on siitä, saadaanko me talous kasvuun. Meillä on monia asioita rakentamisen osalta, ja esimerkiksi erityisryhmien rakentaminen voisi olla semmoinen kohde, jota pitäisi edistää juuri nyt, kun rakentamista tarvittaisiin työllistämismielessä.

SDP on tukenut tki-panostuksia, jotka ovat pitkän aikavälin kasvuelementtejä, ja siinä mielessä asiat ovat hyvällä kannalla.

Kun katsotaan kasvua, niin siellä ovat osaaminen, innovaatiot ja investoinnit tosi tärkeässä roolissa, ja itse kiinnittäisin huomiota tähän osaamiseen ja osaamiseen noin koko-aikaisesti, mikä meidänkin vaihtoehdossa on esillä. Siellä se 120 miljoonan ammatillisen koulutuksen leikkaus ollaan perumassa, ja se on yksi semmoinen asia, että kun me tarvitaan ammattilaisia täällä Suomessa, niin siinä mielessä niitten osalta pitäisi päästä parempaan tilanteeseen. Paljon on puhuttu aikuiskoulutustuen muuttamisesta ja aikuiskoulutustuki kakkosen tekemisestä, ja meillä on täällä vaihtoehtobudjetissa sivulla 27 aikuiskoulutustuki, joka olisi uudenlainen ajattelu, miten aikuisopiskelua voitaisiin tehdä työn ohella. Siellä osa-aikaisesti opiskellaan, ja sitten jos tarvitaan päätoimista opiskelua, niin siihen varataan aikaa, ja sitten kohdentamista tehtäisiin aika voimakkaasti niin, että matalamman koulutusasteen opiskelijat saisivat pitemmän tuen kuin muut ja työvoimapula-ammattille, työvoimapula-aloilla, saisi pitemmän tuen. Eli kohdentamista tehtäisiin erittäin toimivassa järjestelmässä uudestaan. Eli kyllä meillä näitä asioita täällä on, joita me katsotaan, kun viedään näitä eteenpäin, ja siinä mielessä toivoisin, että näihin tartuttaisiin ja saataisiin vietyä osaamista eteenpäin.

On paljon muitakin yksityiskohtia, jotka täällä pitäisi nostaa käsittelyyn, joilla saisimme suomalaista työelämää paremmaksi. Meillä on monta keskeistä kysymystä, jotka liittyvät työelämäkysymyksiin ja työelämän sisällön kehittämiseen, ja siellä yhteistyöllä ja yhdessä tekemällä niin työnantajien kuin palkansaajienkin kesken saadaan parempia tuloksia aikaiseksi kuin mitä nykyinen tilanne on. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

17.25 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelua täällä vaihtoehtobudjeteista, ja siltä näyttää, että täällä on ollut yksi rehellinen vaihtoehtobudjetti — vasemmis-toliitolla — joka tosiaan vastaa heidän puheitaan. Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjet-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

ti ja keskustan vaihtoehtobudjetti eivät ole rehellisiä. Ne eivät vastaa millään tavalla sitä kritiikkiä, mitä he ovat täällä esittäneet hallituksen toimista. Ne ovat siis täyttä bluffia, ne keskustan ja sosiaalidemokraattien tähänastiset puheet. [Pia Viitanen: Se on aina helppo sanoa!]

Arvoisa puhemies! Minä haluan kertoa nyt siitä, mistä minä olen todella huolissani, ja minä yritän katsoa pikkusen nenääni pitemmälle. Elikkä kun Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan alkoi yli tuhannen päivää sitten, niin sota on osoittanut varautumisen ja huoltovarmuuden merkityksen, esimerkiksi Puolustusvoimien materiaalisen kyvyn, meidän ruokaturvan ja kotimaisen energian tärkeyden. Mitä vähemmän energiariippuvuutta ulkomailta, sitä parempi. Sotilasjoukkojen ja -materiaalin lisäksi on olennaista huolehtia varautumisesta. Myös meille puolustusvaliokunnan jäsenille on esitetty selkeä viesti Natosta, elikkä pitäisi varautua myös energiaan, ja mitä vähemmän riippuvuutta on ulkomailta, sitä parempi.

On suorastaan käsittämätöntä, että näinä päivinä, turvallisuuspoliittisesti tuulisina aikoina, vasemmistosta demarit, vihreät ja vasemmisto esittävät huoltovarmuuden rapauttamista. Salin vasemmalta laidalta käydään jälleen kerran täysin ideologisista syistä turpeen kimppuun. Vaihtoehtobudjeteissa ehdotetaan yli 100 miljoonan euron lisäverotusta turvetuotannon rasitteeksi. Meillä ovat täällä tosiaan keskustelussa nämä vaihtoehtobudjetit, ja se, mikä näistä erityisesti pistää silmään, on opposition suorastaan halveksuva asenne turvetta kohtaan. Te ette ymmärrä, mistä te puhutte ja minkä asian kanssa te leikitte.

Turve on ainoa kotimainen huoltovarma, säävarma ja helposti varastoitava energiamuoto. Energiaturpeen tuotanto varmistaa turpeen saatavuuden myös muilla huoltovarmuuskriittisillä aloilla, kuten kasvituotannossa ja maataloudessa. Kaikki tuotantomuodot ovat toisistaan riippuvaisia siten, että niitä pystytään kannattavasti ja taloudellisesti järkevästi toteuttamaan. Jos energiaturvetta ei käytetä eikä nosteta, niin silloin ei myöskään saada kasvuturvetta eikä kuiviketurvetta järkeeseen hintaan, käytännössä niitä ei saada ollenkaan. Tämä pitäisi ymmärtää täällä. Suomen ruuantuotannossa broilerit kasvavat turvepehkuksessa. Naudan- ja sianlihan tuotannossa turvetta käytetään makuualustana ja kuivikkeena. Maidontuotannossa kuiviketurve varmistaa utareterveyttä ja eläinten hyvinvointia. Kuiviketurve pitää eläimet puhtaina ja terveinä. Turpeen happamuus on ominaisuus, joka parantaa hygieenisyyttä ruuantuotannossa ja vähentää antibioottien käytön tarvetta. Turve ehkäisee osaltaan antibioottiresistenssiä sen antibakteerisuuden ansiosta. Antibiooteille ei ole tarvetta, ja tuotantoeläimet pysyvät terveinä.

Arvoisat opposition kansanedustajat, mitä vähemmän olemme riippuvaisia ulkomaisesta energiasta, sitä parempi kriisinkestävyytemme ja huoltovarmuutemme on. Kotimaaisessa turpeessa olisi tähän valmis hajautettu ratkaisu, joka samalla varmistaisi myös oman puhtaan ruuantuotantomme.

Nyt se tärkein asia: Nämä kaikki ponnistelut, joihin tämä sali on yhtynyt, että ruuantuotantoa ja ruuan vientiä pitäisi saada kasvatettua — koettakaa nyt ymmärtää — nämä kaikki ponnistelut suomalaisen puhtaan, [Puhemies koputtaa] antibioottivapaan ruuan viennin edistämiseksi ovat täysin turhia, jos soiden luvitukset ja turpeen nosto ja energiakäyttö eivät lähde vauhtiin. Meidän ruokavientimme tyssää. Te vaarannatte suomalaisen puhtaan, antibioottivapaan ruuantuotannon, maatalouden kannattavuuden [Puhemies koputtaa] ja tuhansia elintarvikealan työpaikkoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

17.31 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Täällä sitä taas ollaan ihmettelemässä Kurvisen työkalupakin sisältöä. Tyhjiä papereiden sekaan on näköjään livahtanut tällainen hieno ”Tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut” -niminen upouusi satukirja. Olen lukenut tämän satukirjan aiemmatkin osat, jotka olivat nimeltään ”Kahdeksan vuotta hallituksessa ilman talouskasvua”, ”Epäonnistunut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus” sekä ”Surullisen kuuluisa kunta- ja palvelurakennemuutos”. Näistä voisi helposti tehdä trilogian nimeltään ”Maaseudun tappolinjat”.

Keskusta vaihtoehdossaan esittää verottamista jopa yli 400 miljoonaa euroa lisää — ottaa siis isoja askelia tuonne sosialistien suuntaan jälleen kerran tapansa mukaisesti — [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] esittää 40 000:ta uutta maahanmuuttajaa joka vuosi ja tekee muutaman lähinnä toiveiksi tulkittavan esityksen. Mitähän tämäkin tarkoittaa käytännössä: tuplataan matkailu vuoteen 2030 mennessä? Jep, kiva juttu, aivan hieno juttu, mutta siitä, miten tämä toteutetaan, ei lue riviäkään. Ei muuta kuin uutta kampaviinerikerhoa pystyyn tätä ideoimaan. Poliittisten työryhmien perustamisessa te olette kunnostautuneet aina. — Hei muuten, matkailusta tuli nyt mieleen, että suosittelen jatkossa teitä pysymään kaukana pandoista ja muista suuren ruokahalun omaavista eläimistä, joille maistuu aamupalaksi lähinnä ähtäriläisten veroeurot.

Arvoisa puhemies! Mielenkiintoisia ovat myös nämä sosialistisen keskustan ehdottamat yhteensä sadan miljoonan euron veronkorotukset liikenteeseen. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] Puolet tästä katettaisiin vanhempia polttomoottoriautoja verottamalla. Että tällaiset terveiset tavan suomalaisille ja maaseudulle. Te korotitte viime hallituskaudella rakastamanne sosialistihallituksen kanssa polttoaineverotusta, virititte valtavien jakeluvelvoitepommin, jonka onneksi tämä hallitus purki. Te jätitte ammattidieselin pöydälle ja nyt vielä esitätte liikenteelle lisää veroa. On siinä meillä maalaisliitto. Meinaatteko te, että ihmiset maaseudulla kulkevat hiihtämällä? [Hanna-Leena Mattilan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Millähän keinoin keskusta meinaa työllistää ne hamuamansa uudet 40 000 maahan tulijaa vuodessa? Meillä on nimittäin valmiiksi maassa työttöminä työnhakijoina tuo määrä maahanmuuttajia, suuri osa heistä korkeasti koulutettujakin. Eihän teidän pitänyt omien sanojenne mukaan kuitenkaan pummeja ja rikollisia tänne hankkia — puheenjohtajanne lausunto. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] Työllisyystoimista ei puhuta vaihtoehdossanne hönkäsen pöläystä. Minne ne toimet jäivät? Meillä on nyt jo täysi työ työllistää ne henkilöt, jotka ovat jo valmiiksi Suomessa. Teidän vaihtoehdollanne sekään ei toteudu.

Teiltä kyllä kuuluu jatkuvasti itkua ja parkua siitä, että konkurssseja tulee, työpaikkoja menee. Se on tietenkin, ikävä kyllä, tottakin, mutta vientivetoisena euromaana olemme tässä suhteessa sidottuja muuhun maailmaan ja eurovaluuttaan. Voisiko joku kepulainen kertoa meille täällä tänään esimerkiksi, miten Suomen hallitus voisi mennä korjaamaan Saksan talouden, joka on meidän vientimme kannalta hyvin oleellinen maa? Tällaiset asiat ovat täysin irrallaan Suomen hallituksen päättävällältä, vai onko keskustalla euroalueesta eroaminen kenties takataskussa? Mielenkiintoista kuulla. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Yhteisesti vähän demareiden ja kepun vaihtoehtoon: Te olette yhdessä huutaneet alviverotuksen korotuksesta mutta ette ole enää perumassa sitä ettekä edes laskemassa sitä kuten huutonne aiemmin. Täällä on siis tyhjää puhuttu. Törkeää touhua. Kuinka te edes kehtaatte tuhata eduskunnan aikaa vaihtoehtoiksi kutsumillanne suttupapereilla? [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] Olisitte nyt aivan oikeasti valmistelleet edes

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

huutoonne perustuvan vaihtoehdon hallituspolitiikalle. Vaihtoehtobudjettinne ovat yhtä hyvä vaihtoehto Suomelle kuin pandat Ähtärille ja ennen vaaleja Marinin lupaukset jäädä Suomen politiikkaan.

Sananen demareista: Demarit haluavat nostaa jakeluvetoitteen takaisin Marinin hallituksen kasvu-uralle. Kuulitte oikein. Karmeaa. Jakeluvetoitepommi tahdotaan takaisin polttoaineisiin, halutaan kymmenien senttien hinnankorotukset välittömästi. Liian halpaa ilmeisesti demareille, vai? Onko koskaan mietitty, onko sille maakuntien työväelle? Epäilenpä. Kitarisat punaisina täällä kuitenkin olette huutaneet velkaantumisesta, kepu säästännyt samassa kuorossa. Silti teidän vaihtoehdonne liikkuu suunnilleen samoissa summissa hallituksen kanssa. Jotain pientä hienosäätöä sieltä täältä, kovaa puhetta, vähemmän tekoja — vaikuttaa törkeältä vaalikikkailulta koko pamfletti. Ihmisten hämäämistähän tämä suoraan sanottuna on. Yhtä vappusatasta koko ralli.

No, vasemmistoliitto vie ehdottomasti tässä kaikessa voiton. Vaikka budjettiehdotus on suoraan sanottuna läpeensä surkea, se on ainakin rehellisesti ja reilusti vasemmistolainen vaihtoehto. [Puhemies koputtaa] Siellä tuhotaan koko Suomen yrittäjyys. Yrittäjän selkänahasta kolme tonnia lisää vuodessa, voi hyvänä aika. Ja siellä on sitten se kaikista mielenkiintoisin, johon haluan vastauksen vasemmistoliitolta jonain päivänä: 6—10 miljoonalla kuulemma vasemmisto hoitaa harmaan talouden torjuntaa, siis käytetään 6—10 miljoonaa, [Puhemies koputtaa] ja vasemmisto hoitaa 480 miljoonaa lisää valtion kassaan. Sen kaupan minä olen valmis tekemään tänä päivänä, mutta uskonpa, että se on pelkkää vasemmistolaista höttöä.

Sanon vielä sanan, arvoisa puhemies, lyhyen sanan demareista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Puheaika oli viisi minuuttia.

He hyökkäävät yrittäjien kimppuun vaihtoehdossaan, puhuvat täällä, että heillä on huoli yrittämisestä, mutta tarjoavat vaihtoehtobudjetissaan 1,5 miljardin kalliia yrittäjille. [Puhemies koputtaa] Tässä on se sosiaalidemokraattinen tulevaisuus. [Puhemies koputtaa] Ei jatkokoon. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Suhonen.

17.37 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Peltokangas tuossa mahtipontisesti aiemminkin totesi demareille niin, että olemme potkineet duunareita nilkoille. Samaan aikaan — kun mietitään, mitä he ovat tehneet duunareille — on päätetty työttömyysturvan omavastuun nosto viidestä seitsemään päivään, kansaneläkeindeksin jäädytys, joka vaikuttaa moniin etuuksiin, lomakorvauksen jaksotus on palautettu, on yleisen asumistuen leikkaus, työttömyysturvan suojaosan poisto, asumismenojen ehtojen tiukentuminen, lapsikorotuksen poisto, lakko-oikeuden rajaaminen, lakkosakon asettaminen työntekijöille, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, vuorotteluvapaan lakkauttaminen, työssäoloehto 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, ansioturvan porrastaminen ja euroistus, työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä, ikäsidonnaisesta poikkeuksesta luopuminen. Sitten siellä on tulossa myös paikallisen sopimisen uudistus, joka tarkoittaa yleissitovuuden heikkenemistä, ja vientimalli, joka tarkoittaa sitä, että työriitojen ratkomista hankaloitetaan rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia, on leipomotyölain kumoaminen, eli sataprosenttinen palkankorotus häviää pois. Henkilö-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kohtainen irtisanomiskynnys pienenee, [Pia Viitanen: Ei riitä minuutti!] takaisinottovelvollisuus poistuu, lomautusilmoitusajat lyhenevät, määräaikaistapauksien mahdollistaminen vuodeksi ilman perusteita ja niin poispäin. [Puhemies koputtaa] Siinä ei muuten potkittu nilkoille vaan kammitettiin ihan suoraan duunaria. [Mauri Peltokangas pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas, vastauspuheenvuoro.

17.38 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä tuli niin ankara lista edustajalta, että kysyisinkin, missä kohtaa tämä ilmenee teidän vaihtoehtobudjetissanne. Nimittäin, kuten täällä on todettu, te tulette hyvin lähelle meidän hallituksen linjaa vaihtoehtobudjetissa. Ette peru niitä asioita, mitä olette täällä huutaneet koko kauden. Toki tässä oli paljon sellaista, mitä luettiin suoraan sieltä, niin sanottua faktatietoa, mutta siellä oli myöskin muunneltua totuutta, ja edustaja Suhonen tietää kyllä, missä kohtaa. Käymme tämän keskustelun myöhemmin. — Kiitoksia. [Timo Suhonen: Oli täyttä faktaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen, varsinainen puheenvuoro.

17.39 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Suomen nykytilanne vaatii rohkeita, oikeudenmukaisia ja kauaskantoisia ratkaisuja. SDP:n vaihtoehto perustuu ajatukselle, että hyvinvoinnin vahvistaminen ja talouden tasapainottaminen eivät ole toisiaan pois sulkevia, päinvastoin ne kulkevat käsi kädessä. Meidän vaihtoehtomme on selkeä: se on suunnanmuutos hallituksen politiikalle.

Ensinnäkin julkisen terveydenhuollon turvaaminen on prioriteettimme. Meidän vaihtoehdossamme vähennetään sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalveluita 100 miljoonalla eurolla ja luovutaan yksityisiä terveysjättejä hyödyttävistä 150 miljoonan euron korvauksista. Näiden sijaan satsaamme 120 miljoonaa euroa hoitopaikojen parantamiseen ja 150 miljoonaa oikeudenmukaisempaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujärjestelmään. Meidän tavoitteenamme on, että jokainen suomalainen pääsee ajoissa hoitoon. Se on paitsi inhimillistä myös taloudellisesti kestävä.

Lisäksi meille koulutus ja kulttuuri ovat aidosti yhteiskunnan kivijalka ja avain osaamiseen sekä sivistykseen. Vaihtoehdossamme emme leikkaa kulttuurista tai ammatillisesta koulutuksesta, kuten hallitus tekee. Huolehtisimme siitä, että kulttuuri ei ole vain harvojen etuoikeus tai luksusta, sekä siitä, että nuoret saisivat tarvitsemansa laadukkaan koulutuksen, toimeentulon ja valmiudet menestyä elämässään. Tämä on, hyvät kollegat, sitä tulevista sukupolvista huolehtimista. Me tarvitsemme jokaisen nuoren hyvinvoivana ja työkykyisenä osaksi yhteiskuntaa, ja siihen meidän vaihtoehtomme tähtää.

Hallitus on myös päättänyt nostaa arvonlisäveroa lääkkeille, julkiselle liikenteelle, kirjoille, kulttuurille, matkailulle sekä liikuntapalveluille, mikä asettaa monet suomalaiset vaikeiden valintojen eteen. Ihmiset joutuvat miettimään, onko heillä varaa ostaa tarvitsemiaan lääkkeitä tai käyttää näitä palveluja. Tämä ei ole tie, jota me ja monet suomalaiset haluavat kulkea. Ratkaisut on löydettävä muualta, ja siksi ehdotamme esimerkiksi mieluummin nikotiinipussien verotuksen korottamista sekä oluen alkoholiverotuksen nostamista samalle tasolle muiden alkoholijuomien kanssa. Tuskin nimittäin on niin, että olut olisi kansalaisille tärkeämpää kuin mahdollisuus saada tarvitsemansa lääkkeet tai käyttää

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

välttämättömiä peruspalveluja. Meille terveys ja hyvinvointi ovat yksinkertaisesti etusijalla.

Puhemies! Tällä hetkellä Suomi tarvitsee kipeästi kasvua, työpaikkoja ja ennen kaikkea positiivisempia tulevaisuudennäkymiä. Hallituksen politiikka sen sijaan on johtanut siihen, että velka, työttömyys ja köyhyys ovat vain kasvaneet. Hallitus on koko vastuukautensa tehnyt päätöksiä, jotka lisäävät eriarvoisuutta ja heikentävät ihmisten hyvinvointia ja toimeentuloa, emmekä voi hyväksyä tätä. Me tarjoamme vaihtoehdon, jossa pienituloisten ja keskituloisten verotusta kevennetään, mikä vahvistaa kansalaisten ostovoimaa ja tukee talouskasvua. Meidän vaihtoehdossamme yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy. Jokaisen alle 90 000 euroa vuodessa tienaaavan verotus kevenee.

Näin ollen vaihtoehtomme on taloudellisesti vastuullinen, mutta oikeudenmukainen. Puolustamme suomalaisten arjen palveluita ja koulutuksen laatua ja turvaamme hyvinvoinnin. Näemme, että talouden tasapainottaminen voidaan tehdä hyvinvointiyhteiskuntaa romuttamatta. Talous on mahdollista tasapainottaa yhtä tehokkaasti kuin hallituksen esityksissä, mutta niin, että ratkaisut ovat oikeudenmukaisempia ja yhteiskuntaamme vahvistavia.

Arvoisa puhemies! Me rakennamme Suomea, jossa jokaisella työntekijällä, pienyrityksellä, lapsiperheellä, työttömäksi jääneellä, eläkeläisellä, opiskelijalla ja yksin asuvalla on mahdollisuus elää Suomessa hyvää elämää, Suomea, jossa jokainen voi uskoa tulevaisuuteensa ja jossa jokaisella on mahdollisuudet menestyä ja voida hyvin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

17.43 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin jokunen sana tästä keskustan verolinjasta. Emme ymmärrä sellaisia verotuskeinoja, veroratkaisuja, joilla tätä pientäkin, orastavaa kasvua halutaan Suomesta tukahduttaa. Senpä vuoksi hämmästelemme näitä hallituksen ratkaisuja, kun vuodenvaihteessa on tulossa lisää uusia veroja suomalaisille. Alempia alvikantoja nostetaan jopa 40 prosentilla — 10:stä 14:ään. Siellä on matkailupalvelut, siellä on joukkoliikenne, siellä on kulttuuripalvelut, jopa lääkkeet. Enkä voi myöskään kuin hämmästellä, että jopa liikuntapalvelujen alvia korotetaan roimasti — sama hallitus, joka on lanseerannut tämän Suomi liikkeelle -ohjelman, samaan aikaan laittaa roimat veronkorotukset myöskin liikuntapalveluihin vuodenvaihteessa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä kotitalousvähennys: Varmasti jokainen muistaa, kuinka kokoomus viime vaaleihin meni kovalla melulla siitä, että kotitalousvähennystä pitää parantaa, kotitalousvähennystä pitää vahvistaa. Ja nyt, arvoisat kokoomuslaiset, te olette läheneet romuttamaan tätä meidän kotitalousvähennysjärjestelmää. Vuodenvaihteesta tulevat kovat heikennykset. Pahoin pelkään, että nämä vaikuttavat tähän pieneenkin kasvuun, mitä meillä olisi tänne maahan saatavissa. Mutta tämä veroasioista.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten siihen asiaan, jossa on kaikista suurin ero keskustalla ja muilla puolueilla tässä salissa: se liittyy sosiaali- ja terveyspalveluihin. Ensimmäinen asia: Keskusta ei leikkaisi, keskusta ei säästäisi sosiaali- ja terveyspalveluista. [Jani Mäkelä: Säästääpäs!] Tämä on ensimmäinen kulmakivi. Toinen tärkeä asia, joka ei edes suuresti maksaisi, on toki se alijäämien kattamisvelvoitteen pidentäminen. Sillä on myöskin taloudellisia vaikutuksia. Mutta kyllä tämä olisi merkittävä ratkaisu, että annettaisiin pari vuotta lisää hyvinvointialueille aikaa tasapainottaa taloutta, niin että ei jouduttaisi näihin paniik-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kisäästöihin, paniikkiin ja palveluiden keskittämiseen. Tämä on eräs ydinasia tässä keskustan vaihtoehdossa.

Arvoisa rouva puhemies! Viittaan hallituksen esitykseen, mikä tällä hetkellä on eduskunnassa käsittelyssä: tämä hoitotakuu. Keskusta myöskin kannattaa siinä tiettyjä höllynyksii, niin että tiettyjä rajoituksia puretaan, mutta keskusta ei hyväksy sitä, että ne rahat viedään sieltä hyvinvointialueilta pois. Ja se, mikä nyt on oleellista tähän hoitotakuuseen liittyen — se summa, joka alueilta ensi vuonna viedään, on muistaakseni 120 miljoonaa euroa — on se, mihinkä tämä raha olisi pitänyt käyttää. Perussuomalaiset, kokoomuslaiset, kannattaa kuunnella: tämä olisi nyt ehdottomasti kannattanut jättää alueille ja käyttää mallin, puhutaanko nyt perhelääkärimallista tai omalääkärimallista, käyttöönottoon. Jos raha viedään pois, niin kyllä meillä menee mahdollisuudet saada tämä omalääkärimalli käyttöön. Siinä mielessä on tärkeätä pitää tämä rahoitus siellä alueille, ja tämä on tässä keskustan vaihtoehdossa myöskin oleellinen. On tärkeää myöskin, arvoisa rouva puhemies, laittaa tätä vuokratyön käyttöä kuriin ja myöskin vähentää tätä taksirallia, Kela-taksikyytejä, ensihoidon käyttöön.

Ja nyt, arvoisat hallituspuolueet, päästään tämän syksyn yhteen ydinkysymykseen: Mitä tehdään tälle Suomen sairaalaverkolle? Mitä tehdään näille erikoissairaanhoidon palveluille? Aiotaanko tosiaan lähteä keskittämään ja ajamaan maakunnista yöpäivystyksiä ja erikoissairaanhoidon palveluja alas? Edelleen ihmisiä laitetaan sinne Kela-taksikyyteihin, laitetaan valtio maksamaan toisesta pussista korvauksia, kun toiselta puolelta haetaan niitä olemattomia säästöjä. Pyydän vielä pohtimaan vakavasti, onko tämä se linja, jota hallitus aikoo Suomen terveystalouteen ajaa.

Arvoisa rouva puhemies! Viimeisenä vielä sosiaali- ja terveystalouteen liittyen: on tietysti tärkeää, että me saadaan sähköisiä palveluja edelleen enenevissä määrin liikkeelle auttamaan ihmisiä, mutta samaan aikaan edelleen se ydin, mihin meidän pitää panostaa, on perusterveydenhuolto, se, että ihminen pääsee hoitoon, pääsee lääkärille, ja tämä on varmasti meillä yhteinen tavoite ja huoli. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Piisinen.

17.49 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan edustaja tässä arvosteli hallituksen verotoimia. Samalla täällä on keskustan toimesta tänään peräänkuulutettu rakennusalan tukitoimia, mutta kuitenkin keskusta aikoo vaihtoehtobudjetissaan entisestään pahentaa heikkoa asuntokaupparakennusta. He nostaisivat varainsiirtoveron liki tuplaksi, nykyisestä puolestatoista prosentista 2,74 prosenttiin. Tämä on aivan järkyttävää luettavaa. Asuntokauppaa tulee pikemminkin vauhdittaa kuin hidastaa. Asuntokaupan hidastuminen vaikeuttaa ihmisten muuttoa paikkakunnalta toiselle ja uuden työn vastaanottamista. Asunnot ovat jo itsessään kalliita, ja suuret liitännäiskustannukset vaikeuttavat kauppaa entisestään. Kysynkin keskustapuolueen edustajilta, ajavatko he vain suurtilallisten kiinteistönomistajien asiaa ja maksattavat kulut tavallisilla asunnon vaihtajilla. [Jani Mäkelä: Näin se varmaan on!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona, varsinainen puheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

17.50 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tänään olemme jälleen täällä istuntosalissa käsittelemässä oppositiopuolueiden esityksiä suhteessa hallituksen ensi vuoden talousarvioon, ja minusta tämä on arvokas tapa, joka suomalaisessa demokratiassa on, että aina syksyisin jokainen oppositiopuolue kasaa oman kokonaisuutensa niistä muutoksista, joita puolue haluaisi suhteessa kulloisenkin hallituksen politiikkaan tehdä. Ja niin kuin tänään olemme kuulleet, oikeastaan jokaisen oppositiopuolueen esityksistä löytyisi varmasti sellaisia ideoita, joita hallituksen kannattaisi enemmänkin tutkia, koska kyllä tämä Suomen taloudellinen tilanne on erittäin surkea.

Palautan tässä vielä mieliin, mistä todella lähdettiin liikkeelle keväällä 23: silloin oli jo pitkään ollut tilanne, että joka vuosi valtion menot ylittivät valtion tulot, ja nykyiset hallituspuolueet jo ennen vaaleja totesivat, että tämä tilanne nyt sitten muutetaan ja velkaantuminen vähenee ja ennen kaikkea tämä tehdään sillä, että työllisyyttä hyvinkin mittavasti lisätään, ja luvattiin satatuhatta uutta työpaikkaa. No, nyt kun meillä on käytössä todella jo puolen hallituskauden hallituksen esitykset, niin voidaan arvioida, miten näihin tavoitteisiin on päästy. Velkaantumisen osalta surullinen tilanne on se, että sen sijaan, että velkaantuminen olisi vähentynyt tai että se olisi edes pysynyt ennallaan, tämän hallituksen toimesta velkaantuminen on itse asiassa pahentunut. Tänä vuonna Suomen velkaantumisvauhti on ollut jopa Euroopan nopeinta. Se on aika paljon heiltä, jotka ovat syyttäneet edellistä hallitusta tästä velkaantumisesta. Toisekseen sitten nämä luvatut työpaikat — niin todella, hallitus lupasi satatuhatta uutta työpaikkaa, ja kun katsotaan hallituskauden alusta, niin saldo on todella se, että Suomen tilanne on miinus 51 000 työllistä vähemmän kuin vuonna 23.

Ja näiltä osin, kun todella tätä talouden tilannetta katsoo, ei ole ihmeäkään, että oppositio esittää muutoksia. Meillä todella työllisyyskehitys on tällä kaudella ollut Euroopan surkeinta. Konkurssien määrä on koko 2000-luvun ennätyksessä, kansalaisten luottamus julkisiin palveluihin rapautuu, ja muutoinkin talouden pohja näyttää syksyllä entisestään huonontuvan, vaikka Euroopan keskuspankki omalla korkopolitiikallaan nyt Suomen tilannetta helpottaa. Ja senpä takia ne kaksi suurinta muutosta, jotka hallituksen tulisi tehdä ensi vuoden osalta, on palauttaa suomalaisten luottamus kahteen asiaan:

Toinen koskee julkisia sosiaali- ja terveystalouksia ja koulutusta, jonne suurin leikkuri ensi vuonna iskee. Sosiaali- ja terveystalouksia ja koulutuspalveluita lujalla kädellä kiritetaan ensi vuonna, ja mikäli haluamme, että kansalaiset jatkossakin luottavat, että he saavat verorahoilleen vastinetta, pääsevät hoitoon silloin, kun tarve on, ja voivat luottaa siihen, että jokainen lapsi ja nuori saa sellaisen koulutuksen kuin hän tarvitsee, niin on tarpeen palauttaa luottamus näihin palveluihin, ja se tapahtuu sillä, että tehdään erilaiset arvovalinnat siitä, mistä säästöt mieluummin haettaisiin.

Toinen kokonaisuus, jonne luottamus pitäisi palauttaa, on tämä kotimarkkina ja kuluttajien luottamus. Viimeksi tänään on uutisoitu siitä, että jälleen kuluttajien luottamus Suomen taloudelliseen tilanteeseen on heikentynyt, ja senpä takia SDP on esittänyt, että ensi vuoden osalta tehtäisiin puoli miljardia suuremmat veronalennukset pieni- ja keskituloisille kuin mitä hallitus omassa budjetissaan esittää ja varmistettaisiin, että jokaisen ostovoima kehittyisi myönteisesti, saataisiin kulutus liikkeelle, ja sitä kautta sillä olisi myös vaikutuksia meidän työllisyyskehitykseen positiivisesti.

Arvoisa puhemies! Tätä kokonaisuutta kun katsoo, niin se, mistä olen erityisen tyytyväinen, liittyy siihen, että itse asiassa jokaisella oppositiopuolueella on omannäköisensä vaihtoehto ja jokainen varmaan on pohtinut niitä suurimpia valintoja, jotka haluaa tehdä. SDP:n

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

valinnat ovat olleet selvät: parannetaan julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita ja parannetaan ihmisten ostovoimaa — ja näissä molemmissa, kun katsoo vaihtoehtoa suhteessa hallituksen budjettikirjaan, ihmisten tilanne olisi parempi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.55 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Olen istunut täällä salissa tämän koko ajan, ja alussa, kun debatti alkoi, tuli sellainen tunne, että istun päiväkodissa — sillä erotuksella vaan, että täällä puhuttiin rumemmin. Näin karjan omistajana ajattelin, että jos me oltaisiin eläimiä, niin Animalia olisi tullut jo pelastamaan meidät pois täältä. Mutta mennänpäs asiaan.

Yrittäjänä ja maatalousyrittäjänä kun katson tätä meidän vaihtoehtoa verrattuna hallituksen budjettiin, niin nostan täältä esille muutamia asioita. Tuotantorakennuksen kiinteistöveron poisto, jonka olisi ollut täysin mahdollista olla niin kuin Ruotsissa se on. Sitten tämä biokaasun kohtalo, joka tällä hetkellä on hyvin puhuttava. Biokaasun tuotanto on tehty verottomaksi Ruotsissa, ja siitä tuli komission päätös pari viikkoa sitten, että se ei valtiontukisääntöjä riko. Suomessa tämä hallitus, tämä hallitus, on tehnyt kaikki nämä toimenpiteet, joilla on todentamisen kautta ja verotuksen kautta saatu biokaasulle 10 000—65 000 euron kustannukset per maatila.

Sitten metsäpuolelta. Me haluaisimme metsäomistuksen säilyttää suomalaisilla, ja me olemme kirjoittaneet tänne vaihtoehtoon ulkolaisten sijoitusrahastojen verosääntelyn korjaamista, jotta metsäomistus ei valuisi ulkomaille. Sanoisin, että yleensäkin rahastojen ostamille metsäaloille pitäisi laittaa täyskielto. No sitten metsävähennyksen korottaminen 15 prosentilla eli metsävähennyksellä 75 prosenttia pois hankintamenoista.

Arvoisa puhemies! Sitten yrityselämän puolelle. Me esitämme vaihtoehdossa investointiverohyvitystä myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Tuo 50 miljoonan raja on turhan suuri, mikä hallituksella on. Toisena kohtana työllistävien yrittäjien sivukulujen alentaminen: veroluontoisia maksuja alennetaan, mikä sitten mahdollistaa yrityksiin palkkaamisen paremmin. Luvituksen jouduttaminen, jossa turha päällekkäisyys pois investointihankkeissa. Tällä hetkellä siis luvituksessa tehdään kaksinkertaista työtä, isoissa investoinneissa jopa kolminkertaista työtä aivan turhaan. Sitten neljäntenä: Yrityksen sisään jääviä voittoja verotetaan vähemmän, niin kuin tässä Viron mallissa, niin että se kannustaisi investoimaan. Osakeyhtiöissä yhteisövero on 20 prosenttia, ja jos siitä jäisi osa yritykseen, niin se tietysti investoisi sillä rahalla. No sitten perintö- ja lahjaveron jakaminen kymmenen vuoden korottomalle maksuajalle. Tällä hetkellä spv:t yrityksissä ovat tästä kiinni, että monessa tilanteessa perintö- ja lahjaveron takia ei voida edetä. Sitten viimeisenä kohtana: Ei leikata kotitalousvähennystä. Se vie pieniltä palvelualan yrityksiltä paljon työmahdollisuuksia ja lisää harmaata taloutta.

Arvoisa puhemies! Sitten muutamia nostoja. Palvelujen osalta ei leikattaisi lähipalveluista, sosiaali- ja terveyspalveluista, ja sitten hyvinvointialueille tarvittaisiin kaksi vuotta lisää aikaa sopeuttaa taloutensa. Perheiden osalta, mitkä jo tuossa debatissa mainitsinkin, vanhempainpäivärahat verovapaiksi ja opintotuen huoltajakorotus jokaisesta lapsesta. Eläkeläisten osalta alimman eläkeiän saavuttaneille 20 prosenttia työtulosta kokonaan verovapaaksi, jos jatkaa työelämässä. Tämä kannustaisi hyväkuntoisia eläkeläisiä tekemään töitä, kun meillä on työvoimasta pulaa.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

No sitten vielä muuhun asiaan. Minä ihmettelen tätä hallituksen linjaa kirkon 20 miljoonan leikkauksesta, koska seurakunnat joutuvat hoitamaan myös kirkollisveroa maksamattomien ihmisten hautaukset, säilyttämään kulttuurihistoriallisia rakennuksia samoin kuin hoitamaan hautausmaiden ylläpidon. Näillä ajatuksilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

18.01 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Poliitiikka on arvovalintoja. Keskusta on talouden päälinjoista samaa mieltä Orpon hallituksen kanssa, mutta merkittävän erimielisyys liittyy hyvinvointialueisiin. Keskusta ei olisi leikannut sote-rahoituksesta, vaan me olisimme antaneet hyvinvointialueille mahdollisuuden käynnistää niiden työskentelyn aidossa työrauhassa, jossa olisi voinut hyödyntää jo tiedossa olevia hyviä käytänteitä eri puolilla Suomea. Nyt laaditaan säästölistoja, lopetetaan terveysasemia ja keskitetään sairaalatoimintoja — esimerkiksi omassa maakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla Oulun yliopistolliseen sairaalaan sen sijaan, että työnjakoa Raahan ja Oulaskankaan sairaaloiden välillä olisi voitu kehittää. Jatkuvat yt:t karkottavat hoitajia ja lääkäreitä vuokrafirmojen palvelukseen, kun niissä saa parempaa palkkaa ilman työyhteisön huolia.

Arvoisa puhemies! Keskusta on esittänyt vaihtoehtoja hallituksen linjalle, jossa hyvinvointialueet joutuvat tekemään pakkosäästöjä eikä niille anneta edes mahdollisuutta onnistua tehtävässään. Toistaiseksi niihin ei ole tartuttu, vaan vastaukseksi kuullaan kerta toisensa perään, kuinka sote-uudistus on keskustan luomus ja hyvinvointialueiden vaikeudet ovat keskustan syytä. On täysin totuudenvastaista vastuunpakoilua vastuuministereiltä selittää, että hyvinvointialueiden valtuustot päättävät sote- tai sairaalaverkostaan ja ettei hallitus leikkaa palveluita. Hallituksen takana ovat sote-rahast ja mahdollisuus muuttaa esimerkiksi rahoituslakia. Tämä on yksiselitteinen asia. Kun rahoitusta ei ole riittävästi, johtaa se pakkosäästöihin ja leikkauksiin.

Nyt ovat perussuomalaiset ja kokoomuslaiset hallituksessa. Teillä on valta ja mahdollisuus korjata rahoituslakia, jolla annettaisiin hyvinvointialueille mahdollisuus kattaa alijäämä nykyistä väljemmässä aikataulussa. Mutta ei, sehän ei näytä teille käyvän, vaikka sitä ovat esittäneet hyvinvointialueiden puolueettomat viranhaltijat. Onko tosiaan näin, että teille ei kelpaa puolueettomien viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden esitys, vaikka sillä saataisiin hyvinvointialueiden tukalaa tilannetta helpotettua? Sen sijaan jatkatte pakkosäästöjä vaativalla linjalla ja pakotatte hyvinvointialueet leikkauksiin, palveluverkon väkivaltaiseen supistamiseen, pienten sairaaloitten alasajoon ja lähipalveluperiaatteen tuhoamiseen. Kun Orpon—Purran hallitus kieltäytyy jääräpäisesti auttamasta ahdingossa olevia hyvinvointialueita ja kuvittelee siten kurittavansa syypääksi nimettyä keskustaa, tosiasiaa te kuritatte tavallisia suomalaisia, hoitopaikatta jääviä vanhuksia, hoito- ja leikkausjonoissa odottavia suomalaisia.

Arvoisa puhemies! Olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet ratkaisuja, joilla pelastetaan lähipalvelut.

Ensinnäkään, ei leikata sosiaali- ja terveyspalveluista, sillä niistä leikkaaminen tulee inhimillisesti ja taloudellisesti kalliiksi.

Toiseksi, annetaan hyvinvointialueille aikaa laittaa talous kuntoon pidentämällä alijäämien kattamisaikaa kahdella vuodella. Hallituksen linja pakottaa hyvinvointialueet ajamaan lähipalveluja lyhytnäköisesti alas.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Kolmanneksi, siirrytään Suomessa perhelääkärimalliin ja tehdään omalääkärimallista totta. Kun omalääkärille pääsee nopeasti, hoitoon saadaan jatkuvuutta ja ihminen tietää, kuka lääkäri häntä hoitaa silloin, kun lääkäriä tarvitaan. Siksi hyvinvointialueiden lääkäreiden pitäisi pääosin olla virkasuhteessa. Kela-korvausten lisäämiseen varatut rahat käytetään perhelääkärijärjestelmän käyttöönottamiseen valtakunnallisesti. Keskustan tavoitteena on, että jokainen suomalainen voi valita oman perhelääkäriinsä seuraavan aluevaltuustokauden aikana.

Neljänneksi, kevennetään sosiaali- ja terveystalouden sääntelyä. Se tuo taloudellista liikkumavaraa hyvinvointialueille ja antaa samalla lisää päätösvaltaa esimerkiksi erikoissairaanhoidon palvelujen hoitamiseen.

Viidenneksi, parannetaan perusterveydenhuoltoa siten, että laitetaan yksityisten terveysjätien tukemiseen kohdistetut rahat perustason sosiaali- ja terveystalouteen. Näin voidaan lyhentää hoitajajonoja ja helpottaa päivystysruuhkia.

Kuudenneksi, pistetään vuokratyön villi länsi kuriin. Yhtenä ratkaisuna lääketieteeseen opiskelijat voitaisiin velvoittaa olemaan töissä vain joko sairaalassa tai terveyskeskuksessa, koska veronmaksajat maksavat heidän koulutuksensa.

Seitsemänneksi, vähennetään taksirallia ja pidetään palvelut lähellä. Siirretään Kelan matkakorvaukset hyvinvointialueille, sillä taksiralli käy kalliiksi. On kaikin tavoin parempi pitää palvelut ihmisten lähellä kuin kuljettaa heitä pahimmillaan satojen kilometrien päähän hoitoon.

Ja kahdeksanneksi, tarjotaan lisää palveluja sähköisesti. Yhä useampi terveysasia pitää pystyä hoitamaan sähköisesti ajasta ja paikasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Lähipalvelut ovat arjen turva ja elinvoiman ehto. Kun paikkakunnalta katoavat neuvolat, ikäihmisten palveluyksiköt ja valtionosuuksien supistuksissa koulutkin, ei ihmisillä ole muuta vaihtoehtoa kuin muuttaa isompiin keskuksiin. [Puhemies koputtaa] Tämä keskittävä ja reuna-alueita autioittava politiikka on lopulta vakava huoltovarmuutta ja maanpuolustuskykyä kyseenalaistava kehitys, jota emme keskustassa voi mitenkään hyväksyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

18.06 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen köyhyyttä lisäävälle ja sote-palveluita heikentävälle politiikalle on olemassa oikeudenmukaisempi vaihtoehto. SDP osoittaa vaihtoehtobudjetillaan, että valtiontalouden tasapainottaminen on mahdollista ilman tuhansien lapsiperheiden köyhydyttämistä, ammatillisen koulutuksen heikentämistä tai julkisten sosiaali- ja terveystalouden ahtaalle ajamista. SDP:n vaihtoehto on sekä oikeudenmukainen että aitoa kasvua tukeva. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Orpon ja Purran hallituksen politiikka lisää köyhyyttä ja heikentää palveluita. Lisäksi hallituksen politiikka on joiltain osin työ- ja elinkeinoministeriön raportin mukaan työllisyydelle haitallista. Hallituksen politiikka heikentää kotimaista kysyntää ja ajaa erityisesti pieniä yrityksiä ahtaalle.

SDP:n vaihtoehto huolehtii ihmisten toimeentulosta ja hyvinvoinnista. Me emme leikkaisi kaikista pienituloisimpien toimeentulosta emmekä heikentäisi julkisia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita muun muassa hoitotakuuta pidentämällä ja vanhuspalveluiden henkilöstömitoitusta heikentämällä. Sen sijaan laskisimme pieni- ja keskituloisten verotusta hallitusta enemmän ja varmistaisimme jokaiselle hoitoonpääsyn 14 päivässä.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Julkisen talouden tulevaisuuden kestävyys varmistetaan kestäväällä kasvulla. Orpon ja Purran hallitus on epäonnistunut talouskasvun ja työllisyyden tukemisessa. Hallitus on hoitanut työllisyyttä huonoiten Euroopassa, ja talouskasvu on IMF:n mukaan maailman kymmenen heikoimman maan joukossa. SDP on peräänkuuluttanut ja esittänyt koko hallituskauden ajan aitoja kasvutoimia, ja varoitimme hallitusta rakennusalan kriisistä, leikkaustoimien heikentävistä vaikutuksista ja huonosti hoidetusta työllisyydestä. SDP:n kasvutoimet tukevat investointeja, vihreää kasvua ja pieniä yrityksiä. SDP ei heikentäisi kotimaista kysyntää sosiaaliturvan kovilla leikkauksilla. SDP ei myöskään romuttaisi asuntorahastoa vaan tukisi kriisissä olevaa rakennusalaa pääsemään takaisin jaloilleen. Emme myöskään heikentäisi tulevaisuuden kasvupotentiaalia koulutusta heikentämällä, vaan kohdistaisimme tki-rahaa myös korkeakoulujen perustutkimukseen. Me edistäisimme myös työperäistä maahanmuuttoa riittävän työvoiman varmistamiseksi.

SDP:n vaihtoehto tarjoaa tukea myös hallituksen unohtamille pienyrityksille. Hallituksen kovat sosiaaliturvaleikkaukset, alv-velvollisten alarajahuojennuksen poistaminen ja kovat arvonlisäveron korotukset vaikuttavat suoraan erityisesti pienten yritysten palveluiden kysyntään ja yritysten toimintamahdollisuuksiin. SDP:llä on esittää kymmenen toimea pienten yritysten tilanteen helpottamiseksi nopeavaikutteisesti. SDP muun muassa nostaisi arvonlisävelvollisuuden alarajaa 30 000 euroon, mikä parantaisi yritysten kannattavuutta sekä lisäisi kannusteita ryhtyä päätoimiseksi yrittäjäksi. SDP kehittäisi kotitalousvähennystä tukemaan erityisesti kotitalous-, hoito- ja hoivapalveluiden kysyntää. Lisäksi kokoaisimme yritysten palvelut yhdelle luukulle ja helpottaisimme pienten yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kokoan tässä vielä yhteen. SDP:n vaihtoehto jättää siis enemmän rahaa pieni- ja keskituloisille ihmisten ja perheiden arjen tukemiseksi ja kotimaisen kysynnän lisäämiseksi. SDP varmistaisi kaikille nopeamman hoitoonpääsyn ja huolehiti meille kaikille tärkeistä julkisista sote-palveluista yksityisten sote-jättien sijaan. Käänttäisimme Suomen suunnan kestäväen kasvun ja paremman työllisyyden tielle tukemalla investointeja, vihreää kasvua sekä hallituksen unohtamia pieniä yrityksiä. Suomen kansan enemmistön mielestä Orpon ja Purran hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen, ja SDP:llä on selkeä, oikeudenmukainen vaihtoehto uudeksi suunnaksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.11 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tänään on keskusteltu opposition vaihtoehtobudjeteista, ja nostan tässä muutamia huomioita vihreiden vaihtoehdosta.

Me haluamme rakentaa menestyvää Suomea, jossa voivat hyvin niin ihmiset kuin luontokin. Talouspolitiikka voi olla aidosti vastuullista ja kestävää vain, jos se toimii niin ilmastokriisin hillitsemiseksi kuin luontokadon torjumiseksi. Ennen kaikkea talouspolitiikka on kestävää, kun se toimii välineenä näiden kriisien ratkaisemiseksi. Toisin kuin Orpon hallitus me haluamme pysäyttää ekologisen velan kerryttämisen tuleville sukupolville. Haluamme vauhdittaa irtautumista fossiilisista ja vähentää luonnonvarojen kulutusta. Haluamme suojella arvokasta suomalaista luontoa ja pelastaa vielä jäljellä olevat arvokkaat vanhat metsät.

Vihreät ovat jo pitkään ajaneet vihreää verouudistusta, jossa työn tekemistä ja teettämistä verotetaan kevyemmin ja haittoja, kuten ympäristön kuormittamista ja kuluttamista, an-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

karammin. Osana vihreää verouudistusta luopuisimme asteittain fossiilisten työkonepolttoaineiden alennetusta verokannasta, vähentäisimme turpeen tukea sekä puolittaisimme puunpoltton verotuen. Nostaisimme kaivosveroa reippaasti kohti verrokkimaiden tasoa ja ottaisimme käyttöön lentoveron. Yhteensä karsisimme ympäristölle haitallisia suoria tukia ja verotukia yli 700 miljoonan euron edestä, ja vastapainoksi loisisimme talouteen liikkumatilaa keventämällä työn verotusta. Vihreän verouudistuksen ensimmäisessä vaiheessa keventäisimme pienituloisten ja keskituloisten ansiotuloverotusta noin 260 miljoonaa euroa hallitusta enemmän.

Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla keskustan vaihtoehtobudjetin esitystä krääsäverosta ja korjauspalveluiden arvonlisäveron alentamisesta. Jälkimmäistä esitimme mekin vaihtoehtobudjetissamme viime vuonna, ja samoin olemme esittäneet kierrätystuotteiden tupla-arvonlisäverosta luopumista. Meidän verotus ei tällä hetkellä kannusta tuotteiden huoltamiseen ja korjaamiseen. Esimerkiksi kierrätetyistä tuotteista maksetaan arvonlisävero kahdesti: ensin uudesta tuotteesta ja sen jälkeen kierrätetystä tuotteesta, kun tuote myydään uudestaan. Tupla-alvin poistaminen tai sen pienentäminen kannustaisi käytettyjen tavaroitten ostamiseen uuden sijaan ja parantaisi kiertotalousyritysten kannattavuutta. Kiertotalouden vauhdittamisessa piilee myös valtava mahdollisuus luoda uutta työtä. Vero-ohjauksen lisäksi tki-panoksia onkin syytä kohdistaa kiertotalouden ratkaisuihin.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tekemässä massiiviset leikkaukset kotimaiseen kulttuuriin. Taide ja kulttuuri ovat tärkeä osa sitä perustaa, jolle yhteiskuntamme ja identiteettimme rakentuvat. Kulttuuri on se liima, joka pitää yhteiskuntamme koossa. Kulttuuri lisää elämän merkityksellisyyttä, ja taiteen hyvinvointivaikutukset ovat tutkitusti merkittävät. Taide on myös tärkeä kriittisen yhteiskunnallisen keskustelun muoto, ja vaikeina aikoina se lisää henkistä kriisinkestävyyttä. Tässä salissa puhutaan aivan liian vähän siitä, että taiteessa ja kulttuurissa on paljon myös taloudellista potentiaalia. Luovat alat tuottavat enemmän kuin niitä julkisesti rahoitetaan. Taide- ja kulttuurisektori on merkittävä työllistäjä, johon investoidut eurot tulevat moninkertaisina takaisin.

Orpon hallituksen leikkaukset kotimaisen kulttuurin rahoituksesta tarkoittavat kulttuurikentälle synkkiä aikoja. Hallitus leikkaa yli 17 miljoonaa euroa muun muassa teattereilta, museoilta, orkestereilta sekä Suomen elokuvasäätiöltä ja Taiteen edistämiskeskukselta, Taikelta. Nämä poikkeuksellisen rajut leikkaukset tulevat lisäämään kulttuurialan työttömyyttä ja vähentämään kulttuuripalveluiden saatavuutta. Teattereiden, näyttelyiden, elokuvien ja konserttien pääsylippujen sekä kirjojen arvonlisävero tulee nousemaan 10:stä 14 prosenttiin jo ensi vuoden alussa. Tämä nostaa hintoja, mikä vaikuttaa myös siihen, kenellä on varaa kulttuurista nauttia. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa tämä arvonlisäveron korotus perutaan. Lisäksi laskisimme kirjallisuuden arvonlisäveron nolnaan.

Arvoisa puheenjohtaja! Lopuksi totean vielä, että vihreät panostavat vaihtoehtobudjetissaan luonnonsuojeluun 250 miljoonaa euroa enemmän kuin Orpon hallitus. Se mahdollistaa muun muassa tehokkaamman vesiensuojelun ja kaikkien vielä säilyneiden arvokkaiden vanhojen metsien suojelun. Turkistarhauksesta luopumisen tukiin ohjaisimme 10 miljoonaa euroa. Yksittäisenä eläinsuojelutoimena perustaisimme uudelleen eläinsuojeluvaltuutetun viran, jonka Orpon hallitus lakkautti. Tästä olen jättänyt erillisen lakialoitteen.

Toivon, että hallitus tutkii tarkkaan myös vihreiden vaihtoehdon kokonaisuudessaan ja poimii sieltä erityisesti näitä vihreän verouudistuksen elementtejä omiin ratkaisuihinsa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

18.17 **Pinja Perholehto sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Elämme aikaa, jona moni suomalainen kantaa huolta huomisesta, toimeentulosta ja pärjäämisestä. Saan jatkuvasti viestiä siitä, että ihmisistä tuntuu, ettei heitä arvosteta ja ettei heillä ole merkitystä. Kenenkään ei pitäisi tässä maassa kokea olevansa toisen luokan kansalainen.

Se, että toivo tuntuu karkaavan kauemmas, ei ole kuitenkaan sattumaa. Hallituksen politiikan arvovalinnat näkyvät nimittäin arjessa. Kaupan kassalla pitää miettiä, mitä perheelle on varaa viedä syötäväksi, ja laskuja maksaessa valita, mistä eräpäivästä tällä kertaa ei piittaa ptkääkään samalla toivoen, että maksurästi ei jättäisi pitkää jälkeä ulosottomerkinän muodossa.

Hallituksen leikkauspolitiikka on aiheuttanut tähän mennessä jo valtavasti epävarmuutta ja vienyt monilta ihmisiltä toivon. Kun täällä piti kasvaa työllisyys, täällä kasvavat köyhyys, konkurssit ja työttömyys, eikä maahanmuutosta leikkaamalla laitettukaan kaikkea kuntoon. Oikeistopopulistit uhosivat kovaa, ja hinnan maksavat nyt aivan tavalliset ihmiset arjessaan.

Samaan aikaan kun hallitus verottaa lääkkeitä, kulttuuria ja julkista liikennettä, se suojee olutta, sipsejä, keksejä ja nikotiinipusseja. Hallitus väittää, että on pakko: on pakko leikata lastensuojelusta, hoitoonpääsystä ja ammatillisesta koulutuksesta. Silti samaan aikaan hallituksen mielestä on varaa kaataa rahaa yksityiseen terveysbisnekseen ja esimerkiksi turkistarhojen tekohengittämiseen. Kaikessa tässä on kyse arvovalinnoista — valinnoista sen suhteen, keneltä otetaan ja kenelle annetaan.

SDP:n arvovalinnat ovat toisenlaiset. Me uskomme, että Suomi tarvitsee kasvua, työpaikkoja ja toivoa ja että suomalaiset ansaitsevat paremman vaihtoehdon, oikeudenmukaisen vaihtoehdon, ja sen me todella tälle hallitukselle myös tarjoamme.

SDP:n vaihtoehtobudjetissa talouden tasapainottamistaakka ei kaadu pienituloisten ja heikommassa asemassa olevien niskaan eivätkä yhteiskunnan rikkaimmat saa erityiskohdelua. Meidän vaihtoehdossamme verotus laskisi yhdeksällä kymmenestä suomalaisesta, työtä riittäisi ja olisi nykyistä enemmän ja valtio myös velkaantuisi vähemmän kuin Orpon—Purran hallituksen linjalla, ja minusta se on valtavan oikein. Ihan jokaisella suomalaisella pitäisi olla oikeus siihen, ettei kaupan kassalla tarvitse pelätä, voiko maksaa ostoksensa, että lapsen sairastuessa uskaltaisi mennä lääkäriin ilman, että jättilasku — nykyistä suurempi lasku — tulee perässä postissa, ja että päivän päätteeksi jatkossakin saa päänsä päälle sellaisen katon, joka on kohtuuhintainen, ja että elämä ylipäänsä voi olla sellaista, että sitä voi rakentaa kohtuuhintaisessa kodissa majoillen sen sijaan, että kaikki ihmiset syötään myös asuntomarkkinoilla jatkossa markkinoiden armoille.

Puhemies! SDP:n vaihtoehdossa emme myöskään pelkää sanoa suoraan, että hallituksen politiikka suosii suuromistajia samalla, kun se polkee työntekijöitä, minkä kerkeää. Moni suomalainen kokee, että heidän elämänsä on arvotettu vähemmän tärkeäksi kuin suuryritysten tulos ja että yrittäjyyttäkään ei enää arvosteta, ellei työllistä tuhansia ihmisiä tai tahko valtavaa voittoa. SDP:n viesti myös heille kaikille on toinen. Me sanomme, että jo itsensä työllistäminen on aina hatunnoston arvoinen asia, että opiskelu on aina hatunnoston arvoinen asia ja että työssäkäynti alasta riippumatta on aina ihan valtavan arvostettava asia.

Me emme hyväksy sairaussakkoa, emme naisvaltaisten alojen tuomitsemista palkka-kuoppaan, emme perusteettomia ptkätöitä tai esimerkiksi potkulakia, vaikka täällä salissa tänään on väitetty, että me kuittaisimme hallituksen työmarkkinaheikennykset.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Myös itsensätyöllistäjät ja pk-yrittäjät ovat meidän vaihtoehtomme keskiössä. Kentältä kuuluu ihan valtavasti huolta esimerkiksi siivousalan toimijoiden, kampaajien, suutareiden, rakennusalan yrittäjien pärjäämisestä. Meidän vaihtoehdossamme ei esimerkiksi koroteta alempia arvonlisäverokantoja. Meidän vaihtoehdossamme esitetään, että arvonlisäveron alaraja nostetaan 30 000 euroon juuri siksi, että myös heillä pitää olla mahdollisuus tässä maassa pärjätä.

Puhemies! Lopuksi haluan sanoa, että politiikassa on aina mahdollista valita toisin, ja juuri tämä on SDP:n vaihtoehtobudjetin keskeisin sanoma. Jokaisella suomalaisella pitää olla jatkossakin mahdollisuus luottaa siihen, että valitseminen on mahdollista. Aina voi tehdä arvovalinnan, ja sen arvovalinnan ei tarvitse jatkossakaan olla juuri se arvovalinta, jonka tämä Orpon—Purran hallitus meille täällä Suomessa tällä hetkellä näyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.22 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti on aika lailla erilainen kuin hallituksen budjetti. SDP puolustaa suomalaisten arjen palveluita, vahvistaa kasvua keventämällä pieni- ja keskituloisten verotusta ja tasapainottaa taloutta yhtä paljon kuin hallituksen talousarviossa. Tarvitsemme suunnanmuutoksen. Enemmistö suomalaisista on sitä mieltä, että hallitus vie Suomea väärään suuntaan. SDP:n vaihtoehdossa talouden sopeuttaminen tehdään hallituksen toimia oikeudenmukaisemmin.

Suomen työllisyyskehitys on ollut Orpon hallituksen aikana Euroopan surkeinta, ja talouskasvussa olemme maailman heikoimpia. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat lähinnä velka, työttömyys ja köyhyys. Suurista puheista huolimatta hallituksen toimet kasvun hyväksi ovat jääneet ohuiksi. Se ei ole kyennyt oikeisiin työllisyystoimiin, vaan politiikka on rajoittunut sosiaaliturvan leikkaamiseen ja työehtojen heikentämiseen. Hallituksen toinen budjettiesitys jatkaa edelleen epäoikeudenmukaista ja kurjistavaa linjaansa. Lukuisista leikkauksista huolimatta velkaantuminen jatkuu edelleen. Harjoitettu politiikka lisää eriarvoisuutta yhteiskunnassa ja ajaa monet kohtuuttomaan... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt katosi mikrofonit, katosi täältäkin hetkeksi.

Haloo! Nyt taitaa kuulua. [Puhemies: Nyt taitaa kuulua!] — Harjoitettu politiikka lisää eriarvoisuutta yhteiskunnassa ja ajaa monet kohtuuttomaan tilanteeseen, vaikka keneltäkään ei pitänyt vaatia kohtuuttomia, kuten arvoisa pääministeri useaan kertaan on suomalaisille luvannut. Hallitus on tuhoamassa työmarkkinat, sopimustyhteiskunnan, sosiaali- ja terveyspalvelut ja ammatillisen koulutuksen sekä lisäämässä köyhyyttä merkittävästi tähän yhteiskuntaamme. Suomi on työttömyyden kärkimaa.

Arvoisa hallitus, tullette näkemään valitettavasti sen, mitä teidän toimenne sotkeutumalla työmarkkina-asioihin tulevat aiheuttamaan yhteiskuntaamme, työtaisteluja monella alalla, kun työntekijöiden puolia pitävät ammattiliitot pyrkivät odotetusti pelastamaan työehtosopimuksilla edes osan siitä tuhosta, jonka te olette tällä kaudella jo aiheuttaneet. Pelkään, että tulemme näkemään todella laajoja lakkoja, valitettavasti. Kaiken huipuksi olette kahlinneet valtakunnansovittelijan kädet käsiraudoilla. Jopa oikeuskansleri on todennut, että valtakunnansovittelijan neuvottelu- ja sopimismahdollisuudet rajoittuvat teidän lakiesityksenne myötä.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi perussuomalaiset ovat itse profiloituneet duunaripuolueeksi. Kun katson, mitä yhteiskunnassa on tapahtunut ja tapahtuu, ei voi kuin hämmästyä perussuomalaisten pokkaa. Täällä te päätätte mitä suurimmissa määrin työntekijöitä koskevasta kurittamisesta ennennäkemättömällä voimalla. Epäilen, että hallituskumppani kokoomuksellakin on hämmästyksi riittänyt sen suhteen, miten ristiriitaisesti toimitte ennen vaaleja ja nyt vallassa ollessanne. Uskon, että maamme duunariosasto kyllä tunnistaa tämän työelämää koskevan suuren puhalluksen, mitä olette olleet toteuttamassa. Edestäpäin tämän vielä löydätte. Jos äänestäjiltä on mennyt luottamus perussuomalaisiin täysin päinvastaisten toimien vuoksi ennen ja jälkeen vaalien, on se luottamus mennyt koko yhteiskunnalta — tämä on tullut esiin monessa kyselyssä ja tutkimuksessa niin työntekijöiltä, yrityksiltä kuin heikossa asemassa olevilta kansalaisilta.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kasvua, työpaikkoja, toivoa tulevista ja luottamusta siihen, että kaikille tärkeistä palveluista pidetään kiinni ja että jokainen osallistuu hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen. SDP:n vaihtoehto parantaa kansalaisten ja koko yhteiskunnan luottamusta tulevaan. Yhdeksällä kymmenestä kansalaisesta tilanne paranee. — Kiitos.

18.26 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Suhonen kävi tässä läpi puheita ennen ja jälkeen vaalien, mutta kiusallisesti unohti muistella, mitä SDP on ollut mieltä historian saatossa kotitalousvähennyksestä. Nimittäin jos SDP:stä olisi ollut kiinni, niin kotitalousvähennystä ei olisi koskaan tässä maassa otettu käyttöön — ei koskaan olisi otettu käyttöön — ja ikävä kyllä täällä on myös sellaisia ihmisiä, jotka muistavat poliittista historiaa.

SDP oli se puolue, joka puhui piikayhteiskunnasta, että kotitalousvähennys ajaa piikayhteiskuntaan meidät, ja nyt täällä he esiintyvät sitten, kuinka he ovat pelastamassa ja laajentamassa kotitalousvähennystä. Kyllä on lyhyttä tämä muisti. Ja jos muistellaan vielä viime vaalikautta, Rinteen—Marinin hallitusta, jossa aika moni täälläkin salissa olevista taisi olla mukana, niin se itse asiassa leikkasi kotitalousvähennystä kotiin tarjottavien palveluitten osalta, ja tämä osoittaa sen, että kotitalousvähennys on tasoltaan elänyt tässä maassa historian saatossa useaan otteeseen. [Puhemies koputtaa] Vaikka en itsekään ole varsin iloinen tästä leikkauksesta, [Puhemies: Minuutti on kulunut!] niin muistutan, että sitä tasoa voidaan myös korottaa, jos talous kohenee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

18.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiasia on kotitalousvähennyksen osalta se, että sitä romutetaan nyt Orpon hallituksen päätöksillä, ja se tulee tarkoittamaan, väittäisin, tuhansien työpaikkojen vähentymistä. Kun kokoomus sanoi ennen vaaleja, että kehitetään ja parannetaan kotitalousvähennystä, tämä on totaalinen petos, minkä kokoomus nyt tekee ollessaan hallitusvastuussa.

Rouva puhemies! Tänään tuli varsin mielenkiintoinen tilasto, yrittäjäbarometri, ja siinä selvisi, että tämän syksyn aikana suomalaisten pienten ja keskikokoisten yrittäjien luottamus hallitukseen on laskenut todella rajulla vauhdilla, enkä ihmettele sitä yhtään, kun katsotaan tätä alvin himokorotusta ja katsotaan tämä kotitalousvähennyksen romuttaminen, mikä nyt ollaan tekemässä.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Keskusta toisi vaihtoehdossaan Viron veromallin yhteisöveroon, investointihyvityksen pienille ja keskikokoisille yrityksille ja veroporkkanan noin 4 000—5 000 euroa tienaaville keskiluokkaisille ihmisille. Näillä keinoilla Suomea saadaan vauhtiin, ei kotitalousvähennystä leikkaamalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt edustaja Berg, varsinainen puheenvuoro.

18.29 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! On sanottu, että budjetti on arvojen peili. Se kertoo, mitä hallitus pitää tärkeänä ja kenelle se asettaa vastuuta yhteisen tulevaisuutemme rakentamisessa. SDP:n vaihtoehtobudjetti on ylpästi rakennettu sellaiseksi, että se puolustaa tavallisten suomalaisten arkea ja vastaa tämän päivän polttaviin haasteisiin. Hallituksen linja on selvä. Se on tullut useampaan otteeseen tässäkin salissa selville. Leikataan koulutuksesta, terveydenhuollosta ja kulttuurista — niistä asioista, jotka ovat suomalaisen yhteiskunnan selkäranka. Samaan aikaan kaikkein heikko-osaisimmilta otetaan mutta hyvätuloisia suositaan. Tällainen politiikka ei tuo kasvua eikä hyvinvointia. Me sosiaalidemokraatit emme hyväksy tätä suuntaa.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti tarjoaa suunnanmuutoksen. Meidän vaihtoehtomme yhdistää talouden tasapainottamisen oikeudenmukaisuuteen ja kasvuun. Ensimmäinen keskeinen tavoitteemme on vahvistaa palveluita erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa. SDP:n vaihtoehtobudjetti vastaa suomalaisten huoleen hoitoonpääsystä. Me varmistamme, että hoitotakuu ei jää sanahelinäksi vaan siitä tulee todellisuutta. Tämä edellyttää riittävää rahoitusta ja konkreettisia toimia työvoimapulan ratkaisemiseksi.

Hallituksen tekemät leikkaukset sote-sektorilla ovat herättäneet epävarmuutta ja huolta. Kunnat ja hyvinvointialueet kamppailevat resurssipulassa, ja hoitajat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset kokevat riittämättömyyden tunnetta työssään. SDP:n vaihtoehtobudjetti turvaa hyvinvointialueiden rahoituksen, jotta peruspalvelut, kuten lääkärille pääsy ja kotihoito, toimivat jokaisessa kunnassa ja jokaiselle suomalaiselle. Lisäksi panostamme mielenterveyspalveluihin, sillä mielenterveyskriisi ei ratkea ilman vahvaa julkista tukea. Matalan kynnyksen palvelut ovat avainasemassa. Me emme voi sallia sitä, että ihmiset joutuvat odottamaan kuukausia apua silloin, kun he sitä kipeimmin tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetti vahvistaa myös perheiden ja yksilöiden ostovoimaa. Me tiedämme, että pienituloisille ja keskituloisille suunnatut veronkevennykset eivät ole pelkästään oikeudenmukaisia vaan myös taloudellisesti järkeviä. Kun ihmisten arki on turvattu ja he voivat luottaa toimeentuloonsa, kotimainen kulutus kasvaa. Se on Suomen talouden selkäranka.

Samalla meidän vaihtoehtomme huomioi oikeudenmukaisuuden myös verotuksen puolella. Esitämme toimia, joilla pääomien ja osinkojen verotusta korjataan mutta kasvua ja työllisyyttä tukevat rakenteet säilytetään. Taloutta voi ja pitää tasapainottaa tavalla, joka kohtelee kaikkia oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Koulutus on Suomen menestyksen kulmakivi. Tämän päivän leikkaukset ovat huomisen menetyksiä. SDP:n vaihtoehtobudjetti panostaa varhaiskasvatukseen, peruskouluun ja toiselle asteelle mutta ei unohda myöskään korkeakoulutusta ja tutkimusta. Jokainen euro, joka sijoitetaan koulutukseen, maksaa itsensä takaisin hyvinä työpaikkoina, kasvavana osaamisena ja innovaatioina, jotka kantavat Suomea tulevaisuuteen. Meille koulutus ei ole menoerä vaan investointi. Samalla tavoin kulttuuri ei ole ylellisyystuote vaan osa suomalaisen yhteiskunnan elinvoimaa ja yhteenkuuluvuutta. Hallituksen te

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kemät leikkaukset kulttuurista ovat isku paitsi luovalle alalle myös Suomen imagolle osavahvana ja luovana maana.

Arvoisa puhemies! Kun hallitus puhuu talouden tasapainottamisesta, se unohtaa yhteiskunnan eheyden. SDP ei hyväksy mallia, jossa osa kantaa kohtuuttoman taakan samalla, kun toisille annetaan etuoikeuksia. Meidän budjettimme tasapainottaa taloutta tavalla, joka hyödyttää yli yhdeksää suomalaista kymmenestä verrattuna hallituksen linjaan. Tämä ei ole vain lupaus vaan huolellisesti laadittu ohjelma, joka perustuu realistisiin laskelmiin ja konkreettisiin toimenpiteisiin. SDP:n vaihtoehtobudjetti ei vain tasapainota lukuja vaan rakentaa luottamusta siihen, että hyvinvointiyhteiskunta kantaa meitä kaikkia.

On aika suunnanmuutokselle. On aika rakentaa Suomea, joka on oikeudenmukainen, vahva ja katsoo tulevaisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käyty keskustelu on ollut aika ajoitin kohtuullisen repivää, mutta toivon, että tässä asiassa säilytetään kuitenkin arvokkuus ja toistemme kunnioittaminen.

Ensinnäkin keskustan omasta hyvästä vaihtoehdosta voin sanoa, että kasvun tuplaaminen ja palveluiden pelastaminen ovat varmasti meille kaikille tärkein asia. Keskustan esitys investointeihin kannustavan verotuksen tuomisesta Viron verotusmallin mukaan on erinomaisen hyvä. Virossa siitä on hyvät kokemukset, eli kokeita ei tarvitse enää tehdä, se toimii. Jos se toimii Virossa, niin miksei täällä Suomenlahden pohjoisrannallakin toimisi.

Sitten nostan esille vielä kotitalousvähennyksen, josta moni edustajakollega on jo puhunutkin. Kotitalousvähennyksen laskeminen alaspäin heikentää selvästi palvelujen tarjontaa niille ihmisille, joille se on todella tarpeen ja jotka olisivat valmiita siitä maksamaan. Tämä on aika ikävä ilmiö sen takia, että moni vanhempi ihminen muun muassa kotisiivouksensa ja monet tällaiset pikku askareet teettää jollakin pienellä, yhden tai kahden hengen firmalla ja tällä keinoin saa oman kotitaloutensa parempaan malliin ja ihminen, joka on sen työn tekijä, saa siitä asianmukaisen palkan. Toivottavasti hallitus tähän palaa vielä omissa esityksissä myöhemmin.

Sitten tämä eläköityvien tuloverotuksen alentaminen. Siinä olisi erinomainen mahdollisuus kannustaa ihmisiä, kun he jäävät eläkkeelle, pienellä bonuksella, kun näköjään on hirtittävän vaikeaa sen hoitaminen muita teitä. Keskustan esitys mielestäni on erittäin perusteltu, koska se antaa selvän vinkin ihmisille, jotka jäävät eläkkeelle, että nyt on mahdollisuus lisähankkeisiin ja ennen kaikkea yhteiskunnan erilaisten työtarpeiden tyydyttämiseen. Monta työtä on jäänyt tekemättä sen tautta, kun ei ole työvoimaa. Tässä avautuisi keino, millä se pitäisi hoitaa hyvin, ja se on varmasti koko yhteiskuntaa tukeva.

Tärkeimpänä pidän keskustan ohjelmassa Itä-Suomi-ohjelman käynnistämistä. Onhan aivan täysin käsittämätöntä varsinkin tuo edustaja Seppo Eskelisen esittämä, jo kertaalleen tässäkin salissa esille nostama itäisen Suomen ohjelma ja ennen kaikkea Pohjois-Karjalan asema siinä. Olemme jääneet kaikista investoinneista aivan ulkopuolelle. Se on suorastaan sydäntä särkevää kuulla ihmisten puheenvuoroja, mihin alennustilaan Pohjois-Karjalan maakunta on joutunut. Ei ole tieinvestointeja, ei ole ratainvestointeja. Kun rakennetaan rataa jonnekin, Viitostietä tai Savon rataa, niin katsotaan, että se on muka Pohjois-Karjalas-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

sa. Siitä on vielä toistasataa kilometriä meidän maakuntaamme matkaa. Ainakin hallitukselta toivon hieman maantiedon opiskelua, että ymmärtävät, mistä tässä on kysymys.

Ainoa tehokas tapa hoitaa tämä on erityistalousalueen perustaminen. Se ei tule kaatu-
maan Euroopan unionin sääntöihin, koska niitä erityistalousalueita Euroopan unionin sisällä on vaikka kuinka paljon ja vaikka millä perusteella. Eli sieltä on turha hakea hallituksen tai kenenkään muunkaan perusteluita, miksei itäisen Suomen aluetta auteta tällä erinomaisella keinolla. On verotuet, opintolainan vähennyksen lisääminen sinne töihin meneville ihmisille ja monta, monta muuta keinoa, joilla pystytään työn tekemistä ja uutta yrittäjyyttä tukemaan.

Sitten lopuksi vielä tämä luvitusprosessi on mielestäni sellainen asia, että siellä on valtava määrä investointeja odottamassa lupiaan, mutta kun ei millään onnistu. Luvan saanti on kiven takana, ja se menee monen hallinto-oikeuden kautta ja kestää vuosia ja vuosia. Harvalla yrittäjällä on monta vuotta aikaa odottaa oman yrityksensä perustamista. Tässä toivon hallitukselta ravakoita otteita, että pääsemme eteenpäin.

Mutta sitten, arvoisa rouva puhemies, ihan todelliseen ongelmaan. Katselin tuossa äsken puheenvuoroani odottaessa, paljonko tällä hetkellä on Suomessa energian hinta. Sähkö maksaa tällä hetkellä yli 20 senttiä kilowattitunti aikana, jolloin on melkein nollakeli, plussan puolella, eikä ole mitään painetta sen suhteen, että sähkö voisi olla kalliimpaa. Sama koskee lämmitysenergiaa. Syynähän on tämä ihan järjetön ilmastopolitiikka, mitä Suomessa on harjoitettu. Olemme uhriutuneet siitä, mitä Euroopan unioni meiltä vaatii. Emme muka olisi hiilineutraalia, vaikka olemme. Ja ajatelkaapa sitä päivää, kun kahden vuoden kuluttua liikennepolttoaineet tulevat päästökaupan piiriin, niin sinne pärähtää semmoinen 50, jopa 70 senttiä litralle lisää hintaa. Se käytännössä tarkoittaa sitä, että tavalliselta yksityisautoilijalta, pientä eläkettä tai pientä palkkaa nauttivalta ihmiseltä loppuu autoilu siihen. Samoin rekkakuljetukset, kun yhtä rekkaa kohti kuljetuksen kustannus nousee vuotta kohti noin lähemmäs 50 000 euroa per vuosi. Jokainen tietää, että se on täysin mahdollon tilanne. Tämän takia, arvoisa rouva puhemies, turve on otettava täysimääräisenä takaisin suomalaiseksi energiapolttoaineeksi, ja sitten se on irrotettava kokonaan päästökau-
pasta, koska se on uusiutuva luonnonvara. Se on luonnontieteellinen tosiasia, se pitää koko Suomen eduskunnan ymmärtää.

Tässä maassa poltetaan tällä hetkellä Italiasta ajettavaa muovia, joka ei varmasti ole uusiutuvaa. Edustaja Lauri Lyly voi teille luennon pitää, mitä tarkoitti Tampereen valtava tulipalo, kun teiltä paloi se muovivarasto sieltä. Toivottavasti te käytätte siinä puheenvuoron. Kas kun ei ole tässä talossa vielä ympäristöministeri Mykkänen lähtenyt tekemään ympäristörikostutkintaa tai pyytänyt poliisia tutkimaan, tehtiinkö ympäristörikos. [Puhemies koputtaa]

Tämän takia, arvoisa rouva puhemies, toivon, että näissä asioissa ollaan realisteja. Turve on palautettava kotimaiseksi energiaksi, verot sieltä pois, ja puunpoltto on lopetettava. Puu jalostetaan sahalla ja sellutehtaalla tai jotenkin muuten, mutta sitä ei polteta. Jos Suomi haluaa nousta tästä talouden murheen tilasta, niin tämä on se ainoa tie. Jos energian hinta ei laske, [Puhemies koputtaa] niin näitä puheenvuoroja saamme pitää vielä 25, seuraavana vuonnakin vielä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

18.41 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! SDP tekee samaa kuin keskusta eli julistaa esityksensä tekstin alkupuolen osiossa ohjelmatyönsä hedelmiä, mutta näistä kirjauksista ei näy kuin osa millään tavalla vaihtoehtobudjetin numeroissa. Tämä on lukijan hämäämistä. Kun vaaditaan kaikkea hyvää alkupuolella mutta niiden toimien valtiolle aiheuttamia lisämenoja tai verotulojen laskua ei huomioida loppupuolen taulukossa, ajetaan käytännössä kaksilla rattailla, joista toisessa on toiveiden tynnyri ja toisessa se, mitä kehdataan tunnustaa. Arvoisat kuulijat, äänestäjät ansaitsevat parempaa.

Tekstiosiossa SDP vaatii EU-rahastoa teollisiin investointeihin ja kertoo, että rahasto voitaisiin rahoittaa yhteisvelan sijaan esimerkiksi uudella verolla. Kukakohan ne EU:n uudet verot todellisuudessa maksaa? No, suomalaiset yritykset tietenkin. Kun te mainitsitte keinoksi esimerkiksi rahoitusmarkkinaveron, niin eikö SDP:lle tullut mieleen, että rahoituslaitokset joko siirtäisivät toimintonsa EU:n ulkopuolelle tai maksattaisivat verot asiakkailleen?

SDP vaatii myös uusiutuvan polttoaineen jakeluvuoroituksen nopeaa kiristämistä ilmaston nimissä. Ei siinä mitään, kaunis on ajatus mutta todellisuus ei. Käytännössä kyseessä olisi puhdas yritystuki sille taholle, joka tuottaa uusiutuvia polttoaineita, joita ruotsalaiset tai amerikkalaiset eivät enää tahdo ostaa. Uusiutuvien polttoaineiden ilmastovaikutus on vaatimaton, mutta niistä aiheutuvat lisäkustannukset ovat miljardiluokassa. Niiden maksajiksi tulisivat tavalliset autolla töissä käyvät suomalaiset ja kohonneiden kustannusten myötä joka ikinen ruokakaupan tuotteita ostava suomalainen. Eikö sillä ole teille tai vihreille mitään väliä? Yritystukia on saatava, kunhan ne heijastavat punavihreitä luuloja ja kunhan niitä ei joudu teidän tyypillinen äänestäjänne maksamaan — tai pikemminkin kunhan äänestäjänne eivät tajua, mitä olette tekemässä.

Arvoisa puhemies! SDP ei peruisi tänä vuonna voimaan tulleita leikkauksia esimerkiksi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan eikä asumistukeen liittyen kuin pieniltä osin. SDP ei laskisi arvonlisäveron yleistä kantaa, vaikka on keskustan tapaan kritisoinut sen nostoa viimeiset puoli vuotta. [Välihuuto] Kyllä nyt SDP:n vaihtoehtobudjetilta on pudonnut pohja pois.

Listamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksen poistolla SDP tavoittelee liki 300:aa miljoonaa euroa. Tämä vaikeuttaa pienten perheyrittysten toimintaa. On hyvä muistaa, että osinkoja ei ole pakko maksaa, niitä maksetaan ainoastaan niin kauan kuin niistä on yrittäjälle etua. Kun hyöty menetetään, ei osinkoja enää makseta, ja näin verokertymä pienenee entisestään. Vaihtoehtoina saattavat tulla vakuutuskirjekuoret, joilla verotusta siirretään eteenpäin, tai holdingyhtiöt.

SDP ei ole perumassa myöskään hallituksen polttoaineverovähennyksiä mutta nostaisi autoilun hintaa muun muassa jakeluvuoroitetta kiristämällä.

Arvoisa rouva puhemies! SDP toteuttaa vaihtoehdossaan samansuuruisen, kolmen miljardin sopeutuksen kuin hallituskin siten, että verosopeutus on noin puolitoista miljardia ja menosopeutus toiset puolitoista miljardia. Verotulojen muutos SDP:n vaihtoehdossa on plus 318 miljoonaa ja määrärahojen nettolisäykset miinus 292 miljoonaa suhteessa hallituksen talousarvioon. Tänä vuonna SDP rohkeni julkaista vaihtoehdon työllisyys- ja tulonjakoarviot. SDP:n vaihtoehto vähentää yrittäjien ja maatalousyrittäjien tuloja 900 eurolla vuodessa, eniten tulot lisääntyisivät opiskelijoilla.

SDP on vaihtoehdossaan hiljaisesti hyväksynyt monia hallituksen jo tekemiä uudistuksia sosiaaliturvaan ja työmarkkinoille, juuri niitä, joita ovat kovaan ääneen täällä salissa vastustaneet. Arvoisa puhemies, se on populismia parhaimmillaan.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

18.46 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoisia tutkimuksia on tässä syksyllä tullut puolueista, ja täytyy jakaa myös tämä perussuomalaisia koskeva tutkimus. Puolueiden niin sanotussa imago- tai mielikuvamittauksessa katsottiin, että perussuomalaisten ylimielisyys — se adjektiivi, mikä puolue koetaan ylimieliseksi — oli noussut aivan jättimäisesti, ja se on helppo uskoa, kun kuuntelee valtiovarainministeri Purraa ja hänen joukkojaan täällä, perussuomalaisia joukkoja. Nämä puheenvuorot ovat melkein samaa tasoa kuin Tuntemattomassa sotilaassa, että ei voi olla tämän hernekeittolitkun jälkeen nälkä, vaan kyllä tässä kaikki asiat ovat kunnossa, Suomessa on ilmeisesti kaikki asiat hyvin.

Mutta, puhemies, kyllä siitä saksi- ja leikkuulautapolitiikasta pitää päästä pois. Nythän me nähtiin, että tämä alvin jättikorotuskaan ei tuonut niin paljon rahaa valtion kassaan kuin ajateltiin. Ihmiset eivät kuluta, ostovoima on alhaalla. Keskusta ottaisi kuokan käteen, monia veroporkkanoita: yli neljä tonnia tienaaVILLE porkkanaa, eläkeikää lähestyville porkkanaa jatkaa töissä, porkkana startupeille, investointiverohyvitys pk-yrityksille. Näihin suositelen myös Purran joukkoineen tarttuvan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen, vastauspuheenvuoro.

18.47 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustapuolue esittää vaihtoehtobudjetissaan turvapaikanhakijoiden sijoittelua ympäri Suomen, kuntien vuokra-asuntoihin ja yksityisten asuntoihin eri puolille Suomea. Täysin vastuutonta politiikkaa. Paperittomia ja tutkimattomia turvapaikanhakijoita ei noin vain voi ripotella oman onnensa nojaan aivan mihin tahansa valvomattomina. Perusteettomat ja asiattomat hakemukset on selvitettävä nopeasti vastaanottokeskuksissa. Kielteisen päätöksen saaneet on pikaisesti palautettava lähtömaahansa asuttamatta heitä välillä yksityisiin asuntoihin eri puolille Suomea. Henkilöiden löytäminen ja palauttaminen on jo muutenkin vaikeaa ilman tätä esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen varsinainen puheenvuoro, edustaja Lindén.

18.48 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskusta luottaa siihen, että kun tuplaamme talouskasvun nykyisestä 0—1 prosentista sinne yli 2 prosenttiin, niin saamme 12 miljardia euroa lisää rahaa kansantalouteen, 5 miljardia lisää rahaa julkiseen talouteen ja vähintään 30 000 työntekijää lisää työskentelemään meidän työmarkkinoille.

Tämä on, arvoisa puhemies, meidän mielestämme oleellinen kysymys, mutta kyllähän tässä puolentoista vuoden aikana on huomattu, että tämä suomalaisen yhteiskunnan remontointi ja arjen asioitten kunnostaminen ei Piisistä eikä muitakaan perussuomalaisia kiinnostaa. Perussuomalaisia kiinnostaa, mitä ohjelmia Yleisradiolta tulee — Ylen ohjelmien vaihtaminen, se on tärkeä asia, ja maahanmuuttokysymykset ovat tärkeitä. Valitettavasti, edustaja Piisinen, me majoittaisimme turvapaikanhakijoita, jotka ovat Suomeen tulleet, halvempaan majoitukseen kuin missä he tällä hetkellä ovat, mutta meidän mielestämme kyllä turvapaikanhakijat eivät ole akuutein hätä tässä Suomen tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Valitettavasti perussuomalaiset ovat pettäneet kaikki vaalilupauksensa. Ei ole euron bensaa. Maatalouden kannattavuus [Puhemies koputtaa] ei parane. Ja minkä takia, Piisinen, turpeen tilanne vaan heikkenee? Tehän lupasitte puolitoista vuotta sitten [Puhemies: Minuutti!] tehdä turpeen uusiutuvaksi energiamuodoksi. Ei näy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.49 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Yritän pysyä tässä paikalta pidetyssä kolmessa minuutissa, vaikka tässä on isoista asioista kysymys. Otan nyt kantaa kahteen asiaan.

Tässä meidän vaihtoehdossamme kiristetään verotusta, siis ansiotuloverotusta, yli 91 000 euroa vuodessa ansaitsevilta. Aika moni tässäkin salissa kuuluu siihen ryhmään erityisesti ministeriaitiossa, kuulun itsekin, ja pidän tätä yksinkertaisesti oikeudenmukaisena asiana. Se kiristäminenhan käsiteltiin viime viikolla, kun käsitelimme täällä tuloveroasteikkoja, ja tässä pohjassa eli hallituksen esityksessä tuloveroasteikossa 44,25 prosenttia oli yli 150 000 euron tuloista, kun meidän ehdotuksessamme se on yli 92 100 euron tuloista. Itse asiassa tämä ero on siis 2,5 prosenttia. Olemme arvioineet tässä vaihtoehtobudjetissa sitä kautta kertyvää rahoitusta. Sanoisin omana arvionani, että se on aika varovainen arvio, ja se käsittää tässä yhteydessä tietenkin valtionverotukselle tulevan tuoton. Sillähän on myös sitten kunnallisveroon vaikutusta. Tässä kun oli 7. päivä marraskuuta se veropäivä, niin silloinhan sieltä oli nähtävissä, että Suomessa on 10 000 ihmistä, joilla on yli 250 000 euron vuositulot, ja 35 000 ihmistä, joilla on yli 150 000 euron tulot. Ihan tarkkaa tietoa en ole saanut siitä, paljonko on henkilöitä vuonna 23 ollut, joilla on yli tämän 92 000 euron, mutta arvioisin itse, että noin 100 000. Eli tämä meidän arviomme näiltä osin on erittäin maltillinen. Se kertymä todennäköisesti on suurempikin, mutta on tietysti viisasta olla maltillinen näissä arvioissa.

Toinen asia, jonka tässä haluaisin ottaa esille ja johon jo puutuin tuossa debatissa, on se, että niin meidän vaihtoehtobudjetissamme kuin useimpien muidenkin oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteissa halutaan peruuttaa tämä 120 miljoonan euron leikkaus, jonka hallitus on kohdistamassa terveystieteiden hoitopaikoihin, ja esitin täällä aivan tarkkoja laskelmia siitä, että 120 miljoonaa tarkoittaa oikeasti kahta miljoonaa terveystieteiden lääkärikäyntiä lisää. Olemme saaneet viimeksi aivan tänään tuoretta tietoa siitä, mitä sairausvakuutuksen yksityislääkärikorvauksen korottaminen on tuottanut lisäkäynteinä, joiden piti lyhentää näitä julkisen sektorin jonoja. Näissä yksityiskäynneissä on siis ollut kahden prosentin kasvu, ja sen hintalapuksi on tullut yli 48 miljoonaa euroa — siis 48 miljoonaa euroa, jolla olisi jo saanut käytännössä 700 000 terveystieteiden lääkärikäyntiä ja vaihtoehtoisesti esimerkiksi tietyn määrän leikkauksia. Ei tämä ole vaikuttavaa terveystieteiden politiikkaa, mutta terveystieteiden politiikka on ihan sekaisin tällä hetkellä Suomessa nykyisen hallituksen toimesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Kallio poissa. — Edustaja Kurvinen.

18.53 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Me olemme rakentaneet vakavalla mielellä keskustan vaihtoehdon niin, että siinä eurot ovat järjestyksessä. Siinä on todella ehdo-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tuksia, mitä tekisimme toisin. Emme vain arvostele, vaan ehdotamme myös asioita, mitä tekisimme toisin.

Olemme kuulleet pitkin syksyä meidän palveluiden pelastamis- ja talouskasvukierroksella tavallisia suomalaisia. Me järjestimme tässä lokakuussa kasvupäivän eduskunnan Pikkuparlamentissa, missä meillä oli parisataa talouselämän toimijaa ja yrittäjää kertomassa ehdotuksia siitä, miten me saisimme Suomen talouden kasvuun. Keskustan perusajatus on se, että pelkillä menosäästöillä ja veroja korottamalla Suomen julkista taloutta ei pysty pelastamaan. Me näimme jo nyt, että kun alvi korotettiin 25,5 prosenttiin, niin se ei tuottanut niin paljon tuottoja valtion kassaan kuin hallitus oli arvioinut. Miksi ei? Ihmiset eivät ole samalla tavalla kuluttaneet kuin aiemmin. Ihmiset pelkäävät, osin perustellustikin pelkäävät, tätä epävarmaa maailmantilannetta. Mutta kyllä täytyy, rouva puhemies, sanoa, että tätä pelkoa lietsoo myös hallituksen pirujen maalailu seinälle, ja siihen on erityisesti erikoistunut valtiovarainministeri Purra pääministeri Orpon nyökytellessä vieressä.

Nyt pitää keskittyä oikeisiin asioihin, siihen, riittävätkö rahat, onko töitä, pääseekö lääkäriin ja onko arki turvallista. Woke-höpötys tai Yleisradion ohjelmien katseleminen tai maaninen maahanmuuton seuraaminen ei auta nyt tässä tilanteessa, vaan täytyy tarttua ihmisten palvelujen pelastamiseen ja talouskasvun vauhdittamiseen. Keskusta tuplaisi talouskasvun, ja tällä tuplatulla talouskasvulla me rahoittaisimme sen, että hyvinvointialueet saadaan todella toimimaan ja siellä ei ajeta hallitsemattomasti lähipalveluita alas.

Keskusta puolustaa julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Keskusta puolustaa sitä, että kaikista jatkossakin pidetään huolta riippumatta postinumerosta ja lompakon paksuudesta ja muista ominaisuuksista tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Meidän mielestämme talouskasvun lisäksi tarvitaan myös inhimillistä kasvua. Ei ole laitaa se, että meillä on yksi maailman vaatimattomimmista syntyvyyksistä. Me tarjoaisimme perhepaketin. Kannustaisimme perustamaan perheen ja ottamaan lapset vastaan sillä, että vanhempainpäivärahat tulisivat verottomiksi. Kannustaisimme perheellistymään jo opiskeluaikana sillä tavalla, että opintotuen huoltajakorotus olisi sitä isompi, mitä enemmän lapsia on. Lisäksi myöskin opintolainahyvitykseen tekisimme lapsivähennyksen. Elikkä jos on ottanut opintolainaa ja sitten perheellistyy sinä opintoaikana, niin valtio tulisi myös siinä vastaan.

Me koemme, arvoisa puhemies, että Suomi ajelehtii, luottamusta ei ole, vastakkainasettelu voimistuu ja osattomuus lisääntyy. Me tarvitsemme yhteistyötä, me tarvitsemme luovuutta, ja me tarvitsemme sitä, rouva puhemies, että Suomen ministerit ja tämä sali, meidän eduskuntasali, luovat enemmän ihmisille toivoa kuin maalaavat synkkyyttä. Me uskomme, arvoisa puhemies, siihen, että Suomi voi vaurastua ja Suomi voi olla parempi paikka. Meidän ei tarvitse tyytyä vuosikymmenten kituuttamiseen, köyhtymiseen ja siihen saksipolitiikkaan, vaan voidaan panna kintaat käteen ja ruveta kuokkimaan sitä kasvua eteenpäin.

Rouva puhemies! Hallitus aina vetoaa siihen, että nyt on niin huono suhdanne. Ja suhdanne on huono, mutta täytyy sanoa, että Orpon hallitus on omilla toimillaan syventänyt huonon suhdanteen Suomen lamaksi. Meillä on tällä hetkellä Suomessa Orpon lama käynnissä, ja me olemme ajautumassa lamatalveen ja lakkotalveen. Tämä lama, puhemies, täytyy taittaa, ja sen taittaisimme useilla käytännönläheisillä ehdotuksilla, joista moni liittyy verotukseen. Me tarjoaisimme veroporkkanaa keskiluokkaisille palkansaajille: yli 4 000 euroa tienaavien marginaaliveroasteita kyettäisiin alentamaan noin 1,43 prosenttiyksiköä, tulisi veronkevennys. Me keventäisimme yhteisövero Viron malliin: kun jättää taseeseen varoja, työllistää, investoi, niin siihen saa kevennyksen. Startupien verotusta keven-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

täisimme tki-vähennyksen parannuksella. Investointiverohyvityksen toisimme myös pienikokoisille yrityksille. Käynnistäisimme itäisen Suomen erityistalousalueen kymmenen vuoden kokeilun. On hämmentävää, että kun muun muassa Björn Wahlroos ja Suomen Elinkeinoelämän keskusliitto ovat ehdottaneet erityistalousaluetta, se ei tunnu jostain syystä hallitukselle kelpaavan. Olisikohan siinä sellainen tilanne, että kun se on liian aluepoliittinen toimi, niin se ei persuille ja kokoomuslaisille maistu?

Ja, arvoisa puhemies, ihan siunatuksi lopuksi keskusta ei ole myöskään unohtanut talouspolitiikan vastuuta ympäristöstä ja ilmastosta. Ehdotamme tämmöistä radikaalia Ranskan malliin tapahtuvaa pikamuoti- ja krääsäveroa. Tätä on Ranska selvittänyt ja tekemässä, ja meidän tulisi seurata tässä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

18.59 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Päivällä keskusteltiin hallituksen luottamuksesta talouspolitiikan suhteen, ja suomalaiset ovat selvän mielipiteen siitä sanoneet. Kymmenettuhannet työttömät ja kymmenettuhannet uudet toimeentuloluukulla olevat ihmiset ovat tällä hetkellä äärimmäisen pettynyttä hallituksen politiikkaan, joka näkyy juuri työttömyysluvuissa ja talouskasvussa. Taloutta on sopeutettava, varmaan jokainen meistä täällä salissa olevista on samaa mieltä, mutta keinot ovat hyvin erilaisia, ja talouspolitiikkaa voi myös oikeudenmukaisesti ja arvopolitiikalla hoitaa. Talouden suuntaa voi myös nopeilla liikkeillä muuttaa, ja erityisesti siinä nyt sisämarkkinoiden pyöriminen on äärimmäisen tärkeätä. Hallitus on kyllä omilla toimillaan vaikeuttanut sitä.

Meidän esityksessämme on erityisesti suomalaisten ostovoimaa heikentävien maksujen ja leikkausten uudelleenarviointia ja kohdentamista ja pienyritysten aseman kohentamista perumalla alemman arvonlisäkannan nosto sekä alv:n alarajan nosto. Erityisesti tähän aikaan ihmetyttää tuo kotitalousvähennyksen puolitus — tähän aikaan kun työllisyys painuu alaspäin ja pieniä yrityksiä menee nurin kovaa vauhtia. Tässä käy silleen, että harmaa talous tulee erityisesti lisääntymään, ja kun myös kotipalveluja leikkaus koskee, niin se käytännössä tarkoittaa, että pienet eläkeläiset joutuvat karsimaan palveluja, ja siitä ei mene pitkä aika, kun he ovat sitten palvelukodissa tai hoitolaitoksessa. Sekö on yhteiskunnalle halvin malli?

No, sitten tähän Itä-Suomeen, ja olipa mukava kuulla, kun kuulin tällä hallituskaudella ensimmäisen kerran sanan aluepolitiikka, ja kiitos edustaja Vähämäen perussuomalaisten osalta — hän on muuten sen sanonut tuolla jaostossakin. [Antti Kurvinen: Purralle voisi opettaa!] Itä-Suomi-ohjelman lausuntoaika loppui viime viikolla, ja 111 lausuntoa oli, kun tänään sitä koostetta luin läpi. Siellä on kyllä työkalupakki, se pakki, mikä on ollut valmiina jo yli puoli vuotta, mutta hallitus ei vain saa sitä eteenpäin. Jos vähänkään etiäinen on, niin saadaan täällä salissa sitä toimenpideohjelmaa odottaa. Se on harmillista, että rajamaakuntien ja Itä-Suomen aluetalouden heikko tilannehan suoraan heijastuu Suomen talouteen. Ei voi olla, että puoli Suomea on rampana. Ei voi näin olla. Kaikki rajamaakunnat tällä hetkellä niin yritysbarometreissä kuin työllisyysluvuissa ovat pahnanpohjimmaisina, ja nyt vain odotetaan, että suhdanne parantuisi ja työllisyys kääntyisi ja kasvu lähtisi nousuun. Tämä hallitus odottaa sitä suhdannetta, ja sitä suhdannetta varmaan joudutaan odottamaan, ainakin jos rakennusliikkeiltä kysyy, pitkälti ensi syksyyn.

Meillä olisi Itä-Suomen osalta ehdotus, että TEMin varaamasta 400 miljoonan euron määrärahasta kohdennetaan 75 miljoonaa euroa suoraan Itä-Suomen investointihankkei-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

siin. Sitten ulotetaan verokannustin tukemaan erityisesti pk-yritysten investointeja sekä turvataan yritysten kilpailukyky jatkamalla alueellista kuljetustukea. Kahtena peräkkäisenä vuonna Itä- ja Pohjois-Suomen kilpailukyky on heikennetty alueellisen kuljetustuen leikkauksilla. Miljoona lähtee jälleen kerran.

No, erikoista oli viime viikolla, kun maakuntaliitolta sain viestin, että työ- ja elinkeinoministeriö on karhuamassa käyttämättömiä aluekehitysrahoja nyt tässä vaiheessa pois maakuntaliitoilta — tässä vaiheessa. Ainoat valtion taholta olevat aluekehitysrahat vedetään pois maakuntaliitoilta. Olemassa olevat rahat. En voi ymmärtää tätä logiikkaa ollenkaan.

No, sitten tänne liikennepolitiikan puolelle meillä on esityksiä: Siitä tarpeellisesta 200 miljoonan euron perusväylänpidon lisärahoituksesta sata miljoonaa ohjattaisiin suoraan alempaan tieverkkoon ja siltaohjelmiin. Siellä on tilanne katastrofaalinen tällä hetkellä. Pääteille meillä kyllä rahaa riittää, ja kyllähän aika korni oli tämä viime viikolla tullut täydentävä, puoli miljardia MAL-seuduille liikennerahaa. Ja me tapellaan yhden Lieksanjoen sillasta, että saataisiin se tällä kaudella edes tuonne investointiohjelmaan — yhdeksän miljoonan hanke, saadaanko se edes tällä kaudella investointiohjelmaan. Kyllä tämä vähän pahalta tuntuu, ikävä kyllä. [Keskeltä: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas poissa. — Edustaja Marttinen.

19.04 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin menen tarkemmin oppositioryhmien vaihtoehtoon, niin haluan todeta sen, että annan ryhmäni puolesta teille suurta arvostusta tästä työstä, mitä te olette tehneet, koska tiedän vanhasta kokemuksesta, että se on aika vaativaa työtä, ja tämän parlamentaarisen keskustelun kannalta sillä on iso arvo, että oppositioryhmät tuovat omia vaihtoehtojaan tähän saliin käsittelyyn. Se, koemme me sitten, että ne ovat aina uskottavia, tai olemmeko me samaa mieltä, on tietenkin toinen kysymys. Mutta ylipäänsä sillä, että me käymme tätä keskustelua tässä salissa, on iso arvo, ja eiköhän tässä puolin ja toisin jotain sitten illan mittaan myös opita.

Rouva puhemies! Kuten totesin aikaisemmin, niin suurimmilta oppositioryhmiltä pitää odottaa talouspolitiikan linjassa myös linjakkuutta, joka luo ainakin jollain määrin myös uskottavuutta. Tänä keskustelun aikana erityisesti SDP:n linjan osalta on käynyt niin, että teidän uskottavuutenne on rapautunut merkittäväällä tavalla. Jos käydään nyt muutama esimerkki siis läpi tästä Lindtmanin SDP:n talouspolitiikasta:

Te olette siis koko puolitoista vuotta tällä vaalikaudella kritisoinneet ankarasti ja rajusti tätä hallitusta tehdyistä työmarkkinauudistuksista ja sosiaaliturvamuutoksista. Te olette vastustaneet niistä joka ainoaa. Mutta tänään, kun käsittelemme teidän vaihtoehtobudjettianne, te ette ole sisällyttäneet vaihtoehtobudjettiin yhtenkään näiden leikkausten perumista ja niiden säästövaikutusta. Edustaja Räsänen, vasemmistoliiton kollegat ovat kyllä tämän tehneet. He ovat tehneet aidon vaihtoehdon. Se, olemmeko siitä samaa mieltä, on toinen asia. He ovat peruneet nämä leikkaukset ja korvanneet ne rajuilla veronkorotuksilla. Te ette näin ole siis tehneet.

Eli toisin sanoen jos te olette hallituksen linjalla, se on tietysti hieno asia, joka osoittaa myös sen, että ymmärrätte, miten vaikea Suomen talouden tilanne on. Jos te olette valmiita tosiaan tukemaan sitä, että työttömyysturvaan tehdään leikkauksia porrastuksen kautta, aikuiskoulutustuki lakkautetaan, suojaosasta luovutaan, lapsikorotukset lakkautetaan, työ-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

säoloehto euroistetaan, lomakorvausten jaksotus palautetaan ja asumisen tukiin tehdään leikkauksia, niin se on kyllä iso uutinen. Mutta tänään on tullut esille myös se, että ilmeisesti te ette kuitenkaan näin ole ajatelleet, jolloin taas vastaavasti tämä lisää merkittävässä määrin teidän vaihtoehtonne velanottoa. Demareitten vaihtoehto tarkoittaa siis korkeampia veroja ja rajua, korkeampaa velkaantumista. Tuossa äsken näin, että mediassa kirjoitellaan jo toimittajan toimesta siitä, että SDP ajaa kaksilla rattailla, ja näin se on, hyvät kollegat, kaksilla rattailla monelta osin.

Toisaalta meidän säästöjemme lisäksi te olette aikaisemmin arvostelleet rajusti meidän hallitusta yleisen arvonlisäveron korottamisesta. Ja kuinkas ollakaan, tänään sekä keskusta että te, SDP, olette kuitanneet pohjiinne yleisen alvin korottamisen 25,5 prosenttiin. Niin se Siperia vaan opettaa.

Rouva puhemies! Kolmantena: Viime keväänä SDP arvosteli erittäin rajusti hallitusta kotitalousvähennyksen leikkaamisesta. Te kuitenkin esitte kotitalousvähennyksen leikkaamista viime keväänä ja nyt taas vastaavasti te olette esittämässä sen korottamista, joten on aivan hyvä kysyä, miten kansalaiset voivat luottaa SDP:n linjaan, mitä te aidosti ajatte, koska linja muuttuu vähän sen mukaan, miten tuulen suunta saattaa kääntyä, eikä vaan — paatti, joka kulkee tuolla avovedessä ja hakkaa sinne rantakallioihin kaikinensa.

Yksi asia, jonka haluan vielä sanoa tässä salissa, on se, että kun kävin tarkemmin läpi näitä teidän säästöpäätöksiänne, niin kyllähän siellä myös höttöä ja ilmaa on. Sähköistämisen tuki on määräaikainen, ensi vuonna poistuva tuki. Ei sen pohjalle voi, edustaja Räsänen, mitään pysyviä panostuksia tehdä.

Toinen asia on se, kun te puhutte nyt niin uljaasti ja hienosti näistä yritystukien karsimisista, niin käydäänpä pikkuisen läpi sitä, mitä se tarkoittaa käytännössä: Kymmenen prosentin karsinta yritystukiin, joista siis puolet, noin viisi ja puoli sataa miljoonaa, on tki-tukia. Siis te esitte tki-tukien leikkaamista. Sanotaan se nyt myös tässä salissa suoraan, ääneen. Samaan aikaan, kun hallitus panostaa merkittävästi Suomen tulevaisuuteen ja tki-toimintaan, niin erikoinen valinta on sekin siis kaikinensa.

Rouva puhemies! Kyllä tässä jää erityisesti SDP:lle aika paljon vielä laiskanlaksyä tehtäväksi. Vaikka löydän yksittäisiä esityksiä, joita voisin jopa tukea, niin kyllä teillä tämä talouspolitiikan iso kuva on aika lailla hakusessa. [Vastauspuheenvuoropyyntö]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi. — Otetaan hetken päästä sitten debattia, ja täällä on mahdollisuus varata lisää noita puheenvuoroja.

19.09 Martin Paasi kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tänään tarkastelemme SDP:n vaihtoehtobudjettia, joka on esitetty hallituksen talouslinjausten rinnalle. En voi välttyä huomiolta, että SDP:n vaihtoehdossa talouspoliittinen linja on epämääräinen ja ristiriitainen. Tämä heijastaa puoluetta, joka kritisoi äänekkäästi hallituksen toimenpiteitä mutta ei ole valmis tarjoamaan selkeää ja vastuullista vaihtoehtoa. [Oikealta: Juuri näin!]

Ensinnäkin SDP:n vaihtoehtobudjetti hyväksyy merkittävän osan niistä linjauksista, joita hallitus on tehnyt talouden tasapainottamiseksi. Esimerkiksi arvonlisäveron yleiskannan korotus, jota SDP vastusti vielä syksyllä, hyväksytään vaihtoehdossa. Lisäksi hallituksen työttömyysturvan ja sosiaaliturvan uudistuksia ei vaihtoehtobudjetissa peruta, vaikka niitä on kritisoitu voimakkaasti. Tämä herättää kysymyksen: Mihin suuntaan SDP todella

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

haluaa viedä talouspolitiikkaansa? Onko kyseessä aidosti vastuullinen vaihtoehto vai pelkkä poliittinen manööveri?

Arvoisa rouva puhemies! SDP:n veropolitiikka kohdistuu erityisesti yrittäjiin ja omistajuuteen. Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverohuojennuksen poisto, metsälahjavähennyksen poistaminen ja osakesäästötilin ylärajan korotuksen peruminen ovat kaikki esityksiä, jotka heikentävät kotimaisen omistajuuden edellytyksiä. Onko tämä viesti, jonka haluamme välittää Suomen yrittäjille ja työllistäjille? Hallituksen linja on selvä: vahva ja kannustava yrittäjyys on Suomen talouden perusta.

SDP väittää sitoutuvansa hallituksen sopeutuksen mittakaavaan. Todellisuus on kuitenkin toinen. SDP:n vaihtoehdossa väitetyt säästöt, kuten teollisuuden sähköistämistuen lakautus, eivät tuo merkittäviä lisäsopeutuksia, koska kyseinen tuki on päättymässä jo hallituksen linjauksen mukaisesti.

Lisäksi SDP peruu sote-uudistuksen leikkauksia esittämättä niille uskottavaa rahoitus-pohjaa. Tämä synnyttää miljardien eurojen aukon julkiseen talouteen, joka jää täysin vaille konkreettista kattamista.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ohjelma, kuten pääministeri Petteri Orpon hallituksen linjauksista tiedämme, perustuu kestäväan kasvuun ja velkaantumisen pysäyttämiseen. Me pyrimme tasapainottamaan julkista taloutta yhdeksällä miljardilla eurolla tämän vaalikauden aikana samalla, kun panostamme tki-toimintaan, työllisyysasteen nostamiseen ja yrittäjyyden edellytysten parantamiseen. Tämä on linja, joka ei ainoastaan tuo säästöjä vaan luo myös pohjan pitkäjänteiselle kasvulle.

Hyvät kollegat! SDP:n vaihtoehtobudjetti kertoo enemmän puolueen linjattomuudesta kuin aidosta vaihtoehdosta. On vastuutonta esittää säästöjä ja veromuutoksia, jotka eivät kestä kriittistä tarkastelua tai tarjoa uskottavaa ratkaisua Suomen velkaantumisongelmaan. Meidän tehtävämme on rakentaa Suomea, joka elää varojensa mukaan ja luo kestävää hyvinvointia tuleville sukupolville. Tähän hallitus on sitoutunut, ja tätä työtä tulemme jatkamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

19.13 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sote-valiokunnan edustajana tietenkin, kun tässä on puolitoista vuotta käyty erittäin tiukkoja leikkauslakeja läpi ja ollaan saatu erittäin rankkaakin kritiikkiä ja etenkin SDP:n suunnalta on välillä ollut julmaa ja välillä on kysytty, kuinka me kehdataan, ja välillä on puhuttu kyykyttämisestä ja kylmästä politiikasta, tätä taustaa vasten kyllä näen hyvin perusteltuna tämän kritiikin, mitä nimenomaan SDP:n vaihtoehtobudjettia kohtaan on annettu. Tässä en kyllä minäkään niin kuin tiedä, pitäisikö olla hämmentynyt, ärtynyt vai tyytyväinen siitä, että jonkinlainen hyväksyntä kuitenkin tälle hallituksen politiikalle on annettu. Toivotaan, että se jollakin lailla helpottaa tätä yhteistyötä sitten hallituskauden loppuajan ja jossakin määrin sopuisampana jatkuvat nämä keskustelut myös tässä salissa. Siinä mielessä kyllä tämä on minun mielestäni erittäin perusteltu huomio, mitä tämän illan aikana tästä vaihtoehdosta on tehty, vaikka olen aistinut pientä harmistusta SDP:n rivistöstä.

Toinen huomio oikeastaan sote-puolelta sitten ja nimenomaan terveydenhuollon puolelta: Keskustan vaihtoehtobudjetissa on erittäin hyviä sisältöjä. Olen erittäin tyytyväinen, että hiljalleen katse alkaa kääntyä vaikuttavuuteen, hukkajahtiin, omalääkärimalliin. Siellä

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

on hyvin paljon yhteistä hallituksen kanssa, jopa hallitusohjelman kanssa, ja aidosti luulen, että voidaan monesta asiasta saada keskustan kanssa hyviä keskusteluja aikaiseksi.

Se, mitä on pakko kysyä, on kuitenkin oikeastaan se sama asia kuin viime vuoden vaihtoehtobudjetin yhteydessä, että kun vaihtoehtobudjettiin mennessä koko syyskausi keskustellaan hallituksen miljardisäästöistä sotesta — se on aika toistuvaa, ja itse asiassa tämä sama kritiikki menee SDP:lle — mutta nyt, kun me tullaan vaihtoehtobudjettiin, siellä ilmoitetaan, että hallituksen sote-säästöt perutaan, ja se taitaa olla rapiat 160 miljoonaa, millä ne miljardisäästöt sitten perutaan. Tästä minä en ihan saa sitä logiikkaa kaivettua. SDP:llä oli pikkuisen enemmän niitä, mutta ei sielläkään kyllä miljardien satsauksista puhuta, joten on hyvin hankala yhdistää näitä keskusteluja toisiinsa.

Ja sitten yksi asia, mikä menee kaikille puolueille, on alijäämän kattamisvelvoitteen pidentäminen. Se ilmoitettiin kyllä jokaisessa vaihtoehtobudjetissa, mutta kukaan ei ole laskenut sille hintalappua, joten pitääkö tämä ymmärtää niin, että tämä on teidän silmissänne kustannusneutraali toimenpide, vai onko niin, että sille ei ole vaan kerta kaikkiaan laskettu sitä hintalappua? Jos se on kustannusneutraali, niin voiko sitä pidentää sitten vaikka 10:een tai 15 vuoteen, sillä se olisi entistä helpompaa ja mukavampaa hyvinvointialueille?

Mutta niin kuin sanoin, niin keskustalle kiitos. [Joona Räsänen välihuuto] Tämä katse sote-palveluitten sisältöön on aidosti erittäin tervetullut, ja minä ainakin mielelläni jatkan sitä keskustelua kyllä tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

19.16 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Siihen nähden, kuinka painokkaita puheenvuoroja hallituksen säästöistä on pitkin syksyä nähty tässä salissa, vaihtoehtobudjetit olivat demarien ja keskustan osalta loppujen lopuksi aika yllätyksellisiä siinä mielessä, että sopeutuksiin ei loppujen lopuksi oltu puututtu juurikaan, vaan totuus on iskenyt opposition pääpuolueidenkin silmille. Ehkä sellaisia puheenvuoroja, mitä täällä on nähty hiukan liian vähän, on esimerkiksi se, että demarien vaihtoehdossa esimerkiksi yrittäjiltä ja maatalousyrittäjiltä oltaisiin viemässä noin 900 euroa vuodessa ja taas opiskelijoille lähes vastaava summa oltaisiin antamassa. Maatalousyrittäjien tulo 2023 oli noin 16 500 euroa yrittäjätuloa, jolloin tämä 900 euroa on siitä noin 18,3 prosenttia. Demarit ovat siis viemässä valmiiksi kriisissä olevilta maatalousyrittäjiltä 18,3 prosenttia tuloista. Eikö hävetä yhtään? Tämä häpeäminen on otettu täällä niin monesti syksyn mittaan esiin, että nyt sanon, että hävetkää.

Lisäksi siellä on valtavia korotuksia esimerkiksi polttoaineen jakeluvetoitteeseen. Palataan Marinin linjalle polttoaineasioissa, mikä tietää maantiekuljetukseen 50:tä senttiä lisää polttoaineen hintaan välittömästi. Siellä on lisää pääomien verotusta, mikä käytännössä tarkoittaa, että demarit olisivat tekemässä tätä uutta maastapoistumisveroa, mikä jo todettiin sudeksi aikaisemmin, ja saatiinkin jonkun verran jo maastapoistumisveron uhalla pääomia pois maasta. Meidän pitäisi ymmärtää se, että Suomi on äärimmäisen pääomaköyhä maa ja meidän pitäisi saada kansankapitalismia kehitettyä. Me tarvitaan tänne pääomia.

Aina, kun joku orastava yritys alkaa täällä menestyä ja kehittyä, välittömästi joku ulkomainen toimija ostaa sen pois, koska täällä maassa ei ole pääomia. Täällä ei ole riittäviä pääomia. Täällä on liian vähän rikkaita, siis aidosti rikkaita. Rikkaana en pidä sellaista, joka tienaa 100 000 euroa vuodessa. Hän on varakas, mutta hän ei ole rikas.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Jos täällä tulee uusia yritysmenestystarinoita, ne karkaavat ulkomaille, ja tähän meidän pitää puuttua. Ainakaan opposition vaihtoehdoissa tähän kansan vaurastumiseen ei ole minkäänlaisia eväitä. Hallituksen linjalla sen sijaan on mahdollisuuksia alkaa vaurastumaan pikkuhiljaa. Mutta se ei tapahdu sillä, että maatalousyrittäjät tapetaan, muut yrittäjät tapetaan, pääomia verotetaan niin, että pääomat karkaavat ulkomaille. Tämä ei ole oikea linja Suomen nostamiseen tästä suosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

19.19 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Minusta kipakkakin keskustelu ja eri puolueiden politiikan arvostelu tässä salissa sopii oikein hyvin kuvaan. Minusta on ihan paikallaan, että hallitus myös oppositiopuolueiden vaihtoehtoja haastaa, ja minusta siinä ei ole mitään pahaa. Totta kai toivotaan, että pysytään nyt suurin piirtein edes totuudessa siitä, mitä eri oppositioryhmät ovat omiin vaihtoehtoihinsa kirjoittaneet.

Käydään nyt ensin läpi tämä hallituksen politiikan muuttaminen.

Kun hallitus viime vuonna aloitti, se toi tänne jo tälle vuodelle tukun erilaisia tasapainottamistoimenpiteitä, jotka kaatuivat kaikki yhteiskunnan heikompiosaisten niskaan. Samalla te toitte tänne sitten erilaisia muita toimenpiteitä, kuten esimerkiksi verotoimenpiteitä, joista sitten vastaavasti yhteiskunnan kaikista rikkaimmat ovat hyötäneet. Tähän me viime syksynä jo esitimme vaihtoehdon. Toisenlaisilla arvovalinnoilla tätä taloutta voidaan tasapainottaa. Te halusitte viedä härkäpäisesti teidän linjaanne eteenpäin ja veitte sen tässä salissa läpi, ja se on tuolla ensi vuoden talousarvioesityksen pohjissa.

Ja nytten te tulette sitten syyttämään siitä, jos me emme yhdessä vuodessa kaikkia niitä kauheuksia, joita te olette tehneet, eurolleen paikkaa — siis yhdessä vuodessa kaikkia kauheuksia emme paikkaa. [Kokoomuksen ryhmästä: Puuttuu vain miljardi!] Jospa nyt ajatellen, että tässä sitten jokaiselta oppositiopuolueelta aina vaadittaisiin samaan aikaan vastuullista talouspolitiikkaa eli siis sitä, että menot ja tulot ovat suurin piirtein edes tasapainossa, ja samalla hallitus vaatii, että jokaisen oppositiopuolueen pitää aina kumulatiivisesti laskea kaikki se, mitä hallitus on tehnyt, niin jos tämä periaate hyväksytään tässä salissa lähtökohdaksi, niin sitten varmaan voimme arvostella erityyppisiä ratkaisuja, joita täällä nykyisetkin hallituspuolueet ovat esittäneet. Mutta veikkaanpa, että tähän keskusteluun myöskään hallituspuolueet eivät halua lähteä.

Tosiasia on se, että jokaisen sellaisen ihmisen arkea, jonka arkea te olette heikentäneet tämän hallituksen päätöksillä, SDP:n esitykset ensi vuoden talousarvioon parantavat. Vai ollaanko tästä eri mieltä? Jokaisen sellaisen ihmisen tilannetta, jonka arkea hallitus on heikentänyt, SDP parantaa. Emme me ole missään vaiheessa sanoneet, että me yhtenä vuotena korjaamme kaiken sen, mitä te nyt neljässä vuodessa saatte aikaiseksi. Mutta tätä keskustelua tuskin nyt edes hallitus tässä haluaa käydä.

Ja sitten jos nyt katsotaan tätä tilannetta, että minkäs takia me olemme siinä tilanteessa, että meillä on jälleen käsittelyssä täällä talousarvioesitys, joka on yli 12 miljardia alijäämäinen, niin tähän olette monesti syyttäneet, että se on sen edellisen hallituksen vika. No tällä samalla logiikalla, jota te, edustaja Marttinen, tässä edustatte, sittenhän te toteatte, että eihän se ollutkaan se edellinen hallitus, vaan tähän olette kuitanneet kaiken sen velan, jota se edellinenkin hallitus on ottanut — jos tämä logiikka nyt pätee sitten molempiin suuntiin. Tähän olette kuitanneet tällä samalla logiikalla koko sote-uudistuksen. Ette te ole sen keskeisiin rakennuspalikoihin esittäneet mitään muutoksia. Te olette kuitanneet sitten sen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Te olette kuitanneet esimerkiksi vaikka oppivelvollisuusiän pidentämisen, jota te olette kii-
vaasti kyllä vastustaneet. Ette ole edes siihen mitään muutoksia esittäneet. Tämä logiikka-
han kulkee sitten molempiin suuntiin. Tai perussuomalaiset ovat vastustaneet hirveästi
vaikkapa sitä, että edellisellä hallituskaudella esimerkiksi turpeen käyttö on vähentynyt.
Oletteko te esittäneet siihen yhtään mitään muutoksia? Ette ole esittäneet. Mutta silti us-
kon, että te olette varmasti siitä eri mieltä kuin mitä edellinen hallitus oli. Elikkä jos tässä
nyt lähdetään sitten tähän mutapainiin, niin pidetään edes samat säännöt kaikille — kaikil-
le on jatkossa sitten samat säännöt.

Ja mitä tulee sitten näiden eri vaihtoehtobudjettien uskottavuuden arviointiin, niin toisin
kuin nyt esimerkiksi te, edustaja Martinen, minä en kehtaa tuolla esittää, että me otamme
satoja miljoonia harmaasta taloudesta, niin kuin te esitte vaikkapa viime kaudella. Minä
en kehtaa esittää tuolla, että terveysvero tuottaa 500 miljoonaa tai että superkotitalousvä-
hennyksellä työllisyys kasvaa suurin piirtein nollasta sataan saman tien. Kun tähän uskot-
tavuuskeskusteluunkin lähdetään, niin sitten siinäkin varmaan kaivetaan puolin ja toisin
paperit esille ja katsotaan, mitä on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

19.25 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! SDP yrittää profiloitua pienyritysten
puolustajana, tähän toimina muun muassa arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nosto
30 000 euroon, kotitalousvähennyksen parantaminen, yritysten yhden luukun palvelut,
pieni- ja keskituloisten verotuksen keventäminen. Nämä ovat teidän vaihtoehtobudjetis-
sanne, ja ne ovat jaloja arvoja.

Nykyhallitus nosti alv-velvollisuuden alarajaa 20 000 euroon. Nosto 30 000 euroon vai-
kuttaisi julkiseen talouteen 35 miljoonalla eurolla verotuloja vähentävästi. Se ei ole kovin
valtava summa, mutta se on kokonaisuudessa kaikkien muiden päälle. Kotitalousvähen-
nyksen rajaamista SDP kannatti vielä keväällä vaihtoehdossaan, mutta nyt on toinen ääni
kellossa. Nyt te vaaditte, että kotitalousvähennystä tulisi lisätä entisestään.

Arvoisa rouva puhemies! Missä on SDP:n uskottavuus? [Aki Lindén: Onko se joku on-
gelma teille?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

19.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä kysyisin edelliseltä puhujalta —
kun te sanoitte, että me vaihtelemme kantaamme kuin tuuliviiri — että kun täällä teidän
puoluetoverinne Antti Kangas tässä hetki sitten sanoi teidän vieressänne istuen, että liian
vähän superrikkaita on Suomessa tai liian vähän on todella rikkaita Suomessa eli ei riitä
vain, että on varakkaita, niin onko tämä nyt sitten perussuomalaisten linja noin isossa juok-
sussa. Jos tämä on se linja, niin uskallan sanoa, että täällä sosiaalidemokraatit ovat kyllä eri
mieltä. Me luomme kyllä mahdollisuuksien tasa-arvolle tilaa, ja on mahdollisuuksia myös-
kin ihmisten rikastua, mutta me emme lähde liikkeelle siitä, että täällä on liian vähän su-
perrikkaita. Meille lähtökohtana on, että meillä on aivan liian paljon köyhiä ihmisiä, niitä,
jotka eivät tule kunnolla toimeen. Tässä on se iso linjaero, mikä meidän välillämme on
puolueina.

Tästähän me olemme puhuneet täällä koko tämän ajan, kun te olette olleet nyt vallassa,
että te olette rakentaneet tämän yhteiskunnan. Voititte vaalin täällä velkaohjelmallanne, että

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

meillä on julkisessa taloudessa tuhlausta, vaikka viime vaalikaudella siinä isossa velassa, mikä kieltämättä syntyi, asteittain syntyi, oli tekijöitä, joissa kaikissa te olitte mukana. Siellä oli ainoastaan joku oppivelvollisuuden iän nostaminen tai muutama muu harva asia hallitusohjelmassa, jotka me vietiin lävitse täällä, jotka laajensivat aidosti hyvinvointia tässä yhteiskunnassa ja loivat myöskin mahdollisuuksien tasa-arvolle tilaa. Kaikissa muissa merkittävässä päätöksissä te olitte koko ajan mukana. Siellä oli tietenkin covid merkittävänä asiana. Siellä oli erittäin merkittävänä asiana luonnollisesti tämä turvallisuustilanteen heikkeneminen, Ukrainaan liittyneet avut. Kun vuoden 21 budjetti täällä hyväksyttiin, puolustusmenoja nostettiin kertaheitolla 58 prosenttia, 1,7 miljardilla. Te olitte niissä päätöksissä mukana, kun me nostimme silloin 2,2 prosenttiin, nykyiseen 2,4 prosenttiin puolustusmenomme. Ne ovat pysyviä, rakenteellisessa alijäämässä olevia asioita, ja te kiellätte koko ajan näiden olemassaolon, joita te olette olleet ajamassa. Poliisille ollaan annettu rahoitusta. Minä en kiistä niiden merkitystä, nyt ei tässä puheenvuorossa kiistetä. Ne olivat tärkeitä päätöksiä meille, mutta te olette olleet niitä mukana tekemässä. Siihen oli edustaja Räsänen puheenvuoro täällä, kun hän kysyi perään, että ollaanko sitten peruuttamassa näitä asioita, kun te puhutte siitä, että jos päästäisiin velkataakasta pois. Te olette kuitenkin yhtä valtavan velkataakan kanssa tekemisissä. Tässä käydään keskusteluja läpi. Te ette ole pystyneet muuhun. Marinin hallitus jätti Suomessa korkeimman mahdollisen työllisyysasteen aikoihin — mihin vuosiin täytyykään mennä, ilmeisesti kuin ei koskaan — ainakin Euroopan huippuluokan työllisyysasteisiin päästiin, ja nyt me olemme työttömyydessä yksi tämän maanosan heikoimpia maita. Talouskasvu on jumissa. Me olemme valtavissa, isoissa ongelmissa, mitä tässä joudutaan miettimään.

Kun me teemme nyt vuoden budjetin täällä, niin tässä ovat sosiaalidemokraatit mietti-neet vastuullista talouspolitiikkaa. Me olemme huolella käyneet tätä läpi. Se iso linjaero on siinä, se iso linjaero on siinä, että me pyrimme, jos täytyy leikkauksia tehdä ihmisten hyvinvointiin, leikkaamaan silloin niiltä, joilla on varaa siihen, että siitä hyvinvoinnista leikataan — ei niin kuin te: teidän ohjelmassanne suositetaan suurituloisia, suositetaan suurituloisia [Puhemies koputtaa] ja leikataan kautta linjan pienituloisilta. [Puhemies koputtaa] Sen takia tässä on koko se teidän leikkauslistanne. [Puhemies koputtaa] Jos me saadaan budjettimme läpi, yhdeksän kymmenestä näistä köyhimmistä ihmisistä, pienituloisimmista ihmisistä hyötty tässä. [Puhemies: Aika!] Tämä on se iso linjaero.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Polvinen.

19.30 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin keskustapuolueen puhetta keskittävästä ja reuna-alueita tyhjentävästä politiikasta. Ihanko totta, että keskustan vaihtoehtobudjetti ratkaisisi Itä- ja Pohjois-Suomen haasteet? Käydäänpä hetki keskustan saavutuksia väljään asutun seudun auttamisen historiasta. Maaseutu on autioitunut. Teidän toimienne seurauksena on satoja kouluja suljettu, kun asukkaita ei maaseudulla enää ole. Autioita kyliä, tyhjeneviä kaupunkeja, alasajon kansanperinne, jota on päätetty ja ylläpidetty tästä salista käsin yli 30 vuotta.

Kävin Kuhmossa ammattikoulun 1990-luvulla. Meillä amiksessa oli viisi eri koulutuslinjaa, suosituimmalla, metallipuolella, kaksi aloittavaa luokkaa. [Markku Siposen välihuuto] Missä he ovat? Missä ne koulukaverit ovat tänä päivänä? He asuvat suurelta osin siellä, minne keskustan mahdollistama keskittämispolitiikka on investoinnit ja työpaikat ohjannut: etelän isoihin kaupunkeihin. Maaseutu kasvatti ja koulutti asukkaansa huippuun-

sa. Sen jälkeen vanhemmat saivat lähettää yhteiskunnan tuottoisimmat rakentajat porvarille vuokralle kaupunkeihin — samalla jättäen pakon sanelemana lopulta maatumaan kaiken sen kiinteän omaisuuden, minkä vanhempansa olivat tuleville sukupolville rakentaneet.

Perään vielä, kuin kiusaksi maaseudun väelle, suurpetopoliitiikka, jossa sitkeimmät maaseudun asukkaat uskoivat edes voivansa toteuttaa ylisukupolvista perinteistä metsästysharastustamme. [Aki Lindén: Nyt hallitus korjaa nämä asiat!] — Ei ole keskustapuolue ollut maaseutua pelastamassa silloin, eikä se tee sitä tällä vaihtoehtobudjetillakaan.

Nyt tarkkana: Hallitus, tämä hallitus, tarttui toimeen maakuntalentoliikenteen varmistamiseksi. Varmistamme sen, minkä te keskustassa keskeytitte omalla vahtivuorollanne, lentoliikenteen, joka mahdollisti sen, että kotimaakuntani Kainuu sai uuden alun kansainväliselle matkailulle. Suorat matkailulennot Keski-Euroopasta alkavat nyt tulevana tammikuuna. Se on sitä, mitä te keskustassa kansalaisten kuullen haaveilitte, mutta valitsitte aikanaan toisin. Ja kun hallituksemme lisäbudjetissa päätti sähköverkkojen edistämisestä, niin satojen miljoonien eurojen datakeskusinvestoinnit jylläävät jo tällä hetkellä työn alla Kainuussa. Ja pohtikaapa mielessänne sitä, että Kajaaniin tulee seuraavakin eurooppalainen supertietokone, satojen miljoonien investointi nykyisen Euroopan nopeimman Lumi-supertietokoneen rinnalle.

Edustaja Eskelinen, Kainuu on Osuuspankin ennusteen mukaan tämän maan kovimmasa kasvuvauhdissa. Olemme Kainuussa jo kääntäneet suunnan, ja se kurssi pitää. Ja kun demarit olisivat laittamassa maaseudun liikkumista mahdottomaksi nostamalla polttoaineen hintaa ja vihreät lopettaisivat maakuntalentämisen, niin olen tyytyväinen siitä, että jatkamme nykyisillä nuoteilla kohti oikeudenmukaisempaa ja laajasti asuttua Suomea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

19.33 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Hallituksen tämänhetkinen talouspolitiikka ei ainoastaan vie maattamme väärään suuntaan vaan se myös uhkaa murentaa suomalaisten luottamuksen tulevaisuuteen. Eriarvoisuus lisääntyy, työttömyys kasvaa, ja talouden sopeuttamistoimet kohdistuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Hallituksen budjetti ei tuo toivoa suomalaisille. Se lupaa velkaantumisen hillintää, mutta todellisuudessa velkaantuminen jatkuu jopa nopeimmin koko Euroopassa. Sen sijaan, että hallitus olisi valinnut kasvun ja oikeudenmukaisuuden tien, se on keskittynyt epäoikeudenmukaisiin leikkauksiin ja työehtojen heikentämiseen. Tällä politiikalla ei rakenneta kestävää tulevaisuutta.

Me sosiaalidemokraatit tarjoamme vaihtoehdon. Me emme suostu hyväksymään hallituksen puheita siitä, että vaihtoehtoja ei ole. Me osoitamme, että talouden tasapainottaminen ja kasvun vahvistaminen voidaan toteuttaa oikeudenmukaisesti tavalla, joka hyödyttää tavallisia suomalaisia. Sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa taloutta sopeutetaan yhtä paljon kuin hallituksen esityksessä mutta täysin erilaisilla arvoalinnoilla. Meidän vaihtoehdossamme yhdeksän suomalaista kymmenestä voittaa. Jokaisen pienituloisen, työttömän, eläkeläisen ja lapsiperheen tilanne on parempi. Hallituksen politiikka perustuu leikkauksiin, jotka iskevät kipeimmin heihin, jotka jo valmiiksi kamppailevat arjessaan. Me sanomme, että ei enää lisää köyhyyttä, ei enää epäoikeudenmukaisia leikkauksia.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehdossa palautetaan luottamus peruspalveluihin, vahvistamme sosiaali- ja terveystalouden rahoitusta ja turvaamme hoitoonpääsyn kaikille.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Hoitojonot puretaan ja jokaiselle tarjotaan ihmisarvoinen vanhuus. Tuemme pieni- ja keskituloisten ostovoimaa. SDP esittää yli 500 miljoonan euron kevennyksiä pieni- ja keskituloisten verotukseen. Tämä tukee kotimarkkinoita ja työllisyyttä sekä vahvistaa Suomen kasvua. Korjaamme valtiontaloutta tasapainoisemmin. Me sopeutamme menoja ja kasvatamme verotuloja samansuuruisesti. Suunnitelma on rakennettu oikeudenmukaisille arvovalinnoille, jotka jakavat taakan tasaisesti.

Hallituksen nykyisellä politiikalla Suomi jää junnaamaan paikalleen. Talouskasvumme on maailman heikoimpia ja työllisyyskehitys Euroopan huonoimpia. Samalla pienyritykset, työttömät ja tavalliset palkansaajat jäävät vaille tukea. Me näemme kasvuvoimaa juuri siellä, missä hallitus ei sitä huomaa: pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. SDP on esittänyt kymmenen kohdan kasvupaketin, joka tukee erityisesti pienyrityksiä. Lisäksi me panostamme ilmastotoimiin ja vihreään siirtymään, jotka eivät ainoastaan vastaa tulevaisuuden haasteisiin vaan myös luovat uusia työpaikkoja ja vientimahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus väittää, että se ajaa reilua politiikkaa, mutta todellisuudessa sen linja on kaikkea muuta. Leikkaukset osuvat tavallisiin suomalaisiin, mutta samalla luodaan järjestelmä, jossa vahvimmat kantavat vähemmän vastuuta. Suomi tarvitsee politiikkaa, joka tuo oikeudenmukaisuutta, ei eriarvoisuutta. SDP:n linja on selkeä ja reilu: seisomme niiden lupausten takana, jotka annoimme kansalaisille. Me emme hyväksy hallituksen hyökkäystä hoitotakuuta vastaan. Me emme hyväksy ilmastotavoitteista tinkimistä, joka tulee kalliiksi paitsi ympäristölle myös Suomen taloudelle.

Kysynkin hallitukselta, milloin alatte kuunnella asiantuntijoita ja suomalaisia. He kaikki kertovat samaa viestiä: Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. On aika siis siirtyä sanoista tekoihin. SDP on valmis rakentamaan Suomea, jossa oikeudenmukaisuus, kasvu ja toivo ovat keskiössä. Tarjoamme suunnanmuutoksen, joka tuo vähemmän velkaa, vähemmän köyhyyttä ja enemmän mahdollisuuksia kaikille. Nyt on aika valita tie, joka johtaa parempaan huomiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

19.37 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Muutama kommentti.

Edustaja Kangas täällä käytti aika kovaa kieltä maataloustukien osalta, ja miljoonat olivat kyllä välillä niin sekaisin, jotta siltä osin...

Mutta ei SDP missään tapauksessa suomalaisen ruuantuotannon ja elintarviketuotannon tukia ole karsimassa. Halutaan vaan se, että ne kohdentuvat entistä enemmän meidän tuotannollisille aloille ja sinne ruuantuotantoon ja elintarviketuotantoon. On hienoa, että nyt hallitus on panostanut muutamilla miljoonilla myös elintarvikeviennin kehittämiseen. Oliin jaoston kanssa Irlannissakin, niin että toivottavasti tuloksia saadaan. Mutta on olennaista se, että kun on niitä tiloja, mitkä kasvavat ja missä sitä aitoa ruuantuotantoa tehdään, niin se raha menisi sinne, suoraan niille tiloille, tämän kansallisen tuen osalta, kun meillä nyt on tämä kohdentaminen täällä.

No, sitten tähän Polvisen puheenvuoroon. On hienoa — ja kun samassa kiikussa edustaja Polvisen kanssa ollaan näitten maakuntalentojen osalta — että sieltä lupausta tulee. Tässä on vaan itse pää hirmu sekaisin, kun on neljä eri linjaa: On pääministerin linja, että hienosti Petteri Orpo tuolla uskoo Itä-Suomeen ja maakuntiin ja lupaa, että maakuntalentot jatkuvat. Sitten liikennevaliokunta omassa mietinnössään hallituspuolueitten osalta vetää maton täysin alta. Suoraan lausunnossa lukee, että vain markkinaehtoisesti lentoliiken-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

nettä. Ohi valiokunnan valmistavan keskustelun ja pohjan tuovat oman pohjan. Sitten hallitusohjelmassa on linja, se on ihan ok linja. Ja sitten liikenne- ja viestintäministerillä on oma linja, jaoston kuulemisissa tuli se selväksi. Otapa tästä nyt selvää, mikä on tämä maakuntalentojen tulevaisuus.

Liikennevirasto toivoo kovasti ylijohtajan suulla, että tämä optiokausi pystyttäisiin ratkaisemaan ja pystyttäisiin samassa yhteydessä neuvottelemaan maakuntiin pidempi sopimus. Se, tarvitaanko siihen maakuntien osallistumista, on neuvoteltua, mutta se on aivan olennainen elinehto esimerkiksi Joensuulle, jossa on tuhansia kansainvälisiä työpaikkoja tuotannollisilla aloilla. Toivotaan, että se keväällä sitten tuossa riihessä ratkeaa.

No, sitten näihin polttoainekuluihin. Meillä on korotettu matkakuluvähennys, ja sen vaikutukset ovat huomattavasti enemmän kuin tämän polttoaineveron korotukset. Pitää katsoa mittasuhteet, ja ehkä on syytä paneutua sitten myös tähän meidän vaihtoehtobudjettiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen.

19.40 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama kommentti tähän keskusteluun, edustaja Räsäselä ennen kaikkea. Totta kai se on näin, että jokainen hallitus elää siinä ajassa ja arvioi aina aikaisemman hallituksen tekemiä päätöksiä. Ja on totta kai näin ja pitää paikkansa, että eihän tämä hallitus ole vaikka oppivelvollisuusiän pidentämistä perumassa. Se, mikä minusta on kuitenkin tässä meidän järjestelmässä aika hieno asia, on se, että aika usein pakkaa käymään myös niin, että isommat rakenteelliset uudistukset jäävät voimaan, vaikka hallitukset vaihtuvat. Ja väitän, toverit, että jos jonain päivänä valtaan kansa teidät äänestää, niin ette te tule kuulkaa laajasti meidän tekemiä leikkauksia tai työmarkkinauudistuksia myöskään muuttamaan, vaikka nyt te täällä salissa niin sanotte. Katsotaan vaan, näin tulee siis todennäköisesti käymään.

Rouva puhemies! Täällä edustaja Räsänen totesi suuri piirtein niin, että ”vaaditte, että yhdessä vuodessa kattaisimme nämä nykyhallituksen säästöt”. Eikö se nyt ole juuri se tarkoitus tässä? Jos te olette puolitoista vuotta täällä salissa meidän tekemän talousraamin jälkeen huutaneet ja voimakkaasti vastustaneet joka ainoaa säästöä, joka ainoaa rakenneuudistusta, minkä me olemme tehneet, niin eikö ole aika kohtuullista, että jos te kerran vastustatte sitä politiikkaa, mitä me teemme, niin te taas vastaavasti tuotte omat ehdotuksenne ja katatte ne sinne pohjaan? Kyllä. Ja jos te teette sen teidän ehdotuksenne, niin on aivan perustavanlaatuinen vaatimus, että sinne tullaan silloin sisällyttämään myös ne tämän kauden aikana tehdyt päätökset, kuten vaikka keskeiset sosiaaliturvan leikkaukset. [Joona Räsänen välihuuto] Jos taas vastaavasti ne eivät ole siellä pohjassa, kuten ne tällä hetkellä eivät ole — toisin kuin taas vasemmistoliitto on näin toiminut — niin silloin herää kysymys siitä, haluatteko te siis hyväksyä ne tehdyt miljardiluokan sosiaaliturvaleikkaukset, vai onko niin, että haluatte vain ajaa kaksilla rattailla ja antaa ymmärtää, että te tosiasiasa kannattaisitte uskottavampaa talouspolitiikkaa ja tiukempaa raamia ettekä sitä, että tekisitte muunlaisia päätöksiä.

En tiedä, mikä on ratkaisu, mutta minusta, edustaja Räsänen, se ei ole kohtuuton vaatimus. Jos te vastustatte niitä uudistuksia, mitä meidän hallitus on tekemässä, niin vähintään on se, että teidän täytyy pystyä kattamaan ja osoittamaan, mitä te teette taas vastaavasti tilalle. Tämä vaihtoehto tarkoittaa nyt käytännössä miljardiluokan lisävelanottoa, kun olemme tänään kuulleet, että te ette nyt kannatakaan näitä uudistuksia, mitä me olemme vieneet

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

eteenpäin. Elikkä kyllä tässä nyt taas vastaavasti riittää teillä hommaa jatkoon osalta aika paljon tehtäväksi.

Loppuun vielä tästä velanoton tasosta, mistä te olette meitä soimanneet kovin rajusti, todettakoon se, että oppositio näyttää kuitenkin tukevan tätä yleistä raamia, mitä hallitus on viemässä eteenpäin, koska teidän vaihtoehtonne ei tosiasiassa vähennä velkaantumista vaan, kyllä, lisää velanottoa merkittävästi, lisää verotusta merkittävästi. Ja se verotus kaa-tuu vielä suomalaisten yrittäjien niskaan, jotka tässä maassa työllistävät ja pitävät huolta meidän tulevaisuudestamme — ei kovin viisasta politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.44 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä edustaja Marttinen edellisessä puheenvuorossaan tätä aiemmin puhui siitä, millä ratilla ajetaan, niin minun täytyy kysyä, millä ratilla edustaja Marttinen ajaa, [Matias Marttisen välihuuto] kun viime syksynä täällä budjettikeskustelun yhteydessä sanoitte, että tälle vuodelle tulee 60 000—65 000 uutta työpaikkaa. Tulokset ovat olleet päinvastaisia, eli koko ajan on mennyt huonompaan suuntaan.

Sitten edustaja Heikkiselle: Tästä kotitalousvähennyksestä täytyy sanoa, että tämä on aikoinaan tullut Lipposen hallituksen aikana olleiden kokeilujen perusteella ja siinä on ollut tukimalli ja veromalli. Silloin tämän asian esitteli ministeri Filatov eli demariministeri oli esittelijänä, ja oli päädytty nimenomaan tähän veromalliin sen takia, että se torjuu harmaata taloutta. Eli tässä vähän historiaa taaksepäin.

Mutta ennen kaikkea puheenvuoroni, minkä takia pyysin tämän, liittyy siihen, että on tässä sellainen asia, jota ei ole vielä tänä iltana käsitelty: tämä veroprofiilin muutos. SDP:nkin vaihtoehdossa työn verotusta halutaan vähentää ja kulutuksen lisätä. Tietyllä tavalla tähän puoleen ollaan menossa, joka on minun mielestäni terve linja, ja siihen suuntaan ollaan viemässä tätä kokonaisuutta.

Tki-panostuksista viime hallituskaudella syntyi parlamentaarinen sopu, josta olen tosi tyytyväinen, että näin on tehty. Sitä linjaa on tälläkin kaudella jatkettu, ja me tuemme tätä tki-panostuksien viemistä. Tämä on semmoisia ison, pitkän aikavälin linjoja. Pitää hakea vähän myöskin näitä.

Sitten sote-uudistuksen osalta tässä tuli edustaja Väyryselä, että demareilla on vähän enempi tähän soteen laitettu. Kyllä, täällä on 150 miljoonaa asiakasmaksujen palauttamisesta ja 120 miljoonaa hoitotakuusta, eli aika merkittäviä summia on huomioitu täällä meidän vaihtoehtobudjetissamme, jolla tätä tuodaan parempaan. Me halutaan, että sote-alue saa luottamuksen takaisin, ja sillä tavalla sote-palveluissa kansalaisten luottamusta kasvatetaan. Tehän olette tavallaan myös... EU:lle kun annettiin näitä selvityksiä sote-palvelusta ja sote-mallista, niin siellä oli aika positiiviset kannat tähän nykyiseen tilanteeseen. Aina pitää näihinkin palata.

Sitten vielä lopuksi sanon sen, että kyllä, me tulemme jatkossakin kritisoimaan näitä erilaisia leikkauksia ja aikanaan myöskin sitten näille raunioille, mitä tämän hallituksen jälkeen jää, joudumme rakentamaan tähän uutta. Me teemme näille raunioille uuden hyvinvointiyhteiskunnan eri alueisiin liittyviä malleja, muun muassa työttömyysturvaa ja niin pois päin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, Heikkinen, olkaa hyvä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Kyllä tekin saatte vastauspuheenvuoroja sitten hetken päästä. Tässä on kyllä koko ilta aikaa keskustella, eli te voitte varata niin monta puheenvuoroa kuin haluatte. Olemme varautuneet kahteen yöllä, olettehan tekin? — Heikkinen.

19.47 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos edustaja Lyly kuunteli puheenvuoroni alusta saakka, niin se, minkä takia muistutin tästä historiasta liittyen kotitalousvähennykseen, liittyi siihen, että kun täällä jaettiin viisautta kovin laajalti siitä, mitenkö kokoomuksen kannat ovat asiassa kehittyneet, niin saatettiinpa huomata, että sekin kanta piikayhteiskunnasta, mistä SDP:n riveistä aikanaan peloteltiin kotitalousvähennyksen osalta, on tässä kummasti muuttunut, aivan kuten vuodenaajat muuttuvat. Keväällä demarit sitä vastustavat ja syksyllä sitten kannattavat. Eihän tässä tavan töllykkä meinaa pysyä perässä siinä, mikä se SDP:n kanta kulloinkin on — tänään tätä ja viime keväänä jotain toista.

Edustaja Eskeliseltä kysyisin. Kerroitte tässä, että edustaja Kankaalla — laajasti arvostamallani maanviljelijällä — olivat miljoonat tässä sekaisin. Kysyisin teiltä: kun sanotte, että SDP arvostaa ruokaturvaa ja kotimaista ruuantuotantoa mutta kohdistatte sinne kuitenkin leikkauksia tässä teidän vaihtoehtobudjetissanne, niin miten te leikkaatte EU:sta tulevia maataloustukia kesken CAP-kauden, miten se teknisesti ottaen tapahtuu? Tämän haluaisin, puhemies, kyllä kuulla, miten se ensi vuodelle tapahtuu. Mielelläni opin tästä lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako tähän vastauksen antaa joku? — Räsänen, olkaa hyvä.

19.48 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamaa asiaa on ehkä syytä kommentoida.

Ensinnäkin tämä maatalouden kokonaisuus. Se, mitä SDP tässä esittää ja mitä esitimme myös keväällä, on juuri se, että kun Luonnonvarakeskuskin arvioi, että 86 miljoonaa me maksetaan joka vuosi sellaisille tiloille, joilla ei ole minkäänäköistä myyntitoimintaa — 86 miljoonaa sellaisille tiloille, joilla ei ole minkäänäköistä myyntitoimintaa — niin eikö olisi järkevää, että se tuki, mitä me ikinä maksammekaan, kohdentuisi heille, jotka myös aktiivisesti tähän ruuantuotantoon osallistuvat. Olen aivan varma, että tähän ratkaisut löytyvät.

Toisena tähän kotitalousvähennykseen. Keväällä, kun hallitus esitti, että kotitalousvähennystä pienennetään 100 miljoonalla eurolla, silloin emme sitä vastustaneet. Syksyn mittaan tilanne, johon tämä maa on mennyt, paheni. Meillä palvelualan yrittäjillä ja kuluttajilla luottamus tulevaisuuteen vaan heikkenee. Ja nyt kun me esitämme, että helpotetaan sitä tilannetta, että palautetaan 60 miljoonaa siitä, mitä te olette nyt sieltä ottamassa pois, niin sekään ei näytä käyvän. Eikö nyt olisi järkevää, että eletään molemmat ajassa ja tehdään fiksumpi päätös ensi vuoden osalta eikä romuteta tätä järjestelmää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten mennään taas puhujalistaan. — Edustaja Siponen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

19.50 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En nyt malta olla puuttumatta tähän maatalouskeskusteluun ja tähän viimeiseen SDP:n kommenttiin, että kyllä siihen keinot löytyvät, että 83 miljoonaa sieltä maataloudesta leikataan. En ole siitä ollenkaan varma, että tähän kyseiseen tapaukseen ne helposti löytyvät.

Täällä edustaja Kangas aiemmin kommentoi maataloutta ja aika kovin sanoin arvosteli SDP:n linjaa. Täytyy siitä antaa SDP:lle kyllä positiivista palautetta, että viime vuoteen verrattuna olette kyllä parantaneet vaihtoehtobudjetissa maatalouden huomiointia. Muistelen, että vuosi sitten ne olivat aika paljon rumempia toimia siellä, ja nämä kuulostavat siihen verrattuna kyllä paremmalle. Mutta tähän edustaja Kankaan puheenvuoroon: Hän jätti kokonaan tietysti sen huomioimatta, että tämä nykyinen hallitus lupasi maatalouteen täyskäännöksen — täyskäännöksen. Puolitoista vuotta on mennyt, yhtään konkreettista toimenpidettä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi ei ole tähän saliin tullut, ei yhtään. Joku voi ottaa tähän debatin, jos haluaa, mutta tilanne on tämä. Siinä mielessä en lähitisi kritisoidaan kovin paljon muiden vaihtoehtoja. Toivotaan, että niitä tulee, ja keskustalta tulee kyllä ehdottomasti niihin tukea.

No sitten tähän perussuomalaisten edelliseen puheenvuoroon liittyen. Siellä käytiin tätä koulutuspolitiikkaa läpi, arvosteltiin, että kouluja on lakkautettu, varmasti se pitää paikkansa. Oppilaitten määrä on vähentynyt, ja varmasti se on ollut taustalla. Tässä keskustan vaihtoehdossahan tarjotaan lähikoululisää. Yksi pieni konkreettinen toimi tähän lähikoulu-, kyläkouluproblematiikkaan. Ja kun täällä edustaja Polvinen äsken muisteli Kuhmon amiska-aijoja, niin hän kyllä nyt jätti kertomatta sen, että kun hallitus tekee 120 miljoonan euron leikkaukset amiskoihin, niin minne ne iskevät. Ne iskevät, edustaja Polvinen, juuri sinne Itä-Suomeen. Sieltä tulee lähtemään suhteellisesti kaikista eniten rahaa ja opiskelupaikkoja, sieltä, missä on alanvaihtajia, sieltä, missä on aikuisopiskelijoita. Ja olisin toivonut, että tämän olisitte selvittäneet, ennen kuin nämä rajut leikkaukset sinne teette.

Ja sitten vielä tähän suurpetopolitiikkaan. Tässä on maatalouden ohella toinen asia, jossa ei ole päästy käytännössä yhtään eteenpäin. Ei ollenkaan — jos nyt ei lasketa sitä, että työryhmä ollaan saatu perustettua, niin kuin aika moneen muuhunkin asiaan, mutta ei mitään käytännön toimia. Edustaja Polvinen hyvin tietää, mikä tilanne tuolla maaseudulla on petojen suhteen — ei uskalleta päästää koiria metsään, ja on turvattomuutta, pelon tunnetta — niin että tässä on asia, jossa toivon, että pikaisesti tänne saliin saadaan esityksiä. Meiltä keskustalta tulee niille kyllä varmasti myöskin tuki.

No sitten näihin veroihin, mistä jo aiemmin täällä puhuin. Täällä mentiin aika kauas tämän kotitalousvähennyksen kanssa, mentiin piika-ajalle ja minne mentiin. Itse olen ollut vasta muutaman vuoden politiikassa mukana, mutta sen muistan, että kokoomus ennen vaaleja vaati, että kotitalousvähennystä pitää parantaa — kotitalousvähennystä pitää parantaa, sinne riittää minunkin muistini. Ja mitä nyt tapahtuu? Kotitalousvähennystä vuodenvaihteessa heikennetään, kun pitäisi saada maahan kasvua. Kyllä tätä on hyvin vaikea ymmärtää. Kun täällä on nyt näitä vaihtoehtoja kritisoitu, harmaata taloutta ynnä muuta, niin piti ihan tarkistaa tuolta netin syövereistä, pitääkö se paikkansa, että kokoomus vuosikaudet ratsasti tällä hämärällä terveysverolla, josta otettiin satoja miljoonia joka vuosi vaihtoehtobudjetissa. Ja kyllä se sieltä vaan joka puolelta tuli esiin. Kyllä tässä kannattaa varovainen olla, kun lähtee näitä kaverin vaihtoehtoja ampumaan alas.

Mutta tämä, arvoisa rouva puhemies, tässä vaiheessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

19.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Varmaan kaikkien meidän on syytä toimia siten, että emme sitten tulevaisuudessa joudu omien vaihtoehtojen kanssa siihen tilanteeseen, että pitäisi sanoa vaalien jälkeen, että nämä olivat vain sellaisia juhlapuheita ja että nyt sitten todellisuus koittaa vaalien jälkeen. Näin taisi kokoomuksen edustaja kyllä vaalien jälkeen jo todeta, joka viime kaudella vastasi vaihtoehtobudjettien luomisesta, eli siis edustaja Heinonen, joka myös viime kaudella kyllä vastusti velkaantumista mutta kykeni jo yksistään tekemään yhdelle vuodelle miljardiluokassa olevat talousarvioaloitteet, missä siis velkaantuminen olisi pahentunut. Niin että ihan varmaan kaikilla meillä syntimme tässä on.

Arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen, ihan oikein kysytte, että no, missä kaikki ne rahat ovat. Yritin juuri äsken selittää, että nyt heidän tilannettaanhan, joiden tilannetta tämän hallituksen politiikka on nyt eniten vaikeuttanut, me tässä omalla vaihtoehtobudjetillamme haluamme parantaa. Eduskunnan tietopalvelunkin laskelmien mukaan voi hyvin sanoa, että yli 90 prosentille suomalaisista nämä muutokset, joita me esitämme, muuttaisivat heidän tilannettaan parempaan suuntaan kuin se, mitä hallitus esittää tässä talousarviossaan.

Kukaan ei ole käynyt sanomassa missään vaiheessa, että me yhdessä yössä kaiken sen kauheuden, mitä te teette, pystymme kumoamaan, enkä usko, että kukaan niin olettaakaan. Enkä minäkään oleta, että niistä asioista, jotka te olette jättäneet voimaan edellisen hallituksen päätöksistä, te olisitte nyt sitä mieltä, että nyt alankin niitä kannattamaan, että olisitte muuttaneet mielipiteenne. Ymmärrän oikein hyvin, että ihan varmasti arvostelitte viime kaudella tehtyä politiikkaa ja olisitte halunneet, että olisi tehty toista, mutta enemmistö päätti, ja sen todellisuuden kanssa me elämme, niin kuin me elämme tänäkin päivänä. Te olette päättäneet viime vuoden budjettikäsittelyn yhteydessä jo monista sellaisista leikkauksista, joista me silloin osoitimme, että nämä voidaan kohdentaa toisin. Enemmistö päätti, ja nyt me olemme uudessa tilanteessa.

Meillä on jälleen käsittelyssä uusi talousarvio, ja tähän me esitämme muutoksia. Esitämme muutoksia, joissa joillakin momenteilla euroja lisätään, toisilla momenteilla niitä euroja vähennetään. Ja kun ynnään nämä kaikki muutokset yhteen, niin päädyn kyllä siihen samaan lopputulokseen, mikä on myös julkisesti todettu, että yli 90 prosentille ne muutokset, joita me esitämme, muuttavat heidän tilannettaan paremmaksi kuin mitä hallituksen talousarvioesitys tarjoaa. Tämän linjan takana voi helposti seistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

19.57 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen tässä omassa puheenvuorossaan ihan avauslauseenaan sanoi, että olisi erinomaista, jos me voisimme vaalien jälkeenkin täällä puhua samasta asiasta kuin puhuimme ennen vaaleja. Otan nyt yhden teeman, josta olen vaalien alla puhunut paljon, ja meinaan puhua nytkin siitä vaalien jälkeen, tietysti oppositiossa edelleenkin — mutta toivottavasti kohta emme ole enää oppositiossa, niin että voimme myöskin toteuttaa näitä asioita. Puhun ikäihmisistä ja heidän tilanteestaan.

Arvoisa puhemies! Voin sanoa, kun kansainvälisesti seuraan kehitystä ympäri maailman, että Suomi on täydellisen poikkeuksellinen maa. Minun on vaikea kuvitella missään maailmankolkassa, kun me puhumme keskeisimmästä ihmisoikeudesta eli oikeudesta elämään ja siitä primäärisimmästä välineestä, millä me varmistamme ihmisen elämän jatku-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

vuoden, eli terveydenhuollosta, sairaalaverkostosta, kun kriittisessä tilanteessa tarvitaan apua mahdollisimman tehokkaasti, että joku maa leikkaa toimivaa sairaalaverkostoaan. Missään ei löydy tästä ihmiskunnasta kolkkaa, joka leikkaa omaa toimivaa sairaalaverkostoaan. Eli keskeisimmästä tarpeesta mennään leikkaamaan. Toivon, että kun tehdään tilastollista laskentaa niistä leikkauksista, joita te terveydenhuoltoon teette — nimenomaan kii-reellisen hoitoonpääsyn osalta ja yöpäivystysten osalta, mitä te teette — koskaan ei kukaan tutkija joudu tekemään johtopäätöstä siitä, kuinka monta ihmishenkeä Suomessa menetettiin sen vuoksi, että nämä leikkaukset tehdään. On järkyttävää sanoa se tässä salissa, mutta tuon täysin tämän seikan esille tässä kohdassa. Te heikennätte pääsyä hoitoon sairaaloihin ja terveydenhuoltoon, ja te nimenomaan lisäätte asiakasmaksuja julkisessa terveydenhuollossa.

Voin kertoa, että ikäihmiset, yli 65-vuotiaat, ovat kaikkein tärkein julkisen terveydenhuollon käyttäjäryhmä. Miksi te rankaisette iäkkäitä ihmisiä ja vanhuksia? Miksi te puhutte jopa eläkeleikkauksista tänä päivänä, lähdetään puhumaan siitä? Miksi te kiristätte ikäihmisten verotusta? Miksi 200 000 kaikkein köyhimmän eläkkeensaajan asumistukijärjestelmää olette heikentämässä? Mitä pahaa iäkkäät ihmiset tässä maassa ovat tehneet, että te nimenomaan heitä tällä tavalla rankaisette?

Tämä on vakava haaste teille esittää kysymyksenä, ja haluan sen aidosti esittää. Tämä käsittämätön pohdiskelu eläkeleikkauksista tuntuu kummalliselta. Työeläkejärjestelmä on se keskeisin vanhuuseläkkeemme meillä Suomessa, ja siihen tehtävät indeksitarkistukset, mihin te rupeatte suunnittelemaan leikkauksia sinne puolelle, eivät peitä valtion alijäämiä yhtään. Päinvastoin se lisää valtion alijäämiä, koska verotulot jäävät saamatta. Se eläkejärjestelmä rahoitetaan budjetin ulkopuolisista eläkerahastoista. Minulle on täysin käsittämätöntä, [Puhemies koputtaa] miksi te käytte ikäihmisten kimppuun, ja minä puhun niistä vaalien jälkeenkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

20.01 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Kokoomusta ja SDP:tä on pitkän aikaa yhdistänyt vahva Eurooppa-myönteisyys ja EU-myönteisyys. Siksi oletan, että myös SDP:n riveissä ymmärretään, että harva asia on niin yhteistä EU:ssa kuin maatalouspolitiikka. Me olemme halunneet, että maatalouspolitiikasta päätetään yhteisesti ja sen rahoitustauskasta sovitaan yhteisesti. Nyt tässä teidän vaihtoehtobudjetissanne annetaan ymmärtää, että maatalouden tuista olisi ensi vuodelle ikään kuin nopeasti leikattavissa joitain sellaisia tukia, jotka eivät koskettaisi kansallisia tukia vaan leikkaisivat tukia, jotka kohdentuvat tiloille, jotka eivät harjoita maatalouden elinkeinoa.

Tästä syystä olisin halunnut kysyä SDP:n veroviisaalta, esimerkiksi edustaja Räsäseltä, joka tässä kertoi, että kyllä tähän leikkaukseen keinot keksitään, kun minulla ei mielikuvi-tus edelleenkään riitä: miten tällä aikataululla pystyttäisiin CAP-sopimuksessa päätettäviä maataloustukia leikkaamaan suoraan ensi vuodelle ilman, että se vaarantaisi Suomen EU:sta saatavaa saantoa? Tähän minä haluaisin kuulla vastauksen. Tämä merkittävästi muuten heikentää tätä teidän ohjelmassanne esitettyä leikkausta.

Mitä muutoin tulee sitten niihin puheenvuoroihin, mitä tässä samassa keskustelussa SDP:stä on esitetty suhteessa verotukseen, niin se on paljastanut ison maailmankuvallisen eron kokoomuksen ja SDP:n välillä. Tässä keskustelun alkupäässä muistan, kun edustaja Viitanen mainitsi, että SDP omassa vaihtoehtobudjetissaan antaisi veronalennuksia — siis

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

antaisi veronalennuksia. Tämä paljastaa jo retorisesti sellaisen maailmankuvallisen eron, että ikään kuin valtio on kaikkivoipa hyväntahtoinen elin, joka antaa ihmisille veronalennuksia. Kyllä ne ovat ihmisten rahoja, ahkerien ihmisten, jotka omalla työnteollaan ovat rahansa ansainneet ja niistä pyyteettömästi veronsa maksaneet, eivätkä ne ole mitään valtion rahoja, joita täällä SDP:n vaihtoehtobudjetissa annetaan sitten ihmisille takaisin. Tässä on iso maailmankuvallinen ero veropolitiikan osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja siihen edustaja Lindén vastaa minuutilla.

20.03 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Tietenkin, kun jokainen itse sanoittaa oman puheenvuoronsa ja omassa puheenvuorossaan määrittelee, mitä toiset ovat sanoneet, silloin voi päätyä tämmöiseen lennokkaaseen ilmaisuun, että valtava tai suuri maailmankuvallinen ero.

Olen tässä juuri itse tehnyt sellaista laskelmaa, jota tässä ei sinänsä valmiina ollut, eli katson näitä meidän veromuutoksiamme ja vertaan niitä tämän budjettikirjan veromuutoksiin, ja tähän on aika mielenkiintoista — joku voisi tietysti nyt arvioida minun puheenvuoroni, että minä tällä lässäytän koko tämän voimakkaan vastakkainasettelun täällä. Eli meillä on budjettikirjassa 67,3 miljardia verotuloja. SDP:n vaihtoehdossa verotuksen nettomuutos on 318. Äkkiä laskettuna se on siis puoli prosenttia tuosta 67 miljardista. Toki se on netto, joka sitten taas tarkoittaa sitä, että kun meillä on verojen lisäyksiä 1 336 ja verovähennyksiä 1 015, niin siitä tulee tämä netto. Eli itse asiassa suhteuttakaa nämä nyt siihen 67 miljardiin. Tässä on verotuksen painopisteiden eroja, mutta en nyt sanoisi, että tässä on ihan niin kuin maailmankuvalliset erot.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen.

20.04 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Pari huomiota vielä tähän käytyyn keskusteluun.

Täällä kun SDP:n kollegat ovat sitä tuoneet esille, että olisi tärkeää, että opposition aikana tehty politiikka ja hallituspolitiikka olisivat linjassa keskenään, niin voin vakuuttaa teille, hyvät kollegat, että jos te katsotte niitä keskeisiä reformeja, mitä me olemme esittäneet omassa vaihtoehtobudjetissamme sosiaaliturvaan tai työmarkkinoille tai vaikka kilpailun avaamiseen, niin ne ovat nyt hallitusohjelmassa sisällä ja me teemme ne. Me viemme eteenpäin suomalaisessa yhteiskunnassa näitä keskeisiä, merkittäviä uudistuksia, mitä tässä maassa ei ole tehty aikaisemmin. Ne eivät ole mitenkään radikaaleja, ne ovat varsin maltillisia, mutta niissä keskeistä on työn linja, se, että työnteekoon kannustetaan sekä purkamalla kannustinloukkuja että vastaavasti keventämällä työn verotusta.

Itse asiassa, jos ajatellaan koko hallituskautta, työn verotustahan meillä kevennetään joka vuosi yhteensä 500 miljoonalla eurolla, oikeastaan voisi sanoa niin, että SDP on nyt aikaistamassa näitä meidän jo päättämiä veronkevennyksiä yhdelle ja samalle vuodelle. Tässä taitaa olla enemmän kyse jaksotuserosta kuin mistään muusta. Sinänsä pidän hyvänä sitä, että SDP näkee viimein sen arvon siinä, että myös verotuksen keinoin voidaan tukea vahvempaa työllisyyttä ja parempia työnteon kannustimia. Ei tarvitse mennä, edustaja Lindén, kovin pitkälle takaisin tässä salissa käydyissä keskusteluissa, kun tätä vastaavan kaltaista tukea tälle hankkeelle ei löytynyt siltä osin.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Sitten tästä työllisyyskokonaisuudesta vielä huomio: Epäilen niin, että te olette joutuneet käymään tämmöistä pientä pohdintaa tämän teidän vaihtoehtonne rakentamisen osalta. Jos te olisitte ottaneet nyt sisälle nämä kaikki uudistukset, mitkä te haluatte perua, niin samalla te olisitte joutuneet ottamaan huomioon myös ne merkittävät vaikutukset työllisyyden heikkenemisen johdosta. Taitaa olla niin, että vasemmistoliiton vaihtoehto heikentää työllisyyttä arvioiden mukaan noin 50 000 työllisellä. Liekö tämä ollut yksi syy myös siihen, minkä takia sitten tämmöiseen, voi sanoa, kikkailuun olette päätyneet omassa vaihtoehdossanne. Samalla se murentaa pohjaa ja lisää velanottoa.

Edustaja Räsänen, luulenpa niin, että tämän päivän aikana emme pääse tästä yhteisymmärrykseen. Mutta jos on kerran niin, että te käytätte kaiken poliittisen voimanne meidän keskeisten rakenneuudistuksien arvosteluun, niin on aivan syytä odottaa, että te tulette myös sisällyttämään silloin ne vaikutukset ja niiden kattamisen jatkossakin teidän vaihtoehtobudjetteihin. Jos te ette näin toimi, niin tulkitsemme silloin, että te hyväksytte ne. Tai jos te toteatte, että se ei onnistu tai te ette näin toimi, niin silloinhan se tarkoittaa pelkästään lisävelanottoa. Ette te pääse tätä asiaa karkuun, vaan me tulemme kyllä käymään tätä keskustelua jatkossakin. Mutta nyt, rouva puhemies, kun summaan, niin SDP ajaa kyllä todella kovasti kaksilla raiteilla talouspolitiikan osalta, ja se ei tästä nytten muuksi muutu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

20.08 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä tuohon taannoiseen omaan puheenvuorooni ja sitten sitä seuranneeseen edustaja Lylyn puheenvuoroon: Laskettiin suunnilleen samalla lailla, minä en ihan tarkkoja lukuja ehtinyt katsoa, mutta laskin, että noin 350—400 miljoonan kieppeillä liikutaan teidän esityksissänne, mitä olette lisäämässä sote-alueille. Minun pointtinani oli lähinnä se, että kun me ollaan kuultu koko ajan puheita meidän miljardileikkauksistamme — se, minkä minä muistan, on esimerkiksi, että 2 miljardia leikataan sotesta — niin minun kysymykseni on se, oletteko te tulleet lähemmäksi tätä meidän ajatustamme: onko teidän ajatuksenne se, että me leikataankin vain se 400 miljoonaa, vai onko ajatus se, että te nytten olette itse taipumassa 1,6 miljardin leikkauksiin?

Ja toinen kysymys tähän liittyen, minkä minä toistan, on tämä alijäämän kattamisasia, koska on koko ajan tästä alijäämän kattamisvelvoitteen pidentämisestä keskusteltu. Minä ymmärrän sen keskustelun ihan täysin, se on minun mielestäni täysin relevantti kysymys ollut. Siitä on keskusteltu nyt jo pitkän aikaa, ja se toistetaan aina, että sitä pitäisi pidentää. Se oli joku näistä lukemattomista sote-välikysymyskeskusteluista, missä ministeri vastasi tähän. VM:ltä ovat tulleet laskut, että se on sadoissa miljoonissa, kun puhutaan sen budjetivaikutuksista. Nyt kun se on heitetty sinne eikä kukaan ole omissa vaihtoehtobudjeteissaan laskenut siihen lukua, niin sitä minä kysyisin, onko se kuitenkin teidän ajatuksissanne kustannusneutraali vai mikä se teidän ajatuksenne on, kun se heitetään vaan sinne, että tämä pidennettäisiin, eikä sitä lyödä mihinkään lukuihin. Tätä minä kyselen teiltä. [Aki Lindén pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt ei avata enää debattia tässä vaiheessa. [Aki Lindén: Tuohon ihan vain!] — Edustaja Lindénillä on siellä puheenvuoro tulossa, joten saatte siellä sitten vastata. Todellakaan nyt ei avata enää debattia. — Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

20.10 Mikko Polvinen ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuosta suurpetopolitiikasta olisin Siposelle muutaman sanasen sanonut. Suurpetopolitiikka Suomessa kuvastaa maaseudulle sitä politiikkaa, mitä tässä salissa on harrastettu pitkään. Maaseudun ihmiset on jätetty oman onnensa nojaan suurpetojen keskelle — turvattomuutta, piittaamattomuutta, joka korreloi sitä politiikkaa, mikä on ollut aluekehityksessä ja talouspolitiikassa Suomessa maaseutua kohtaan.

Ympäristöpolitiikassa on samat ongelmat. Maaseutu kärsii. Täällä juhlat voivat jatkua, mutta meillä korvessa ei enää paljon savuja taloista nouse. Demarit leikkaavat maataloudesta.

Siponen väitti, että ammattikoulutus heikkenee Kainuussa. Päinvastoin, vaikka rahoitusta vähennetään, niin toimintamalleja kehitetään. Taitotehdas tarjoaa koulutusta Suomussalmella, missä ammatillista koulutusta ei ole aikoihin tarjottu. Kuhmossa Taitotehdas-malli on ollut käytössä jo pidempään. Haemme jatkuvasti uusia malleja kehittää ammatillisuutta meidän maakunnassamme niillä vähillä resursseilla, mitä meillä on käytettävissä. Ammattitutkintojen mahdollisuus ja kirjo on laajempi kuin aikaisemmin.

Haluan vielä sanoa teattereihin ja kulttuuriin liittyviin leikkauksiin, että tämä hallitus kuitenkin Kainuun kulttuurista välittää niin, että esimerkiksi alueteatterileikkausten osalta meidän maakuntamme oli lähes nollatasoa. Kiitämme siitä, että hallitus ymmärtää sen, että tuolla maaseudulla kulttuurimahdollisuudet ovat kovin vähäiset.

Toivoisin perinteiseen metsästyskulttuuriin liittyen, että huomisen suurpetojen poikkeuslupakäytäntöjen kehittämiseksi työskennellyt asiantuntijaryhmä, joka luovuttaa oman raporttinsa, tuo meille vastauksia siihen, kuinka päästään myöskin tästä suurpeto-ongelmasta eroon, ja myöskin tahtopolitiikan merkitys tämän asian ratkaisemiseksi jäisi sen verran pieneksi, että tämä raportti itsessään mahdollistaa meille pikaiset ratkaisut ilman, että tarvitsee lähteä vielä laajempaa tukea asialle hakemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Marttinen joutui jo salista poistumaan, mutta käydään tämä kokonaisuus nyt vielä kerran lävitse. Eli kun vaikka minä täällä henkilökohtaisesti jotakin hallituksen toimenpidettä olen vastustanut ja olen todennut, että siinä hetkessä olisi ollut järkevämpää tehdä jotain muuta, niin sitten kun hallitus on sen enemmistöllään päättänyt — ja näin se totta kai enemmistödemokratiassa menee — niin sittenhän seuraavaksi tulee se kysymys, onko sitten joitain muita toimenpiteitä, joilla voitaisiin parantaa niiden ihmisten tilannetta, joiden arkea kaikista eniten hallituksen päätökset ovat murentaneet. Ja niinhän me tässä juuri toimimme: esitämme laajalla rintamalla erilaisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat juuri niihin ihmisiin, joihin teidän päätöksenne ovat kaikista haitallisimmin osuneet tai osumassa. Tämä arjen parantaminen näiden ihmisten osalta pystytään tekemään valtiontaloudenkin näkökulmasta vastuullisesti, niin että velkaantuminen ei paisu siitä, mitä tämä hallitus jo valmiiksi esittää, tai ilman, etteikö myös vaihtoehtoisilla menosäästöillä tai tulojen lisäyksillä voitaisi hakea valtiontalouden tasapainoa.

Senpä takia SDP on esittänyt, että se kolmen miljardin tasapainotus ensi vuoden talousarviossa, jonka te olette täällä esittäneet, on tehtävissä myös toisilla arvovalinnoilla. SDP on esittänyt, että puolet siitä voidaan tehdä menosopeutuksella ja puolet siitä voidaan tehdä tulosopeutuksella. Ne esitykset ovat erilaisia kuin teidän esityksenne, ja niitä te voitte

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kritikoida — se kuuluu asiaan, ja näin saa totta kai tehdä. Mutta sen sanominen, että niiden ihmisten arkea, joiden tilannetta te olette juuri heikentäneet, emme ollenkaan täällä parantaisi, on kyllä väärin.

Senpä takia palaan nyt edelleen tähän asiaan. Kukaan ei ole missään vaiheessa sanonut, että yhdessä yössä kaikki ne kauheet, joita tämä hallitus on tehnyt, voidaan kumota ilman, että sillä olisi hyvin mittavia ja negatiivisia vaikutuksia valtiontalouden tasapainoon. Tällä hetkellä se suurin ongelma myös meidän työllisyyskehityksessä on se, että ihmisten luottamus omaan arkeensa rapistuu, ihmisten luottamus oman ostovoimansa kehitykseen on rapistunut, ja tämä näkyy niin kuluttajilla kuin myös esimerkiksi pienemmillä yrittäjillä. Sen takia SDP esittää, että tässä tilanteessa, kun kuluttajien luottamus on laskusuunnassa, helpottaisimme tilannetta, ja sen takia esitämme mittavat veronkevennykset pieni- ja keskituloisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista pois-sa. — Edustaja Valtola.

20.15 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä vaihtoehtobudjettikeskustelu on yksi syksyn mielenkiintoisimpia asioita, jonka nyt toisen kerran pääsen kokemaan, ja olen ihmetellyt hieman tätä SDP:n toimintaa omassa vaihtoehtobudjetissaan jo viime vuonna. Teitte vaihtoehdon, missä käytännössä kumositte kaikki hallituksen esittämät muutokset tälle vuodelle. Tutkittu työllisyysvaikutukset, mutta sitten salasitte ne, koska ne olivat niin karmea luettavaa. Nyt ne yhtäkkiä ovat hävinneet jonnekin, ne on kuitattu, ja on hyväksytty, että olemme tässä tilanteessa, ja nyt yritetään samaa silmänkääntötemppeä tehdä myös tämän vuoden osalta.

Tähän keskusteluun antaisi paljon enemmän sisältöä se, että esimerkiksi vaihtoehtobudjetissanne olisi analysoitu tarkasti valtiontalouden tämän hetken tilanne. Se on oikeastaan kuitattu siellä lauseella ”jaamme hallituksen huolen talouden tilanteesta”, eikä ole syvemmin katsottu, missä tilanteessa me nyt tällä hetkellä olemme ja minkälaisia toimenpiteitä me tarvitsisimme.

Mutta varmaan se on näiden vaihtoehtobudjettien tarkoituskin, että katsotaan seuraavalle vuodelle erilaisia pieniä vaihtoehtoja ja unohdetaan iso kuva ja hankaluus, missä tällä hetkellä Suomen talous on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.17 Aki Lindén sd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Vastaan nyt lähinnä edustaja Väyrysen puheenvuoroon. En ollut siinä vaiheessa silloin salissa, kun ilmeisesti käynnistitte tässä edustaja Lylyn kanssa, jolla on kohta puheenvuoro, debatin näistä asioista, mutta tämä liittyy siis hyvinvointialueisiin ja siihen, että olemme sanoneet, että on kahden miljardin leikkaukset.

Tuossa minun pöytälaatikossani on hallitusohjelma. Täällähän tarkka luku on, että 2 061 miljoonaa on se summa, millä kevennetään eli siis pienennetään hyvinvointialueiden menoja. Siitä on 1 120 miljoonaa se osuus, jonka hyvinvointialueet tekevät ilman lainsäädännön velvoitetta omilla toimillaan — sehän on käytännössä luku, johon ei kukaan usko tällä hetkellä enää — voisin sanoa, että olisi jopa toivottavaa, jos hyvinvointialueet sellaiseen pystyvät, koska se luettelo, minkä olette tähän laittaneet, on ihan, sanotaan suoraan, järke-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

viä asioita sisältävä: hoidon jatkuvuuden parantaminen ja palvelurakenteen kehittäminen. Pidän itsekin niitä tärkeinä, mutta tällä hetkellä nyt näyttää siltä, että tuo 1 120 miljoona ei olisi tuosta ihan toteutumassa.

Sitten siellä on näitä varsinaisia lainsäädäntöön perustuvia niin sanottuja leikkauksia 666 miljoonaa, ja sitten niiden vastapainona esitätte toiminnan lisäyksiä 113 miljoonaa. Siellä on viisi eri kohtaa: terapiatakuu 35 miljoonaa, sitten sellainen 40 miljoonan tietynlainen kokonaisuus, jossa on lueteltu monta asiaa, liikunnallisen elämäntavan lisääminen 10 miljoonaa, vaikuttavuuden lisääminen 8 miljoonaa. Eli näistä tulee sitten yhteensä 553 miljoonaa nettona leikkauksia. Tämähän on suoraan hallitusohjelmasta.

No, nyt sitten taas ensi vuoden talousarviossa siellä on 288 miljoonaa mainittu niitä lukuja, joilla vähennetään tehtävämuutoksilla, eli kutsutaanko niitä sitten leikkauksiksi tai tehtävämuutoksiksi, mutta ne ovat siis hyvinvointialueiden menoja vähentäviä toimenpiteitä. Toki siellä on sitten se 2,2 miljardia, josta on puhuttu, joka on sitten jälkikäteistarkistusta 1,4 miljardia ja sitten indeksitarkistusta 800 miljoonaa.

Se, mikä on mielenkiintoinen, ja yritin sen äkkiä saada tässä käännettyä esille, on se painelaskelma, joka täällä budjetin yleisperusteluissa hyvinvointialueiden kohdalla on. Siinähan oikeastaan on vastaus siihen, minkä tässä Väyrynen hetki sitten otti esille. Eivät sen painelaskelmankaan mukaan nämä alijäämät ole katettuja vuonna 26. Siellä on yhteensä jäljellä kolme ja puoli miljardia. Ja nythän valtiosihteeri Majanen VM:stä on todennut, että eihän se ole mahdollista, että nämä alueet pääsevät siihen vuonna 26. Tämä on tällä hetkellä fakta. Ei yksikään alue tule pääsemään siihen. [Krista Kiuru: Näin on!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

20.21 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Olen tottunut kuuntelemaan edustaja Räsästä herkällä korvalla, koska silloin voin oppia jotain uutta, ja tässä keskustelun aikana hän kertoi, että kokoomuksen olisi syytä esimerkiksi poistaa oppivelvollisuusiän pidentäminen, koska kokoomus sitä taannoin vielä vastusti. Voinpa antaa tässä nyt sitten uutisen ja synnintunnustuksen, että olen ainakin henkilökohtaisesti vakuuttunut siitä tuoreimmasta tutkimusnäytöstä, että tämä uudistus itse asiassa palveli tarkoitustaan, [Krista Kiuru: Hienoa, hyvä!] jos ajatellaan, että sillä oli syrjäytymistä ja koulupudokkuutta estävä tavoite, eikö totta. Tuoreimmassa tutkimusnäytössä vaikuttaisi olevan niin, että se on aika merkittävä ero nuoren ihmisen elämässä, alkavatko ne pudokkuudesta ja syrjäytymisestä aiheutuvat ongelmat 16 vuoden iässä vai vasta 18 vuoden iässä. Nuori onnistuu saamaan elämänsä aikamoiseen solmuun vielä siinä kahden vuoden aikana, ja se heikentää hänen odotamaansa hyvästä, oikeudenmukaisesta elämästä. Tässä mielessä nojaan viimeisimpään tutkimustietoon ja sanon, että tämä uudistus oli ihan järkevä, ja en sitä lähtisi enää tässä perumaan. [Krista Kiuru: Hienoa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä liittyy myös tähän soteen, ja täytyy muistaa, niin kuin täällä monta kertaa on puhuttu, että sote-kulut ovat kasvaneet kustannuksien johdosta. Indeksit eivät ole riittäneet siihen, mitä kulurakenne on ollut, palkankorotukset ovat olleet vähän isompia kuin oli silloin hyvinvointialueiden synnyttämisessä arvioitu, ja sitten palvelutarve on myös kasvanut. Meillä on tällaisia tekijöitä, jotka eivät

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

ole kiinni tästä rakenteesta, ja niihin on tullut sellaisia kuluja, jotka tässä pitää nyt kuitenkin kattaa, jotta ihmiset saavat niitä peruspalveluja.

Tästä alijäämän kattamisajasta, siirretäänkö sitä 26:sta eteenpäin, kansliapäällikkö Majanen toi hyvin esiin sen ja edustaja Lindénin puheessa tuli hyvin esiin se, että tämä aika-tila on liian tiukka ja siihen ei päästä. Majanenkin taisi sanoa näin lyhennettynä, että jos hyvinvointialueilla on suunnitelma 28:aan asti, niin tämä voidaan näin nähdä, ettei tarvitse mitään arviointimenettelyjä. Nämä ovat niitä faktoja, jotka tässä ovat. Mielenkiintoista olisi nähdä tämän alijäämän kattamisajan laskelmia, kun siitä ei ole oikeastaan hirveästi laskelmia, että jos sitä vuodella pidennetään, kahdella vuodella pidennetään, niin mitä sieltä seuraa tähän kulurakenteeseen ja noin pois päin. Ne oletukset varmaan muuttuvat.

Sitten näistä työllisyystoimista, jotka täällä aika ajoin nousevat esiin: Täytyy muistaa, että kasvun aikaansaaminen muillakin keinoilla olisi varmaan parempaa kuin näillä leikkaamisilla, koska talous on myös psykologiaa, ja kun kotimarkkina ei oikein vedä ja tämä luottamus on pudonnut, niin siihen pitäisi panostaa erityisen paljon. Sitten näitä työllisyystoimia jos arvioidaan, niin te pyydätte meitä kuittaamaan ne leikkaamalla tehdyt työllisyystoimet. Osa niistä on sellaisia — esimerkiksi euroistaminen voi olla semmoinen asia, joka olisi ihan hyvä, ja se toteuttaa tätä laskemista helpommin, koska voidaan käyttää tulorekisteriä ja niin pois päin — siellä on tällaisia asioita. Yksittäisiä kohteita voidaan hyväksyä, mutta sitten on se iso kuva. Jos sanotaan esimerkiksi, että porras tulee 40 päivän kohdalle, niin kun työllistyminen kestää kolme kuukautta, yleensä, niin kaikki saavat sen portaan eivätkä pysty työllistymään ja välttämään tätä porrasta. Siellä on tällaisia selkeitä kohtia.

Yleisesti ottaen, niin kuin tuossa aiemmin sanoin, kun nytten sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan tehdään näitä leikkauksia, niin me tulemme näille raunioille rakentamaan uudenlaisen turvan ja uuteen aikaan paremmin istuvan turvan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.25 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täällä itse kukin toivon mukaan myös kollegoiden puheenvuoroista aina jotain uutta oppii, ja huomaan itse tekeväni samoin — samalla tavalla kuten, edustaja Heikkinen, kävitte äsken läpi, että teillä on sellaisia asioita, joita olette aikaisemmin hieman kritikoineet, ja nyt uuden tiedon valossa toteatte, että tämä olikin ihan järkevä päätös. Voin myöntää, että itselläni käy niin, jos ei nyt päivittäin, kyllä hyvin usein. Sehän kuuluukin tähän työhön, että jokainen päätöksentekijä, toivon mukaan, aina tekee päätökset sen uusimman tiedon valossa eikä sitten sen vanhimman tiedon valossa.

Ja kun aikaisemmin te kyselit tästä kotitalousvähennyksestä, niin tässähän on itse asiassa käynyt samalla tavalla. Todella silloin huhtikuussa kun hallitus ilmoitti, että kotitalousvähennystä pienennetään 100 miljoonalla eli toisin sanoen verotusta kiristetään tällä 100 miljoonalla, niin silloin itse ajattelin myös, että tässä tilanteessa tämä on ihan perusteltu toimenpide, koska myös valtiontaloutta pitää tasapainottaa. Minusta se oli ihan perusteltu valinta silloin hallitukselta, että myös tätä verosopeutusta pitää tehdä. Ja jos katsomme niitä tutkimuksia, joita tästä kokonaisuudesta on tehty, niin minusta niidenkin perusteella voisi hyvin päätyä tähän samaan ratkaisuun, että kotitalousvähennystä nykyisestä voidaan pienentää. Mutta sitten on todella hyvä ottaa huomioon se, mihin tilanteeseen me olemme syksyllä tulleet. Kuluttajien ostovoima ja toisaalta luottamus tulevaan ovat vähentyneet.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Tämä näkyy hyvin vahvasti niin kuluttajille itselleen kuin varsinkin palvelualan yrityksille, jotka huomaavat, että asiakaskuntaa ei enää samalla tavalla käy. Tämä näkyy hyvin paljon niillä pienyrittäjillä, jotka ovat tehneet esimerkiksi kotisiivousta.

Ja kun tässä uudessa tilanteessa on nähtävissä, että itse asiassa nämä päätökset nyt ensi vuoden osalta vaikeuttaisivat entisestään esimerkiksi palvelualojen työllisyyttä, niin minusta on perusteltua nyt syksyllä ajatella, toivottavasti meidän kaikkien, että olisikin perustellumpaa, että pienennettäisiin sitä veronkiristystä, jota kotitalousvähennykseen ollaan nyt täällä hallituksen budjetissa esittämässä. Sen takia SDP on esittänyt, että kokonaisuutena se 100 miljoonan kiristys, joka täällä pohjissa on, muutettaisiin siten, että sitä pienennettäisiin noin 65 miljoonalla eurolla. Eli varsinkin kotipalveluiden osalta pitäisimme sen korvausprosentin korkeampana ja pitäisimme omavastuun nykyisellään, koska tällä itse asiassa helpotettaisiin juuri heidän kotitalousvähennyksensä käyttöä, kun puhutaan pienien keskituloisista. Sitten vastaavasti sen maksimimäärän, jota täällä ollaan laskemassa, mekin olemme tässä hyväksyneet.

Mutta minusta on hyvä, että me välillä pystyisimme vähän kantojamme muuttamaan siitä, mitä aiemmin olemme ottaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

20.28 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kun vaihtoehtobudjetteja tässä katsotaan, niin aika erilaisia ratkaisuja eri ryhmät ovat tehneet. Minusta yksi iso arviointikeino, kun näitä budjetteja katsotaan, on se, noudatammeko me asiantuntijoiden näkökulmia. Erityisesti kun valtion varojen hoidosta puhutaan, niin veropolitiikalla on merkitystä, mutta noudattaako hallitus edes omien virkamiestensä tekemiä ehdotuksia? Siihen voidaan jo sanoa, että ei, koska nämä arvovalinnat, jotka sisältyvät ensi vuoden budjetin talouslinjaan, ovat selkeästi jostain muualta kuin esittelystä kotoisin.

Tämä huomio on minusta tärkeä myös siksi, että tämä ei koske vain hallituksen veropolitiikkaa vaan se kohdistuu myöskin sosiaali- ja terveydenhuollon megasuuriin leikkauksiin. Nämä leikkaukset, jotka tehdään, on tehty ilman yhteisvaikutusten arviointia. Tämä yhteisvaikutusten arviointi ikävä kyllä saatiin niin myöhään käyttöön, että sillä ei enää tämän ison kuvan kannalta ole niin suurta merkitystä, koska nämä päätökset saatiin runnottua läpi ilman yhteisvaikutusten arviointia. Se, että oikeuskansleri, arviointineuvosto ja monet keskeiset tahot sanoivat, että näin ei voi toimia, ei kuitenkaan tässä kokonaisuudessa hetkauttanut hallitusta.

Siksi SDP:n vaihtoehtobudjetti lähtee siitä, että me lähdetään nimenomaan hakemaan siitä, ettei kasvatettaisi tällaisena aikana sosiaalista kestävyysvajetta. Sosiaalisen kestävyysvajeen kasvattamisen näkökulmasta iso juttu on se, millä tavalla yhteisvaikutusten näkökulmasta ja näiden akateemisten professorien näkökulmasta hallitus on omalla politiikallaan tuloeroja kasvattanut. Kun me katsotaan yksin nyt niitä sosiaaliturvaan tehtyjä leikkauksia, niin kova juttu on se, että niiden puolueellisuus tai tapa, jolla ne on valittu, osoittaa sen, että Gini-kertoimen kasvaminen siinä määrin, että niitä voidaan verrata 90-luvun alun suuren laman leikkauksiin ja niihin vaikutuksiin, jotka siitä tulivat, ei ole silti hetkauttanut millään tavalla. Kun me katsotaan tuloerojen kehitystä, niin meidän pitäisi myös katsoa, minkälaisia leikkausesityksiä hallitus aidosti esittää. SDP ei hyväksy sitä, millä tavalla tämä leikkauspolitiikka on valittu toteutettavaksi erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden ja sosiaaliturvan osalta.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

On vielä sanottava, että pidän sitä erittäin ihmeellisenä, että me täällä jatkuvasti käydään keskustelua siitä, mitä se sosiaalisen kestävyysvajeen pienentäminen tässä ajassa on. Sillä on iso merkitys, kuinka paljon meillä on ostovoimaa myöskin keskituloisella ihmisellä tässä ajassa. Kun hallitus nimenomaan on valinnut omaksi politiikakseen, että satsataan suurituloisimpien pärjäämiseen tässä yhteiskunnassa, niin meidän vaihtoehtomme lähtee siitä, [Puhemies koputtaa] että tämä linja pitäisi hylätä ja satsata pieni- ja keskituloisten pärjäämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

20.31 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelun aikana keskustan edustaja Siponen kunnioitti totuutta niin paljon, että käytti sitä hyvin säästeliäästi väittäessään, että hallitus ei olisi tehnyt ensimmäistään tekoa maatalouden hyväksi tällä vaalikaudella. Viime vaalikaudella keskusta, jolla oli maa- ja metsätalousministerin salkku, perusti parlamentaarisen työryhmän pohtimaan maatalouden kehitysnäkymiä. Tuo kyseinen parlamentaarinen työryhmä päätyi esittämään, että maatalouden tasausvarausta tulisi paitisi korottaa myös laajentaa, ja tämä hallitus reagoi tähän ehdotukseen heti ensi töikseen ja lähes tuplasi tämän tasausvarauksen osuuden, mikä on tärkeää investoivalle maataloudelle. Sitä totta kai voitaisiin edelleenkin laajentaa, jos julkinen talous siihen mahdollisuuden antaisi, mutta kuten kaikki tiedämme, niin nyt on sen verran vaikeat ajat, että sen vaihtoehdon käyttämisessä täytyy olla erityisen tarkka.

Sen sijaan olen äärimmäisen ylpeä siitä, että kokoomusjohtoinen hallitus tässä niukkuuden ajassa arvostaa suomalaista ruuantuotantoa niin korkealle, että on käytännöllisesti katsoen säästänyt sen ulos näistä säästöpäätöksistä elikkä ei ole koskenut suoraan ruuantuotantoon tuleviin maatalouden tukiin. On toki maatalouden oheispalveluista jouduttu säästämään, mutta itse ruokaa tuottavasta maataloudesta ei olla säästetty, ja tämä on asia, josta voin olla ylpeä, koska kun katsomme maailmalle nyt, katsotaan Gazaan, Ukrainaan ja niin edelleen, niin ensimmäisenä hätä on puhtaasta vedestä, puhtaasta ruuasta. On ehkä meillä kaikilla syytä ottaa siitä nyt oppia, että suomalaisesta ruokaturvasta on huolehdittava, ja tästä annan kyllä pisteet Orpon hallitukselle.

Pahoin pelkään, että tämä edustaja Siposen sinänsä hyvä tupailtapuhe taisi mennä sekaisin täysistuntopuheen kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.34 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Väyrysen saavuttua saliin en aio kuitenkaan toistaa äskeistä puheenvuoroani, jossa kävin läpi, mistä kohtaa hallitusohjelmaa, budjettikirjaa tai sen yleisperusteluja löytyvät mitkään leikkaukset ja säästöt, mutta kolme minuuttia silloin täyttyi juuri siinä kohdassa, kun en ollut tästä budjettikirjasta löytänyt tätä yleisperustelujen sivua 96, jossa on tämä taulukko nimeltä ”Arvio hyvinvointialueiden tuloista ja menoista 2023—2028”. Tämähän osoittaa, että täällä valtiovarainministeriö eli käytännössä valtioneuvosto myös arvioi, että vuoden 26 lopussa alueilla on 3,6 miljardin euron kumulatiivinen alijäämä. Sen on tässä arvioitu olevan 1,3 miljardia viime vuodelta, 1,5 miljardia tältä vuodelta, 0,3 miljardia ensi vuodelta ja 0,5 miljardia vuodelta 26. Eli tässä on tämä arvio. Tekstiä en tässä nyt siteeraa. Tässä tietysti pohditaan sitä, onko

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tämä ylioptimistinen vai onko tämä sitten toiseen suuntaan oleva arvio, koska tämä on arvio.

Mitä tulee tähän SDP:n vaihtoehtoon näiltä osin, niin kun katsomme, mitkä otsikon ”Sosiaaliturva ja terveys” alla olevat asiat kuuluvat hyvinvointialueiden piiriin ja mitkä menevät sitten STM:n pääluokkaan, jossa on sosiaaliturvamenot, niin täällä on 369 miljoonaa menolisäyksiä hyvinvointialueiden osalta — eli asiakasmaksujen korotuksesta luopuminen, sosiaalityöntekijän sijaisten osaamisen turvaaminen, vanhushuollon henkilöstömitoitus, sairaala- ja päivystysverkko, terveydenhuollon hoitotakuu ja ajokorttitarkistukseen liittyvät asiat. Näistä tulee yhteensä 369 miljoonaa. Vastaavasti olemme laittaneet sinne miinustuksen puolelle 100 miljoonaa euroa, ostopalveluiden vähentäminen, ja se on tietysti tavoitteellinen. Meidän nettomuutosesitykset ovat 269 miljoonaa euroa, eli se taitaa olla yhden prosentin luokkaa verrattuna siihen 26 miljardiin, mikä on se koko hyvinvointialueiden rahoitus.

Eli itse asiassa mekin kannatamme järkevää toimintojen tehostamista ja pitkäjänteistä toimintojen tehostamista, mutta vielä palaan siihen, että vuonna 26 hyvinvointialueet eivät ole valitettavasti saaneet alijäämiään tasapainotettua, ja se syy on hyvin konkreettinen ja yksinkertainen. Se johtuu siitä, että vuoden 23 ja vuoden 24 alijäämät ovat niin suuria, että vaikka nyt tulee jälkikäteistarkastus vuosina 25 ja 26, niin se ei riitä kattamaan sitä kokonaisuutta. Tämä asia on näin yksinkertainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

20.37 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Onneksi edustaja Heikkinen otti lempiaiheeni esiin, niin että puhutaan siitä. Nimittäin kyllä minä pidän sitä suurena epäonnistumisena, kun hallitus kävi kehysriihessä silloin kevään aikana vaikeiden päätösten edessä tosi ison arvokeskustelun. Se kesti muuten päivän verran, ei tarvinnut nukkua edes yön yli. Ja mikä oli johtopäätös? Se oli se, että kyllä, tehdään lisäleikkauksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja hyvinvointialueiden rahoitukseen sekä sosiaaliturvaan niin, että paketti on nyt sitä luokkaa, että noin 4 miljardin leikkaukset kohta lähestyvät, 4 miljardin leikkaukset toteutetaan 8,8 miljardin maksimin kokonaisuutena.

Ja erikoiseksi tämän tekee se, että kun sosiaali- ja terveydenhuollosta ja sosiaaliturvasta sekä hyvinvointialueiden rahoituksesta löydätte pois otettavaa niin paljon, että me puhutaan tämänkokoisista leikkauksista, niin samaan aikaan edustaja Heikkinen, jolle muuten nyt puhun, on sitä mieltä, että on tosi hienoa, että hallitus on tehnyt arvovalinnan, että maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta ei leikata euroakaan. Ottaen huomioon, että maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa ei pidetä vain siitä kiinni, että perusoikeudet toteutuvat, vaan siellä on paljon erilaisia eriä, joita pitää pystyä tarkastelemaan, SDP:ssä me tuota tarkastelua ollaan tehty. Te kehtaatte tulla tänne saliin ja esitätte, että se on ihan ok, että leikataan sosiaali- ja terveydenhuollosta, sosiaaliturvasta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta, mutta onneksi maa- ja metsätalousministeriön osalta ei ole jouduttu tekemään leikkauksia. Kyllä tämä kertoo siis karulla kielellään siitä, minkälaisia nämä arvovalinnat ovat. Kyllä minä uskon siihen, että ruoan omavaraisuus ja omavaraisuus ovat tärkeitä asioita, mutta nyt me puhutaan siitä, että te lisäätte tällä tavalla köyhyyttä. Monilla ihmisillä ei ole edes ruokaa enää samalla tavalla kuukaudeksi, kun te täällä nyt retostelette sillä, että on tosi hienoa, että tehtiin tällainen arvovalinta.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Nyt meidän täytyy puhua maa- ja metsätalousministeriön osaltakin paljon muustakin kuin ruoan omavaraisuudesta. Kyllä meidän täytyy pystyä näkemään myös metsä puilta. Me ollaan nyt siinä tilanteessa, että me tehdään 90-luvun laman alun leikkauksia uudelleen aivan pakkana ja perustellaan se, että näin on vaan tehtävä, koska mitään muuta säästettävää ei löydy. Minä pidän tällaista arvovalintaa kyllä todella erikoisena. Minä toivoisin, että kiinnitettäisiin myöskin huomiota siihen. Kun me ollaan omalta osaltamme käyty maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaa läpi, niin minusta olisi ollut syytä myös hallituksen risuista huolimatta tehdä tätä samaa. Minä en ymmärrä, miten esimerkiksi kristillisdemokraatit voivat ihan pakkana ajatella, että onneksi tämän ministeriön pääluokasta mitään leikkattavaa ei löytynyt [Puhemies koputtaa] mutta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta kyllä löytyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.40 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä tähän loppuun tarjota hallitukselle yhden konkreettisen esimerkin, jota hallitus voisi vielä pohtia, jos teillä olisi halua tätä kotitalousvähennystä nyt hieman parantaa siitä, mitä te olette nyt esittämässä ja mikä todella tarkoittaa varsinkin siellä kotipalveluita tuottavien pienten yritysten ja palveluita käyttävien osalta kyllä todella suurta veronkorotusta tuossa vuodenvaihteessa. Eli tämä 60 miljoonan veronkevennys, jota me sinne esitämme, voitaisiin hyvin rahoittaa pelkästään sillä — kun katsoin, että tuolla päiväjärjestyksessä on tulossa vielä käsittelyyn näitä ajoneuvoveromuutoksia, ja siinä SDP on esittänyt, että peruttaisiin nyt se tälle vuodelle tehty ajoneuvoveron ale 50 miljoonaa, mikä kohdentuu juuri kaikista suuripäästöisimpiin autoihin — jos jätettäisiin tekemättä se veronalennus, jonka hallitus on kohdentanut kaikista suuripäästöisimmille autoille. Jo sillä voitaisiin melkein pelastaa kotitalousvähennys ensi vuoden osalta niin, ettei ainakaan täällä kotipalveluiden osalta tapahtuisi niin mittavaa veronkiristystä, mitä hallitus on esittänyt. Että kyllä täällä verotuksenkin sisällä kohtuullisen pienillä eri valinnoilla voitaisiin saavuttaa parempi lopputulos. Ja uskaltaisin jopa sanoa ja uskoisin jopa — nyt, kun suurin osa hallituspuolueiden edustajista, jotka vielä olette salissa, edustatte kokoomusta — että tämä kokoomukselle varmasti kävisi.

No sitten, arvoisa puhemies, täällä menojenkin puolella on varmasti mahdollisuus tehdä erilaisia valintoja. Jos nyt otetaan tämä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistus, josta tässä on paljon myös keskusteltu, niin siellähän se hallituksen haitallisin päätös liittyy tähän hoitotakuun romuttamiseen. Te pidennätte hoitotakuuta nykyisestä kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. No eikö niitä rahoja, joita te nyt haluatte kuitenkin joka vuosi käyttää koko vaalikauden osalta yli puoli miljardia euroa tähän yksityisen sosiaali- ja terveysbisneksen tukemiseen Kela-korvauksia kasvattamalla, olisi järkevämpää käyttää siihen, että siellä julkisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa ihmiset pääsisivät hoitoon silloin, kun sitä hoitoa tarvitsevat? Kyllä näillä pienilläkin valinnoilla olisi tehtävissä järkeviä muutoksia.

Tai se, että sosiaali- ja terveydenhuollon osalta hallitus toisi tänne vihdoinkin toimenpiteitä, joilla esimerkiksi voitaisiin puuttua näiden ostopalveluiden vähentämiseen, koska tiedän, että se on mahdollista. Esim. omalla alueellani järkevillä toimenpiteillä vuokrahenkilöstön käyttö on tämän vuoden osalta vähentynyt yli 60 prosenttia — täysin järkevillä toimenpiteillä. Veikkaisin, että jos tässä laki olisi hieman parempi, niin tätä voitaisiin tehdä myös useammalla muulla alueella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

20.43 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä keskustelun aikana edustaja Kiuru kertoi, että hän haluaa palata mielialheeseensa eli maatalouden tukileikkauksiin, ja vastakkainasetteli puheenvuorossaan heikompiosaiset ja maanviljelijät. [Krista Kiuru: En mä puhunut maanviljelijöistä mitään!] Minä voin luvata teille, edustaja Kiuru, että maanviljelijät ovat ahkeria. Se on kovaa työtä, se on raskasta työtä, se on rehellistä työtä. Mutta se ei aina ole mitenkään kovinkaan leveäleipäistä työtä, vaan tämän päivän maanviljely on hyvin riskialtista. Siellä jos missä tiedetään, että joudutaan ihan aidostikin tekemään kaikkensa, että maatilat saadaan kannattamaan. Ja sitä ei todellakaan helpottaisi se, jos ruokaa tuotavasta maataloudesta leikattaisiin ikään kuin vastakkainasettelemalla se joihinkin muihin meidän täysin fundamentaaleihin palveluihin yhteiskunnassa.

Tässä maailmanajassa, missä elämme — me elämme vaarallisemmassa ajassa kuin ker- taakaan omana elinaikanani — olisi äärimmäisen vaarallinen tie, jos me lähdetäisiin leik- kaamaan ruokaa tuottavasta maataloudesta. Semmoista minä en voi sallia. Ja siksi olen kyl- lä ylpeä siitä, että ruokaa tuottavasta maataloudesta ei leikata ja suomalaisesta ruokaturvas- ta pidetään huolta, koska nimenomaan rauhan aikana rakennetaan niitä kyvykkyyksiä, joil- la me pystymme sitten kriisin aikana elämään. Elikkä meillä täytyy olla nyt esimerkiksi riittävä kapasiteetti ruuantuotannossa, jotta sitten mahdollisen kriisin hetkellä meillä riit- tää kaikille takuulla ruokaturvaa. Tämä on prioriteetti, josta haluan pitää kiinni.

Se ei aivan minun mielestäni pidä paikkaansa, etteikö maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta olisi joitakin säästöjäkin etsitty. Myös esimerkiksi maatalouden tukipalveluis- ta on jouduttu hakemaan säästöjä mutta ei suoraan ruokaa tuottavasta maataloudesta — ja se jos mikä on hienoa. Se on suomalaisten etu, mutta se on ennen kaikkea satakuntalaisten etu, jotka ovat brändänneet itsensä ruokamaakunnaksi. Täälläkin aina hienosti kerrotaan, kuinka Satakunta ruokkii suomalaisia. Siitä minä olen kiitollinen satakuntalaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

20.46 **Markku Siponen kesk:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tähän maatalouskes- kusteluun:

Ensinnäkin, kyllähän nämä hallituspuolueitten puheenvuorot kuulostavat... Ennen vaa- leja luvattiin maatalouteen täyskäännöstä, luvattiin lisää rahaa maatalouteen ja maata- lousyrittäjille parempia näkymiä, mutta kuten jo aiemmin toin tuossa esille, yhtään konk- reettista toimenpidettä, jolla tätä maatalouden kannattavuutta isossa kuvassa pystytään pa- rantamaan, yhtään semmoista esitystä tähän saliin ei ole tuotu. Nämä pienet muutokset ta- sausvaraukseen tai tämä viimeinen eli elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivaltuuksien li- sääminen ovat hyviä toimenpiteitä mutta isossa kuvassa täysin riittämättömiä. Totta kai se, että Väliä viljelijästä -projektin, mikä projektina on aiemmin toiminut, toimintatapa nyt vakinaistettiin, on erittäin, erittäin hyvä asia, mutta tähän isoon kysymykseen, maatalou- den kannattavuuden parantamiseen, ruoantuottajien aseman parantamiseen ruokaketjussa, ei ole pystytty tuomaan yhtään esitystä, ja toivon, että tässä päästään pikaisesti eteenpäin.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tähän koulutusasiaan. Meillä on täällä keskustan vaih- toehdossa hyviä avauksia. Ehdotetaan tosiaan pienten koulujen lähikoululisää ja myöskin tätä koulumatkatuen jatkamista. Taidettiin olla ainoat tässä salissa, jotka sitä edelleen puo- lustivat. Mutta sitten on tämä alueellinen opintolainahyvitys, jota olemme jo pidemmän ai-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kaa tässä pitäneet esillä. Tässäkin salissa on peräänkuulutettu konkreettisia keinoja Itä- ja Pohjois-Suomen tilanteen parantamiseksi niin, että saadaan koulutettua työvoimaa, koulutettuja osaajia sinne takaisin. Tähän meillä on valmis malli olemassa. Oikeastaan tiedustelisin täällä hallituspuolueitten edustajilta, että kun tämä alueellinen opintolainahyvityshän koskettaisi Pohjois-Pohjanmaalta esimerkiksi Kuusamo, Pyhäntää, Taivalkoskea, Pudasjärveä, Utajärveä ja Vaalaa ja Kainuusta taisivat olla ainakin Kuhmo, Kajaani ja Paltamo tässä mukana, niin eikö tämä, hallituspuolueiden edustajat, olisi hyvä kokeilu lähteä? Tähän löytyy valmis malli, päästäisiin tässä nyt konkreettisesti eteenpäin. Miltä kuulostaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

20.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Alkuun on hyvä korjata se tosiasia, että itse en puhunut viime puheenvuorossani maanviljelijän tuloista mitään.

Ja myöskin edustaja Heikkiselle: niin hyviä tovereita kuin tässä olemmekin, niin teiltä on tainnut jäädä huomaamatta, että oma äitinikin on ollut maanviljelijä, ja hänen miehensä, joten kannattaa valita, edustaja, tarkkaan sanansa täällä illalla.

Minä puhuin siitä, että jos kaikki ovat mukana ja kaikkien tulot ja menot nyt arvioidaan, niin pidän sitä suurena epäonnistumisena, että kehysriihessä te ette pystyneet löytämään julkisen talouden suunnitelmaan mitään leikattavaa kristillisten suojaamasta maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta. Minä en puhunut sanaakaan siitä, että ruuasta nyt pitää leikata. Ei tarvitse vinoilla millään tavalla siitä, että Kiuru täällä vaarantaisi millään tavalla satakuntalaisen ruokatuotannon. Minä puhuin siitä, että jos kerran näin paljon löydetään sosiaali- ja terveydenhuollosta, sosiaaliturvasta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta leikattavaa, niin kyllä me ollaan silloin äärirajoilla.

Jos muistan oikein, niin yksistään tamperelaisten osalta oli iso juttu Aamulehdessä muistaakseni noin viikko sitten, jossa sanottiin, että 2 300 perhettä joutuu muuttamaan omasta kodistaan 35 euron tai muutaman kymmenen euron takia sen takia, että se asunto on liian kallis. Se kertoo siitä, että te olette pakottaneet ihmiset jopa siihen, että kaikkein äärimmäisimmästä sosiaaliturvasta leikataan. Ja tämä tuli yllätyksenä hallituspuolueille, koska vielä mietinnön kirjoittamisvaiheessa, kuten näitä tekstejä myöhemmin vertailtiin, hallituspuolueiden osalta yritettiin sanoa, että tämä hallitus kuitenkin satsaa siihen, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ei leikata. Myöhemmin selvisi, että itse asiassa toimeentulotuen leikkaus tavalla, jolla täällä tehtiin, ei ole vain perusteeton vaan se on myöskin todella käsittämätön arvovalinta, että kaikkein köyhimmiltä leikataan ja vielä niin, että ne perheet joutuvat muuttamaan ympäri Suomea, tavalla, joka kyllä varmasti koskettaa jokaista. Tämä kertoo siitä, minkälaisia arvovalintoja tehdään.

Minä halusin myös haastaa sitä, että ei sen maa- ja metsätalousministeriönkään pääluokka voi olla pyhä vain sen takia, että me ollaan ajateltu, että ruuantuotannosta ei voi tehdä kompromisseja. Siellä on paljon muutakin. Nyt minusta on reilua, että te myöskin toteatte sen, että kyllä kaikilla pääluokilla ollaan nyt talkoissa mukana ja jokainen pääluokka ja jokainen kivi katsotaan. Se kertoo siitä, että tehdään oikeanlaisia valintoja. Ja erityisesti sosiaali- ja terveyspolitiikan osalta olen todella pettynyt näihin arvovalintoihin, ja olen ylpeä siitä, miten SDP on linjannut nämä asiat omassa vaihtoehtobudjetissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

20.51 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun näin ensimmäisen kauden kansanedustajana olen saanut kuunnella opposition puhetta taloudesta sen jälkeen, kun Suomi on käytännössä velkaantunut vuodesta 2009 saakka, tuntuu oppositiosta lähes mikä tahansa nosto taloudenpidosta valjulta. Kun hallitus tekee leikkauksia pakon edessä, niin ääni kovenee siellä, mistä suunnasta saksalaisille painui miljardeja euroja Uniper-kaupan yhteydessä. Mainittakoon, että se tekstariharjoitus maksoi suomalaisille saman mittaluokan verran kuin Suomi maksoi liput puolitangossa Neuvostoliitolle sotakorvauksia. Sotakorvaukset olivat haaste koko Suomen kansalle, koko kansan puheenaihe ja vuosien taistelu jokaisen kansalaisen arjessa. Viime hallituksen aikana tämä massiivinen talouskompastus kuitattiin kevyesti. Sana ”pokka” tuli edustaja Kiurulta vähän aikaa sitten. Kun tätä rahan kylvämistä ja polttamista maailmalle on pokkana aikanaan puuhattu, niin siinä meni terveyspalveluiden pohjakassa, Afrikkaan laarin laidatkin. Olivatko nämä niitä arvovalintoja?

Nyt saavilla Saksaan kaadetuilla miljardeilla olisi käyttöä. Valitettavasti sinisilmäisten tehtävä on aamusta siivota niiden sotkut, joiden silmät ovat samaan aikaan punaiset. Talousvastuun väistäminen voi olla toisille houkutteleva poliittinen oikotie. Kun vihervasemmistohallitus jätti uudistukset omana aikanaan tekemättä, niin nyt niitä vastuupuolueet hallituksessa suorittavat — isänmaan etu edellä, jotta maamme on parempi paikka elää ja asua ja vähemmän velkainen myös tuleville sukupolville. [Aki Lindén: Oliko Fortumissa vihervasemmistolainen hallitus?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

20.53 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täysistuntokeskustelujen hieno piirre on se, että niissä voi parhaimmillaan päästä hieman lähemmäs toisiaan, ja jos nyt ymmärsin tässä edustaja Kiurun puheenvuoroa oikein, niin olemme samaa mieltä siitä, että ruokaa tuottavasta maataloudesta ei tule leikata, mutta edustaja Kiuru on sitä mieltä, että maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta tulisi etsiä lisää säästöjä. Näitä säästöjä voimme joutua etsimään jo ensi keväänä. Sen olen täällä jo aikaisemminkin todennut, että mikäli taloustilanne tästä ei lähde kohenemaan, niin pidän hyvin todennäköisenä, että lisäsäästöjen tarvetta tulee olemaan, joten, edustaja Kiuru, jos haluatte auttaa minua pääsemään maaliin tässä keskustelussa, niin annatko vaikka reppuun pari kolme ehdotusta, mitä sieltä maa- ja metsätaloussektorin pääluokasta voidaan leikata ilman, että se vaarantaa Suomen EU-saantoa kesken CAP-kauden.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa kun edustaja Polvinen piti niin painokkaan puheenvuoron, niin ajattelen, että tähän on kuitenkin ehkä paikallaan vastata. Edustaja Polvinenhan kritisoi edellistä hallitusta siitä, että valtion omistama yhtiö myi yhden yhtiön saksalaisille. Näinhän te tässä äsken totesitte, ja totesitte, että edellinen hallitus tällä toiminnallaan, kun antoi yhtiön näin toimia, aiheutti suomalaisille hirveän tappiot. Kun te tätä nyt painokkaasti olette vastustanut, niin olettekos te nyt ostamassa sitä Uniperia takaisin? En ole nimittäin nähnyt ainakaan täällä budjettikirjassa esityksiä siitä, että te olette nyt uudestaan [Krista Kiuru: Teot puuttuu!] laittamassa Fortumin ostamaan Uniperin takaisin. Vai onkohan tässäkin sitten käynyt niin, että te olette olleet sillä kannalla kyl-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

lä viime kaudella, mutta nyt tällä kaudella, kun olette hallitusvastuussa, tuskin te tässä nyt muutosta olette nykytilaan haluamassa, vaikka äskeisestä puheenvuorosta tuli hieman toisenlainen kuvitelma.

No, toinen asia, mihin kiinnitin huomiota, oli se, että te hyvin vahvasti kritisointe todella edellistä hallitusta siitä, että edellisen hallituksen aikana Suomen velkaantuminen on kasvanut. Ehkä kuitenkin annan semmoisen pienen kehotuksen, että kannattaa kysyä nyt omilta ryhmäkollegoiltaan, jotka ovat täällä viime kaudella olleet, ovatkohan he kenties esittäneet omilla esityksillään enemmän vai vähemmän velkaa. Kun tuossa himpun verran nyt näitä arkeologisia kaivauksia kävin läpi, niin selvisi, että muutamana vuotena jo pelkästään eduskunnan lisätalousarviokäsittelyiden yhteydessä teidän omat ryhmäkolleganne esittivät miljardeja lisää menoja, siis miljardeja lisää. Te vaaditte, että esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa tietyt mitoitukset tulisivat nopeammin voimaan kuin mitä hallitus pystyy säätämään. Elikkä jos te tältä osin olette nyt sitä mieltä, että edellisellä kaudella velkaannuttiin aivan holtittomasti, niin teidän omat ryhmäkollegannehan halusivat, että oltaisiin velkaannuttu vielä enemmän.

Ja jos nyt sitten todella vastustaa näitä edellisen kauden velkamääriä, niin sitten varmaan olisi hyvä, jos tällä kaudella meno olisi muuttunut, mutta sekin on ehkä syytä kuitenkin käydä vielä lävitse, että kun tätä valtion talousarvioesitystä lukee, niin kyllä täällä todetaan aivan suoraan, että tämä hallitus, jota te itsekin edustatte, ensimmäisen kahden vuotensa aikana ottaa enemmän velkaa kuin se edellinen hallitus, jota te kritisointe, kahden viimeisen vuotensa aikana. Että seuraavan kerran, kun te pidätte näitä valmiiksi kirjoitettuja painokkaita puheenvuoroja, niin toivoisin, että katsokaa nyt sen verran, että suurin piirtein tosiasiat ovat kohdallaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

20.57 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Huomasin, että tässä salissa äsken oli myöskin odotettavissa mielenkiintoinen puheenvuoro, kun perussuomalaiset pystyvät haastamaan valtiovarainministeripuolueena opposition vaihtoehtobudjetteja. Mutta kyllä se aika kovaksi lässähdykseksi jäi. Ei päästy juuri Uniperistä kauemmaksi, ja lopputulos on historiaa.

Täytyy sanoa, että perussuomalaisten takinkääntö fiskaalikonservatiiveiksi näkyy kaikessa. Se sama porukka, joka täällä istuu tänään, ei meinaa kestää niitä vanhoja puheitaan. Jos katsotaan sitä, mitä täällä esitettiin viime hallituskaudella, niin sillä ei ollut mitään tekemistä taloudenpidon kanssa. Myöskään vaikutusarviointeja ei otettu millään tavalla huomioon. Puhuttiin, mitä puhuttiin, ja meno oli sen mukaista. Nyt tämä sama fiskaalikonservatiiviporukka istuu täällä syyttelemässä toisia ja sanomassa, miksei pystytty silloin parempaan. Nyt kannattaisi katsoa omaan peiliin ja miettiä, kuinka ei tässä ajassa pystytty parempaan. Te olette tehneet Suomen velkaantumisen tavaramerkin itsellenne ja te teette siinä nyt suomenennätyksen. Ja tällä fiskaalikonservatiivikokemuksella täytyy sanoa, että kyllä se on todellinen poliittinen floppi. Päättäkää nyt, voiko Suomi velkaantua sillä tahdilla, mitä te esitte varmasti eduskuntaryhmistä lähes suurimmin viime kaudella. Ja nyt kun te teitte takinkäännöksen, että velkaantuminen ei käynyt, niin miten te selitätte sitä, että te ette pysty parempaan kuin sosiaalidemokraatit?

Kannattaisi vähän miettiä, mitä tänne tullaan puhumaan. Minusta se on kova juttu, että tällä hallituskaudella tämä hallitus, jonka piti tämä velkaantuminen taittaa, tekee päinvas-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

toin. Viime hallituskauden kahden viimeisen vuoden aikana, jolloin oli taloudellisesti erittäin vaikeata, niin koronan jälkipuitteissa kuin tämän Venäjän hyökkäyssodan alettua Ukrainassa, siinäkin tilanteessa silloinen oppositio esitti todella kovia menolisäyksiä. Mutta se ei vielä riittänyt, vaan nyt te hallitusvastuun alettua valtiovarainministeripuolueena esitätte täällä moittivia kantoja. Tosiasiassa te olette aivan tyhjän päällä, koska teidän nykyinen toimintalinjanne perustuu siihen, että te velkaannutte enemmän kuin näiden erittäin haastavien vuosien aikana. Millä sitä perustellaan? Se minulle on jäänyt arvoitukseksi.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

9. Keskustelualoite keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025

Keskustelualoite KA 27/2024 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 9. asiana on keskustelu keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. — Keskustelu. Edustaja Siponen.

Keskustelu

21.00 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olivat ilmeisesti edelleen nämä vaihtoehtobudjetit aiheena tässä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, ja keskustan.

Kyllä. Kiitoksia. — Tässä käytiin tätä valtion velkaantumista läpi äsken, ja kyllähän se todella keskustalaisena hämmästyttää, että kokoomuksen kärkitavoite tälle hallituskaudelle lähtiessä oli, että Suomen velkaantuminen lopetetaan — velkaantuminen lopetetaan — ja en ole aivan varma, näinkö jossakin sellaisen taulukon, että tämän puolentoista vuoden aikana siitä, kun hallitus saatiin kasaan, tähän päivään olisi jopa 20 miljardia valtio ottanut lisää velkaa, 20 miljardia. Ja niin kuin on nähty, niin sen sijaan, että olisi sitä velkaantumista saatu käännettyä, itse asiassa velkaantuminen on vain kiihtynyt. Nyt se avainasia on, miksi näin on käynyt, miksi hallitus on epäonnistunut tässä velkaantumisen taittamisessa, ja kyllähän se liittyy tähän kasvupolitiikan täydelliseen laiminlyöntiin. Eli ollaan luotettu siihen, että säästämällä, leikkaamalla ja veronkorotuksilla pystytään tämä kehitys taittamaan, ja valitettavasti näin ei ole tapahtunut, ja joudutaan nyt miettimään muita keinoja.

Keskusta on tässä reilun vuoden ajan tuonut useita keinoja kasvun aikaansaamiseksi, millä tavalla maa saadaan kasvuun, ja tästä meidän vaihtoehdosta ”Tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut” löytyy monia monia eväitä. Mutta mikä on nyt ongelma, niin ensi keväänä on jo kaksi vuotta tätä hallituskautta mennyt ja tuntuu, että koko ajan ollaan vain siirretty ja siirretty uusien kasvutoimenpiteitten käytäntöön viemistä, ja pahoin pelkään, että ollaan jo sitten myöhässä. Eli kyllä tämän vuoden puolella olisi ehdottomasti pitänyt saada uusia kasvutoimia sinne putkeen. Tämä on se kritiikin kärki meillä, että miksi näitä kasvu-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

toimenpiteitä ei ole tehty ja miksi ollaan keskitytty vain leikkaamiseen ja verojen korotukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Äsken kopautin jo kohdan 8, mutta jostain syystä täällä eivät liiku nämä meidän asiakohdat, eli nyt oltaisiin jo kohdassa 9, koska kohdan 8 keskustelu klousattiin, lopetettiin, ja sanoin äsken, että päiväjärjestyksen 9. asiana on keskustelu keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. Tarkoituksena oli sosiaalidemokraattien kohdassa puhua kaikki, mutta se ei estä teitä ottamasta myöskin tässä. Mutta nyt ollaan kyllä siellä kohdassa 9, ja toivon, että se siirtyy sinne. — Siellä on sitten edustaja Mehtälä poissa, edustaja Siponen — aiotteko vieläkin ottaa? [Markku Siponen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies, riittää nyt tässä vaiheessa.] — Kiitoksia. — Edustaja Kallio poissa, edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Heikkinen.

21.04 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Siponen kertoi, että hallituksen merkittävin epäonnistuminen liittyisi puutteellisiin kasvutekoihin, ja selitti sillä, että velkaantuminen olisi ollut niin kovaa. On totta, että Suomi velkaantuu hurjaa vauhtia, ja tämäkin hallitus ottaa ensi vuonna 12,4 miljardia euroa velkaa, mikä on henkilökohtaisesti minulle valtava pettymys. En nauti enkä pidä siitä laisinkaan. Jos katsotaan niitä syitä, mitkä ovat merkittävimpiä kulueriä, jotka tätä velkaantumista selittävät, niin ehkä ymmärrämme asiaa himpun paremmin.

Siellähän on seitsemän suurimman syyn joukossa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluitten tarpeen kasvu ja toisaalta kustannusten kasvu mutta sitten on myös monia muita asioita, kuten esimerkiksi Suomen merkittävä tuki Ukrainalle — hyvä niin — tai Suomen hävittäjähankinta — hyvä niin. Jos katsotaan muita merkittäviä velkaantumisen syitä siellä, niin siellähän valtion lainanhoitomenojen korkomenot ovat yksi merkittävä kuluerä, ja tämä on tietenkin kansallisesti meille suuri tappio, ja siitä en voi pitää. Yksi vähemmän huomiota saanut kuluerä, johon olemme parlamentaarisesti täällä yhteisesti sitoutuneet, on tietenkin tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot. Nehän ovat itse asiassa aika velkavetoisia meillä, mitä lähdemme tekemään, ja tässähän nimenomaisesti tavoitellaan sitä huomisen kasvua. Aika paljon olen kantanut huolta siitä, että näissä t&k-menoissa, mihin kaikki täällä laajasti sinänsä uskomme, on se, miten me niitten mahdollisesti onnistuessa tuottamaan jotain sellaista parantavaa vaikutusta talouden tuottavuuteen ja kasvuun onnistumme ne suojaamaan ja patentoimaan siten, että se pysyvä hyöty myös jää meille suomalaisille.

Mutta tässä, puhemies, joitain sellaisia merkittäviä menopuolen tekijöitä, jotka selittävät tätä voimakasta velkaantumista, joka on kieltämättä myös minulle valtava pettymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

21.06 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Keskusta omassa vaihtoehtobudjetissaan haluaa kasvutoiminaan tuoda 40 000 maahanmuuttajaa Suomeen huoltosuhteen heikkenemiseen. Väestö ikääntyy, ja meillä on yhä vähemmän työtä tekeviä veronmaksajia pitämässä yllä hyvinvointiyhteiskuntaa. Syntyvyys on valitettavan alhaista tällä hetkellä. Syntyvyyden kasvu korjaisi huoltosuhdettamme pitkässä juoksussa. Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään nuorta, ja siksi hallitus on panostanut peruskoulutukseen ja toisen asteen koulutukseen, jotka ovat tukemassa myös myöhempiä opintoja kohti työelämää.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

On totta, että tarvitsemme korkeakoulutettua työvoimaa Suomeen, ja toivotamme heidät tervetulleiksi. Maahanmuuttajat eivät kuitenkaan ratkaise huoltosuhteen ongelmaa — kaikki maahanmuutto ei ole työperäistä eikä tuo kasvua. Meillä on pulaa tietyn alan erityisosaajista, mutta Suomella ei ole varaa ottaa vastaan maahanmuuttajia, jotka eivät pysty elättämään itseään ja perhettään omilla ansioillaan, ja senkin pitäisi tapahtua rehellisesti, Suomen lain mukaisesti.

Yksi esimerkki elävästä elämästä: Maahanmuuttaja perustaa Suomessa yrityksen, jossa työskentelee monta ulkomaalaista työntekijää, esimerkiksi turvapaikanhakijoita. Yritys pyörii hyvin, ja kauppa käy. Työntekijöille ei kuitenkaan kerry tuloja tulorekisteriin, eli palkoista ei mene mitään tietoa verottajalle. Kuitenkin he käyvät siellä päivittäin tekemässä työtä aamusta yömyöhään, tuskin ilmaiseksi. Pahimmassa tapauksessa nämä henkilöt nostavat myös erilaisia tukia elääkseen Suomessa, palkkatuloja kun heillä ei virallisesti ole. Tämän lisäksi he nostavat yrittäjän heille maksamat palkat käteisellä — Suomi on hyvä maa, täällähän pärjää. Yrittäjälle jää myös hieman isompi potti itselle, kun työntekijöiden palkkarahoista ei ole maksettu ennakonpidätyksiä ollenkaan. Firman käteiskassaan tulleet maksut käytetään pimeisiin palkanmaksuihin, ja loput rahoista jäävät yrittäjän omaan käyttöön, kun niitäkään ei ole kirjattu yrityksen kirjanpitoon kassakoneen kautta. Kirjanpito ei siis anna oikeaa kuvaa yrityksen toiminnasta.

Tätä on harmaa talous, jota verottaja ja poliisin talousrikostutkinta selvittävät. Tällainen toiminta vääristää yritysten välistä kilpailua, ja sellaista me emme halua lisää. Valtion kaipaamat verotulot ovat päätyneet yrittäjän pussiin ja kenties jo ulkomaille, mutta ei hätää: kun yksi jää valvonnassa kiinni, niin aina löytyy uusi kaveri jatkamaan samaa rataa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuutolla ja maahanmuutolla on eroja. Kysymys on vain siitä, mitä Suomi tarvitsee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.08 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olin ajatellut ihan vilpittömän kysymyksen osoittaa jollekin keskustan eduskuntaryhmän edustajalle, mutta viimeisenkin äskentässä, Siposen, poistuessa ainakin väliaikaisesti se ei ole nyt mahdollista, ja esitän sen nyt tälle salille. Johdannoksi haluan todeta, että sinä aikana, kun vuodesta 2019 lähtien olen ollut täällä eduskunnassa — ja aikaisemmin en tällaisessa kokopäiväisessä politiikassa mukana ollutkaan — olen oppinut arvostamaan keskustapuoluetta, ja ajattelen, että kun on alkiolainen puolue, joka on sosiaalireformistinen puolue, ja me täällä keskustapuolueesta vasemmalla olemme työväenliikkeen pohjalta ponnistava sosiaalireformistinen puolue, niin heidän kanssaan on ollut hyvä tehdä yhteistyötä, historiallisesti punamultayhteistyötä vaikeina aikoina Suomessa, ja aika taannoinkin. Eli siinä mielessä kysymykseni ei ole nyt yhtään niin kuin ilkeilevä — no, en sellaisia mitään ilkeileviä kysymyksiä yleensä halua esittää muillekaan, vaan ihan asiapohjaisia kysymyksiä.

Olisin pyytänyt keskustan edustajia selittämään, miten tämä nyt oikein menee, että ”helpotetaan työtulojen progressiota poistamalla 4 000 euroa kuukaudessa ylittävien tulojen osalta työntekijän sairauspäivärahamaksu 0,84 prosenttia ja työttömyysvakuutusmaksu 0,59 prosenttia, eli yhteensä veroluontoiset maksut kevenisivät 1,43 prosenttiyksikköä yli 4 000 euron työtulosta”, ja sitten vastaavasti siinä sitten päivärahalle tulisi tietty katto. Nämä päivärahathan ovat regressiivisiä jo nyt, siis sairauspäivärahat ja työttömyyspäivärahat ja myös vanhempainpäivärahat. Sitten myöhemmin tässä vaihtoehtobudjetissa, mis-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

sä puhutaan väliotsikolla ”Oikeudenmukaisuutta verotukseen — pieni- ja keskituloisten verotukseen kevennys”, todetaan, että ”säästää täytyy, mutta suurituloisten verotusta ei ole pakko keventää”, ja tehdään ihan samanlainen esitys — tai ainakin täällä tekstissä tehdään, mutta en ole tarkistanut, onko eurotkin merkitty niin — kuin meidän vaihtoehtobudjetissamme oli, että solidaarisuusveron alaraja ei olisi 150 000 euroa, vaan 92 100 euroa. Eli onko keskusta nyt keventämässä yli 4 000 euroa kuukaudessa ansaitsevien verotusta, vai onko se käytännössä kiristämässä hyvätuloisten verotusta? Olisin vain halunnut siis vastauksen tähän asiaan, mutta ehkä se kuullaan joskus myöhemmin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on edustaja Lindénin kanssa aika lailla sama kysymys, eli meillä on ansiosidonnainen sosiaaliturva rakennettu niin, että siellä ei ole kattoja ja kaikki ansaitsevat sosiaaliturvaa niistä euroista, mitä tienataan. Työttömyysturvassa on esimerkiksi taittopiste, jossa ansioturva leikkaantuu: ensin ansaitaan 45 prosenttia ja sitten 20 prosenttia jostain kolmesta- ja puolestatuhannesta eurosta ylöspäin, eli se ei kasva kovin suureksi, vaikka tulot kasvavat.

Tämän ajatus on ollut niin sairausvakuutuksessa kuin työttömyysturvassa kuin eläkkeisäkin se, että myös hyvätuloiset ovat tässä yleisessä sosiaaliturvassa mukana ja huolehtivat sosiaaliturvan rahoituksesta mutta ovat myös itse kiinnostuneita sosiaaliturvasta. Sen vuoksi suomalaiseen sosiaaliturvaan ei ole näitä kattoja rakennettu. Minusta se on ollut järkevää politiikkaa siinä mielessä, että pystytään se sillä tavalla rahoittamaan, mutta myöskin siksi, että siihen osallistuvat kaikki. Kaikkia se kiinnostaa, minkälainen turva ansioiden perusteella tulee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.12 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! On ilo käydä keskustelua keskustan vaihtoehdosta näin eduskunnassa. Harmikseni, kun katson keskustan edustajien läsnäoloa salissa, täällä ei ole yhtä ainutta keskustan edustajaa, mutta käydään me muut keskustelua keskustan vaihtoehdosta.

”Tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut.” Paljon kaunista tekstiä, paljon kauniita kirjauksia, mutta kun vähän pintaa ravitaan, niin nämä kaikki voi itse asiassa kumittaa, jokaisen sivun täältä. Eihän tämä ole mikään vaihtoehto. Tämä on vaihtoehto puolueelta, joka ei halua kantaa vastuuta. Tämä on vaihtoehto puolueelta, joka saatuaan äänet suomalaisilta vaaleissa ei ollut valmiina lähtemään hallitukseen. Tämä on vaihtoehto puolueelta, joka on jättänyt tämän maan talouden katastrofaaliseen tilaan, ja kun tulisi aika korjata tilanne, niin nostetaan kädet pystyyn. Täysin tyhjä paperi. Mutta jos me sitä kuitenkin vähän nyt kohteliaisuuden nimissä käydään läpi.

Suomalaisten maksettaviksi 450 miljoonaa euroa enemmän veroja kuin hallituksen vaihtoehdossa ja 170 miljoonaa euroa vähemmän säästöjä kuin hallituksen vaihtoehdossa — sitä on keskusta 2020-luvulla. 40 000 maahanmuuttajaa, keskustan suurin kasvutoimi vuositasona. Silläkö tämä maa saadaan nousemaan? Kysynpä vaan, mihin te olette kadottaneet oman puolueenne juuret. Koko vaihtoehto perustuu vain siihen, että te yritätte ikään kuin osoittaa, kuinka kauhea hallitus on, kun se yrittää korjata teidän aiheuttamaanne kepusote-sotkua ja muita talouden järkyttäviä ongelmia.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Sitten kiinnitin huomiota koko tämän syksyn ajan siihen, että te olette toistuvasti yhdes-
sä sosiaalidemokraattien kanssa kritisoineet hallituksen yleisen arvonlisäveron korottamis-
ta — osin perustelluista syistä, arvonlisäveron korotus oli järkyttävä ja kamala, ja siihen ol-
laan valitettavasti jouduttu tämän taloustilanteen takia. Jollain tavalla tämän kritiikin osal-
ta olisi voinut olettaa, että se näkyy myös teidän vaihtoehdossanne, mutta mitä vielä, siel-
lähän te sen kuittaatte.

Näyttää nyt siltä, että kyseessä on ollut vain suomalaisten äänestäjien täysin häikäilemä-
tön sumutus, jolla olette pyrkineet osoittamaan, kuinka kauhea hallitus on, mutta sitten it-
sellä, kun tulee aika etsiä niille miljoonille ja miljardeille vaihtoehtoa, meneekin sormi suu-
hun ja tajuatte, että ette kykene siihen, ette pysty parempaan kuin hallitus, ja sen takia kuit-
taatte sen, mitä hallitus tekee. Kehottaisin teitä seuraavan kerran pohtimaan, kun kritisoitte
hallituksen tekemiä toimia, että jos esittää kritiikkiä, niin on esitettävä myös vaihtoehto.
Valitettavasti teidän ohjelmastanne en sitä löydä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

21.15 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehtoa katsoessa huomaa
toistuvan saman, mikä on myös SDP:n vaihtoehdossa. Eli sen tasapainottamispyrkimykset
perustuvat isoilta osin, erityisesti pitkällä aikavälillä, laajamittaiseen maahanmuuttoon eli
ajatukseen siitä, että me saataisiin 40 000 maahanmuuttajaa nettona Suomeen joka ainoa
vuosi. No, jos kyseessä olisivat korkean osaamistason jo koulutetut, heti työllistyvät ja suu-
rella veroprosentilla veroja tänne maksavat tulijat, niin varmasti suomalaiset voisivat jos-
sain määrin vielä ymmärtää tämän.

Mutta jos me katsotaan, minkälaista keskustalaista politiikkaa keskusta on täällä edus-
kunnassa edistänyt samaan aikaan, kun he puhuvat laajamittaisesta maahantulosta ja rajo-
jen avaamisesta, niin keskusta on täällä salissa äänestänyt esimerkiksi sellaista työperäisen
maahanmuuton kiristystä vastaan, mitä tämä hallitus ja perussuomalaiset erityisesti ovat
esittäneet, 1 600 euron tulorajaa työperäiselle maahanmuuttajalle. Ja kysynkin, mitä se tar-
koittaa, jos samaan aikaan ajaa laajamittaista maahanmuuttoa Suomeen, nettomääräisesti
kymmeniätuhansia joka ainoa vuosi, ja vastustaa esimerkiksi korkeampaa tulorajaa työpe-
räisille tulijoille. Joku voisi aivan perustellusti nähdä, että keskustaa ei niinkään kiinnosta
ne korkean osaamistason tulijat, heille riittää oikein hyvin, että tänne tulee nimenomaan
sitä halpamaahanmuuttoa polkemaan palkkoja, täyttämään niitä työpaikkoja, jotka eivät
täytyisi suomalaisilla, jotka eivät välttämättä halua tehdä työtä esimerkiksi alle 1 600 eu-
rolla. Eli korvataan se halpamaahanmuutolla.

Toinen esimerkki siitä, mitä politiikkaa te olette edistäneet samanaikaisesti kuin tätä
40 000 nettomaahantulijan tavoitettanne: Te olette äänestäneet tässä salissa nimenomaan
keskustan esittämänä myös esimerkiksi kansalaisuuslain kiristyksiä vastaan, jotka tämä
hallitus vei läpi erityisesti perussuomalaisten tahdosta. Te vastustitte sitä, että Suomen kan-
salaisuuden saamiseksi edellytettäisiin viiden vuoden sijaan kahdeksan vuoden asumisai-
kaa. Te vastustitte sitä. Te näitte, että sekin tekisi Suomesta vähemmän houkuttelevan
maan, että me emme jakelisi omia kansalaisuuksiamme, omaa passiamme käytännössä le-
väperäisimmin Pohjoismaissa. Te olette siis nimenomaan ajaneet sellaista löysää SDP:stä
ja erityisesti vasemmistoliitolta ja vihreiltä tuttua löysän maahanmuuton linjaa tässä salis-
sa: ei ehtoja, ei vaatimuksia, ne ihan minimiin, ja samaan aikaan laajamittaista maahantu-
loa. Sille te perustatte vaihtoehtobudjettinne. Kuinka vastuullista se on Suomen kannalta?

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

[Puhemies koputtaa] Mitä muita lieveilmiöitä siihen liittyy? [Puhemies koputtaa] Niistä emme lue keskustan vaihtoehtobudjetista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

21.19 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kommentti tuohon perussuomalaisten puheenvuoroon. Sieltä kuului, että perussuomalaiset panostaa toisen asteen koulutukseen. Jos nämä 120 miljoonan euron leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ovat panostusta toisen asteen koulutukseen, niin täytyy sanoa, että en halua tällaista panostusta enää ollenkaan meidän toiselle asteelle — jos teidän panostuksenne ovat leikkauksia ammatilliseen koulutukseen. Te kerroitte, että ammatillinen koulutus tarvitsee kunnianpalautuksen, duunarialat tarvitsevat kunnianpalautuksen, ja nyt te täällä kritisoitte, kun keskustan vaihtoehdossa on nimenomaan ammatilliseen koulutukseen nämä panostukset. Me emme missään nimessä tekisi säästöjä ammatilliseen koulutukseen.

No, sitten tässä kritisoitiin myöskin tätä keskustan alvilinjaa. Täällä keskustan vaihtoehdossa on todellakin selkeä linjaus. Keskusta ei missään nimessä nostaisi näitä matkailun, liikunnan, kulttuuripalvelujen, kirjojen ja jopa lääkkeiden alvikorotuksia, mitä hallitus on tekemässä perussuomalaisten ja kokoomuksen johdolla.

Mitä tulee tähän kotitalousvähennykseen, keskustan vaihtoehdossa selkeästi lukee täällä, että kotitalousvähennystä ei tule romuttaa. Kotitalousvähennystä ei tule romuttaa. Tämä on jäänyt minulle epäselväksi, miksi hallitus tekee tällaisia politiikkaa, mikä suorastaan estää Suomen lähtemisen kasvuun.

Täällä keskustan vaihtoehdossa selkeästi linjataan myöskin, että me emme hyväksy näitä satojen miljoonien Kela-korvauksia yksityiseen terveysbisnekseen, yksityisille lääkärijäteille.

Samoin edelleen emme hyväksy myöskään tätä satojen miljoonien ja myöhemmin miljardien satsauksia tähän Turun tunnin junaan, jota perussuomalaiset täällä ajaa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

21.21 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka en keskustan eduskuntaryhmän jäsen olekaan, niin muutamassa asiassa minusta keskustan ehdotuksissa on ihan vinha perä.

Siinä, minkälaisia numeraalisia tavoitteita me asetamme työperäisen maahanmuuton osalta, voidaan aina keskustella, mikä taso olisi riittävä. Mutta kyllähän se on selvä asia, että itse asiassa Suomen talouden tulevaisuus, myös julkisen talouden tulevaisuus, rakentuu pitkälti sen varaan, että työperäinen maahanmuutto Suomeen kasvaa. Sehän oli myös tämän uusimman väestöennusteen suurin havainto, että ilman työperäisen maahanmuuton merkittävää kasvamista Suomen työikäinen väestö tulee vähenemään. Ja silloin kun työikäinen väestö vähenee, on totta kai selvä asia, että täällä keskusteltaisiin sen jälkeen aivan toisen tyyppisistä tasapainotustoimista julkiseen talouteen. Elikkä sikäläkin, jos haluamme pitää hyvinvointiyhteiskunnan jatkossakin pystyssä, niin me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa. Tästä ei ole kahta kysymystä.

No sitten, kun kuulee aina tämän kommentin, että minkästyypistä maahanmuuttoa sitten itse kukakin meistä kannattaa ja missäkin tilanteessa, niin on varmaan selvää, että kaikki tässä salissa vasemmalta oikealle, ylhäältä alas ovat sitä mieltä, että totta kai me tavoittelemme nimenomaan niitä huippuosaajia, niitä erityisasiantuntijoita, joista on se suurin

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kilpailu maailmalla. Mutta siinä on ehkä hyvä muistaa, että kun katsotaan nyt näitä uusimpia katsauksia myös tähän työperäisen maahanmuuton kokonaisuuteen, niin niissähän hyvin todetaan, että nimenomaan näiden erityisasiantuntijoiden osalta ne määrähän ovat laskussa. Eliikä juuri heidän osaltaan, joita me haluaisimme tänne eniten — jos olen ymmärtänyt myös hallituspuolueiden puheenvuorot oikein — sitä laskua tapahtuu kaikista eniten juuri tällä hetkellä. Ja siinä aivan varmasti taustalla on se keskusteluilmapiiiri, joka Suomessa on vallinnut sieltä kesästä 23 saakka.

No mitä tulee sitten tähän arvonlisäverokysymykseen, niin minusta on kohtuullisen loogista, että niin keskusta kuin me sosiaalidemokraatitkin vastustimme sitä, että laitoitte tämän ennätysmäisen arvonlisäverokorotuksen tässä yleisessä arvonlisäverokannassa voimaan kesken vuotta. Kesällä, kun tästä on täällä päätetty, totesimme, että tämä ei tule verotulokertymää nostamaan. Ja miten on käynyt? Hallitus on itsekin myöntänyt, että verotulokertymä arvonlisäverossa laskee.

No nyt jos tämä tulisi voimaan vuoden alusta, niin kuin me silloin esitimme, että vuoden alusta voidaan tämä korotus tehdä, niin jätettäisiin nyt sitten tekemättä ainakin nämä alimpien kantojen nostamiset, tai se kiristys, mikä liittyy tähän arvonlisäverovelvollisuuden alarajaan, jota te kiristitte jo kesällä. Että kun puhutaan tästä arvonlisäveromoukarista, niin edelleen on tilanne se, että hallitus on yhden vuoden aikana kiristänyt arvonlisäveroja kolmella eri tavalla. Siksi meistä olisi nyt kohtuullista, että ainakaan kaikkia näitä ei samanaikaisesti voida viedä voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.24 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehtobudjetissa on mielenkiintoinen ulottuvuus liittyen alueelliseen kuljetustukeen. He esittävät siinä, että olisi valmiita kasvattamaan alueellisen kuljetustuen pottia. Tämä tietysti lämmittää mieltä. Kun puolustan aina mielelläni esimerkiksi Koillismaan ja Kainuun saavutettavuutta ja heidän yritysten kykyä saavuttaa esimerkiksi meidän satamat, niin tämä ehdotus on sinänsä varsin kannatettava. Hallitushan on lähestynyt samaa aihetta tavoittelemalla ammattidieselin käyttönottoa, ja uskon, että sillä on kykyä pitkien välimatkojen Suomessa järkevöittää rahtikustannuksia.

En kuitenkaan malta olla korostamatta, että kun tässä samassa salissa tänään aikaisemmin keskustelussa keskustan eduskuntaryhmästä edustaja Kosonen kertoi niistä lämpimistä väleistä, mitkä keskustan ja vihreiden välillä on, niin tässä kai nyt on hieman sitten rypy löytynyt rakkauteen, koska nimenomaan alueellinen kuljetustukihan on mitä suurimissa määrin tällainen ympäristölle vahingollinen yritystuki, mitä vihreät aina muistavat puheissaan vastustaa, mutta hallituksessa ollessaan eivät sitten muista niitä kuitenkaan leikata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.25 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun saatiin keskustan edustaja paikalle, niin itse asiassa pakko kysyä vielä yksi yksityiskohta tästä keskustan vaihtoehdosta. Nimittäin palaa mieleen se hetki, kun eduskunnassa käytiin keskustelua kehitysyhteistyöstä. Keskustan ryhmäpuheenvuoron pitäjä, edustaja Kalmari, totesi täällä jota-kuinkin suurin piirtein näin, että perussuomalaiset vievät leivän etiopialaisen, vai oliko se

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

nepalilaisen, lapsen suusta, ja kritisoitte hyvin voimakkaasti hallituksen tekemiä sopeutuksia kehitysavun puolelle. Tarkistin, ja täältä ei nyt löydy yhtään euroa lisää kehitysapuun. Mistä tämä johtuu? Osaatteko keskustassa kertoa, onko tässä mahdollisesti painovirhe niin että se on päässyt vain unohtumaan? Vai oliko siinäkin kenties kyse vähän vastaavan kaltaisesta tempusta kuin yleisen arvonlisäveron osalta, eli juksutitte jälleen kerran suomalaisia?

Mutta sitten vielä vähän yleisemmin tähän koulutukseen, mikä keskustasta nostettiin esille.

Huolimatta aika isoista sopeutustoimista — jos katsotaan sitä koulutuksen kenttää kokonaisuudessaan ja sitten vaikka vielä tki-panostukset siihen mukaan luettuna — kyllä sinne aika paljon rahaa laitetaan myöskin lisää: peruskoulurahoituksen vahvistaminen, oppimisen tuen lisääminen. Nämä ovat kaikki toimia, mitkä osuvat koulutuspuolelle. Lasten ja nuorten terapiatakuu voidaan nähdä tietysti sote-palveluina, mutta uskon, että se heijastelee myös sinne koulumaailman puolelle.

Otetaan nyt vaikka tämä ammattikoulu. Ollaan aika isoissa ongelmissa, jos meillä peruskoulusta ysiluokalta tulee amikseen kavereita, jotka eivät osaa välttämättä lukea tai kirjoittaa. Siinä ei, kuulkaa, kovin hienot laitteet tai hirveän moni muukaan asia auta, jos ne perustaidot eivät ole kunnossa. Tämä on se kulma, millä hallitus on tätä nähdäkseni lähestynyt, että lisätään siellä peruskoulussa luku-, kirjoitus- ja matemaattisten aineiden osamista, jotta olisi paremmat valmiudet suoriutua siellä toisella asteella, esimerkiksi ammattikoulun puolella. Tämä on minun mielestäni ihan fiksu lähestymistapa. Eli kokonaisuudessaan koulutukseen kyllä laitetaan merkittävässä määrin rahaa lisää. Tiedän, että tänne ammattikoulun puolelle tulee tämä sopeutustoimi, ja se on totta kai harmillinen, mutta uskoakseni me saadaan parempia tuloksia aikaan, jos meidän peruskoulusta tulee nuoria, jotka sitten omaavat paremmat valmiudet opiskella toisella asteella. Jos nämä pitää laittaa vastakkain, niin tämä on paljon kriittisempi asia — tämä omana mielipiteenä.

Sitten tästä alvikokonaisuudesta. Ei se nyt sillä tavalla toimi. Sittenhän teidän olisi pitänyt aikaisemmin myöntää, että kyllä mekin tulemme säilyttämään tämän arvonlisäveron korotuksen. Tehän, niin sosiaalidemokraatit kuin keskusta, kritisoitte sitä täällä. Kuukausitolkulla haukuitte hallituksen pystyvyn siitä, että tämä on tehty. Teillä oli kaikki mahdollisuudet esittää vaihtoehto vaihtoehtobudjetissanne, mutta jätitte sen tekemättä. Miksi? Siksi, että te olisitte joutuneet löytämään sadoilla miljoonilla, lähes miljardilla eurolla korvaavia toimia sen tilalle, ja siksi te ette sitä tehneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.29 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä keskustan vaihtoehdossa on myös joitain sellaisia samansuuntaisia ideoita, mitä Orponkin hallitus on ollut valmis edistämään, ja koen, että nämä yhdistävät meitä suhteessa keskustaan. Tarkoitin tällä esimerkiksi linjausta, joka heiltä löytyy täältä, että biokaasuedellytyksiä tulee Suomessa parantaa.

Ministeri Mykkänenhän on ottanut sydämenasiakseen edistää Suomessa biokaasuhankkeita. Meillä tuolla pohjoisessa, esimerkiksi Ranualla tai Puolangalla, ollaan päästy näitten Orpon hallituksen investointitukien avulla eteenpäin. Tämä on todella tärkeää Suomen lannoiteomavaraisuuden näkökulmasta tai toisaalta myös liikennepolttoaineiden hajaute-tun jakelun näkökulmasta, että biokaasu pidetään edelleen tulevaisuudessa meidän energiapaletissa vahvasti mukana, mielellään kasvavassakin roolissa. Uskon, että teknis-talou-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

dellinen potentiaali on edelleen ainakin viisin- tai jopa seitsenkertaistaa sitä. Tämän takia olisin varovainen siinä, että poliitikot liiaksi lähtisivät valikoimaan niitä teknologioita, mitkä voittavat tai häviävät.

Suomella ja erityisesti Pohjois-Suomella nurmivaltaisena kotitalouseläimiä omaavana vyöhykkeenä voi olla paljon annettavaa Suomen biokaasutuotannolle. Siellä sen edistämisen haasteet nähdäkseni liittyvät ennen kaikkea normeihin ja siihen, että biokaasu haastaa olemassa olevia energiamuotoja ja sitä ei välttämättä aina lainsäädännössä tai verotusjärjestelmissä vielä riittävällä tavalla tasavertaisena vaihtoehtona tunnisteta. Tähänhän Orpon hallitus on myös sitoutunut, että lähdetään näitä normeja purkamaan, ja siinä aina tietysti toivon, että biokaasunkin toimintaedellytyksiä päästäisiin parantamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitosia. — Edustaja Siponen.

21.31 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä jatkaa tästä edustaja Heikkisen ansiokkaasta puheesta, ja yhdyn täysin biokaasuasiassa tähän Heikkisen puheenvuoroon. Sekä edellisen että tämän hallituksen aikana on käsittääkseni näitä investointitukia, EU-rahoitusvälineen rahoja, pystytty kotiuttamaan näihin biokaasuinvestointeihin. Tuolla Ylä-Savossa on itse asiassa etenemässä käsittääkseni Suomen suurin hanke, johonka edellisen hallituksen aikaan Mika Lintilä myönsi investointiavustuksen, ja hyvä, että on myöskin tämän hallituksen aikana jatkettu tätä linjaa. Toki hieman olen kuullut huolestuttavia viestejä nyt sitten näistä muista, kun esimerkiksi viljelijät joutuvat näihin liittyen tekemään pieniä investointeja, että riittääkö ely-keskuksilla näihin rahat. Toivon, että edustaja Heikkinen omalta osaltaan edistää sitä, että tiloilla myöskin nämä investoinnit etenevät ja että myös muuten biokaasu säilyttää sen kilpailukykynsä. Se on varmasti, juuri niin kuin toit esille, tuolla nauta-Suomessa iso vahvuus.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa tästä keskustan vaihtoehdosta vielä yhden asian, mikä on nyt jäänyt minun mielestäni vähän vähälle huomiolle. Täällä on sivulla 23 poimittu tähän vaihtoehtoon tästä keskustan perhepaketista muutamia erittäin hyviä avauksia. Siellä on kolmen kohdan ohjelma. Ehdotetaan vanhempainetuuksien verovapautta, siihen tarvitaan myöskin jonkin verran satsauksia, mutta sitten on taloudellisesti hieman pienempinä tämä opintotuen huoltajakorotus jokaisesta lapsesta ja tämä opintolainahyvityksen taloudellinen tuki näille perheellistyneille.

Ja mikä tässä on nyt se olennainen asia? Me ollaan tässä salissa kaikki oltu erittäin huolissaan tästä meidän syntyvyydestä maassamme. Tarvitaan konkreettisia keinoja, myöskin konkreettisia uusia avauksia tähän perheiden tilanteeseen, niin että jokainen perhe sitten pääsee siihen omaan tavoitelapsilukuunsa. Kyllä keskusta haluaa tältä osin olla rakentamassa hyvää Suomea, ja niin kuin täällä vaihtoehdossa kerrotaan, lapseton Suomi on näivettyvä Suomi, mutta perheiden Suomi on tulevaisuuden Suomi. Toivon, että hallitus ottaa näistä keskustan vaihtoehdon esityksistä myöskin onkeensa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

21.33 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kun te, edustaja Bergbom, tästä arvonlisäveron kokonaisuudesta kyselitte, niin ehkä on hyvä nyt kuitenkin palauttaa mieleen, mistäs tässä salissa kesällä silloin äänestettiin, kun hallitus esitti, että yleinen arvonlisävero korotetaan 24 prosentista 25,5:een ja se tehdään 1. päivä syyskuuta alkaen. Ja kun tätä kokonai-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

suutta valtiovarainvaliokunnassa pitkin kevättä käsitelimme, niin kävi selvästi esille, että tämä korotus oli liian suuri ja tuli voimaan liian aikaisin suhteessa siihen, mitä sillä oli tavoiteltu, elikkä siihen, että pystyttäisiin verotulokertymää nostamaan. Silloin jo asiantuntijat kertoivat, että tällä saattaa olla myös hyvinkin negatiivinen vaikutus siihen, kun kesken vuotta tämä tehdään, että se orastava luottamus, joka silloin itse asiassa oli himpun verran nousussa kuluttajien osalta, painuu uudestaan sitten miinusmerkkiseksi ja luottamus alkaa rakoilemaan. Sen takia esimerkiksi sosiaalidemokraatit esittivät silloin kesällä, kun tästä asiasta on päätetty, että sitä yleistä arvonlisäveroa korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä ja tehdään se vuodenvaihteessa — tehdään se vuodenvaihteessa.

Sen jälkeen, kun tämä arvonlisäveron korotus on astunut voimaan, kuluttajien luottamus kotimarkkinoilla todella on vähentynyt entisestään. Viimeksi tänään olemme saaneet lukea uutisista, joissa todetaan selvästi, että kuluttajien luottamus on vähentynyt. Ja kun nyt tähän yhdistetään se — tämän yleisen arvonlisäveron korotuksen lisäksi — että todella niitä alimpia kantoja ollaan korottamassa 40 prosenttia vuoden alusta, ja samalla silloin kesällä jo hallitus päätti, että tämä varsinkin pienille yrityksille, aloitteleville yrittäjille tärkeä arvonlisäverohuojennus poistetaan ja arvonlisäverovelvollisuuden alaraja jätetään 20 000:een — kun asiantuntijatkin ovat lähteneet siitä, että Suomessa se oikeampi taso olisi nyt ainakin se 30 000, jota täällä esimerkiksi me olemme esittäneet — nyt kun kaikki nämä lasketaan yhteen, niin edelleen kyllä pitäydyn siinä, että se politiikka, jota hallitus täällä arvonlisäverojen osalta tekee, on haitallista Suomen taloudelle ja työllisyydelle.

Senpä takia nyt esitämme tässä omassa vaihtoehtobudjetissamme niitä muutoksia tähän teidän talousarvioesitykseenne, että pidetään tämä yleinen kanta siinä, mihin eduskunnan enemmistö on sen päättänyt, mutta ei lähdetä nostamaan niitä alimpia kantoja ja nostetaan sitä arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nyt 10 000:lla, 20 000:sta 30 000:een, mikä helpottaa juuri kaikista pienimpien yritysten tilannetta, sekä tuetaan nyt ostovoimaa, koska se yleinen arvonlisäverokanta nousee, veronkevennyksillä, jotka ovat suurempia kuin hallituksella ja kohdistuvat pieni- ja keskituloisiin. Tällä paketilla aivan varmasti saadaan myönteisempi vaikutus ostovoimaan kuin mitä hallitus esittää, ja sen takia toivoisin, että olisitte näitä harkinneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.36 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Pitkään mietin, ja tästäkin keskustelua käytiin, mihin tosiasiallisesti pohjaa tämä keskustan 40 000 nettomaahanmuuttajan vuositahti, millä toimella se rakennetaan. Ja täältä se löytyi, täältä se kuulkaa löytyi: keskusta esittää, että saatavuusharkinnasta luovutaan. Sivulla 12: ”Siirrytään yritysکوhtaiseen tarveharkintaan, eli yritys itse paikallisesti arvioi, tarvitseeko se ulkomaista työvoimaa. Sen sijaan, että virkamiehet ja poliitikot arvioisivat”. Tämä yhdistettynä siihen, että te olette vastustaneet sitä, että tässä maassa asetettaisiin se 1 600:n tai TESin minimiraja, yhdistettynä siihen, että esitätte myös, että tätä kolmen kuukauden sääntöä ei hyväksyttäisi ja loisitte mallin, jossa saatavuusharkinnasta luovuttaisiin, loisi kyllä aikamoisen katastrofin tämän maan työmarkkinoille.

Kerrataanpa. Saatavuusharkinnalla tarkoitetaan siis sitä tilannetta, että kun yritys tarvitsee työvoimaa, niin se voi sitä vapaasti etsiä EU- ja Eta-alueelta mukaan lukien Suomesta tietenkin. Eli hänen pitää ensin laittaa rekrytointi auki. Elikkä kun se työnantaja rekrytoi, niin jos sitten näyttää siltä, että niillä saatavuusharkinta-aloilla niitä työntekijöitä ei löydy,

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

niin tämän jälkeen hän voi hakea esimerkiksi kolmansista maista työntekijää, mutta ei ennen kuin hän on tarkistanut, onko työntekijöitä saatavilla laittamalla rekryn auki. Ja nyt te siis esitätte, että tästä luovuttaisiin.

Tiedättekö te, mihin tämä johtaisi, tämä esitys, että yritykset itse arvioisivat sitä? Yhdessä tämän kanssa, että ette kannata tuloeroja ja muuta, se loisi tilanteen, joka meillä tällä hetkellä osittain jo on, eli yritykset hyväksikäyttävät suomalaista veronmaksajaa. Esimerkiksi MaRa. Iltalehdessä MaRan edustaja sanoi, että no joo, kyllähän se näin on, että jos tänne tyyppi tulee esimerkiksi 1 400 euron tuloilla kuukaudessa, niin hän tulee tarvitsemaan siihen asumistukea ja muuta. He siis rekrytoivat kolmansista maista ihmisiä tänne palkalla, jolla ei tule toimeen, ja sitä kompensoidaan suomalaisen veronmaksajien maksamilla tuilla. Tämä on se malli, mitä te esitätte. Tämä loisi hyvin nopeasti yhteiskuntaan sellaisen kierteen, jossa eritoten joillakin aloilla esimerkiksi palkat eivät lähtisi nousuun, koska työvoiman saanti olisi taattu koko ajan: lisää vaan väkeä kolmansista maista sitä mukaa, kun työntekijä maasta poistuu.

Kehottaisin teitä aidosti harkitsemaan tätä. Sille on syynsä, että myös sosiaalidemokratit kannattavat saatavuusharkintaa. [Vasemmalta: Kyllä!] Hekin ymmärtävät, minkä takia se on luotu. Siinä nimenomaan pyritään suojelemaan ensinnäkin a) työmarkkinoita, mutta toisaalta b) myös suomalaista veronmaksajaa, koska täytyy ymmärtää, että tulijat eivät loppu. On paljon ihmisiä, jotka haluavat nostaa omaa elintasoansa, ja se 1 400 voi olla merkittävä elintason korotus ihmiselle, joka tulee jostain kehittyvästä tai kehitysmaasta Suomeen, hyvin merkittävä. Mutta, hupskeikkaa, Suomessa se ei olekaan merkittävä elintaso. Ja sen jälkeen he joutuvat ja ajautuvat sosiaaliturvan varaan, ja siitä seuraa isoja ongelmia suomalaiselle yhteiskunnalle. Miettikää vielä tätä uudelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.40 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen oppinut tuntemaan keskustan eduskuntaryhmän sellaisena tahona, joka suhtautuu vakavasti tähän vaihtoehtobudjetin laatimiseen ja myös sen tulopohjan pitävyyteen. Harmikseni kuitenkin huomasin, että täällä oli otettu käyttöön, varmaan ideoiden loppuessa, tulopuolella harmaan talouden kitkeminen, plus 100 miljoonaa euroa. Täällä tässä heidän läpyskässään esitetään, että 20 miljoonan euron panostuksilla saavutettaisiin 100 miljoonan euron tuotot. Arvioinpa niin, että jos todella tällainen satumainen tuotto olisi helposti saatavilla tällaisilla lisäpanostuksilla, niin eiköhän valtiovarainministeri Kulmuni, valtiovarainministeri Vanhanen, valtiovarainministeri Saarikko olisi jo tämän kirstun kyllä käynyt valtiolle tyhjentämässä. Suhtaudun tähän äärimmäisellä varauksella. Mutta tässähän ei sinänsä ollut vielä mitään uutta, vaan uutinenhan on siinä se, että he ovat laskeneet tänne tulopuolelle mukaan tämän pelaamisen lisenssimallin, 250 miljoonaa euroa. Tällä ilmeisesti halutaan rahoittaa esimerkiksi lupaus siitä, että he eivät korottaisi näitä alennettuja arvonlisäverokantoja tai jotain muuta vastaavaa hyvää täällä heidän vaihtoehtobudjetissaan.

No mikä ongelma sitten on siinä, että lasketaan mukaan tämä pelaamisen lisenssimalli, 250 miljoonaa euroa? Hallitushan on todellakin tuomassa lisenssijärjestelmän Suomeen, ja hyvä niin, kannatan sitä. Mutta totta kai sen laatimiseen ja sen yksityiskohtiin ja käyttöön-ottoihin liittyy vielä edelleen merkittäviä yksityiskohtia ja niitten parantamisia. Sen takia valtion budjettiin ei ainakaan hallitus, Orpon hallitus, ole siitä laskenut tulopuolelle mitään saamisia eikä tulekaan. Eihän valtiontaloutta voi vastuullisesti suunnitella sillä tavalla, että

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

ristitään kädet ja toivotaan, että jokin uudistus ikään kuin nyt ensi vuoden aikana jossain tietyn kuukauden aikana tulisi voimaan, ja sitten sille lasketaan automaattisesti jo tuloja. Elikkä tämäntyyppisissä tulopuolen ratkaisuissa olisin odottanut keskustalta parempaa harkintaa ja pidättäytyvää, mutta ilmeisesti oli kiire päästä käyttämään nämäkin rahat ennen kuin ne on edes varmuudella lainsäädäntöuudistuksilla tienattu. [Aki Lindén: Sehän on Wallenheimolla jo valmiina se laki!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

21.42 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Heikisen sinällään ansiokkaaseen puheenvuoroon kommentoin.

Ensinnäkin tästä lisenssimallista: Tämä on yksi esimerkki siitä, että tarvitaan hallituksen kirittämistä tässäkin asiassa. Eteenpäin pitää päästä nopeammin ja sitä kautta saada tätäkin asiaa vietyä eteenpäin.

Mitä tulee tähän harmaaseen talouteen, niin muistelin — voi olla, että olen väärässäkin, mutta muistelin — että nämä harmaan talouden lukemat tulevat suoraan sieltä valtiovarainministeriön menokartoituksesta, se, millä summalla voidaan mikäkin saada. En menisi noin rohkeasti sanomaan, että tämä on satua. Kyllä minä muistelen, että tämä tulee ihan sieltä kautta, niin kuin ollaan esitetty, että mitä on mahdollista tästä harmaasta taloudesta saada.

Ja oikeastaan sen verran kommentoin tuossa vielä tätä perussuomalaisten kritiikkiä, että ainoa kritiikki taisi kohdistua tähän työperäiseen maahanmuuttoon, johon keskustalla on täällä tavoitteet, ja kyllä me sen takana seisomme. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 8. asiakohdassa.

10. Keskustelualoite vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025

Keskustelualoite KA 29/2024 vp

Keskustelu

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 8. asiakohdassa.

11. Keskustelualoite vasemmistoliiton eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025

Keskustelualoite KA 28/2024 vp

Keskustelu

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 8. asiakohdassa.

12. Keskustelualoite Liike Nyt -eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025

Keskustelualoite KA 26/2024 vp

Keskustelu

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 8. asiakohdassa.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvoverolain 11 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 22/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Keskustelua. Edustaja Koskela pois. — Edustaja Räsänen, Joona.

Keskustelu

21.45 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tässähän todella ollaan nyt ajoneuvoverolakia muuttamassa siltä osin, että vähäpäästöisempien sähkö- ja lataushybridiautojen ajoneuvoveroa kiristetään. Tämä kiristyshän tehdään puhtaasti valtiontalouden fiskaalisten tarpeiden täyttämiseksi, eli tällä uudistuksella pyritään keräämään ihan rehellisesti lisää veroja valtiolle. Sinänsä tämä hallituksen esitys on ymmärrettävä varsinkin sitä taustaa vasten, että kun aikaisemminkin tässäkin talossa on hyvinkin paljon tutkittu tätä liikenteen verotuksen kokonaisuutta, niin jos joissakin osissa olisi mahdollisuuksia tiettyjä, harkittuja korotuksia tehdä, aika lailla asiantuntijat ovat olleet yksimielisiä siitä, että ne löytyvät täältä ajoneuvoverosta ja varsinkin näiden vähempipäästöisten autojen ajoneuvoverosta. Tietenkin tässä ongelman tekee se, että samalla kun meillä on tavoite liikenteen päästöjen laskemiseksi, olemme nimenomaisesti verotuksella halunneet pitää kilpailukykyisempänä nämä vähäpäästöiset ajoneuvot, ja nyt todella, kun tämä veronkiristys suunnataan tänne vähäpäästöisempiin ajoneuvoihin, tietenkin niiden ajoneuvojen kilpailukyky fossiililla polttoaineilla toimiviin autoihin verrattuna heikkenee. Tältä osin tämä ei varmaan ainkaan avita meitä pääsemään niihin tavoitteisiin, jotka liittyvät tähän liikenteen päästöjen vähentämiseen.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän oikein hyvin, että kun valtiontalous on ensi vuonnakin yli 12 miljardia euroa alijäämäinen, myös tällaisia toimenpiteitä pitää tehdä. Mutta tämän asian käsittelyn yhteydessä olisi syytä palata niihin muutoksiin, joita hallitus on tehnyt ajoneuvoverolakiin jo aiemmin. Senpä takia sosiaalidemokraatit esittävät, että tässä yhteydessä oltaisiin myös nostettu niiden kaikista suuripäästöisimpien autojen verotusta. Tälle vuodellehan hallitus kevensi todella kaikista suuripäästöisimpien autojen verotusta ja nyt ensi

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

vuodelle esittää, että nostetaan näiden kaikista pienipäästöisimpien autojen verotusta, ja meistä tämä on järjetön yhteisvaikutus. Elikkä tosiasiallisesti tässä verotuksella halutaan nyt tehdä suurempipäästöisistä autoista kuluttajien silmissä kilpailukykyisempiä kuin niistä vähempipäästöisistä.

Senpä takia esitämme todella vastalauseemme mukaisesti, että samassa yhteydessä kun kiristetään vähempipäästöisten autojen verotusta, kiristettäisiin myös suurempipäästöisten autojen verotusta, jolloin itse asiassa se verotus kohtelisi eri ajoneuvoja paremmin ja edelleen tukisi sitä, että ihmiset siirtyvät vähempipäästöisiin ajoneuvoihin, kun ne olisivat kannattavampia. Senpä takia, arvoisa puhemies, teen vastalauseemme mukaiset esitykset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.48 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Räsänen äsken tekemää ehdotusta. Jos oikein muistan, niin tällelän oli arvioitu 50 miljoonan tuottovaikutus meidän vaihtoehtobudjetissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

21.48 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen oikeastaan tuossa edellä vähän avasi, mistä tässä lakiesityksessä on kyse, eli todellakin tässä ehdotetaan nyt ajoneuvoveroa nimenomaan näille vähäpäästöisille autoille elikkä sähkö- ja hybridiautoille. Tämä on itse asiassa vastoin sitä pitkän ajan linjaa, mikä Suomessa on ajoneuvoveron osalta ollut käytössä, itse asiassa vuodesta 2010 asti, kun meillä on ollut tällainen ajoneuvon hiilidioksidipäästöihin perustuva ajoneuvovero. Itse asiassa tämä on ollut yksi niistä, mistä Suomi on saanut myös kiitosta, että meillä on veropolitiikassa ohjattu myös päästöjen vähentämiseen. Sen takia tämä muutos, joka nyt tehdään, on varsin huono ja nimenomaan ajaa tilanteeseen, jossa me emme vero-ohjauksella anna helpotusta näille vähäpäästöisille ratkaisuille.

No, tietysti on myönnettävä, että jos ajattelee vaikka ajoneuvon hintaa, niin varmasti kaan tämä muutos nyt ei ole niin suuren suuri ja ne päästövaikutukset eivät ole järjestyttävän suuria, mutta kun samaan aikaan tiedämme, että nimenomaan täällä liikenteen päästöjen vähentämisessä meillä on kaikista eniten tehtävää ja taakanjakosektori, mihin liikenteen päästötkin kuuluvat, on Suomelle se kaikkein hankalin tässä ilmastopolitiikassa, niin näyttää pahasti siltä, että emme tule pääsemään tähän taakanjakosektorin velvoitteeseen, minä olemme EU:lle antaneet. Nyt kun on vielä tilanne, että meillä maankäyttösektorillakin on suuria haasteita ja olimme ajatelleet, että sieltä tulevaa joustoa käyttäisimme taakanjakosektoriin, niin tätä joustoa ei missään nimessä ole käytettävissä, koska maankäyttösektorin päästöt eivät ole kehittyneet sillä tavalla kuin olemme ajatelleet. Siinä mielessä nyt annamme aivan väärän signaalin ihmisille siitä, että nyt vero-ohjauksella emme ajoneuvoveroakaan enää ohjaa päästöjä vähentävään suuntaan.

Ehkä hallitus ei myöskään ole tässä esityksessä huomannut sitä, että kun EU:n uusi polttoaineiden jakelijoita koskeva päästökauppa, elikkä niin sanottu päästökauppa kakkonen, on tulossa voimaan nimenomaan vahvistamaan sitä liikennesektorin ja taakanjakosektorin päästöohjausta, niin nyt tämä ajoneuvoverolain esitetty muutos tarkoittaa sitä, että uuden päästökaupan aiheuttamat kustannukset nousevat verrattuna nykyiseen kehitykseen joutu-
tuen tästä suuremmasta päästöoikeuksien tarpeesta. Siinä mielessäkin jos mietitään, miten

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tämän saman summan verotusta olisimme liikenteeseen voineet kohdentaa toisella tavalla, niin olen kyllä aivan samaa mieltä siitä, että tämän summan löytämiseksi olisi ollut fiksumpi sitten vaikka huolehtia, että se päästöohjausvaikutus edelleen säilyy, ja huolehtia, [Puhemies koputtaa] että myös suurempipäästöisiin ajoneuvoihin olisi sitä veroa kohdennettu vastaavasti, niin että ohjausvaikutus olisi pysynyt samanlaisena kuin tänä päivänä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.51 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Näissä esitystä koskeissa asiantuntijalausunnoissa Suomen Yrittäjät korostivat sitä, että tämän veronkorotuksen vaikutukset ovat suuruudeltaan melko maltillisia ja vaikutuksiltaan pienehköjä. Tietysti aina kun autoilun verotusta kiristetään, se ei ainakaan henkilökohtaisesti minun mieltäni lämmitä, mutta tämän juurethan ovat itse asiassa aika kaukana, miksi tähän tilanteeseen on päädytty.

Viime vuosikymmenen alkupuolellahan poliitikot lähtivät aktiivisesti valitsemaan teknologioita, joita toivottaisiin, että autokannassa suosittaisiin verotuksellisesti. Kyseessä hän oli, kuten arvata saattaa — kaikki autoilijat varmasti sen sinänsä ymmärsivät — tämäntoinen verotuksellinen hunaja-ansa, jossa houkutellaan käyttäjiä vähäpäästöisempään liikenteeseen, jotta voidaan huomata, että myöhemmin sitten näitä tullaan korottamaan. Tämän korotustrendinhän aloitti jo Rinteen—Marinin hallitus viime kaudella, jossa poistettiin uuden täyssähköauton autovero ja samassa suhteessa lähdettiin korottamaan sitten ajoneuvoverotusta. Nyt se saa sitten jatkoa Orpon hallituksen toimesta.

No, asiantuntijalausunnoissa on myös esitetty vaihtoehtoisia rahoitusmekanismeja, jos ikään kuin tätä ajoneuvoverotusta ei nostettaisi tällä mallilla. Suomen ilmastopaneeli ehdotti vanhaa kunnon, viime vaalikaudellakin laajalti esillä pidettyä ja onneksi siellä kuopattuakin kaupunkikeskustojen ruuhkamaksua. Tämähän olisi toteutuessaan ollut työssäkäyntiin kohdistuva vero, joka olisi rankaissut erityisesti ahkeria ihmisiä, jotka asuvat kehyskunnissa ja käyvät sieltä käsin töissä.

No, sitten täällä keskustelun aikana edustaja Räsänen kertoi, että he haastavat tätä hallituksen linjaa siksi, että he olisivat verottaneet vielä kovemmin myös polttomoottoriautoja tässä samassa linjassa. Asiantuntijalausunnoissa muistutetaan siitä, että tämä kohdentaminen nimenomaan vähäpäästöisiin täyssähköautoihin ja lataushybrideihin on sikäli hyvä, että sen vaikutukset kohdistuvat yhteiskunnan hyväosaisiin. Täällähän meitä aina muistetaan kyllä arvostella siitä, kuinka täällä väitetyksi Orpon hallitus nyt sitten olisi hyväosaisten puolella ihan yksipuolisesti. Nimenomaan tämä on yksi sellainen kohdennettu keino, joka ei kohdennu niinkään siellä konepajassa siihen asentaja Ariin, joka aamulla polttomoottoriauton käynnistäessään lähtee töihin, vaan enemmänkin sinne toimitusjohtajan palkkaluokan ihmisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

21.55 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossani unohdin kertoa, että olemme jättäneet tähän esitykseen vastalauseen ja hylkyesityksen, mutta sen itse esityksen tietysti kai voi tehdä sitten seuraavan käsittelynkin yhteydessä ja se sinänsä tulee äänestykseen, vaikka tässä unohdin sen sanoa.

Täytyy edustaja Heikkiselle sanoa, että ehkä on muitakin tapoja miettiä, miten kohdentaa verotusta hyväosaisimmille kuin se, että tekee sen tällaisen sähköauton verotuksen

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

kautta — että tämä vaatii aika luovaa ajattelua ja ei ehkä välttämättä ole myöskään kauhean vaikuttavaa. Siinä mielessä toivoisin, että ehkä sitä pohdintaa mieluummin käytettäisiin muun verotuksen osalta, niin että jos halutaan verottaa erityisesti hyväosasia, niin se tehtäisiin sitten enempi suoraan kuin tällaisen sähköautoveron kautta.

Mutta todella itse olen huolissani siitä, että tässä hallitus... Tämä ei ole tavallaan ainoa kohta, missä verotusta ei käytetä ohjauskeinona päästövähennysten saamiseen, vaikka se on kuitenkin selkeä ohjauskeino ja tiedämme, että sitä, mitä haluamme vähemmän, kannattaa verottaa enemmän, varsinkin kun vaihtoehtoja on, ja tietysti jos mietitään, niin liikenteessähän meillä on toisaalta liikennebiokaasun käyttömahdollisuus ja meillä on sähköautomahdollisuus verrattuna sitten fossiilisiin polttoaineisiin ja niihin päästöihin, mitä sieltä tulee, eli kyllä se hinta monella tavalla ohjaa. Ja vaikka tässä se kustannus ei ole suuren suuri, niin tietysti se on myös merkittävä viesti siitä, millä tavalla hallitus näkee myös ilmastopolitiikan ja ne keinot ohjata päästövähennykseen. Kyllä kaikki keinot kannattaisi ottaa käyttöön tässä tilanteessa, kun tiedämme, että meillä on paljon työtä siinä, että erityisesti liikenteen ja taakanjakosektorin päästöjä saadaan vähennettyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

21.57 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Heikkisen kanssa aivan samaa mieltä siitä, miten tämän hallituksen esittämä veronkorotuksen jakauma menee. Tämähän todella kohdentuu heille, jotka ovat yhteiskuntamme hyvätuloisia. Senpä takia sosiaalidemokraatit eivät olekaan vastustaneet sitä, että tämä korotus tehdään. Minusta se on perusteltua, ja se on nimenomaan perusteltua fiskaalisista syistä. Elikkä edelleen valtiontaloutemme on ensi vuonnakin yli 12 miljardia alijäämäinen, ja silloin on selvää, että myös verotuksellisia toimenpiteitä tehdään.

Mutta sitten taas se asia, mistä olen edustaja Mikkosen kanssa täysin samaa mieltä, liittyy nimenomaan tähän verotuksen ohjausvaikutukseen. Nämä ajoneuvoverot... Ylipäätänensä kun mietimme autoilun verotusta, niin kyllähän viimeiset kymmenet vuodet tosiasiallisesti olemme nimenomaan pyrkineet myös verotuksellisesti ohjaamaan kuluttajia tietyn tyyppisiin valintoihin. Senpä takia käyttökustannuksiltaan edullisimpia autoja tänä päivänä ovat ne, jotka toimivat joko kokonaan tai osin sähköllä, kun verrataan niihin, jotka toimivat vanhoilla fossiilisilla polttoaineilla.

Kun verotuksellisesti kannustinvaikutus tähän on luotu, meidän mielestämme tämä olisi järkevä edelleen ylläpitää. Vaikka näissä vähempipäästöisissä autoissa verorasitus kasvaa, niin tässä samassa yhteydessä voitaisiin tehdä toimenpiteet, joilla itse asiassa tämä suhteellinen tilanne pidettäisiin kuitenkin samana. Ja valtio itse asiassa hyötyisi verotuloina siitä vielä enemmän, mikäli suurempipäästöisten autojen osalta palaisimme siihen verotasoon, joka oli vuonna 23. Minusta tämä olisi kohtuullisen oikeudenmukainenkin ratkaisu, kun otetaan huomioon, millä muilla toimenpiteillä voitaisiin tukea esimerkiksi sen asentaja Arin tilannetta, joka tuskin todella ehkä sillä uusimmalla sähköautolla ajaa, vaikka niissäkin hinnat ovat alaspäin tulleet. Esim. tämän asentaja Arin vuoksi sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, että tätä matkakuluvähennystä kasvatetaan siitä, mitä hallitus on esittänyt, jotta juuri voitaisiin tukea työn perässä liikkumista vähän pidemmällekin.

Mitä tulee sitten muutoin näihin autoiluun liittyviin verotuksiin, missä voisi tehdä karainta, mikäli halutaan kohdentaa sitten veronkiristyksiä esimerkiksi sähkö- tai hybridiautoilla ajamiseen, niin sitten tullaan tähän työsuhdeautojen tilanteeseen. Siellä olisi toki aika

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

helpollakin 20 miljoonaa saatavissa lisätuloja valtiolle sillä, että tämä nykyinen tuki lopetettaisiin, koska, niin kuin hallituksen esityksessäkin todettiin, sillä tuella itse asiassa saadaan tämän vuosikymmenen aikana vain 1 500 autoa. 8 500 autoa joka tapauksessa hankitaisiin. Se on minusta turha tuki, ja sen sijaan oltaisiin vaikka helpotettu niin yritysten kuin sitten työntekijöidenkin tilannetta sillä, että ei olisi säädetty tätä työnantajan tarjoamaa lausetua verovelvolliseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

22.00 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Jotta edustaja Mikkoselle ei jäisi sellainen käsitys, että olisin itse ollut todella niin viisas, että olisin keksinyt nämä vaikutusarvioinnit eri tuloluokkiin: Tämä todellakin oli meillä valtiovarainvaliokunnan verojaoksessa, ja kun käsitelimme tätä ja saimme näitä asiantuntijalausuntoja, niin liikenne- ja viestintäministeriö omassa lausunnossaan — löydätte sen sieltä työtilasta kyllä — kertoi, että nimenomaisesti tämä veronkorotus kohdistuisi todennäköisesti suhteessa voimakkaammin suurituloisempiin kotitalouksiin, jotka omistavat yleensä uudempia ja vähäpäästöisempiä autoja. Elikkä näin todella meille jaoksessa kerrottiin, ja tähän arvioon toki ministeriön virkavastuulla luotan.

Mitä tulee siihen, että ikään kuin pitäisi lähteä näitä polttomoottoriautoja nyt sitten vrottamaan vielä samassa yhteydessä lisää, niin siitä olen eri mieltä, koska polttomoottoriautojen käytön kustannukset nousevat joka tapauksessa muun muassa jakeluvuoroituksen kiristytessä, ja lisäksi arvonlisäverokannan korotus tulee iskemään myös polttomoottoriautoihin. Tästä syystä en erikseen lähtisi vielä niitten verotusta kiristämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

22.01 Krista Mikkonen vihr: Niin, tähän itse asiassa olette nyt alentaneet kaikkein suuripäästöisimpien autojen verotusta, ja mielestäni se on kyllä erikoinen ratkaisu. Todellakin me tiedämme, että sähköautot ovat hinnakkaita, ja varmasti on näin, että niiden käyttäjissä on nimenomaan suhteessa paljon enemmän suurituloisia, mutta ehkä se minun kommentini oli vain se, että en pidä tätä kuitenkaan semmoisena fiksunä verotuksellisenä keinona. Tuloerojen kaventamiseen, jota esimerkiksi haetaan nyt sitten tämän veron avulla, on huomattavasti järkevämpiä ja paremmin kohdistuvia verotyökaluja.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksen, MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutosten ja Lontoon pöytäkirjan liitteiden muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 178/2024 vp

Lakialoite LA 17/2023 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2024 vp

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 13/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ovaska esittelee.

Keskustelu

22.03 **Jouni Ovaska kesk** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi merenkulun ympäristönsuojelulakia ja aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettua lakia, alusturvallisuuden valvonnasta annettua lakia, jätelakia, ympäristönsuojelulakia ja sakan täytäntöönpanosta annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi turvallisesta ja ympäristön kannalta asianmukaisesta aluskierrätyksestä tehdyn Hongkongin kansainvälisen yleissopimuksen sekä alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ja siihen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan eli niin sanotun MARPOL-yleissopimuksen ja jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn vuoden 1972 yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirjan eli niin sanotun Lontoon pöytäkirjan liitteisiin viime vuosina tehdyt lainsäädännön alaan kuuluvat muutokset.

Eli aikamoinen paketti, arvoisa rouva puhemies. Tämä on siis laaja muutospaketti, laaja hallituksen esitys. Mutta siis suomeksi sanottuna puutummme näihin: aluspäästökiellot, rikkipesuripäästöt, harmaavesi — jos joku ei tiedä, mikä on harmaavesi, niin se tarkoittaa muun muassa talous- ja pesuvesiä, mitä tuolta aluksista tulee. Esimerkiksi EU-jakeluinfraasetus eli se, miten meidän maasähkö tuolla satamissa varmistetaan, ja myöskin tämä Lontoon dumpauspöytäkirja on mukana. Todellakin tärkeä paketti, joka valiokunnassa käsiteltiin ennen kaikkea meidän meren puhtauden aikaansaamiseksi niin että vähennetään niitä päästöjä sieltä.

Valiokunta katsoo, että tällä hallituksen esityksellä saatetaan voimaan useita kansainvälisiä sopimuksia, joilla parannetaan merten ympäristönsuojelua. Tämän lisäksi säädöksillä täydennetään EU-lainsäädäntöä. Valiokunta pitää esityksen tarkoitusperiä hyvinä ja esittää lakien hyväksymistä muuttamattomina.

Hiukan oli keskustelua siitä, mikä on Tanskassa valmisteltavan suljetun kierron päästökiellon voimaantulo, ja sitäkin on selvitetty. Se oli alun perin hiukan virheellinen, mutta tämäkin valiokunnassa saatiin selväksi. Valiokunta pitää hyvänä, että voimaantuloja on pyritty sovittamaan yhteen Itämeren alueen valtioiden kanssa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että IMO:n globaalien sääntöjen merkitys pitää huomioida ympäristönsuojelun ja maailmanlaajuisen kilpailukyvyn tasapuolisuuden osalta.

Valiokunnassa huomiota herätti ennen kaikkea saaripoikkeus. Myös sen saaripoikkeuksen käyttöönottoa on asiantuntijakuulemisissa jonkin verran kyseenalaistettu. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan esitetyllä saaripoikkeuksella lievennetään Ahvenanmaan liikenteelle EU-sääntelystä aiheutuvia lisäkustannuksia. Valiokunta sai asiasta selvityksen myöskin huoltovarmuusnäkökulmasta, ja katsotaan, että Ahvenanmaa on hyvin riippuvainen juuri matkustaja-autolautoista rahdin ja matkustajien kuljetuksessa. Myöskin liikenne- ja viestintäministeriö arvioi, että saaripoikkeuksen soveltamisella ei olisi suoria vaiku-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tuksia Saaristomeren tilaan, koska se lisäisi alusten kasvihuonekaasupäästöjä arviolta noin prosentilla, millä ei ole merkittävää meriympäristön tilaa paikallisesti heikentävää vaikutusta.

Osaltaan valiokunta kiinnitti huomiota myöskin jäänmurtajiin. Niin kuin hallituksen esityksen jatkovalmistelussa on todettu, päästökieltoa ei sovelleta ennen vuotta 90 rakennettuihin aluksiin, jotka tuottavat Väylävirastolle jäänmurtopalveluja sopimus- tai valtiosopimus pohjaisesti. Väylävirasto on saadun selvityksen mukaan arvioinut, että tämä vanhoja jäänmurtajia koskeva rajausta riittää varmistamaan, ettei päästökiellosta aiheudu ongelmia jäänmurtajille.

Osaltaan myöskin maasähkön osalta, jota meidän selvitysten mukaan on huomattavasti rakennettu EU-tuella, on myöskin tärkeää varmistaa, että myös jatkossa nämä rahoitusmahdollisuudet eri EU-lähteistä säilyvät. Satamat ovat esittäneet maasähkölle myöskin alennettua verokantaa. Valiokunta katsoo, että alennettu maasähköverokanta on perusteltu, ja valiokunta myöskin kiirehtii sitä.

Huviveneiden osalta on noussut huoli, koskeeko harmaaveden päästökielto heitä. Asian tuntijakuulemisessa on pidetty tärkeänä, että huviveneet on rajattu tämän harmaaveden päästökiellon ulkopuolelle. Valitettavasti hallituksen esityksessä oli virhe. Hallituksen esityksen vaikutusarvioon on jäänyt virhe, koska ehdotetulla päästökiellolla ei ole vaikutuksia huviveneisiin. Siellä onkin hiukan sitten korjattu sitä.

Kaiken kaikkiaan tämän hallituksen esityksen yhteydessä on myöskin käsitelty lakialoite 17/2023, lakialoite laiksi merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta.

Ja tähän mietintöön on jätetty yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Seuraavaksi edustaja Elo.

22.08 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Ovaskalle valiokunnan mietinnön esittelystä, ja kiitos myös edustaja Aalto-Setälälle asiaa koskevan lakialoitteen tekemisestä.

Tämä hallituksen esitys tosiaan edistää päästöjen vähentämistä ja on siten varsin tervetullut. Itämeri on todella herkkä ja pahoin rehevöitynyt meri, ja erityisesti Saaristomeren osalta meidän on pystyttävä vähentämään kaikki mahdollinen kuormitus, myös se, mitä mereen aluksista pääsee. Hallituksen esitys ei valitettavasti ole niin tiukka kuin se voisi olla. Tätä myös edustaja Aalto-Setälä valiokunnalle antamassaan lausunnossa kritisoi.

Ensinnäkin hallituksen esityksen niin sanottu saaripoikkeus, joka koskee Manner-Suomen ja Ahvenanmaan välistä matkustaja-autolauttaliikennettä, ei ole perusteltu, vaan on aiheuttajaperiaatteen vastainen. Sitä emme näin ollen voi kannattaa.

Toiseksi ehdotettujen siirtymäsäännösten tulisi olla kunnianhimoisempia. Esimerkiksi Tanskan odotetaan kieltävän avoimen kierron rikkipesurien päästöt jo vuodesta 2025. Liian pitkä siirtymäaika ei ole perusteltu, kun tiedämme, että meriluonnon tila on heikko ja se vaatii akuutteja, määrätietoisia korjaustoimia.

Ehdotamme siis, että sekä harmaan veden päästökielto että avoimen kierron rikkipesurien päästöjen kiellot tulevat voimaan jo 1.7.2026 alkaen. Jotta varustamot ja satamat ehtivät varautua päästökieltoon tarvittaessa lisäämällä alusten kapasiteettia ja varautumalla harmaiden vesien vastaanottoon satamassa, muutoksille esitetään vuoden siirtymäaika.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen mukaiset muutosesitykset.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

22.10 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Itämeri tosiaan on yksi maailman saastuneimmista meristä. Merialue on hyvin herkkä saasteille, koska se on matala, sen aluetta ympäröi hyvin tiheä asutus ja sen vesi vaihtuu varsin hitaasti. Sen takia onkin tärkeää, että pystymme tekemään erilaisia toimenpiteitä Itämeren tilanteen parantamiseksi.

Hallitus on valitettavasti leikannut varsin rajusti vesiensuojelusta, kaksi kolmasosaa rahaa on käytössä verrattuna viime kauteen, ja sen takia on tietysti tärkeää, että muilla keinoin, esimerkiksi lainsäädäntöä kiristämällä, sitten pystymme varmistamaan sitä, että Itämeren tilannetta voidaan parantaa niin, että erilaisia Itämeren tilaa heikentäviä asioita tullaan kieltämään, niin kuin tämän esityksen mukaisesti harmaavesien, kiinteiden jätteiden ynnä muiden laskemista Suomen vesialueelle.

Tämähän tulee tietysti pitkälti kansainvälisistä merisopimuksista, ja hyvä, että Suomi ottaa ne käyttöön. Olen kyllä samaa mieltä tuossa edellä puhuneen edustaja Elon kanssa, että näiden aikataulujen kanssa olisi syytä olla kireämpi ja nämä lakimuutokset tulisi ottaa aiemmin käyttöön ja myös että tätä saaripoikkeusta, mitä tässä nyt esitetään, ei tulisi ottaa käyttöön, sillä vaikka sinänsä voidaan ajatella, että nämä alukset, joita saaripoikkeus koskee, muodostavat vain pienen osuuden siellä Itämerellä liikennöivistä, niin ne ovat kuitenkin juuri sen tyyppisiä aluksia, joiden päästöt ovat kaikkein suurimpia.

Me olemme vesipuitedirektiivissä sitoutuneet siihen, että meidän merien ja järvien ja jokien veden piti olla hyvä jo vuoteen 2015 mennessä. No, valitettavasti emme siihen ole kyenneet. Meillä on edelleen valtavasti työtä siinä, että saisimme pintavesiemme laadun hyväksi, ja nimenomaisesti Itämerellä tilanne on äärimmäisen huono, samoin kuin rannikkovesillä. Sen takia on tärkeää, että pystymme kiristämään lainsäädäntöä, ja itse kyllä näkisin, että tämänkin esityksen osalta pystyisimme vielä tiukentamaan sitä juuri näitä voimaantuloaikoja kiristämällä ja myös luopumalla tästä saaripoikkeuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

22.13 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! En lähde tässä toistamaan kollegojen ansiokkaita puheenvuoroja, vaan tässä tyydyn kannattamaan edustaja Elon ehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

22.13 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Förbudet mot utsläpp från svavelskrubbare i finländskt territorialvatten är en efterlängtat och konkret åtgärd för att förstärka skyddet för Östersjöns känsliga vattenmiljö. För Åland och hela skärgårdsområdet, där våra havsområden är särskilt sårbara, är detta förslag av särskilt stor betydelse.

Vi har under en lång tid sett de negativa effekterna av utsläpp från skrubbare med öppet kretslopp, där föroreningarna flyttats från luften till havet. Detta är inte hållbart, särskilt inte i en så sårbar miljö som Östersjön. Det handlar om mer än bara svavel. Utsläppen innehåller tungmetaller och andra farliga ämnen som påverkar både natur och människor. Det är därför mycket välkommet att detta lagförslag nu ställer krav på slutna system för skrubbare där avfallet hanteras säkert i land och att övergången sker på ett sätt som är praktiskt genomförbart för sjöfarten, något som kommunikationsutskottet nu godkänt.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Jag är särskilt nöjd över att Finland i denna fråga har valt att gå in för de här restriktionerna tillsammans med Sverige och Danmark. Genom att införa samma regler i flera länder undviker vi risken att förorenande trafik flyttas från ett lands vatten till ett annat.

Ärade fru talman! En annan viktig del av lagförslaget är ö-undantaget som är en mycket väl avvägd lösning för att säkerställa rimliga transportkostnader mellan Åland och det fasta Finland fram till 2030. Det är för att trygga Ålands försörjningsberedskap, där Åland är helt beroende av färjetransporter och där färjorna är våra vägar och järnvägar. Det är en balans mellan att trygga ösamhällets försörjning och att driva på den gröna omställningen.

Åland är inte ensamt om att dra nytta av ö-undantaget. Vi ser samma lösningar i flera andra länder, och de facto har 143 öar i EU-länderna tagit ö-undantaget i bruk gällande utsläppshandeln. Sverige och Danmark har gjort det för Gotland och Bornholm. Det här är en fråga om att skapa rättvisa villkor för öar, som har högre logistikkostnader, och samtidigt möjliggöra investeringar i hållbara lösningar för den gröna omställningen.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys osoittaa, että ympäristönsuojelu ja taloudellinen kestävyys voivat kulkea käsi kädessä. Se vahvistaa saaristojen elinvoimaisuutta ja antaa selkeän viestin siitä, että olemme sitoutuneet Itämeren suojeluun. Saaripoikkeus turvaa liikenteen Ahvenanmaalle ja Ahvenanmaan huoltovarmuuden. Ahvenanmaa on täysin riippuvainen laivaliikenteestä, se on meidän tiemme ja rautatiemme. Myös 142 muuta saarta EU:ssa on ottanut saaripoikkeuksen käyttöön.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 135/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 19/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelun aloittaa edustaja Lyly.

Keskustelu

22.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Orpon—Purran hallituksen työttömyysturvan kolmannen tai, voisi jopa sanoa, neljännen aallon leikkaukset kohdistuvat nyt näihin työttömyysturvan korotuksiin ja liikkuvuustukeen. Leikkaukset kohdistuvat samoihin ihmisiin kuin aikaisemmatkin, jo voimassa olevat työttömyysturvan heikennykset. Tämä koskee noin 88 000:ta henkilöä — 2023 näin paljon oli niitä henkilöitä, jotka tämän aktiivointi- tai korotusosan saivat.

On selvää, että leikkaus tulee heikentämään kannustavuutta työllistymistä edistäviin aktiivitoimiin ja osallistumista työllisyystoimiin ja vähentää myös työvoiman liikkuvuutta. Näillä työttömyysturvaleikkauksilla ei ole osoitettu olevan positiivisia työllisyysvaikutuk-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

sia. Esitys on esimerkki hallituksen kylmästä heikommassa asemassa olevien tuen leikkaamisesta. Tämä on omiaan lisäämään ja pitkittämään matalasuhdannetta ja taivuttamaan kotimaista kulutuskysyntää ja jarruttamaan työn perässä liikkumista. Tämä voimistaa työmarkkinoiden, toimialojen ja maan eri alueiden kohtaanto-ongelmaa, kun työttömien liikkumisen avustaminen lopetetaan.

Tämä korotusosa tuli vuonna 2004 työmarkkinaratkaisun yhteydessä. Tällä on sillä lailla mielenkiintoinen historia, että olen itse ollut tätä neuvottelemassa silloin, kun tämä aikoinaan on tullut käyttöön, ja nyt olen täällä sitten käsittelemässä tämän jatkoa. Tämä tehtiin nimenomaan sen takia, että halutaan aktivoida työttömyysturvalla olevia ihmisiä hakemaan aktivointitoimia. Käytännössä tämä on itsensä kehittämiseen liittyviin asioihin pieni kannustus, ja nuo määrät kertovat sitä suuruutta.

Jos ajatellaan sitten, että kun näitä on yli 80 000, niin niistä kolmasosalla oli alaikäisiä lapsia ja lasten yhteismäärä on ollut 35 000, eli tämä heijastuu aika laajasti sitten työttömien arkeen ja myöskin pärjäämiseen.

Nyt voidaan ajatella, että kun näitä työttömyysturvan leikkauksia on tehty monessa aallossa, niin siitä alkuperäisestä työttömyysturvasta, mistä tämän hallituksen kaudella lähdettiin ja missä nyt ollaan, ollaan kyllä nyt aika paljon viety niitä elementtejä, joita ansio-
turvalla on tarkoitus ollut tehdä. Ja siinä mielessä, kun kaikki tulee vaan päälle, niin se tekee tästä tosi hankalan asian.

Me olemme omassa vaihtoehtobudjetissamme tähän varanneet rahat, niin että tätä ei peruttaisi. Tämä nähdään positiivisena, kannustavana elementtinä työttömyysturvassa.

Toinen asia, arvoisa rouva puhemies, on tämä liikkuvuusavustus. Tämä on koskenut noin 1 800:aa ihmistä, ja sinänsä tämä on ollut semmoinen vähän pienempi määrä henkilöitä, mutta tämä on ollut semmoinen asia, että kun työn perässä liikutaan pitemmälle omalta kotipaikkakunnalta, niin se on siinä madaltanut sitä kynnystä.

Me tulemme esittämään toisessa käsittelyssä, että tämä lakiesitys hylätään. Tämä on kokonaisuus, joka liittyy näihin aikaisempiin työttömyysturvan heikennyksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Lindén, ja sen jälkeen sitten edustaja Kiuru esittelee vielä.

22.21 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan äskeistä edustaja Lylyn tekemää hylkäysehdotusta. Se ei nyt mitään laajoja lisäperusteluja tarvitse, mutta tässä yhteydessä nyt haluaisin todeta, että koko tämä — käytän nyt tällaista sanaa — narratiivi siitä, että heikentämällä lisää ja lisää ja lisää työttömyysturvaa me aikaansaisimme lisää työpaikkoja, ei nyt vain näytä toimivan.

Varmasti jokainen ihminen ymmärtää sen logiikan, että jos meillä ei olisi mitään työttömyysturvaa, ei mitään sosiaaliturvaa, ei eläketurvaa eikä mitään, niin ihmisten olisi tietenkin pakko hankkia elämisensä puitteet vaikka millä ihmeellisillä keinoilla, ja tällä logiikalla ikään kuin ajatellaan, että se synnyttää työtä. Mutta me olemme kuitenkin luoneet tällaisen hyvinvointiyhteiskunnan, jossa me nimenomaan työttömyysvakuutuksella — korostan tätä työttömyysturvan vakuutusluonteisuutta, eli sitä, että työntekijät ja myös työnantajat tiettyssä suhteessa maksavat työttömyysturvaa — olemme luoneet turvaa niiden tilanteiden varalle, jolloin meillä sitten työttömyys kasvaa.

Toki tiedämme, että on olemassa tiettyjä kannustusloukkuja ja tällaisia tilanteita. Kun liikutaan oikein pienissä tuloissa, jotka alkavat olla niin lähellä sellaista minimitoimeentu-

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

loa, että kynnyks näiden kahden, eli hyvin matalasti palkatun työn ja minimityyppisen työttömyysturvan, välillä on pieni, niin siinä voi esiintyä tällaista kitkaa. Mutta toisaalta emme voi painaa ihmisiä sinne nälkiintymisen partaalle ja ajatella, että jostain he sitten löytävät työtä.

Eli halusin tämmöisen inhimillisen puolen itse tässä kuitenkin turvatussa työssä ja hyvätuloisena ihmisenä tuoda esille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja tosiaan edustaja Lyly ei vielä tehnyt esitystä, koska se tehdään vasta toisessa käsittelyssä, [Aki Lindén: Selvä!] mutta ehtii sitten. [Joona Räsänen: Harjoitteli jo!] — Kyllä, harjoitus tekee mestarin. — Mutta sitten valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru esittelee.

22.23 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin tässä samassa talossa, mutta ikävä kyllä se tietokonejärjestelmä tai tämä meidän digitaalinen appsi ei ollut ajan tasalla. Lähdin tänne, kun oli kolme puheenvuoroa vielä jäljellä, mutta ei niitä kahdessa minuutissa pystytty puhumaan, eli se laahaa nyt jäljessä. Niin kuin tämä edustajien pöytä-tietokonekin tässä salissa sekin näytti laahaavan tänään jäljessä, eli tekee tämän ennakoinnin hiukan hankalaksi, koska en halunnut osallistua tuohon edellä käytyyn keskusteluun. Mutta tähän ekspertiisini riittää, joten esittelen lyhyesti tämän asian.

Tässä on siis kysymys siitä, että vuoden alusta ehdotetaan poistettavaksi työllistämistä edistävien palveluiden ajalta maksettavan työttömyysturvalain mukainen peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosa sekä ansiopäivärahan korotettu ansio-osa. Tällaisia työllistämiseen liittyviä palveluita meille perinteisesti ovat työvoimakoulutus, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu opiskelu, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu kotoutumiskoulutus, työnhakuvalmennus, uravalmennus, työkokeilu, koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Myöskin tässä ehdotuksessa ehdotetaan poistettavaksi mahdollisuus maksaa liikkumisavustusta korotettuna, jos henkilö siis ottaa työttömänä ollessaan vastaan työtä yli 200 kilometrin päässä asuinpaikastaan.

Tässä esityksessä ehdotetaan myös alennettavaksi vanhempien luona asuvien työnhakijoiden osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää niin, että se jatkossa olisi 50 prosentin sijasta 35 prosenttia tuen hakijalle muutoin maksettavasta työmarkkinatuesta. Myöskin muutamia teknisiä muutoksia tehdään työttömyysturvalakiin.

No, kaiken takana on hallituksen kehysriihessä linjatut lisäsopeuttamistarpeet, joiden osana on käytännössä päätetty luopua työttömyysetuuden aktiiviajan korotuksista ja kiristää työmarkkinatuen tarveharkintaa vanhempien tulojen osalta. Tässä on oletusarvona, että etuuskuluja vähennetään 36,9 miljoonan euron verran, mutta kun verotulot sitten laskevat samalla, niin on jouduttava ottamaan huomioon, että se laskee tätä kokonaisuuden taloudellista vaikutusta kymmenellä ja puolella miljoonalla eurolla, joka sitten käytännössä vähentää sen reilu 26 miljoonaa julkisen talouden menoja.

No, lähtökohtaisesti, arvoisa puhemies, nämä korotusosat ovat olleet iso kysymys yhteiskunnassa. Eli työttömyysturvan korotusosien tavoitteena on ollut osaltaan taloudellisesti kannustaa työnhakijoita hakeutumaan työllistymistä edistäviin palveluihin. Näitä korotusosia maksettiin vuonna 23 ansioturvan osalta reilulle 26 000 henkilölle, peruspäivärahassa lähes 11 000 henkilölle ja työmarkkinatuessa yli 50 000 henkilölle. Korotusosia maksetaan enintään 200 päivältä nykylain mukaan, ja peruspäivärahassa ja työmarkkinatuessa korotusosan suuruus on noin 5,3 euroa päivässä, eli käytännössä kuukauden osalta

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

on sitten 114 euroa kuukaudessa tuo korotusosa. Ansioturvan osalta korotusosa määräytyy työttömyyttä edeltävän palkan mukaan, missä 2 000 euron kuukausituloilla ansio-osan korotuksen poistaminen pienentää etuutta noin 112 eurolla ja 1 000 euron osalta noin 208 eurolla kuukaudessa.

Tämän liikkuvuusavustuksen osalta kysymys on siis siitä, että yritetään kompensoida työmatkasta tai muutosta aiheutuvia kuluja ja kannustaa työnhakijaa ottamaan työtä vastaan pidemmän matkan päästä. Käytännössä liikkuvuusavustuksesta maksettava korotusosa on suuruudeltaan yhtä suuri kuin peruspäivärahan korotusosa eli 5,3 euroa päivässä, mikä tekee kuukaudessa keskimäärin noin 114 euroa. Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään 60 päivältä. Yksittäiselle liikkumisavustuksen saajalle tämän korotusosan poistaminen voi tarkoittaa siis käytännössä noin 317 euron menetystä.

Työttömyysetuuksien korotusosan poistaminen alentaa esityksen mukaan työttömyysetuusmenoja perusturvassa noin 28,6 miljoonaa euroa ja ansioturvassa siis 8,3 miljoonaa euroa, ja liikkuvuusavustuksen korotusosan poistamisen vaikutus olisi 0,2 miljoonaa euroa. Ja kun sitten otetaan huomioon se, että korotusosien poistaminen nostaa yleisen asumistuen menoja noin 4 miljoonalla eurolla, niin kokonaisuus alkaa hahmottua.

Arvoisa puhemies! Työelämävaliokunnan lausunnosta ihan yksi nosto. Käytännössä korotusosien poistaminen koskee lähtökohtaisesti vain työllistymistä edistäviä palveluita, jotka alkavat lain voimaantulon jälkeen. Anteeksi, siis me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa mutta myöskin työelämävaliokunta kiinnitti huomion siihen, että on perusteltua, että tämä korotusosien poisto koskisi siis vain sitä työllistymistä edistävää palvelua, joka alkaa nimenomaan tämän lain voimaantulon jälkeen. Jos se alkaisi ennen, niin sillä voisi olla vaikutuksia... Ja tällä suojataan palveluihin osallistuvien työnhakijoiden odotuksia siitä, että palveluun osallistumisen vaikutukset etuusoikeuteen eivät muutu palvelun aikana. Ja tällainen huomio on tärkeä, jonka molemmat valiokunnat jakavat.

On selvää, että myöskin on keskusteltu siitä, vaikuttaako korotusosien poistaminen ja millä tavalla, ja siitä voi tarkemmin katsoa sieltä lausunnosta.

Arvoisa puhemies! Sitten tämän osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärän alentaminen nykyisestä 50 prosentista 35 prosenttiin on tässä tämä toinen esitys, ja se koskee noin 10 400:aa henkilöä. 93 prosenttia osittaisen työmarkkinatuen saajista on nimenomaan näitä alle 30-vuotiaita, eli alentamisen vaikutukset kohdistuvat erityisesti niihin nuoriin, jotka elävät vanhempien, pääosin omien vanhempiensa, taloudessa, mutta jotka eivät kuitenkaan ole enää näiden vanhempien elatusvelvollisuuden piirissä.

On hyvä todeta se, että valiokunta piti myönteisenä, että esityksen mukaan kuitenkin omaishoitajan hoitopalkkiota tai perhehoitajan hoitopalkkiota ei enää oteta huomioon hakijan vanhempien tuloina osittaisen työmarkkinatuen tarveharkinnassa, ja jatkossa työmarkkinatuki maksetaan täysimääräisenä, jos hakijan vanhempien tulot alittavat 1 781 euroa kuukaudessa. Jokainen vanhempien huollettavana oleva samassa taloudessa asuva alakäinen lapsi nostaa tätä tulorajaa reilulla satasella eli 106 eurolla kuukaudessa. Työmarkkinatuki maksetaan edelleen kuitenkin täysimääräisesti silloin, jos vanhempien taloudessa asuva henkilö kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti tue häntä taloudellisesti, vaikka nämä tulot vanhempien osalta ylittäisivät säädetyn rajan.

No tässä kokonaisuudessa on paljon myöskin valiokunnan huomioita, joihin ei ole tällä aikataululla mahdollista enää ottaa tässä kantoja.

Totean yhteisvaikutuksista ihan muutamalla sanalla vielä sen, että siinä missä perustuslakivaliokunta toteaa, että voidaan mennä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä, mutta sillä

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

on useita huomioita, jotka tässä jaetaan, niin erityisesti yhteinen huomio on sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan kannalta siinä, että tässä on tehty isoja muutoksia työttömyysturvaan ja myöskin nämä eri aikoina tehdyt työttömyysturvaan tehdyt muutokset aiheuttavat yhteisvaikutuksia, joihin halutaan kiinnittää erityistä huomiota. Tämän merkitys on siinä mielessä tärkeä, että sillä on myös vaikutusta moniin sellaisiin asioihin, jotka sitten vaikuttavat myös siihen, syntykö lisää toimeentulotuen varassa olevia. Tästä voidaan sitten debatissa käydä keskustelua. — Kiitoksia.

Ja totean, että tähän esitykseen sisältyy myöskin valiokunnan mietintöön liitetty vastalause. Tämä vastalause on siinä valiokunnan mietinnön osana, ja siinä esitetään myöskin näiden korotusosien poistamisen tekemättä jättämistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

22.33 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaista työttömyysturvaa todella on tällä kaudella rajusti heikennetty jo aiemmin. Nyt olisi kyllä syvää viisautta se, että ennen kuin tehdään uusia työttömyysturvaheikennyksiä, katsottaisiin, toteutuvatko ne vaikutukset, joita aiemmille päätöksille on laskettu. Eli toisin sanoen katsottaisiin, vaikuttaako tämä työttömyysturvan uudistaminen, mitä hallitus on tehnyt, todella samalla tavalla työllisyyteen kuin hallitus on luvannut, koska, arvoisa puhemies, suurin osa tämän hallituksen työttömyysturvaheikennyksistä on käsitelty täällä eduskunnassa viime syksynä ja tämän vuoden kevätpuolella ja ne ovat tulleet osin jo voimaan. Varmaan olisi jo nähtävissä niitä vaikutuksia, onko näillä sitten työvoiman tarjontaa lisäävä vaikutus siinä mitassa, että ihmiset heikennetyltä työttömyysturvalta enemmänkin pyrkisivät palkkatuloille ja sitä kautta tämä työllisyys Suomessa nousisi.

Arvoisa puhemies! Näille työttömyysturvan muutoksille on kuitenkin laskettu kohtuullisen isot vaikutukset työllisyyden puolella. Todella tällä hetkellä se tilanne kuitenkin on se, että kesästä 23 lähtien Suomen työllisyyskehitys on ollut todella huonoa. Meillä työllisten määrä on itse asiassa vähentynyt yli 50 000:lla siitä, mitä se oli ennen kuin tämä hallitus aloitti. Senkin takia olisi syytä toimia nyt siten, että ennen kuin nyt uusia työttömyysturvaheikennyksiä täällä käsitellään ja hyväksytään, katsottaisiin, millä tavalla aikaisemmat päätökset ovat vaikuttaneet.

Tämä olisi ihan helppoakin tehdä siten, että nyt katsotaan tätä kokonaisuutta, joka meillä tänään on käsittelyssä. Tämän fiskaalinen vaikutushan valtiontalouteen valtion menoja vähentävästi on vajaa 25 miljoonaa euroa — taitaa aika tarkalleen olla 23,5 miljoonaa euroa. Mikäli nämä työttömyysturvaosat, nimenomaan nämä aktivointiosat, joista tosiasiallisesti olisi juuri hyötyä siinä, että ihminen pystyisi myös työttömyysturvan avulla aktivoitumaan ja löytämään polun takaisin työelämään, pidettäisiin voimassa, tämä olisi fiskaalisesti ihan mahdollista tehdä kustannusneutraalisti siten, että pidettäisiin itse asiassa vain olutvero sillä tasolla, millä se on ollut vuonna 23. Hallituksen päätös laskea olutveroa on pienentänyt valtion verotuloja 25 miljoonalla. Jos jokainen meistä nyt suostuisi siihen, että se oluttölkki maksaisi muutaman sentin enemmän, niin nämä voitaisiin säilyttää. Palataan näihin sitten, jos edelleen hallitus haluaa, kun meillä on tosiasiallisesti näyttöä siitä, miten nämä aiemmat muutokset ovat toimineet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

22.36 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä käyttää puheenvuoron myöskin SDP:n perusteista, siitä, miksi SDP on sitä mieltä, että näitä korotusosia ei kannattaisi tässä tilanteessa poistaa.

On ensinnäkin muistettava, mistä tämä esitys tulee. Tässä on kysymys siitä, että hallitusohjelmassa on haluttu ottaa yksipuolisesti, ei parlamentaarisesti sopien, iso reformi, muutos eduskunnan käsittelyyn sosiaaliturvan uudistamisen osalta. Ja tietysti kun paljon on uudistuksia ja kaikenlaisia teonsanoja, jotka näyttävät siltä, että tehdään yhdessä ja hyvin ja tehdään aidosti aitoja uudistuksia, niin tässä on kysymys siitä, että halutaan lähteä oikeuttamaan sitä, että sosiaaliturva voi käytännössä myöskin olla jatkossa selkeästi alhaisempi. Nyt jo ensimmäiset tietenkin ajattelevat, että kovaa puhetta, mutta itse asiassa on todettava, että tämä asia on ollut myöskin valiokunnassa esillä. Tässä reformin tarkoituksena on nimenomaan — kuten Orpon hallitusohjelmassakin todetaan, että kysymys on tästä — koko järjestelmän yksinkertaistaminen ja yksinkertaistaminen myöskin niin, että siirrytään yleistukeen, mikä voisi olla tarkoituksenmukaisinta. Ja tässä on tarkoituksena poistaa nämä korotusosat, että tulisi ikään kuin yksi tuki käyttöön. Sen kautta sitten hankaluutena on ollut se, että sosiaaliturvan osalta nämä etuudet ovat vaihdelleet, ja siinä merkittävässä osassa ovat olleet myöskin korotusosat.

Tässä kantamme vaihtelevat hallituksen kanssa hyvin vahvasti. SDP ei kannata sellaista sosiaaliturvaa, jossa me emme voi aktiivisuudesta myöskin antaa tunnustusta. Nyt tämän esityksen osalta joudutaan sellaiseen tilanteeseen, että ihmisellä, joka on esimerkiksi osittaisella työmarkkinatuella ja asuu vanhempiensa luona, on sama tuki, vaikka hän ei osallistuisi mihinkään aktiivitoimintaan. Minun mielestäni se on täysin epätarkoituksenmukaista yhteiskunnan näkökulmasta. Me emme kannusta siis ihmisiä, jotka ovat perusturvalta, olemaan aktiivisia. Sellaisen poliittisen linjan valitseminen, jossa korotusosat lähtökohteisesti poistetaan, on kyllä aika erilainen kuin se käsitys, joka meillä on SDP:ssä. Me emme kannata sellaista sosiaaliturvapolitiikkaa, jossa lähdetään siitä, että sillä ei ole merkitystä, yrittääkö ihminen itse parantaa omaa tilannettaan. Tämä korotusosien poisto on siinä suhteessa aika räikeä sosiaaliturvaan liittyvä poliittinen valinta, että aikaisemmassa sosiaalishistorian perinteessä me ollaan kuitenkin tavoiteltu sitä, että ihmisten aktiivisuudesta kiitetään, ihmisiä aktivoidaan olemaan aktiivisia. Tämän tyyppisen tempun tekeminen on kyllä aika iso poliittinen arvovalinta. En tiedä, ovatko kokoomuksen ja perussuomalaisen kannattajat aidosti sitä mieltä, että sillä ei ole väliä, maksetaanko siitä, että ihminen on aktiivinen, vai siitä, että ihminen on ei-aktiivinen. Mutta tämä on uskomaton takinkäyntö, ja minä ihmettelen sitä, että se tehdään yleisturvan suunnittelun yhteydessä, tämä on ikään kuin se ensimmäinen osoitus, minkälaista sosiaaliturvauudistusta hallitukselta pukkaa. Jos tällä menolla mennään, niin aika kovaa kyytiä tässä on tulossa.

On hyvä myöskin todeta, että tämä tehdään avoimesti säästöjen nimissä. Tämä säästö, josta edustaja Räsänenkin äsken puhui, on sitä mittaluokkaa, että kun olisi arvioitu näitä säästöjä, niin olisi varmasti tultu siihen johtopäätökseen, että olisi halvempaa jatkaa tällä nykysysteemillä ja esimerkiksi kaljaveron tai jonkun muun arvovalinnan osalta joustaa. Mutta nythän tässä käy niin, että me varmistetaan myöskin, että ne kaljat voidaan kotiin kantaa jopa kuljetuksella. Kyllä nämä sosiaalipoliittiset arviot, jotka tässä maailmassa on tehty, eivät ihan kohtaa tätä nykypäivää.

No sitten, arvoisa puhemies, niin kuin minä totesin tuossa, otan joitakin asioita, mihin valiokunnassa kiinnitettiin huomiota, tässä vielä esiin. Minun mielestäni ensimmäinen huomio on siis käytännössä se, että tämän esityksen tekeminen johtaa nyt sitten siihen, että

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

verotulojen osalta me menetetään merkittävästi verotuloja, mutta myöskin tämän työllistymisen osalta me joudutaan korniin tilanteeseen. Minkälainen signaali tämä on niille ihmisille, jotka kuitenkin etsivät aktiivisuuden kautta asemaa työmarkkinoilla? Ja kun valiokunta myöskin kiinnittää huomiota siihen, että tässä on otettu aika vahvoja työllisyyspoliittisia tavoitteita, niin tällä on merkitystä. Toki reiluuden nimissä on sanottava, että me ollaan käyty myöskin pitkää akateemista keskustelua vuosikausia siitä, kuinka paljon nämä korotusosat vaikuttavat. On myöskin tärkeä havainto se, mikä on ollut sekä työelämä- että sosiaali- ja terveysvaliokunnalla, että nämä muutokset, jotka on tehty, eivät välttämättä ole hyvin merkittäviä työllisyyden kannalta. Se johtuu siis siitä, että monet näistä korotusosista ovat sellaisia, joissa ihminen pyrkii parantamaan omaa sosiaaliturvan maksimimäärää, ja se ei auttamatta ole välttämättä se, millä erityisesti työllistetään. Tämä on mainittu myöskin tässä valiokunnan mietinnössä, mikä on hyvä todeta.

Mutta kokonaistuloksena, jos me pyrimme nyt siihen, että nämä työttömyysturvaan tehdyt muutokset ovat olleet sellaisia, joissa työnteon kannustimia pyritään lisäämään — niitä on perusteltu työnteon kannustimien lisäämisestä — niin nythän me tehdään sellainen kannustin, jonka ei motivoi mitään. Tässä ei ole mistään kannustimista kysymys. Ja kun työnteon kannustimista ei voi puhua, niin käytännössä myöskään tämän etuusjärjestelmän vahvistaminen nimenomaan työnteon kannustimia lisäämällä ei kohtaa kyllä tässä esityksessä. Näiden muutosten on arvioitu vahvistavan työllisyyttä noin 40 000 työllisellä. Nämä työllisyysvaikutusarviointit ovat olleet surkeata katsottavaa, koska meillä ei ole sellaista kiveen hakattua totuutta ja nyt jo on jouduttu korjaamaan näitä hallituksen työllisyysarvioita moneenkin kertaan. Tämä on huolestuttavaa, kuinka vähäisillä villoilla tässä mennään.

Arvostettu puhemies! Haluan kiinnittää huomiota myös siihen, että perustuslakivaliokunta otti joitakin asioita esiin. Yksi on osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärä, [Puhemies koputtaa] ja se on aika kova juttu, nämä prosentit 50:stä 35:een. Mihin se perustuu, varsinkin kun se tuloajan muuttamattomuus yleisen palkka- ja hintatason noustessa [Puhemies koputtaa] on johtanut vanhempien tulojen vaikutuksen kiristymiseen samassa suhteessa? On hyvä todeta, että siellä oli muitakin arvioita, mutta niitä en pystynyt tässä yhteydessä ottamaan esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos paljon. — Edustaja Lindén.

22.44 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Edellä edustaja Kiuru valiokunnan puheenjohtajana kävi perusteellisesti tätä asiaa läpi, enkä lähde itse nyt näihin yksityiskohtiin samalla perusteellisuudella. Tämä on enemmän periaatteellinen puheenvuoro.

Aikanaan opiskelin sosiaalipolitiikkaa korkeimpaan arvosanaan asti ja tein siitä gradunkin, ja muistan aika tarkkaan, miten me jaamme erilaiset sosiaaliavustukset, toimeentuloasiat ja sosiaalipalvelut erilaisiin luokkiin. Ja olen korostanut moneen kertaan sitä, että meillä on sairausvakuutus, meillä on eläkevakuutus, meillä on työttömyysvakuutus, eli ne ovat sosiaalivakuutuksen tiettyjä lajeja, joilla ihminen vakuutautuu tiettyjä riskejä varten: terveyden menettämistä varten, huoltajan menettämistä varten tai työn menettämistä varten. Siinä mielessä olen koko ajan oudoksunut sitä, että meillä puhutaan työttömyysturvasta ikään kuin jonkunäköisenä sosiaaliavustuksena, mitä se ei ole. Se ei ole tulonsiirtoa yhteiskunnassa yleisesti, vaan se on työntekijöiden itsensä vakuuttautumista näitä riskejä varten, ja siinä on merkittävä se itse maksetun vakuutuksen osuus — toki tiedämme, että myös valtion osuus on tällä hetkellä merkittävä.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Nythän meillä on tällä hetkellä huippukorkea työttömyys Suomessa, ja viime aikoina erityisesti korkeakoulutettujen ja perinteisesti niin sanotusti parempituloistenkin ammatien parissa työttömyys on kohdannut tuhansia ja tuhansia ihmisiä. Ja me tiedämme, että varsinkin siellä vähän korkeammissa tuloissa, koska tämä työttömyysturva on regressiivistä, se pudotus on suhteessa erittäin voimakas, vaikka se työttömyysturva senkin jälkeen on tietysti parempi kuin pienituloisilla. Mutta pienituloisilla, pienipalkkaisilla, se taas menee nykyisten leikkausten jälkeen niin lähelle sitä minimitoimeentuloa, jolla ylipäänsä voi ajatella tulevaisuuden jouten toimeen — siitä ei sitten välttämättä mitään asuntolainoja tai muita tällaisia makseta. Olen ollut aika lailla otettuna... Ja edelleen korostan, että toki tarkastelen tätä asiaa itse hyvätuloiseksi, turvatussa asemassa olevana ihmisenä, joka ei ole henkilökohtaisesti ollut työttömänä päivääkään, mutta minusta tässä eduskuntasalissakin on demonisoitu meidän työttömät. Heistä itsestään on tehty ikään kuin syyllisiä siihen, että he ovat työttömiä, ja sitten ajatellaan, että heitä pitää rankaista viemällä heiltä vaan oikein voimakkaalla kouraisulla näitä etuja. Ja näitähän on ollut peräkkäin vaikka kuinka monta, erilaisten etuuksien poistamisia. Otan tähän siis tällaisen niin kuin moraalisen kannan, ja minun mielestäni tässä kerta kaikkiaan vaan toimitaan väärin ja epäsolidaarisella tavalla. Sen takia paheksun tällaisia esityksiä, joita nytkin tässä on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

22.47 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! On hyvä kiinnittää vielä huomiota tuohon perustuslakivaliokunnan lausuntoon, josta äskeisessä puheenvuorossani näitä muutoksia lähdin käymään läpi. Olin käymässä läpi osittaiseen työmarkkinatukeen liittyviä perustuslakivaliokunnan nostoja.

Nimenomaan työmarkkinatuen vähimmäismäärä pienenee nyt merkittävästi, ja osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää, 35 prosenttia, ei perustella tässä esityksessä, mihin se perustuu, eli onko se vielä riittävä perusturva, onko 35 prosentin osuus riittävä ihmisten perusturvan ja perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Perustuslakivaliokunta kiinnitti myöskin huomiota siihen tulorajaan, jonka alittavat vanhempien yhteenlasketut tulot eivät vaikuta työmarkkinatukeen vähentävästi. Koska tätä rajaa ei ole muutettu sitten vuoden 2002, niin myöskin on tärkeätä, että voidaan käydä keskustelu siitä, mihin tämä tuloraja pitäisi sitoa. Tulorajan muuttamattomuus yleisen palkka- ja hintatason noustessa on johtanut siihen, että vanhempien tulojen vaikutuksen kiristyminen on kerta kaikkiaan otettava vakavasti näiden vuosien tuloksena.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on sitten ministeriöltä saanut tiedon, että nimenomaan tähän asiaan käynnissä oleva yleistuen valmistelua koskeva hanke tuo parannusta, sillä siellä arvioidaan tämän uuden perusturvaetuuden myöntämisperusteita kokonaisuutena. Tämä on iso tunnustus, että valiokunta ottaa tämän asian esiin, koska silloin myöskin vanhempien tulorajan arviointi olisi tehtävä, eli valiokunta pitää perusteltuna, että vanhempien tulorajaa arvioidaan tässä yhteydessä, jos osittamista koskevia säännöksiä sovelletaan uuteen perusturvaetuuteen. Pidän sitä tärkeänä, sillä kun yleisturvaa koskevan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan jo vuonna 26 vuoden alusta, niin silloin on selvää, että myöskin me joudumme jo ensi vuonna ottamaan tähän asiaan kantaa, ja tässä on nyt valiokunnan painokas mietintö taustalla asiasta.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota myös siihen, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärän alentaminen voi lisätä viimesijaisen toimeentulotuen

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

tarvetta. Samaa olemme myöskin me todenneet, ja näiden muutosten vaikutukset toimeentulotuen menoihin pitää ottaa jatkossa entistä paremmin huomioon. Toimeentulotukiriippuvuudella on todettu olevan yhteys hyvinvointiin ja terveyden ongelmiin ja ylisukupolviin huono-osaisuuteen. Toimeentulotukiriippuvuuden kasvattaminen vaikuttaa myöskin hallitusohjelmassa olevaan toimeentulotuen vähentämisen tarpeeseen erittäin negatiivisesti, ja näitä yhteisvaikutuksia ei ikävä kyllä ole riittävällä tavalla otettu huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

22.50 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Puutun tässä vielä tähän kokonaisuuteen, johon itse asiassa tuossa edustaja Kiuru lopetti. Eli kun tarkastellaan näiden tässäkin lakiesityksessä tehtävien muutosten vaikutusta meidän toimeentulotukimenojen kasvuun, niin tässähän useammassa hallituksen esityksessä käy niin, että todella nyt ensisijaista turvaa kun heikennetään, niin sitten itse asiassa tämän viimesijaisen turvan eli toimeentulotuen menot tulevat kasvamaan. Siltä osin voisi ajatella, että se ei nyt ainakaan kannustavammaksi ihmisten tilannetta tee, koska tutkitustikin tämä toimeentulotuki on kaikista passiivoin sosiaaliturvan muoto.

Ja ylipäättänsä, arvoisa puhemies, tästä toimeentulotukimenojen kasvusta on Suomessa puhuttu aivan liian vähän. Kun katselen nyt täältä budjettikirjasta todella tätä kokonaisuutta, niin vuonna 23 olemme käyttäneet perustoimeentulotukeen 720 miljoonaa euroa — siis 720 miljoonaa euroa perustoimeentulotukeen — ja ensi vuodelle talousarviossa esitetään määrärahaa 970 miljoonaa ja rapiat päälle. Eli siis kahdessa vuodessa toimeentulotukimenot ovat lisääntyneet yli kahdella- ja puolellasadalla miljoonalla — siis kahdessa vuodessa yli kahdella- ja puolellasadalla miljoonalla. Ja kun katsoo sitten, kun täällä budjettikirjassa aina käydään läpi, mitkä tekijät vaikuttavat näihin määrärahalisäyksiin, niin aika monella rivillä todetaan, että määrärahalisäys johtuu juuri sitten jostakin muusta muutoksesta, jonka johdosta ihmiset enenevässä määrin joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen.

Senpä takia olisi minun mielestä parempi yrittää pitää nyt ensisijaiset etuudet ainakin sillä tasolla, ettei tämä toimeentulotukimenojen kasvu olisi tätä luokkaa kuin mitä se täällä talousarviossakin on. Tosiasiallisesti, jos tässä nyt tämän kauden jokaisena vuotena nämä toimeentulotukimenot kasvavat sen sata miljoonaa, mitä ne nyt olivat todella tässä kahtena vuotena jo kasvaneet, me ylitämme sitten seuraavaksi jo kohta miljardin rajan ja sitten lähestymme jo kohta puoltatoista miljardia. Jokainen varmasti ymmärtää, että se ei ainakaan tätä suomalaisen yhteiskunnan tilannetta mitenkään helpota, että me entisestään sysäämme ihmisiä enemmän toimeentulotuella, vaan enemmänkin pitäisi pyrkiä siihen, että ensisijainen turva kannustaa ja aktivoi ihmisiä jo siinä vaiheessa, kun on tälle tarvetta, ja helpottaa sitten etenemistä eteenpäin, jolloin myöskin tarve tähän viimesijaiseen turvaan olisi pienempi.

Sen takia, arvoisa puhemies, halusin tämän vain nostaa esille, koska liian vähän olemme käyttäneet täällä salissa — itse asiassa ei kukaan meistä — puheenvuoroja niistä momenteista, missä tosiasiallisesti on suurinta kasvua määrärahoissa viimeisten vuosien aikana, kun käsittääkseni meidän kaikkien tehtävä ja tavoite on täällä kuitenkin valtiontaloutta myös osaltamme tasapainottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

22.53 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Räsänen puheenvuoro oli erinomainen nimenomaan siksi, että myös valiokunta kiinnittää tähän asiaan huomiota, ja se, että sosiaali- ja terveysvaliokunta yksimielisesti kiinnittää asiaan huomiota, on kova juttu. Me nimittäin esimerkiksi tässä osittaisen työmarkkinatuen korvausprosentin alentamisessa kiinnitämme huomiota siihen, että käytännössä tässä käy niin, että julkiseen talouteen vaikutus on tämän osittaisen työmarkkinatuen leikkaamisen johdosta 3,3 miljoonaa euroa vuodessa — siis miettikää nyt, mimmoisista rahoista me puhutaan, reilusta kolmesta miljoonasta — mutta sen lisäksi me joudutaan toteamaan, että tämän esityksen mukaan kuitenkin asumistukimenot kasvavat sen 200 000 ja toimeentulotukimenot 400 000. Kun me puhutaan reilun kolmen miljoonan summasta, niin tällä alkaa olemaan aika suuri vaikutus, kuinka paljon köyhyyttä me samaan aikaan tuotamme.

Minusta huomionarvoista on myöskin se, että tässä ryhmässä käyttäytymisen muutokset voivat olla fataaleja, koska jos nämä ihmiset, jotka ovat osittaisen työmarkkinatuen varassa, muuttavatkin sieltä kotoa pois, äidin ja isän luota, niin sehän tarkoittaa sitä, että meidän etuusjärjestelmän menot räjähtävät käsiin. Voisin kuvitella, että tämän kolmen miljoonan haasteellisuus on nimenomaan siinä, että siinä ei tarvitse punkeerata kuin reilun kahden ja puolen miljoonan verran lisää menoja näihin pääluokkiin, koska ihmisten käyttäytymisvaikutus voi olla niin radikaali, että sillä on merkitystä. Ja miltä tämä näyttää, onko tällainen säästö järkevää tehdä? Se on se päivän kysymys, johon hyvin vähän on saatu debattia aikaan.

Tähän liittyy sitten, arvoisa puhemies, myös se, että jos nämä käyttäytymisvaikutukset ovat tämänkin verran suuria, niin minusta on todella huolestuttavaa, että sekä perustuslakivaliokunta että sosiaali- ja terveysvaliokunta joutuvat toistamaan tämän saman rimpunsa täällä aina, että sillä on merkitystä, kuinka paljon toimeentulotuella ihmisiä tungetaan. SDP:n vaihtoehtobudjettia tänään on ruodittu täällä salissa, ja kukaan hallituspuolueista ei kiinnittänyt siihen huomiota, että me lähdemme siitä, että meidän ei pidä tunkea ihmisiä toimeentulotuella, ja se poliittinen valinta, joka tässä tehdään nyt, on Suomen sosiaalipoliittisessa historiassa täysin sellainen valinta, jota ei ole edes yhteiskunnan porvaristo koskaan suositunut. Nyt me nimenomaan suositaan tällaista käyttäytymislinjaa, että sillä ei ole merkitystä, kuinka paljon toimeentulotuen saajia tässä tulee, ja siitä ei käydä minkäänlaisia poliittista keskustelua. Samaa aikaan sama hallitusohjelma lähtee siitä, että toimeentulotukimenoja pitää laskea ja toimeentulotukiriippuvuutta pitää laskea, ja meidän vaihtoehdossamme nimenomaan käy niin, että toimeentulotuen saajien määrä on merkittävästi vähempi kuin hallituksen vaihtoehdossa. Tämä on iso arvovalinta, jonka tämä hallitus tekee, ja tässä sitä nyt lisätään sitten.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 135/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pienhiukkasten, pilvien ja hivenkaasujen tutkimusinfrastruktuurin oikeushenkilöllisyydestä ja osittaisesta verovapaudesta Suomessa

Hallituksen esitys HE 162/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2024 vp

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 162/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisradioverosta annetun lain 2 §:n, arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 22 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 186/2024 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Lakialoite laiksi eläinsuojeluvaltuutetusta

Lakialoite LA 36/2024 vp Tiina Elo vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä siellä on edustaja Elo. Olkaa hyvä.

Keskustelu

22.57 Tiina Elo vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä lakialoitteellani ehdotan, että eläinten aseman ja oikeuksien vahvistamiseksi säädetään laki eläinsuojeluvaltuutetusta. Eläimet eivät voi osallistua itse suoraan niiden hyvinvointiin vaikuttavien päätösten tekemiseen ja siitä käytävään keskusteluun. Eläinten ääni ei kuulu, vaikka päätökset vaikuttavat niiden elinolosuhteisiin ja hyvinvointiin aivan oleellisesti. Siksi tarvitaan eläinsuojeluvaltuutettua, joka tarkastelee yhteiskuntaa eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta ja ottaa siihen tästä näkökulmasta kantaa. Eläinten suojelun ja hyvinvoinnin edistämisen jatkuvuus ja ennakoitavuus edellyttävät, että eläinsuojeluvaltuutetun virka on pysyvä ja että toiminnalle varataan vuosittain riittävät resurssit.

Suomessa eläinsuojeluasiamiehen virka on perustettu kahteen kertaan määräaikaisena hallitusohjelmakirjauksen perusteella, viimeksi Marinin hallituksen aikana. Valitettavasti Orpon hallitus tämän viran lakkautti. Eläinsuojeluvaltuutetun tehtävä on eläinten oikeuksien vahvistamisen kannalta aivan olennainen. Valtuutetun tehtävänä olisi edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia seurannan, aloitteiden, ehdotusten, lausuntojen ja muun vaikuttamisen keinoin. Tehtävään kuuluisi myös tukea ja edistää eläinten hyvinvointiin liittyvien

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

eri toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi sekä osallistua tehtävään liittyvien eri neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn.

Eläinten hyvinvoinnin seuraaminen on nyt ensiarvoisen tärkeää, kun uusi laki eläinten hyvinvoinnista astui voimaan tämän vuoden alussa. Monet lajikohtaiset asetukset odottavat edelleen uudistamista. Eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä useat tahot ilmaisivat tarpeen vakinaistaa eläinsuojeluasiamiehen virka nimikkeellä eläinsuojeluvaltuutettu. Esimerkiksi eläinsuojeluasiamies totesi lausunnossaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle eläinten hyvinvointilaista, että eläinten hyvinvointilaissa tulisi säätää eläinasiavaltuutetun virasta. Toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä tukisi eläinsuojeluasiamiehen mukaan se, että eläinsuojeluvaltuutetun asemasta ja tehtävistä säädettäisiin laissa, kuten on tehty muiden valtuutettujen, esimerkiksi tasa-arvovaltuutetun, yhdenvertaisuusvaltuutetun, lapsiasiavaltuutetun tai elintarvikemarkkinavaltuutetun, kohdalla.

Eläinsuojeluvaltuutetun viran sijoituspaikka olisi Ruokavirasto maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla, mutta työssään eläinsuojeluvaltuutettu olisi itsenäinen ja riippumaton toimija. Eläinsuojeluvaltuutettu edistäisi eläinten hyvinvointia yleisellä yhteiskunnallisella tasolla eikä ottaisi kantaa yksittäistapauksiin eikä tekisi eläinsuojeluvalvontaa.

Arvoisa puhemies! Viime viikonlopun uutiset jättimäisestä broileritehtaasta osoittivat, että eläinten hyvinvoinnissa on meillä vielä valtavan paljon tehtävää. Tehoeläintuotannossa eläimiä kohdellaan pahimmillaan kuin tuotantokoneita. Kun broileritehtaissa teurastetaan yli 100 000 broileria vuorokaudessa ja kun rekka-auto tuo sinne 10 000 lintua kerrallaan, on selvää, että yksittäisen linnun hyvinvoinnista huolehtiminen on mahdotonta. Yhdessäkään toisessa EU-valtiossa broilerit eivät elä yhtä ahtaasti kuin Suomessa. Kevyesti ohitetaan myös se tosiasia, että maksimaalisen nopeasti kasvamaan jalostettujen broilereiden lyhyt elämä on kivulias. Sama koskee turkistarhausta, jossa eläinten hyvinvoinnissa on räikeitä puutteita, eikä niiden hyvinvointiin ole luvassa merkittäviä parannuksia. Hallituksen valmisteleman turkistarhausasetuksen mukaan häkkikasvatus on edelleen jatkumassa, mikä ei mahdollista eläinten lajityypillistä käyttäytymistä.

Arvoisa puhemies! Eläinsuojeluvaltuutettua tarvitaan viemään eläinten hyvinvointityötä määrätietoisesti eteenpäin. Kiitos tässä yhteydessä vielä Saara Kupsalalle, joka tätä tehtävää ansiokkaasti viime hallituksen aikaan hoiti. Tämä lakialoite, jolle toivon suopeaa käsittelyä tässä talossa, kuuluu vihreiden vaihtoehtobudjettiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

23.02 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Haluan kiittää edustaja Eloa tämän aloitteen esittelystä. Todellakin tämä on osa vihreää vaihtoehtobudjettia. Näistä vaihtoehtobudjeteistahan tänään täällä enemmänkin puhuttiin, niin että siinä mielessä se, että tämän aloitteen esittely oli nyt tänä iltana, oli varsin osuvaa.

Todellakin tällainen eläinsuojeluvaltuutettu on kahdesti ollut, aikoinaan Kataisen—Stubbin hallituksen aikana ja sitten Marinin hallituksen aikana. Tarve tällaiselle eläinsuojeluvaltuutetulle on ilmeinen. Me tässä salissa teemme paljon päätöksiä liittyen eläinten kohteluun, eläinten hyvinvointiin, mutta eläimet eivät saa omaa ääntänsä millään tavalla kuuluviin siihen keskusteluun. Silloin tällainen eläinsuojeluvaltuutettu olisi tietysti se henkilö, joka pystyisi tätä ääntä tuomaan ja sitten ennen kaikkea tietysti myös seuraamaan ja katsomaan, mikä se tilanne on, ja tarvittaessa nostamaan esiin asioita, tekemään aloitteita ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

Kokemukset eläinsuojeluvaltuutetun toiminnasta ovat olleet hyviä silloin, kun tällainen virka on ollut olemassa. On jotenkin harmillista, että tämä on ollut näin poukkoilevaa, että pari hallitusta on näitä määräaikaisena perustanut. On ihan selvää, että tällaisen toimen pitäisi olla pysyvä. Se toisi siihen myös ihan eri tavalla jatkuvuutta.

Tietysti tämä on budjetinäkökulmasta varsin pieni summa mutta kertoo kyllä paljon myös yhteiskunnan arvoista, siitä, millä tavalla se suhtautuu kaikkien heikoimmassa asemassa oleviin, jos mietimme tuotantoeläimiä ja sitä, että ne ovat tietysti aivan täysin meidän ihmisten armoilla siinä, miten varmistamme, että olosuhteet ovat hyvät, ja miten tätä ääntä saadaan paremmin kuuluviin. Siinä mielessä katson kyllä, että on sivistyneen yhteiskunnan mitta se, että varmistetaan myös se, että eläinten olosuhteista ja hyvinvoinnista todella pidetään huolta, ja meillä on myös taho, joka heidän asiaansa ajaa ja tavallaan tätä näkökulmaa yhteiskuntaan ja yhteiskunnalliseen keskusteluun tuo.

Toivon, että tämä hallitus nyt sitten olisi taas se seuraava hallitus, joka tämän viran perustaisi, ja toivon tietysti todella, että se pystyttäisiin tekemään myös pysyväksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp

Talousarvioaloite TAA 1-280, 282-333/2024 vp

Lähetekeskustelu

Talousarvioaloitteet TAA 1-280, 282-333/2024 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

20. Hallituksen vuosikertomus 2023

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2023 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 2/2024 vp

Kertomus K 18/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 9/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

21. Vahvistamatta jääneenä palautunut laki tupakkalain muuttamisesta (HE 38/2024 vp)

Vahvistamatta jäänyt laki VJL 1/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 123/2024 vp

22. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 28.11.2024 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 23.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen